



## GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.



GÖTEBORGS  
UNIVERSITET



LUNDS  
UNIVERSITET



UPPSALA  
UNIVERSITET

GÖTEBORGS UNIVERSITETSBIBLIOTEK



100155 3891

GÖTEBORGS

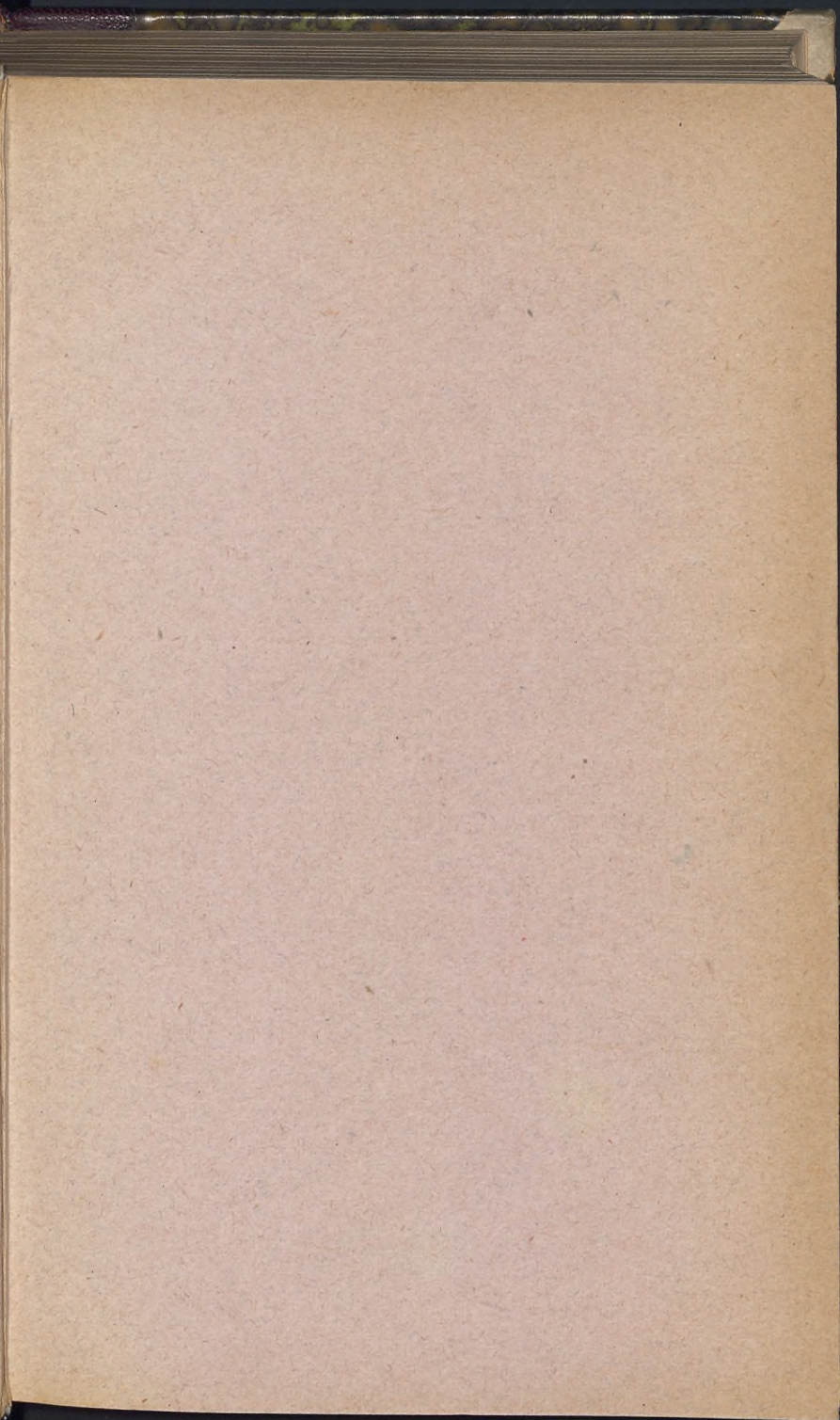
B. N.

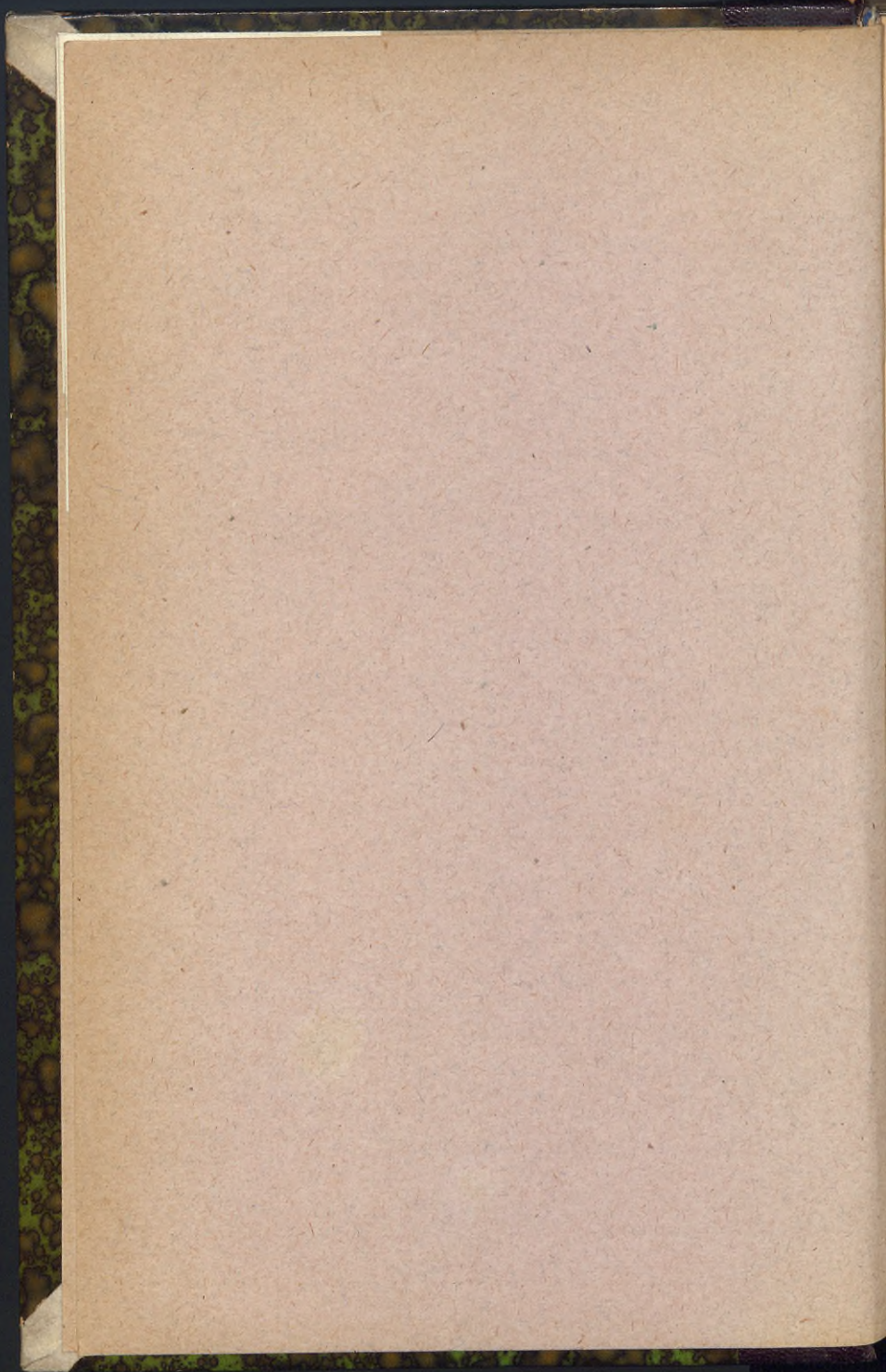
KORD.



Allmänna Sektionen

Litt.  
Sv.





# EFTERSKÖRD

FRÅN EN 80-ÅRINGS FÖRFATTAREBANA

AF

EMILIE FLYGARE-CARLÉN.



STOCKHOLM.  
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

EFTERRSKÖRD

FRÅN EN NYTT FÖRFATTARBAND

EMILIE FLYGARE-CARLÉN



# BERÄTTELSER OCH NOVELLER

AF

EMILIE FLYGARE-CARLÉN.

---

VINCENT ROSSBY.

ETT BESVURET HEDERSLÖFTE.

EN HUSTRU I SIN HVARDAGSROMAN.

---

STOCKHOLM.  
ALBERT BONNIERS FÖRLAG



BERÄTTelser och Noveller

EMILIE FLYDARE-CARLÉN

Vincent Rosby

För Besväret Hederstörte

En Hustru i sin Hvar dagsman

STOCKHOLM.

ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1888.

✻

VINCENT ROSSBY.

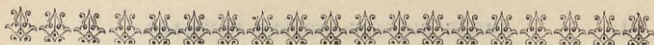
✻

VINCENT ROSSBY

Stockholm  
New York, N.Y. 10017

1

Copyright © 1980



1.

Förspel i köket.

»Ack, mamma, han är fattig, så gruffligt fattig!»

»Hvad är det nu igen för historier, du kommer med? Det vore långt bättre, min lilla Emmy, att du sysselsatte dig med hvad du har för händer, än att sysselsätta dig med annat folks angelägenheter. Får du då aldrig slut med garneringen af den der stackars hallonkrämen?»

»Den är snart färdig; men om mamma ville vara god och lyssna på mig blott ett par minuter,» vågade dottern varsamt invända.

»Det är just hvad jag *icke* vill,» svarade enkefru generalskan Emerentia Maria Livendal, en väl konserverad dam på sina fyrtiosju år. »Jag är fattig, jag också, men jag förstår ändå att uppbära det namn, salig generalen lemnade mig, som en vida värderikare äreskänk, än några tunnor guld skulle ha varit. Lovisa, flicka, hör du icke, att det ringer? Spring genast och öppna ... det är visst bakelsen från konditorn.»

Och bakelseskålen var det; men hennes nåd skrek till af harm, då hon fick se det tarfliga innehållet. »Hvad betyder detta! Har gossen gått? Spring annars och ropa honom.»

»Det tjenar till alls ingenting, hennes nåd! Gossen hade bud från konditorn, som lät helsa, att han icke kan lemna mera på kredit. Det här var sista gången... och jag har ej vågat nämna, att slagturen i går sade alldeles samma ord, när han så godt som kastade åt mig lamsteken... Det är bara bagarens mamsell, som ännu är hygglig. Hon ber endast vackert, att hennes nåd äntligen ville betala *förra* kvartalet.»

»Dumma människor! Liksom jag inte tänkte betala allting, om bara pensionskvartalet räckte längre än det gör... Nå, det blir nog väl med det! Har du varit nere ännu, Emmy, hos källarmästarfrun — det är en rätt hygglig qvinna — och begärt de två buteljerna vin, som jag nämde till dig? När vårt främmande är borta, så kan du gerna be henne komma upp och taga en kopp te hos oss.»

»Jag kunde ej få mera än *en* butelj simpelt rödvin, mamma. Hon tordes ej för sin man lemna ut någon madeira.»

»Alla människor äro som förhexade. Men det får i alla fall hjälpa sig. Det är så mycket att min herr måg ser, att jag begriper huru det anstår folk af en viss klass att lefva. Vinet blir en pik åt honom, som på hela de fem veckorna, vi lågo der nere förra sommaren, icke en enda gång, utom vid bjudningen, nändes ta upp ur källaren en fattig butelj. Sådan girighet är lumpen, helst jag visade mig uttröttad på det eviga ölet.»

»Nu är mandeln slut, mamma,» förkunnade dottern. »Jag hade så litet, att blommorna blefvo något magra; men jag tror ändå, att arbetet skall vara artistiskt.»

»Det är rätt bra, du. Har du rensat upp kräftorna till bränvinsbordet?»

»Jag gjorde det i går qväll. Men Lovisa fick intet bränvin utan pengar.»

»Sådant vâp den Lovisa är! Bränvin *måste* finnas; får han icke aptitsupen, så kommer jag ingen väg med honom sedan. Tag flaskan, Lovisa, och se här får jag väl spendera aderton skilling. Var flink nu bara in till distillatorn, och på hemvägen kan du be' madam Larsson i portgången, att hon kommer upp och tittar till sakerna här ute, medan du passar upp vid bordet.»

Medan mor och dotter nu befunno sig ensamma, återtog Emmy det första ämnet.

»Jag skall icke mera nämna att herr Rossby är fattig, efter mamma ej har sympati för verklig, *ädel* fattigdom; men jag skall i stället upprepa, att fröken Köler bestämdt icke kommer hvarken till middag eller kaffe. Hon är sjuk, och då har jag ju ingen som ackompanjerar mig, när min herr svåger begär, som vanligt, en sång att smågnola för sig sjelf tills han somnar. Och alltid skall det vara ur någon opera, annars kunde jag hjälpa mig sjelf. Vi bli verkligen strandsatta, om ej mamma besluter sig att bjuda upp herr Rossby.»

»Ja, det vore nog angenämt för den unge musikanten, att någon gång få äta sig riktigt mätt. Men jag känner honom ju inte.»

»Det kan mamma aldrig säga, då han flera gånger varit så artig och öppnat porten för oss. Och en gång sammanträffade vi ju, då han kom hem från herr Torsslows teater. Mamma har nog också sett honom der, i orkestern, der han spelat hela vintern.»

»Ja, nog känner jag igen karl'n! Då vi träffas i nedre förstugan, som sker emellanåt, då han släpper ut sina musikelever eller sjelf går bort, så sopar han ju så godt som halfva golvet med hatten, den han ändå så väl behöfver spara. Men sådant slags ödmjukhet liknar sig snarare till öfverflödig artighet likar emellan, än en *riktigt* fattig ynglings blygsamma väsende. Hans utseende

är i öfrigt rätt sturskt — 'kom inte och sätt er på näsan' står skrifvet utanpå . . . Och öfver hufvud, ser jag ogerna, att vi göra den bekantskapen.»

»Hvad mamma dömer hans utseende oriktigt. Jag medgifver, att han har någonting stolt och kanske otillgängligt i sitt ansigte, men då han verkligen är ytterst fattig (emedan han underkastar sig alla slags uppoffringar, för att kunna uppfostra sin yngre bror), så är stoltheten förlätlig, då den är ärlig. I öfrigt tror jag, att det är sjelfva ansigtsbildningen, som det ligger i . . . Låt oss bjuda honom!»

»Jag vet icke om Klas Arvid skulle tycka om det. Gud vet, hvad han kunde tro!»

»Hvad skulle han kunna tro eller säga om ett sällskap, som ju bjudes för att bereda honom ett nöje? Deremot tål han ej fröken Köler. Det minnes nog mamma.»

»Jag fick min äldsta dotter så lyckligt bortgift, att om han inbillade sig någon *dumhet*, det skulle förtörna mig, som hoppas få se *dig* lika väl gift.»

»Nå, om något är ett underligt tal, mamma, så är det detta. Var Maria i öfrigt med den här driftige landtjunkaren så lycklig under det enda året, hon var gift?»

»Det är jag säker om, att hon var . . . Och hade blott barnet fått lefva, så . . . men jag fruktar, som ordspråket säger, 'att då barnet är dött, är fadderskapet ute'. Vet du, att han ordentligt lät krusa sig, för att få honom till den här middagen. Han var så öfver beskrifning upptagen med affärer under sitt korta besök i staden för sin ekonomi och förbjöd *allt* främmande . . . Tyst, nu ringer det! Hvad den Lovisa kan söla! Du får öppna, Emmy.»

»Nå, nu kan mamma då tro mig. Det var återbud från fröken. Om mamma nu icke bjuder herr Rossby,

hvad i all verlden skola vi taga oss till efter maten! Svåger kan ej gå genast. Han vill alltid hvila.»

»Det är sant — och så mycket mera nödgas jag göra afseende på den der vanliga sångstunden, som jag icke annars lär få något tillfälle att be' honom om ett lån. Presenten som han hade med sig, en fattig ost och en smörbytta, är alls ingenting, nej, mindre än *intet* af en rik måg.»

»En måg *för detta*, mamma. Nå, nu är Lovisa här med bränvinet; skicka henne ner, så går jag och dukar.»

Hennes nåd knuffade helt omildt till ett fat sillsalat, som hon med egen konsterefarens hand beredt. »Lovisa, hör hit! . . . Sätt genast ifrån dig flaskan och spring ner i förstugan till musikanten. . . »

»Men, mamma, säg inte så.»

»Tig du, enfaldiga flicka! Gå ner till herr Rossby, musikläraren, och helsa från mig och fråga, om han skulle ha tid att spisa middag uppe hos generalskan Livendal och att efter middagen hjälpa fröken med litet musik för min måg . . . Se så, gapa inte på mig, menniska, och glöm icke att mattimmen är klockan tre. Skynda dig sedan, så du kommer till maten, eljest blir här icke middag före fyra. Nå, Emmy, du skulle ju gå in och duka.»

»Jag får skära brödet först», och den så utmärkt vackra, älskliga lilla hushållerskan lyckades fullkomligt utdraga sitt göromål tills Lovisa återkom med bud från herr Rossby, som låtit svara, att han icke kunde hafva den äran att infinna sig till middagen, men att han skulle komma klockan half fem.

»Så oblygt!» utbrast hennes nåd i högsta måtto förnärmad. »Fattigdom och högfärd . . . nå, nå, han behöfver icke svart frack — det är väl *der* skon klämmer — då han går in och äter en *half* portion pepparrotskött på källaren.»



## 2.

## Generalskans gäster.

Det var en liten treflig Stockholms-våning på tre rum och tambur, belägen vid Nybrogatan, som innehades af den förnåma, men i öfrigt helt enkla, att ej säga tarfliga, enkenåden. Och särdeles komfortabelt var den möblerad med ståtliga lemnigar från forna tider. Salen, temligen stor, hade ett förträffligt piano och en liten skog af växter. Förmaket var ett behagligt sällskapsrum, der hvarken böcker, gravyrer eller tidningar saknades, allt väl ordnad och städadt. Hvad beträffar sängkammaren, så utgjorde den, med undantag af en garderobsskrubb, i hvilken tillflykt Emmy fick drömma om natten, hennes nåds *konseljrum*, ty här mottogos alla anspråkslösare bekantskaper och kaffefruar, här uppgjordes oskyldiga affärer med klädståndsfruar och här verkställes alla spådomskonster i kort och kaffesump, angående Emmys blifvande giftermål, generalskans favorittema, för hvars skull hon tåligt underkastade sig alla trakasserier vid sina små bjudningar, der *krediten* utgjorde en så högst angelägen beståndsdel.

Emmy var nu aderton år, men huru frappant vacker, söt och förständig hon än var, huru många talanger hon än hade, fans dock hittills på friarelistan endast en *fattig* löjtnant och en ung man i verken, ingendera enligt de moderliga kalkylerna ett parti att fästa sig vid.

För närvarande erbjödos ej ens dessa tillgångar, och hennes nåd fann *kortens* tomma löften rent af odrägliga, tills just dagen efter att de spått uppträdandet af en rik enkling, hennes nåds herr måg, som förlorade

sin fru för nära två år sedan, kom till staden på ett af sina sällsynta besök.

Nämnde herre, den väldige landtbrukaren och väldige jägaren, Klas Arvid von L., var hvarken ful eller vacker, ung eller gammal, bildad eller obildad, ond eller god. Han var en man, som det berodde på hvars och ens tycke, att anse som det ena eller andra, ty han kunde prestera alla dessa hvarandra motsatta egenskaper. Allt hos honom berodde på lynnet för dagen eller stunden. Hade sädespriserna höjt sig, hade många spekulanter infunnit sig, för uppgörande af olika affärer, och hade torghandeln gått *öfver* förväntan, då var han i stånd att hvarje ögonblick uppgifva ett af sina små bullrande, rätt trefliga skratt, och såg dervid ogement hygglig och god ut. Men behöfde arbetslönerna höjas, hade hans ordres i minsta hänseende missförståts, hade något ofog skett i parken eller en fattig krypskytt låtit en hare i en knapp vändning fresta sig till olydnad mot sjunde budet, då kom han in som en molnstod, med utstående läppar, rynkade ögonbryn och en påfallande benägenhet att snåsa alla menniskor.

Sådan — skisserad i flykten — är den man, som just nu inträder hos sin svärmor och midt på tröskeln mellan salen och förmaket mottager generalskans hjertliga omfamning.

»Så snällt att du kom, min vän,» sade hon.

»Ja, det stod, min själ, hårdt nog om. Jag är rent af uttrasad för att vara här i tid. Nå, det var märkvärdigt, hvad lilla Emmy växer till mellan hvarje gång jag ser henne. Jag råkade henne i förstugan och blef riktigt häpen.»

»Hon är också ganska mycket observerad,» försäkrade hennes nåd med en stolt resning af hufvudet; »men naturligtvis blir jag strängt noga i ett visst val... Sätt dig nu, käre Klas Arvid; som du ser, är bordet

endast dukadt för tre, så att du ogeneradt kan taga din middagshvila.»

»Ja, hvarken soffhörnet eller gungstolen äro att förakta, men jag skulle gerna vilja höra min lilla svägerska sjunga en operabit. Ha ni ännu den der tråkiga fröken; — hvad hette hon igen?»

»Henne slipper du; jag känner ju dina tycken. Men efter Emmy icke ackompanjerar sig sjelf vid *sådan* sång, så har jag låtit anmoda en obetydlig musiklärare på nedra botten — jag tror han spelar första fiol i orkestern vid någon af småteatrarna — att komma upp och biträda henne.»

»Hvad är det för slags karl för öfrigt? — Ung troligtvis!»

»Ja, ung. En riktigt fattig stackare, men hederlig och ordentlig, efter hvad jag hört. Han heter Rossby.»

»*Rossby!* För tusan, det är ett respektabelt namn med god klang, ifall han är slägt till en rik spanmåls-handlare på söder, som jag ofta har att göra med. Kanske den unge mannens förnamn är Knut eller Vincent?»

»Ja, på hans dörr och kort står verkligen — *Vincent Rossby*. I öfrigt är det enda *jag* vet om honom, att han drager full omsorg för en yngre bror, hvilket han väl icke skulle behöfva, om han hade en rik släkting, och troligtvis skulle han då ej heller nödgas att, som nu, låta engagera sig vid privata tillställningar i husen, för att i många timmar spela dansmusik natt efter natt.»

»Det ena, kära svärmor, hindrar icke det andra. En rik man skulle snart bli en fattig man, ifall han ville tillfredsställa alla anspråk, som obilligt kunna göras på honom af ett långt slägtregister. Men se här ha vi unga värdinnan, och der borta på bordsändan vinkar

en härlig sillsalat... Skönt, skönt, svärmor har just hittat på min favoriträtt.»

Middagen är lyckligt passerad.

Generalskan innehar ena hörnet af förmakssoffan, mågen det andra. *Hon* funderar på, om hon *före* musiken och kaffet skall våga sig fram med begäran om lånet, *han* har på tungan, men trycker åter ner igen ett meddelande, som han fullkomligt väl vet blir i högsta måtto ovälkommet. Ingendera hade ännu deciderat sig, då dörren från salen, der Emmy sysselsatte sig med afdukningen, uppsköts.

Det var musikläraren, som presenterade sig, och det så enkelt, artigt och utan bryderi, som om det för honom varit en hvardagsaffär att vara bortinviterad på annat sätt, än som en herre, hvars närvaro man betalar, och dertill i elegant *svart frack*, så att det icke var *der*, som, enligt generalskans antagande, »skon klämde» vid afsläandet af middagsbjudningen.

»Herr Rossby», presenterade hennes nåd, »min måg, godsegaren herr von L. Det var särdeles förbindligt af herr Rossby, att komma min dotter till hjälp!»

»Derigenom bereddes mig sjelf ett nöje, fru generalska, och därför tror jag att vi å ingendera sidan böra nämna ordet förbindelse.»

Både sjelfva uppträdandet och det ogenerade svaret föreföll generalskan något för mycket sjelfständiga, men de ord, som af hennes måg blifvit framkastade före maten, hade icke fallit i ofruktosam jordmån. Hon smålog nådigt.

Musikläraren, som väl visste, hvarför han blifvit bjuden, ernade draga sig ut i salen, för att granska pianot, medan han afvaktade frökens återkomst, då herr

Klas Arvid, som fann den unge mannens lätta säkerhet icke annonsera fattigdomens skygga tafatthet (hans högsta afsky), höll honom qvar genom den i artig ton framförda frågan, om herr Rossby var slägt med gross-handlaren Rossby på söder.

»Det är min farbror,» svarade han helt kort.

»I det fallet hoppas jag det icke är oartigt att begära en upplysning. Är herr Rossby senior gift? Jag nödgas, med afseende på affärer, uppsöka honom i morgon *före* kontorstiden i hans hem, men skulle ogera vilja störa honom inom familjen, der en affärsman bör vara fridlyst.»

»Min farbror är icke gift.» Svaret gafs i en ton, som tydligt röjde obenägenheten för vidare förhör; och då fröken nu visade sig i dörren med en min, som inbjöd till *hennes* territorium, trädde den unge mannen, efter en lagom djup bugning, ut från audiensen i förmaket.

Inkommen i salen, antog hans stolta, genialiska ansigte genast ett annat uttryck. Det låg nu deruti något så själfullt, att det, förenadt med det vördnadsfulla och åtminstone för stunden intagande väsendet, ganska fort för den unga flickan lättade svårigheten af en första *ordentlig* bekantskap. Naturligt hade de många helsningarna och utbytta blickarna i förstugan icke heller lagt någon ogynsam grund till introduktionen.

Medan musikern och musikälskarinnan nu omröra noterna och Emmy rodnande och förlägen redogör för sin blygsamma repertoar, vända vi ännu en gång tillbaka in i förmaket, för att höra slutet på konversationen mellan svärmodern och mågen.

»Min goda svärmor,» sade den väldige mannen med ett af sina korta, trefliga skratt — nu nödgades han dock i det närmaste skratta inom sig — »observera spelet noga och kasta ej bort något kort ovarsamt. Jag tror fullt och fast att svärmor sitter med högsta trumfen på hand.»

»Hvad i all verlden kan du mena?»

»Att min vän, spannmålshandlaren, en ganska präktig karl, väger sina goda trehundrausen riksdaler, att han är ogift, en upplysning, som svärmor har min fyndighet att tacka för och som äfven upplyste om den köld, hvarmed brorsonen yttrade sig, och slutligen, att den här utmärkt hyggelige, noble och manlige pojken enligt all sannolikhet... äfven om någon tillfällig brytning är å bane... blir en rik arfvinge.»

»Jag tycker ej om ett sådant skämt,» svarade hennes nåd stucken, »just när jag är som mest bekymrad för min lilla flickas framtid. Det enda, som nu gläder mig, är att se, huru mycket du, min vän, ännu, trots ditt världsliga lynne, har min salig Maria kär. Jag märker det på din förlofningsring, som du gnider så väl, att den ännu ser lika ny ut, som för fyra år sedan.»

»Ja,» svarade han, denna gång i en helt allvarlig ton, »jag har i två år bevarat ett troget minne af min hustru; men den bästa karl (och jag smickrar mig visst icke med att vara den *bäste*) får slutligen sina ögon öppna på annat håll. Och dessutom är ett stort hus, som saknar en verklig matmoder, någonting, hvars ofullständighet dagligen låter erfara sig.»

»Min käre son,» stammade hennes nåd, med näsduken uppe vid ögonkanten. Utan tvifvel, så antog hon, var han förälskad i sin unga svägerska och ville nu sondera terrängen. Hvilken lycka i detta fall, att man bjudit upp den stackars musikanten, eljest hade Emmys sång ej kunnat fullborda eröfringen... kanske att han

till och med icke afvaktade sången, innan han talade rent språk.

Och så gjorde han ej heller.

Generalskan hade knapt hunnit att låta näsduken två gånger göra ronden öfver de improviserade tårarna i ögonvrån, när den lilla tveksamheten hos mågen försvann och han tvärt utbrast:

»Det är helt naturligt, min goda svärmor, att den här ringen skall vara blank, den har ej suttit på mer än en vecka. Jag ville icke genom bref, utan helst personligen, meddela nyheten, att jag verkligen är förlofvad... men, kära svärmor, en i allo lika pålitlig son för det.»

Den i sitt hopp bedragna modern såg upp alldeles häpen.

»Hvad är det jag hör, hvad är det jag hör? Min arma Marie hvilar redan glömd i sin kalla graf... O verd, huru ömklig du är — ja, i sanning, ömklig!»

»Nej, min bästa svärmor, Maria hvarken är eller blir glömd. Men fröken Eleonora C. är också i sitt slag (ett olika, det medgifver jag) en utmärkt qvinna. Det visar sig bäst deraf, att hon genast sade till mig: 'Du måste nu fördubbla din tillgifvenhet för din första hustrus släktingar, så att de förlåta mig, att jag intränger efter en *sådan* företräderska', och på samvete, kära svärmor, tror jag, att jag aldrig hållit mera af eder och aldrig varit mera benägen till tienstaktighet. Kanske får jag nu en lyckönskan?»

Generalskans näsduk behöfde nu ej göra någon falsk tienst. Så länge hon trodde, att den ena systemen skulle efterträda den andra, var allt förträffligt — men, store Gud, att en vildt främmande qvinna skulle trampa i salig Maries steg, det var olidligt, och vinken i afseende på ekonomiska fördelar var någonting ogranlaga, som

aldrig bort häntydast på. De skulle nog i öfrigt torka in . . . ja, det skulle de.

Mågen blef synbart missnöjd, men det oakadt jämkade det sig icke till något godt förhållande å generalskans sida, innan hon fått tid på sig att betänka, huru dumt det ändå var att stöta sig med honom, och när han nu med bestämdhet talade om, »att på en gång» rangera svärmors affärer, så att hon kunde få det mera lugnt, kom lyckönskan fram och äfven handen, på hvilken han tryckte en helt vördnadsfull kyss.

Det var just vid denna angenäma slutpunkt, som konsultationen framskridit, då herr Vincent Rossby slog an de första briljanta ackorden på pianot.

»Nå, det här blir härligt; man hör genast att han är mästare på instrumentet,» hviskade Klas Arvid, »och konserten började just lagom.» Han lutade sig med handen öfver ögonen tillbaka i soffhörnet, dels för att i ro njuta och dels för att säga till sig sjelf, att »om familjefriden köptes till ett något dyrt pris, så — var i alla fall *en* gång icke mer än *en* gång.» Hennes nåd, som också drog sig tillbaka i sitt hörn, råkade besynnerligt nog att i stället för den inkräktande efterträderskan för sin andliga syn se en gammal spanmålshandlare, invirad i bankpapper, men derjemte en annan icke fullt tillfredsställande syn, nämligen en hurtig, ljuslockig pojke, som brukade fara fram och åter genom förstugan för att efterfråga, »om bror Vincent icke var hemkommen än.»

Inne i salen utströmmade nu Emmys sköna röst. Det var något ur »Lucie», och hon sjöng så ljuft och hänförande älskligt, att det bevekta virtuosens vid pianot att sedan låta höra en praktfull, djup mansstämma. Emmy visste knapt till sig då han sjöng. Ack, hur han sjöng:

»O, Lucie, du mig besegrat har!»



## Efterspel i sessionsrummet

Gästerna voro gångna, sist Vincent Rossby, emedan han hjälpte sin unga värdinna med inöfningen af ett par andra operastycken — en sysselsättning, som så upptog honom, att han först då klockan slog half sju märkte frökens ögon med tydligt bekymmer riktade mot pendylen: rusande upp från pianot anhöll han om sin vördnad för generalskan, som han gerna velat buga sig för, om han ej måst skynda sig att hinna ned till orkestern i tid.

»Det är väl icke sista gången?» sade Emmy och bjöd till att se lika obesvärad ut som han.

»Törs jag komma igen?» frågade han och för första gången upplystes hans sköna, bleka, allvarsamma ansigte af en glädjeblixt, som gjorde det oemotståndligt intagande. »Jag tittar upp på en timma nästa söndagseftermiddag, för att fortsätta frökens lektion.»

»Tack, tack!» Hon kunde ju icke göra mindre än räcka honom handen och följa honom öfver salen till dörren, och sedan den var sluten, stod hon en god stund stilla qvar och tänkte på den glada ton, hvarmed han frågat: »Törs jag komma igen?» Men sedan ljud både under aftonen och natten för hennes öron den med drömmande inspiration sjungna strofen:

»O, Lucie, du mig besegrat har!»

Då generalskan kom ut från förmaket, der hon, till dotterns förvåning, stannat ensam allt sedan Klas Arvid

gick, utan att taga ringaste notis om den förlängda musiktimman, sade hon nästan upprörd:

»Låt oss gå in i sängkammaren, mitt barn. Jag har något att meddela dig. Det var bra att du ej störde mig, då herrn i förstugan gick. Stannade han länge här?»

»Har mamma icke hört oss musicera?»

»Nej! Jo, jag har haft något att tänka på. Se så, lägg igen pianot och släck ljusen. Hvad tänker *du* på, som låtit dem brinna så länge i onödan.»

»*I onödan,*» sade fröken Emmy, småleende för sig sjelf. »Det var ju nyss på stund, han gick.» Men hon svarade ej genom annat än sin lydriad för de moderliga befallningarna.

Inkomna i den fristad, som utgjorde generalskans allra heligaste, nedsjönk hon i sin gamla länstol, och sedan Emmy tändt deras vanliga lilla aftonlampa och gjort det beqvämt omkring den fundersamma modern, sade denna med ett ovanligt ömt tonfall i rösten: »Sätt dig här på pallen, barn! Jag måste omtala för dig, att din syster, stackars Marie, redan fått en efterträderska.»

»O, mamma, käraste mamma, är det sant!»

Fröken Emmys röst lät ingenting mindre än bedröfvad. Hon hade allt för väl förstått sin mors önskingar och förhoppningar, och som de helt och hållet motstredo hennes egna, var hon ej i stånd att falla in i den högtidliga ton, som generalskans meddelande utan tvifvel kräfde.

»Flicka, du förvånar mig! Jag trodde att du älskade din systems minne.»

»Snälla, lilla mamma, *det* minnet kan icke bli mindre kärt därför, att min svåger tager sig en ny hustru. I fall vi nu bjudas att tillbringa någon helg på Almvik, så blir det ej så genant, som under enklings-tiden.»

»Det vet man icke.»

»Nå, Klas Arvid var väl mycket hygglig mot mamma. då han drog fram sin stora nyhet?»

»Ofantligt hygglig, mer än han under hela sitt lif varit, det får jag medge, och du skall också få se bevis derpå... Men du tycks vara föga nyfiken. Hvilken gissar du är fästmon?»

»Säkerligen Eleonora C.»

»Huru kunde du ana det?»

»Utaf en temligen löjlig anledning. Jag menar visst icke därför, att han bjöd henne att i somras stanna kvar några dagar längre än föräldrarna (det skedde troligen för min skull, fast mamma blef missnöjd), utan jag menar, att då jag en dag i min herr svågers närvaro råkade skratta åt, att Eleonora ständigt hade så häftiga rörelser, att hon höll på att draga ned allt från både sy- och divansbordet och gick med så hurtiga steg, att lampor och porslinsurnor darrade, han tog ordentligt humör och menade, att det var långt trefligare att höra en rask fruntimmersgång än ett romantiskt sväfvande öfver golvet... Damer, som ej drogo fötterna efter sig, blefvo alltid de bästa husmödrar.»

»Den der slutsatsen, min flicka, var ganska klok. Och rena sanningen är, att den blifvande herskarinnan på Almvik går, snart sagdt, som en ladugårdspiga och icke har minsta begrepp om ett mjukt och lätt väsende. Hon har ju också en röst, som kan göra 'vällingklockan', hvilken sammankallar folket till frukosten, fullkomligt onödig. Men nu är det som det är, och vi skola i stället för dessa bristfälligheter fästa oss vid de goda egenskaper, hon utvecklar. Hon har uppmanat Klas Arvid att hädanefter blifva dubbelt uppmärksam emot oss, och du, barn, får på deras bröllopsdag din systems alla nipper: diamantbroschen, armbandets och allt ihop... de äkta schalarna på köpet.»

»Det tager jag med bästa samvete emot, ty jag minnes att Eleonora en dag, så han hörde det, sade, att hon *aldrig*, om hon gifte sig med en enkling, ville bära så mycket som en knappnål, som tillhört *första* hustrun.»

»Huru oblygt — men *mannen*, som tillhört första hustrun, håller hon tillgodo med!»

»Det är en helt annan sak. Han kan ej bortskänkas... Men hvad gjorde han mamma för artighet?»

»Jo, den var ansenlig. Han ville rangera mina fattiga skulder. Jag tog till med fyra hundra riksdaler, och kan du tänka det, han tog upp, då han gick, och lemnade mig den här. Det var ett vackert, ett stort artadt drag.» Generalskan upptog nu i sin tur och höll framför dotterns ögon en sedel på femhundra riksdaler.

»Du förstummas liksom jag. En sådan långschal fick jag aldrig af min general, och han hade ej stort att afstå. Han var nödsakad att representera... Se så, nu låsa vi in skatten. I morgon skall du vexla och sedan betala och förvåna hvarenda själ, som har att fordra af oss. Det måtte komma att kännas besynnerligt att vakna en morgon, utan att behöfva oroa sig för skulderna.»

»Mamma har då egentligen aldrig oroat sig för dem,» vågade fröken Emmy skrattande invända.

»Det har endast sett så ut, mitt barn, men du kan tro mig, att denna oförsynta djerfhet otroligt plågat mig. Jag tycker, som sagdt, huru förvånade de skola blifva.»

»Och, om jag törs föreslå något, så börja vi att ej mera ta på kredit... icke ens hos bagaren.»

»Det kan väl vara för en liten tid, tills respekten blir stadgad, men sedan måste det gå som vanligt, och jag betalar när jag får mina qvartal. Jag nödgas spara någon styfver för sjukdomsfall, ty du kan vara fullt säker, att Klas Arvid icke gör om det här.»

»Det vore icke heller hvarken billigt eller behagligt.»

»Nej, det förstås. Nå, till annat! Huru tyckte du om musikläraren?»

»Huru tyckte mamma?»

»Jo, jag får säga, att han framstälde sig rätt mycket till sin fördel. Hans utseende, som förefaller så pretentiöst, då man icke betraktar honom på närmare håll, är särdeles godt och distingueradt. Det skulle anstå en person af helt annan samhällsställning. Men du lät mig ej veta, hvad *du* tyckte.»

»Kära mamma lilla, jag har mött honom så många gånger, att jag, så att säga, kan hans utseende utan till. Men hvad jag hade skäl att fästa mig vid, var hans utmärkta metod att ackompanjera. Ja, det var något helt annat, än fröken Kölers sätt. Om jag vore nog lycklig att få njuta hans undervisning då och då, skulle jag med vida mera heder än förut kunna låta höra mig i våra små kretsar. . . . Jag tycker, att både mamma och Klas Arvid borde fattat huru väl det gick.»

»Ja, jag minnes att det var superbt, och Klas Arvid berömde honom mycket. Begärde han ej att få taga afsked af mig?»

»Han bad om sin djupaste vördnad och anhöll, att han nästa söndags eftermiddag skulle få komma tillbaka och gifva mig en timmas lektion. Borde jag kanske nekat?»

»Jag vet just icke det. En lektion betalas ibland till fullo med äran, att han får gifva den *utan* betalning.»

## 4.

Brefvexling mellan Rossby senior och  
Rossby junior.

»Min käre herr brorson!

**N**og har man hört omtalas, både i romaner och i det dagliga lifvet, att en farbror förklarar missnöje med sin brorson, men att denne behagar att med uthållande trots förklara krig mot sin ende farbroder är onaturligt. Jag kunde säga *rike* farbroder, om jag icke visste, att du då — taladt på tarflig svenska — skulle slå mig i näsan med, att du aldrig ger efter i *något* för penningars skull och icke bugar dig en tum djupare, antingen du erhåller dem eller ej.

Detta, min unge herre, är icke något roligt förhållande för en man, som med noggrann omtanke, men med den strängaste redlighet, det känner du, sträfvat ihop en icke oansenlig förmögenhet, för hvilken, *om* han ej gifter sig, utan en dag lemnar den till sina brorsöner, han åtminstone borde kunna hoppas och påräkna att blifva ärad och tackad . . . Men till och med Bernhard, den lille göken, som jag några gånger mött, då han kommit från skolan, har sökt kila undan; och då jag fångat honom och bedt honom helsa på mig, har han skrattande svarat: "Tack, farbror, det skall bli riktigt roligt! När hjuder farbror Vincent och mig?" och derpå har den listige krabaten farit af som en hvirfvelvind.

Nu är rena sanningen den, att jag uppriktigt önskar, att det här otrefliga grollet skall upphöra. Och jag hade

i dessa dagar mycket tänkt på dig, då jag just i går, genom egaren af Almvik, fick höra talas om dig. Han hade träffat dig hos sin svärmor, och du hade mycket behagat honom både genom din musik och din personlighet. Nå, hvad beträffar den senare, har det visst ingen nöd, men till karaktären är du istadig, och till lynnet bittert ofördragsam. Jag skulle mycket misstaga mig, om jag ej också kunde tillägga, att du är högmogig, hvilken egenskap i sig innesluter sjelfkärlek.

Se så der, nu tror jag, att jag i det närmaste lättat mitt hjerta. Låtom oss nu komma till hufvudfrågan.

Hvad är nu, på det stora hela, *detta*, som du icke kan förlåta mig? Jo, först och främst, att jag var nog ogudaktig, att vilja draga dig från den '*heliga konsten*', hvars idkare, i hvilken bransch som helst, måste bryta sig en tung och långsam väg genom törnen, för att kanske slutligen ohjelpigt sjunka ned mellan dem och drunkna — i en pöl af *dödvatten*, och sedan att jag kunde fordra, att du, som var *född* till musikus och kompositör, skulle rätt och slätt taga plats på mitt kontor, der du också, det kan jag garantera, visade dig i allo *ofödd*. Men jag litade på min handledning, för att skapa af dig en affärskarlar med tryggad ställning.

Nu måste jag tillstå, att jag, emot min natur, visserligen var något sträf mot min brors enka, då hon så småningom helt och hållet omintetgjorde min plan, hvilken ni båda kunnat inse så tydligt afsåg ditt bästa. Huru skulle det också smaka mig, då din mor höll med dig om likt och olik och rent af intalade dig, att du skulle blifva en stor kompositör? Hon drömde, stackars själ, om en genialisk opera i hög stil och en *succés pyramidale* för sin älskling, och för att realisera detta höga mål, fattades ej någonting mer än litet lumpet guld, hvarmed du under några år i utlandet kunde utvidga dina studier. Den, som skulle bestå det lumpna

guldet, var naturligtvis den prosaiske farbrodern, som ständigt påstod, att en skicklig och aktad amatörmusik ganska väl kunde förena sig med en affärsmans ställning. Jag mins ännu fullkomligt den der sista eftermiddagen; jag talade ut min mening, ty så god . . . jag kan gerna med lugnt samvete säga liberal, jag alltid som svåger varit mot henne, kunde jag ej gå in på att bekosta under åratal en så oviss studiekurs i främmande land för dig. Jag såg väl, att hon var stött och uppörd, men stålet i min karaktär ger aldrig vika för andra argument, än *sådana*, som (kommande från hjertat eller känslan) kunna bestå inför mitt förstånds utslag, och det ville ej bli händelsen här, helst ingendera af eder vädjade till mitt hjerta och rörde det, utan blott pockade på *pligt* . . .

Hvad rådde jag för, att din mor dagarna härefter insjuknade? Jag vill fullkomligt tro att ni tillsamman afgjorde, att mitt afslag vållade sjukdomen. Men tänk en gång, för rättvisans skull, på, att om det varit *jag* som insjuknat (vid Gud, gick jag icke hem mer uppörd, än jag på åratal varit, att se min goda vilja bortkastad), så hade det ju icke kunnat falla hvarken dig eller din mor in, och borde det ej heller, att *ni* hade haft någon skuld deri; ty hårdt vore, om menniskor, som i en eller annan sak skilja sina tankar, skulle ställas till ansvar för hvad som sedan kan tilldraga sig på någondera sidan.

Att jag för min del icke tänkte annat, än att allt var godt, visade sig både under sjukdomen, vid sjelfva dödsfallet och framför allt efter dödsfallet, men då kommer du iskall och stormodig och förklarar — mycket dumt förstås — att emellan oss det vore bäst att allt blefve slut. Du kunde ej finna dig vid hvarken förmynderskap, kontorsgöromål eller det *tryck* på din själ, som förbindelserna till mig ålade dig, och då jag sva-



rade dig, att du i det fallet äfven fick draga försorg om Bernhard, emedan det blefve svårt att under dylika omständigheter förena de skilda elementen, åtog du dig genast att, sjelf nyss myndig, blifva förmyndare öfver din yngre bror.

Naturligtvis blef jag nu ond, det var min skyldighet, och lät dig veta, att efter du funnit passande att uttala sådana ord till din faders enda lefvande broder, så skulle också mina dörrar vara stängda för dig, ty kunde jag än glömma och svälja allt annat, så var det *två* saker, jag ej kunde svälja: den ena, att du tydligt lät mig förstå, att jag aldrig förstått och tillräckligt värderat din högsinnade mor, utan ända in till döden varit afvigt stämd mot henne, och den andra, att du ej förmådde kufva din stolthet derhän, att du bad mig behålla Bernhard. Liksom du ej haft nog med dig sjelf!

Nå, jag vill öppet erkänna, att du på annat sätt, för gossens skull, kufvat din stolthet. Du går och spelar dansmusik, du, på beställning, nätterna igenom! Och hvarje styfver, som *du*, naturligtvis, är allt för ömtålig att mottaga i egna händer, sändes till den hederliga borgarenkan, hos hvilken pilten är inackorderad, och du sjelf, ja, min stackars gosse... förlåt mig... du ser sjelf ut, som om du ackorderat in dig på någon svältkuranstalt. Jag har många gånger under dessa två vintrar sett dig i orkestern, och det har varit mig som om hjertat velat gå ur dess bestämda rörelse för att flyga emot dig, då jag sett dig med fiolen under hakan och stråken i hand stryka de strängar, du verkligen ger lif. Men huru melankolisk är ej din blick, då den ibland tankspridd höjer sig och söker något obestämdt mål, huru strängt och mörkt hela ansigtets uttryck!

Det har varit mig svårt att ej få invänta dig, men jag har trott, att du behöfde att längre pröfva din kraft. Nu kan jag dock ej vänta, och jag känner ditt hjerta

för väl, att icke veta, att då det är *jag* och icke *du*, som tar första steget, så skall du komma. Var då tusenfaldt, min käre gosse, välkommen till din tillgifne farbror

*Knut Vincent Rossby.»*

Brorsonens svar:

*»Min dyre farbror!*

Tack af hela min själ, tack för detta bref, som uppfyllt mig med djup glädje för det närvarande och blygsel öfver det förflutna, ty under de förflutna två åren har jag pröfvat allt, som passerat oss emellan, och jag har för mig sjelf erkänt, att jag varit i högsta måtto otacksam och ofördragsam. Jag hade ej heller undandragit mig att redan för farbror erkänna, att jag vid min ömma mors sjukdom tog ett allt för starkt intryck af hennes åsichter, så framt jag ej haft den tvåfaldt felaktiga uppfattningen, att jag skulle liksom såra hennes minne, i fall jag ej hedrade henne, till och med i hennes allt för öfverdrifna svaghet för sin son, och att jag skulle såra mig *sjelf*, om jag, den fattige mannen, bönfölle hos den rike om glömska. Detta sista var desto oförlätligare, som jag i grunden borde varit öfvertygad, att farbror kände mig tillräckligt för att ej tro mig någonsin kunna fläcka min karaktär genom ett lågt motiv.

Blott för en enda sak är jag ännu i dag rädd, den nämligen, att farbror åter skall med sin obevekliga logik bevisa mig, att jag ännu icke försutit min rätt till kontorsstolen; men försök ej att rubba min utstakade lefnadsplan! Det är möjligt, ja, hvarför icke *troligt*, att den aldrig skall skänka mig en säker bergning, långt mindre någon lager; och likväl älskar jag min frihet och mina musikstudier *så* högt, att jag till och med vid

barnlektionerna modigt kan lägga mina öron på sträckbänken, för att genom de inkomster, jag deraf drager, blifva i tillfälle att sträfva något steg framåt på den passionerad älskade banan.

Tro icke, att min mors öfverspända drömmar lefva inom mig! Nej, det finnes tvärtom timmar, då jag känner huru den isande känsla, som kallas misströstan, blåser febern från min hjerna. O, dessa timmar äro förfärliga, ty då fattar jag begreppet om afgrunden! Men de komma sällan, och jag söker kraftigt bekämpa dem. Besynnerligt är likväl, att de snarast inträffa efter någon liten framgång, som i stället borde uppmuntra mig! Jag har ju redan satt musik till åtskilliga små lustspel, som gjort lycka, men jag har aldrig känt mig mera nedslagen än då. Jag slutar häraf, att jag aldrig kommer att blifva nöjd med *något*, som jag frambringar. I fall detta är en olycka, så bör den åtminstone medföra det goda, att när dagen för en stor motgång träffar mig, jag skall förmå bära den — dock... Gud vet?...

Käraste farbror, jag har nu talat förtroligare, än jag skulle förmått göra med min egen far... Jag var endast en tolf års gosse då han dog; men den lefnadsglade officern, som strödde ut pengar, så länge det fans några att strö ut, och sedan skickade mig med biljetter till farbrors kontor, var jag ej i stånd att fatta förtroende till. Men jag älskade och beundrade honom det oaktadt så högt, att jag gerna stod och trampade med fötterna vid pulpeten, tills farbror satt sin namnteckning under de många brefven, som lågo och väntade, och äntligen bröt det *jag* medförde.

Sade farbror då litet vresigt: 'Huru, återigen!' då led jag verkliga qual vid att mottaga det försträckta, så kallade *lånet*, men sade farbror med sitt vackra tonfall: 'Jaså, min lille gosse, du är ute i affärer i dag', då var jag så lycklig, att jag strålade af glädje när jag kom

till pappa, som otåligt ryckte brevet ifrån mig och med en liten godlynt strykning öfver mitt hår lät mig förstå, att han var nöjd.

Men nog nu om det förflutna. Nästa söndag — i fall farbror behagar bestå mig en tidig middag, ty jag har en lektion att ge före spektakeldags — infinner jag mig och jag tror, att det blir bäst att vi stanna vid *de* förklaringar, som nu ömsesidigt äro gifna. Naturligtvis tager jag Bernhard med mig; *han*, om någon, har fallenhet för handel. Han pressar mig ofta efter en tolfskilling, för att 'på ett ställe, som *han* känner', köpa äpplen, hvilka han sedan med *stor vinst* säljer till kamraterna i skolan... Bernhard är en rask och hederlig gosse, och jag tror, att om farbror nu värdigas taga hand om honom, skedde det i lämpligaste tid både för honom och mig och, på Guds makt, äfven för farbror sjelf.

Farbrors tillgifne och vördnadsfulla

*Vincent.*»

5.

Hos musikläraren.

**D**et är lördags eftermiddag.

En sparsam brasa, som med sitt sista flammmande sken belyst den siste elevens utgång, håller på att alldeles dö bort; men vid en då och då upphvirflande liten låga kan man finna, att det temligen stora

men ytterst sparsamt möblerade rummet är allt annat än en *treftig* tillflyktsort för ensliga timmar. Öfver de smutsgråa väggarna, det uppslitna golvet och de två gipsbilderna, hvilka så ängsligt tyckas vänta på förlossning från vakten öfver de med noter lastade hörnhyllorna, ja, till och med öfver det fullastade skrifbordet, pianot och fiolen, sofvande i fodralet, öfver allt detta ligger en så sorglig töckenluft, att intrycket är mera nedslående, än det af en tydligare påfallande fattigdom.

Ifrån den ännu tarfligare inre, högst fyra alnar långa, kammaren inträder Vincent Rossby.

Som han i går gjorde sig kalas på den sista matpoletten inne i källarlokalen och han aldrig äter på kredit, så synes den stolte, unge mannen nu böja sig ned framför kakelugnen och lägga på glöden, liksom ofta förut, några skifvor torrt, rökt kött, hvilket tjänstgör hvar gång kassan visar sig i samma bedröfliga skick som nu. Sedan han än en gång öfvertygat sig att dörren blifvit riktigt reglad, sätter han sig i den gamla fätöljen (hans professorsstol) att afvakta fortsättningen af stekningsprocessen, som han då och då med en gaffelvändning påskyndar, under det han likväl oftast fördröjer denna nyttiga operation, emedan han försjunker i drömmar, och då sjunker den smärta, eleganta figuren äfven vårdslöst tillsammans.

Hvarom drömde han?

Var hans själ i de *ofödda* tonernas verld eller hörde han dem just då de, befriade från allt tängsel, strömmade ut i en sådan myckenhet, att han, försatt i hänryckning, ej förmådde binda en enda innan de alla gäckande flytt ifrån honom? . . . Nej, det var ej någon sådan hörselvision, som nu tog Vincents ande i anspråk! Han tänkte på *Gud*, som i universum utkastat detta klot, på hvilket så många löftesrika, så många svikna, så många planlösa förhoppningar under generationer —

under evigheter rullat omkring. Och han tänkte på huru omedelbart Guds hand sträckts äfven till honom, atomen. Ack, huru långt hade han ej varit ifrån att förtjena detta, ty hade han alltid betraktat Gud — Fadern — såsom någon enskild, personifierad uppenbarelse i det omätliga...? Hade han ej snarare förblandat Gud och universum, hade ej slutligen något annat för honom antagit gudaform? Han höjde sitt hufvud djupare... Hade ej musiken, denna oupphinneliga, stora kraft, hvarunder själen på jorden högst kunde lyfta sig mot himmelen, varit för honom *allt?*... Så finge det dock aldrig mera bli... nej, aldrig!

Just nu (ett *nu*, som tyvärr varit i långa, långa månader), då den fattigdom, hvaruti ett lumpet högmod, en brottslig obenägenhet att rätt bedöma en annan själ, hunnit till *det* stadium, att Vincent redan mer än en gång varit nära att i bref till farbrodern bedja honom åter taga hand om Bernhard, just då (han förmår knapt fatta denna Guds oändliga nåd) kommer hans farbror själfmant, uppfylld af hjertligt och ömt ädelmod och kallar honom till försoning, till inträde i de gamla förhållandena!

Men var det väl nog härmed?

Nej, något, skyhögt öfver hans förväntningar, hade i en annan väg mött honom. Hvad skulle han ej velat uppoffra för att erhålla det, som nu kommit af sig själf: en bjudning till våningen en trappa upp!... Der lefde ju den förtrollande och högsinnade unga flicka, som han så många gånger både afsigtligt och oafsigtligt mött i förstugan. Hon hade varit idealet, som förenat sig både med det närvarande och det kommande, och voro någonsin hans skymningsfantasier vid instrumentet »sångers utan ord», så var det säkert *de*, han utförde, då han tänkte på, huru hon *först* med deltagande blickat på honom, huru hon sedan, troligen alldeles omedvetet,

smålett och slutligen, under hans djupa helsning, jungfruligt rodnat, samt huru hon allra sist både blickat mildt på honom, smålett och rodnat... Det var ju allt för mycken lycka! Och ehuru han ännu knapt hunnit förlåta sin tvätterska, att hon beröfvat honom ett par timmar af denna lycka, så hade den ju varit så rik, den han *fick* åtnjuta och den han ånyo i morgon skulle njuta, ty ingenting i världen kunde förmå honom att uppoffra lektionen en trappa upp. Hädan-efter blefve han dessutom nog i tillfälle att förse sig med dussintals manschetter och löskragar.

En skarp ringning på klockan kom honom att spritta till och häftigt se ned på de arma köttbitarne, som efter sista vändningen blifvit så totalt öfverlemnade åt sig sjelfva, att de ej mäktat motstå begäret att låta både bränna, torka och slutligen hoprulla sig i minsta möjliga proportioner från hvad de varit.

Han skrattade, han var ju en *ny* människa, hvad betydde det, om han ej fick äta någon middag i *dag*? I morgon fick han ju äta så mycket han behagade. I flygande samlade han de sista lemningarne på den bredvid stående tallriken och förpassade såväl den, som den misstänkta gaffeln, in i andra kammaren, der han också gaf sig tid att vid en blick i spegeln draga rätt den röda sammetsrökmössan öfver de mjuka, svarta lockarne och med handen stryka öfver det ungdomliga skägget, som kanske kunnat upptaga någon liten beståndsdel från de fräsande köttskifvorna.

Han hade nätt upp slutat att omröra glöden i kachelugnen, då det för tredje gången ringde, och när dörren öppnades, fick Vincent mottaga en trekantig biljett, åtföljd af de två orden: »Från baronen».

Det var en anhållan från en af hans vanliga *kunder* att »komma på söndagsaftonen, om än så sent, och med sin dansmusik lifva ungdomen...»

Huru ofta hade han ej, han, med sitt nervösa temperament, pinats af dessa invitationer och ändå nödgats vara glad åt dem för Bernhards skull. Man kan då lätt tänka sig med hvilken oändlig förtjusning han i två rader underrättade sin för detta gynnare, att hans tid *hädanefter* — lycksaliga ord — ej medgaf honom att spela dansmusik. Sedan han stängt dörren efter betjenten, sträckte han med vällust upp sin långa gestalt, hvarefter han sprang till skrifbordet, fattade sin annotationsbok och satte ett väldigt kors öfver den dato, som bevittnat hans sista förödmjukelse, i sådan väg, som förstås.

Lätt, som den befriade fången, gick han åter för att se, om han ej på något sätt kunde komma till rätta med sin middag, ty det blef kanske ändå besvärligt att lefva på bara luft ända till nästa dag. Utan omständigheter började han därför modigt det hardt när omöjliga försöket, men det gick ändå litet om sender, så att han åtminstone fått en *idé* om middag, då, just som han skulle nedskölja härligheten med ett glas öl, beklagligtvis något dufvet, det åter ringde och denna gång med en så förnämt pretentiös raskhet, att han måste lemna ölet att ännu ytterligare dufna.

Den person, som nu anmälde sig, var minsann ej ämnad att mottaga svar i en förstuga. Det var en literatör af en viss *erkänd* rang, dertill en man i verken, en man med talang, en man med klingande namn och en man med förhoppning på arf. En sådan kunde väl äfven vara »poet» emellanåt, och nu hade han skrivit »en liten, alldeles förtjusande bit» (enligt vännernas ömdöme), som skulle på en viss födelsedag presenteras för en viss ung dam, och det fattades ingenting annat än en texten *värdig* och för densamma särskildt satt genialisk musik, ty sjunga kunde han, spela piano kunde han



också, men tonsättare var han olyckligtvis icke. — Man kan ej vara allt.

»Herr Rossby, förmodar jag?» sade den främmande. »Man har gifvit mig anvisning på er, min herre. Saken är i korthet...», och nu gjordes förklaringen i denna stil af säkerhet, som ej ifrågasätter ett afslag, hvarvid också portmonnän, under en lång blick kring rummet, liksom händelsevis uppdrogs.

»Jag beklagar,» svarade Vincent, med svårighet kufvande den uppstigande harmen, »att ni blifvit visad miste, min herre. Jag åtager mig icke uppdrag af denna art.» Och musikläraren såg med en så kall och afvisande blick på poeten, att denne mycket flat gjorde en half ursäkt i det han gick, mumlande för sig sjelf den gamla sentensen: »*fattigdom och högfärd*».

»Och *jag*, som trodde alla förödmjukelser nu vara begrafna!» utbrast Vincent helt högt. »Farbror, hederliga själ, skall jag någonsin kunna vara nog tacksam för att jag slipper ur detta slafveri... denna skärseld?... Ja, ja, icke hade det väl varit de första tillfällighetsverser, jag satt musik till, men då har man icke kommit till mig, liksom det vore fråga om att beställa ett par stöflar... Och sedan, så har det icke varit dagen före den dagen, då en förlossad själ får tillträde till himmelen... Men det är besynnerligt, att den här lilla affären — jag är så fördömdt retlig i dag — gifvit mig en omättlig aptit. I morgon trugar farbror på mig pengar. Jag kan så gerna ringa på madamen och begära en extra middag från källaren. Det vore ej rätt, att i afton visa en melankolisk min på teatern, och en sådan min kan lika lätt infinna sig af hunger, som af noblare skäl.»

Han knackade på städerskans dörr, fick en portion superb kalfstek och förvånade madamen genom sin gläd-

tighet och sin artighet, att bedja henne behålla hälften af steken och hälften af den nya ölbuteljen, förutom den gamla, att icke nämna de förbrända öfverlevorna af — »frukosten».

## 6.

## I det gamla handelshuset.

Hvilka utomordentligt intressanta hus med de underligaste bygnadsformer träffar man ej på söder, och hvilka hänförande, rent af häpnadsväckande, utsigter finner man ej der! Söder hör ej mera till de moderna stadsdelarna, men det behöfs ej heller, ty ingen af de andra eger denna karakteristiska fysiologi, som väcker intrycket af, att man inträdt på ett främmande, men likväl gammalt, förtroligt område.

Rossbyska huset, beläget vid en af dessa platser, som på en gång har att uppvisa den skönaste utsigt och det bekvämaste trafikläge, var inemot ett sekel i ålder. Det byggdes af en annan Knut Rossby, nuvarande chefens farfar, och var en så solid och väl underhållen bygnad, att den, med sina magasin af alla slag, tycktes kunna påräkna att allra minst upplefva ett helt sekel till. Vackert och nyligen renoveradt, presenterade det sig med två våningar, utom bottenvåningen, och en trädgård, bestående af flera terrasser. På nedra botten låg kontoret och åtskilliga andra lokaler, tillhörande en vidlyftig affär, ty det var ej blott med spanmål, firman

sysselsatte sig. I första våningen bodde herr Knut Rossby sjelf, såsom hans fader och farfar före honom, och den öfre uthyrdes.

Generalskans måg, godsegaren, hade titulerat herr Rossby för spanmålshandlaren, därför, att denna benämning syntes *honom* viktigast, men på börser och af alla, som i öfrigt hade eller icke hade affärer med den redlige, bildade och liberale mannen, kallades han grosshandlare, och det var en titel mera sanningsenlig, än alla de grosshandlaretitlar, som tillskapas af samma ämne, hvaraf världen först skapades.

Klockan hade nyss slagit tolf, kyrktidens dåvarande slut. Inne i den stora, varma, solbelysta salen, gammaldags, men trefligt möblerad och med väldiga gröna trälädor under fönstren, deri ganska ansenliga palmträd tréfdes, samt en stor bur för den muntraste papegoja, man kunde höra, jemte en dito för diverse icke mindre lifvade kanariefåglar, spatserade af och an längs gångmattorna på ömse sidor om det runda matbordet en lång, något mager, mörklagd herre med pipan i mun; men rökningen syntes vara mera pro forma, än af smak (för tillfället åtminstone), ty han tog hvarje ögonblick pipan från läpparna för att bättre lyssna. Och slutligen går han för tredje gången till dörren åt köket för att erinra, att »middagen skall vara inne klockan två».

Herr Rossby hade ännu sin femtionde födelsedag i långt perspektiv att vänta, och om han just icke tycktes *mycket* yngre, än han var, fyrtionio år och två månader, så hade han dock i allo bibehållit ett *väl* konserveradt, hyggligt utseende och i synnerhet en väl konserverad kropps-konstitution, oaktadt han visst icke varit utan sin andel af både sorg, sjukdom och mödor.

Den känsla af stark, oblandad glädje, hvarmed han nu afvaktade sin äldste, käraste brorson, kunde mäta sig i djup med den känsla af bitter misräkning, som angrep honom, då han i samma rum för nära två år sedan skildes från Vincent, sedan denne afgifvit sin otaliga gånger ångrade förklaring.

Vincent hade ända till dårskap varit svag för sin fina, verldsbildade, sköna och talangfulla mor, af hvilken han ärft sin passion för musiken och af hvilken han erhållit sin första undervisning, som hon ej skulle gifvit honom, i fall hennes egen skola ej varit så utmärkt, att hon icke behöfde frukta att hon derigenom skulle skada honom . . . Men denna dam, så intagande, då hon ville, hade ett högst bedräfligt fel, det nämligen, att underskatta personer, hvilka icke delade hennes åsichter. Med sin man harmonierade hon utomordentligt väl, ty båda voro ytliga och stälde skenet framför *allt*, men sin svåger, med det kraftiga sinnet, det rättframma språket och slående bristen på sympati, i synnerhet för hennes sätt att uppfostra sin äldste son, *honom* kunde hon med möda fördraga. Och tusen gånger värre blef det, sedan hon inträdt i enkeståndet och på så många sätt nödgades att bero af honom. Men allra svårast utvecklade sig förhållandet, när svågern ovilkorligen fordrade, att Vincent skulle göra åtminstone ett försök på kontoret.

»Jag fördrager det aldrig, mamma,» yttrade den unge despoten. »Jag hatar kontoret allt sedan jag som pojke fick stå der och trampa mig trött, medan jag väntade svar på pappas biljetter. Och skall det blifva något med min sanna kallelse, så duger icke det här.»

»Ack, hvad du talar väl och klokt, min högsinnade Vincent, du har *min* ande, och vet du, jag njöt ofantligt

af att höra professor H. loforda dig och tala om ditt verkligen utmärkta föredrag af . . .»

»Det är icke värdt, snälla mamma, att för närvarande nämna *någoting* i sammanhang med musikaliska akademien,» behagade sonen afbryta. »Hufvudfrågan är, huru jag nu skall komma ifrån kontoret. Jag skickas hit och dit med *profver*, får stå timaltals vid hissverket då spannmålssäckar skola upp eller ned, och sedan från den posten ned till Skeppsbron och ombord än här och än der. Jag är ju icke kontorist en gång! De der herrarne få åtminstone sitta stilla och se *ned* på mig. Det är ovärdigt!»

»Nå, man kan vänta allt af din farbror, — en man, som inbillar *sig* kunna spela fiol och har sina oförargliga kvartetter med andra äldre herrar, lika mycket hemma i den *sanna* tonkonsten, som hans sjäare, hvilka utan tvifvel med välbehag höra på gnisslet af det rysliga hissverket. Jag skall emellertid nu hafva en afgörande förklaring med min herr svåger och jag hoppas, att det blir den allra sista.»

Och den allra sista blef det, ty det var just ett par dagar efter denna stora förklaring (då herr Knut Rossby *icke*, hvarken genom nedlåtande böner eller de mest satiriska anfall, kunde förmås att bevilja brorsonen anslag till ett par års vistande i Tyskland och Italien), som den i öfrigt af hjertlidande angripna frun allvarligt insjuknade och efter några veckor dog.

De uppträden, som derefter egde rum, äro tillräckligt berörda, och nu skola vi återvända till det gamla handelshusets sal, der just dörrar och armar öppnas för att mottaga den så länge efterlängtade.

»Ah, min gosse, min käre gosse, du ser verkligen riktigt lycklig ut!»

»Och Gud må veta, att jag det är, farbror . . . Jag tillsade Bernhard att ej komma förr än närmare två, på det att vi skulle ha en stund alldeles för oss sjelfva. Jag känner behof af att i första andedraget säga farbror mera öppet, än jag tänkte då jag skref, att jag icke begriper, huru jag vidare skulle ha ställt till för mig, om icke farbrors försoningsbudskap kommit som det gjorde. En fattig orkestermedlem och en fattig musikalärare ge sig till att bli förmyndare för en pojke, som tarfvar vida mer än alla slags besparingar kunna förslå åt! På samvete, farbror, jag har fått plikta för min förmätenhet! Har farbror fullkomligt förlåtit mig?»

»Förlåtit dig af hela min själ, gosse, det har jag länge sedan, och i denna stund, då du bevisat mig en tillgifvenhet och aktning, som skulle hedra far och son, anser jag mig också för din fader och emellan oss må aldrig mera bli fråga om ett annat förhållande. Du skall göra mig till viljes och inte vidare pina dig med barnundervisning, ty är du nu *min* son, så måste du äfven lyda. Du skall ha ditt årliga anslag, fem hundra riksdaler hvar halfår. Jag vill ej ge dig mera, för att du bör förtjena resten för ditt uppehälle sjelf. Men hvad jag dessutom erbjuder dig nu, medan vi kunna tala för oss sjelfva, det är, att sedan du icke mera visar tecken af den vildsinte, dristige pojken, utan en man, som pröfvat lifvet, sin kraft och sin oemotståndliga kallelse, du också skall ha medel att till sommaren eller, när helst ditt orkesterengagemang är slut, resa ut till München eller hvarst din håg står, för musikaliska studier. Gossen tager jag ifrån i dag hand om. Hans kammare är i ordning, och jag har uppgjort allt hos den hederliga enkan. Gud vet bäst, hur du kunnat vara så ordentlig mot henne.»

»Rörelsen qväfver mig, farbror... Resa, resa!... Ack, farbror, hvad skall jag säga, hvad skall jag göra? Jag känner mig precis, som om jag vore drucken. Ett okänt rus, icke af glädje, icke af bestörtning. Nej, ett rus af... någonting, som rör endast själ, hjerta och fantasi, strömmar in på mig... Och om en dag kommer, då jag kunde glömma intrycket af denna stund, då vore jag en förlorad menniska, ty då vore jag dålig och fullkomligt ovärdig den kärlek, jag *nu* först rätt kan bedöma.»

»Se så, Vincent, nu ha vi båda varit tillräckligt upprörda. Kom därför och låt oss reelt ta kyrksupen, smörgåsbordet står i ordning, om du vill se det; och min gamla husfru — du mins väl, att du kallar henne tant, efter hon är min kusin på mödernet — har satt sin hushållsheder i pant på, att middagen skall stå på bordet klockan två, efter du på eftermiddagen hade någon repetition eller hvad det var.»

Om icke farbrodern just nu varit sysselsatt att upphålla aptitsupen och kasta ögonen öfver gudsgåfvorna på bordet, kunde han i stället hafva sett, huru hans herr brorson, som blef skyldig honom svaret, rodnade ända upp öfver hårfästet; men han märkte ingenting förr, än det säfligt gick i *en* af dörrarne och häftigt i en annan, hvarvid presenterade sig från ena sidan husets gamle kassör, som samtidigt med chefen sjelf kom på kontoret, och efter honom två yngre herrar, med hvilka tre, förut kända personer, Vincent skyndade att skaka händer och utbyta vänliga ord, förvånande olika hans forna förnäma later och talesätt, allt medan farbror Knut skakade om unga herr Bernhard, en snart trettonårig gentleman, som påstod, att *han* skulle bli farbrors kompanjon.

Omedelbart härefter kom husfrun, tant Barbro, en ståtlig gumma, och efter henne en liten varelse, hennes

aflägsna släkting och guddotter, i pösande kjortlar och flätor på ryggen. Det var ett fattigt, upptaget barn, sju år, nästan icke mycket större, än den stora docka, som ökade sällskapet.

Nya helsningar och ny förtjusning. Man skulle kunnat tro, att Vincent kommit hem från en resa i främmande land. Till och med papegojan skrek som fordom med ljuflig röst: »Vincent».

## 7.

Madam i portgången emottager visit.

»**M**in kära Emmy,» yttrade generalskan samma söndagseftermiddag som var och skulle bli så viktig för musikläraren. »jag tänker att jag har god tid att hinna skriva till Klas Arvid angående alla de priser, han vill veta reda på, innan herr Rossby kommer. Kanske kommer han icke alls, eftersom han är på middag hos sin rike farbror.»

»Har den fattige herr Rossby en rik farbror?»

»Har du ej hört det? Det har jag länge vetat.»

»Visste Klas Arvid det?»

»Det gjorde han.»

»Nå,» tänkte Emmy, »då begriper jag mammas medgörlighet med musiktimmarna . . .» men hon svarade ingenting.

»Han har utan tvifvel stått i spändt förhållande till farbrodern, ty han hade i dag, då han skulle gå, varit så glad som en fågel i skyn, hade madam Andersson,



städerskan, sagt till Lovisa; men nu går jag, som sagdt, in. Låt bli att i förhand slamra på pianot, så att jag störes.»

»Jag skall företaga något annat, kära mamma.»

Damerna skildes.

Generalskan gick till sin korrespondens. Emmy skyndade ut till salsskänken, der hon, liggande på knä, sökte efter ett par gamla bakelser, som hon erinrade sig ha sett nedfalla bakom husets enda syltburk. Sedan hon lyckats få fram de två förolyckade bakelserna, lade hon dem prydligt på en liten tallrik, garnerade dem med en tesked af det högtidliga syltet och sprang så, rädd att bli öfverraskad af modern, ned för trappan till madam i portgången.

»Nej, se nådig fröken själf, och det med bakelser till lillan på köpet, nå så beskedligt! Hon har somnat, stackars unge, nu nyss, men det blir någon fröjd då hon vaknar . . . och riktiga sockerbagarbakelser.»

»Vi hade litet öfver efter i dag åtta dagar sedan, då min svåger åt middag hos oss.»

»Det vet jag nog besked om. Generalskan hade bjudit herr Rossby också, och nog tror jag, att han var något missnöjd öfver, att han ej fick komma. Men tvätterskan hade icke lofvat hans saker förr än vid tre-tiden. Och min själ hon för någon annan än honom på blanka söndagsförmiddagen stälft sig att stryka. Men han är så artig och vänlig.»

»Ja, det tror jag! Men många tycka, att han ser särdeles stolt ut.»

»Nå, det nekar jag inte till att han också gör emellanåt, som i går middag, då . . . men vill inte fröken, som är så nedlåtande mot alla, sätta sig litet?»

»Jo, jag tackar — jag är riktigt trött ännu efter det jag i går sprang öfver hela Stockholm att få ihop profver, som skulle skickas till svåger.»

»Åh, besvärar han fröken med sådant?»

»Han ärnar gifta om sig, kära madam Andersson, och det skall därför bli fästmöspresenter — men hvad var det vi talade om?»

»Jo, jag tänkte nämna, att i går middag såg jag herr Rossby se stoltare ut än kungen sjelf. Han öppnade dörren för en mycket fin herre, och den der herrn, han såg mäktiga harmsen ut. Han mumla' något om fattigdom och högfärd, och rynkade på näsan och slog med silkesnäsduken omkring sig, liksom han varit nära att qväfvas af luften der inne. Nånå, jag kan gerna omtala för fröken, som jag vet icke härmar mina ord, att det verkligen var ett fasligt brännos der inne. Stackars herr Rossby, han hade stekt några fattiga rökta köttskifvor på glöden! Jag är säker om, att han ämnat dem till middag, för han hade ätit upp den sista matpoletten, men se'n slog han sig ändå lös, så att han lät mig hemta kalfstek på kredit inne från källarn, men jag fruktar, att han måtte smakat på det uppbrända köttet, för han orkade bara med hälften af steken, resten lät han mig få, och ölet också. För i dag, då han skulle spisa vid den vådligt rike grosshandlarens middagsbord, behöfde han ingenting.»

Med nedslagna ögon och brinnande kinder afhörde Emmy dessa detaljer, och rösten lät orolig då hon frågade: »Hur känner fru Andersson — det var denna dams förtjusning att bli kallad fru — att hans farbror är en rik grosshandlare?»

»Det måtte jag väl känna, då jag, men det är många herrans år sedan dess, bodde på söder och gick som hjälphustru ibland der i huset. Och om det någonsin en enda gång fallit mig i sinnet, att den *här* herr Rossby — som kan hålla folk på mils afstånd ifrån sig, om en också är i samma rum med honom — var just samma lille pojke, som larfva' med brefven från

pappa till farbrodern — för *pappa*, gardeslöjtnanten, hade lefvat så stort, att han blåst bort arvet —, så hade jag i all hemlighet låtit grosshandlaren veta, att brorsonen sålt både gulduret, diamantnålen och diamantknapparna och till och med diamantringen efter fadern, för att hålla brodern hederligt. Men — hela olyckan och söndringen har aldrig kommit från farbrodern, det kan jag då svära på, för hederligare och vänligare herre har aldrig funnits till. Med *honom* kunde jag lätt tala, men aldrig med herr Vincent.»

»Hvad fru Andersson har för en rik erfarenhet, och hvad hon berättar lätt och tydligt; men säkert ej för hvem som helst — icke sant?»

»Tycker fröken, att jag skulle handla så dåligt! Ah nej, jag är kommen af folk och ger inga förtroenden till någon annan, än den, som jag begriper förstår honom, och nu kan jag så gerna säga fröken på hvilket sätt jag upptäckte att grosshandlaren på söder var hans farbror, för unga herr Rossby sade bara i morse, men då förstälde han sig inte, utan såg lycklig ut: 'I dag äter jag middag hos min farbror'.»

»Nå, hur gick upptäckten då till?»

»Jo, när jag kom in, sedan han gått ut, för att städa upp i sängkammaren, fick jag se, hvad jag aldrig märkt förr, att nya testamentet var taget från hyllan, och som det låg en bit notpapper mellan bladen liksom märke, slog jag upp den välsignade boken, och kan fröken tänka, det var det kapitlet, der frälsaren talar om fadern, som bad den förste sonen gå och arbeta i hans vingård, och sonen sade *ja*, men gick inte, och den andre sonen, som han gaf samma tillsägelse, svarade *nej*, men gick ändå. Det var draget ett rött kritstreck för stycket. Var det inte vackert, fröken?»

»Ack, jo, jo! Han är då gudfruktig?»

»Det vill jag *nästan* tro. Och som jag nu höll boken kom permen upp, och då fick jag se, att det var skrifvet på den till honom på hans första nattvardsgång, och den skriften var undertecknad Knut Rossby. Då visste jag allt . . . men Gud hjälpe mig, fröken lilla, är han icke redan hemma . . . Det är han, som kommer hitåt . . . Var lugn, fröken . . . jag har nyckeln tillreds.» Och i en blink var fru Andersson ute, och som Emmy hörde henne gå in med hyresgästen och hörde dörren stängas, öppnade hon helt sakta dörren till det rum, der hon befann sig, och som det låg helt nära trappan, var hon inom två sekunder i säkerhet i salen, der hon ännu rodnande och häftigt upprörd sjönk ned på första stol.

»O, Gud, hvad allt detta intresserar mig djupt! Men hvarför? Hvad rätt har jag att bry mig om allt som rör honom? . . . Jag har ingen rättighet, men, det är detsamma — för ingen man kunde jag ändå erfaras ett *sådant* deltagande. Jag begriper blott icke hur jag skall bli fullkomligt lugn tills han kommer. Jag vågar ej gå in i sängkammaren, då gör mamma frågor . . . Jag får gå ut i köket och tvätta mig med kallt vatten . . . om *det* hjälper.»

## 8.

## En viktig fråga.

**D**å Vincent inträdde i generalskans våning, blef Emmy genast lugnad för all den oro, som satt hennes unga, varma blod i svallning och för hvilken det kalla vattnet ej i ringaste grad visat sig verksamt,

ty hon måste ju tänka på sången och tête-à-tête vid pianot.

Men i hvarje lifvets förhållande finnes ingenting, som gör oss mera obesvärade vid en persons möte, som vi af någon orsak varit oroade af att möta, än att se denna person komma emot oss med ett gladt och i allo frimodigt utseende; ty i den lifsvärmande glädjen, då den icke är beslägtad med en dåraktig uppsluppenhet, ligger liksom ett botemedel mot all oro och förlägenhet.

Vincent kom så raskt och lifligt emot Emmy, som om de varit bekanta i ett halft dussin år och derunder ändå blifvit temligen förtroliga med hvarandra.

»Min bästa fröken, det är så länge, som ni fått kasta era blickar på en allvarsam och sorgbunden stereotypupplaga af en fattig granne, att jag vet — lika godt huru — att ni med deltagande skall höra, det Gud och min hederlige farbror lyftat den sjelftagna, nu må jag gerna säga det, väl tunga bördan från mina skuldror. Hela min själ strömmar så öfver af lycka — ty ni vet ännu icke allt, som jag har att glädja mig åt, — att jag skulle qväfvas, om jag ej hade någon annan än mina små fattiga gipsgudinnor att meddela mig åt. Vill ni förlåta min dristighet, som jag strax skall öka med en annan, förutom den här tredje.» Han tog i ett slags barnslig förtjusning den unga flickans hand och kysste den med öm och vördnadsfull ödmjukhet.

»Ja,» svarade Emmy, ur hvars ljufva, blåa ögon äfven glädjen strålade, ehuru hon måste söka gömma dem för de blixtrande, svarta ögon, som så girigt sökte hennes. »Ja, jag erfar med innerligt deltagande, att er landsflykt nått sitt slut, ty man måste väl alltid vara stadd i landsflykt då man är skild från mycket, mycket, som jag tror ni varit skild ifrån, då ni aldrig *velat* skapa om er ställning — fast ni måhända lätt kunnat det.»

»O, så sant ni uppfattar den hårdnackade musikvurmen!»

»Men det var alldeles icke på honom jag tänkte. Jag tänkte i stället på...»

»Ah, jag förstår — ni tänkte på den stolte, kalle mannen, som ni anade lefde i andlig landsflykt och slöt sitt hjerta för både Gud och menniskor... som misskände allt och alla. Tack, tack! Huru modig, huru ädel ni är, som låter mig veta detta, huru ömsint! Men vet, att mörkret nu vikit för ljusets makt...»

»Nu är det jag, som har skäl att tacka för det ni ej harmades på min anmärkning. Men jag kan säga, att jag ej vet huru jag vågade det. Jag har alltid varit för uppriktig, jag är en helt och hållet konstlös natur och har ett barns innerliga tro på makten af en bön i rättan tid. Den förekommer all hårdhet i sinnet.»

»Hvad i all världen kommer åt flickan,» mumlade generalskan, som då hon hörde talas i salen, smög sig till förmaksdörren för att lyssna. »Hon har bestämdt blifvit anstucken af läseriet! Tala med en ung man om böner! Det är tid att jag går in och hör efter, hvarför de icke börja lektionen.»

Och så trädde fru generalskan högst vördnadsbjudande, men mycket mild, ut till de unga och hörde Emmy säga: »Goda mamma, herr Rossby har nu slutat den smärtsamma delen af sitt lif. Han är alldeles försonad med sin farbror.»

»Dertill gratulerar jag; men ni voro förmodligen rädda för att störa mig, efter pianot icke ännu är öppnadt.»

»Min nådigaste fru generalska, jag sade nyss till fröken, att jag i dag hade ett annat ärende. Min farbror gaf mig i kommission att köpa fyra teaterbiljetter på Mindre teatern, två för honom — han sitter alltid på parkett — och två för mig sjelf. Jag tog två på

första raden och det är dessa två (han framtog biljetterna), som jag tänkte taga mig den kanhända allt för stora djerfheten att erbjuda damerna.»

Generalskan var lika lycklig af att sitta på *första* raden, då hon besökte teatern i allmänhet, som madam Andersson var öfver att kallas *fru*, och hon värdigades därför mycket nådigt emottaga det ödmjuka offret af musiklärarens hyllning.

»Emmy,» sade hon till denna, som icke vågat svara hvarken med blick eller ord, »skicka genast Lovisa ned till vaktmästaren på gården och fråga, om han kan vara här litet efter half sju.»

Vincent ägde allt för mycken takt och dessutom icke tid att erbjuda sig som åtföljande kavaljer. »Tycker någon,» tänkte han, skrattande inom sig — för lycklig att vredgas — »att det gått an, att fru generalskan offentligt kommit i sällskap med honom, som ännu var en af 'orkesterherrarna'. Man kunde ju då trott, att hon, den förnäma damen, varit *bjuden* på fribiljetter af honom... nej, det gick ej an; men att träffas vid utgåendet det blef förträffligt.»

Och så tyckte å sin sida äfven generalskan, ty hon sade helt förbindligt: »Jag sparar in vaktmästaren på hemvägen, herr Rossby; då ha vi ju sällskap, efter som ni *då* har tid...»

---

Ouverturen var slutad.

Herrarna hade just nedlagt sina instrumenter och börjat begifva sig ut, då Vincent, som nästan hvarje ögonblick flyttat ögonen från noterna upp till en viss loge på första raden och känt sig lyftad till himmelens sky hvar gång en blyg blick (under generalskans mönstring med kikaren åt annat håll) träffade honom, plöts-

ligt, just som ridån gick upp, fick se något, som satte hans lycksalighet i största fara att göra ombyte. Han såg nämligen logedörren åter öppnas och en liten fin herre med glasögon och stora fasoner sätta sig till rätta, hvilket dock måste skett med så mycket intrång på de framför honom sittande fruntimmernas ryggstöd, att generalskan med en onådig min vände sig om. Men hufvudet kom långt ifrån hastigt tillbaka, ty det fick mycket att göra, innan det med de allra förtroligaste nickar besvarat alla bugningar och komplimanger från herrn med glasögonen. Och icke nog härmed; frökens hufvud måste också vändas, och ehuru det genast vändes tillbaka, hade Vincent hunnit uppfatta, att en mörk sky farit öfver Emmys mjuka, fina kind.

För att nu visa, att han icke glömde sin värde farbror, skulle han nicka åt denne, men hvad fick han se? Jo, att farbror också gjort ett, som det tycktes, oändligt angenämt möte. Han talade sakta med icke mindre än två fruntimmer, ett äldre och ett yngre, och Vincent visste ej huru han kom att med detsamma påminna sig ett yttrande, som farbrodern ofta haft och senast upprepat vid bordet samma middag: »Innan jag fyller femtio år, måste jag ha en yngre värdinna vid bordet, men har jag ej sett henne innan dess, och jag har bara nio månader kvar till det femtionde, så får kusin Barbro behålla hedersplatsen till slutet, ty då är sista terminen till ända.»

Och konstigt såg det för Vincent ut på båda hållen. Generalskan gjorde oupphörligt behagliga miner åt sin granne bakom, och denne ville oupphörligt störa Emmy, som lyckligtvis visade sig temligen besvärad, och farbror Knut bestälde glace till damerna och tog halfva brickans konfektpåsar och sänkte ned till deras knän.

»Att detta just skulle inträffa i afton,» tänkte Vincent, oändligen misslynt, icke det ringaste för kurtisen på



parterren, men så mycket mer för den, som ägde rum i logen, ty *der* tilldrog sig bestämdt något på en gång främmande och förtroligt. Och dertill hade säkert aldrig fröken Emmy haft ett så fullkomligt förbländande utseende, som denna afton, något, som en del på henne riktade kikare äfven bekräftade. Vincent kände ett brinnande behof att, om han det kunnat, dölja hennes skönhet. Icke blott ansigtets, utan äfven en del af hennes gestalt, som råkade vara synlig och hvilken vid hvarje den lättaste rörelse förrådde dessa smidiga och vågformiga konturer, hvilka hos den unga flickan utgöra den idealiska omdaning från barn till qvinna. Men hvad kunde han göra? Intet annat än hvad han gjort, pinas och brinna, tills han spratt häftigt till vid ridåns fall och kapellets återkomst.

Nu slog orkesteranföraren an sina ackord, takt-pinnen svängdes, och för första gången i sitt lif kände Vincent en harmsen känsla mot sin förtrogne vän fiolen. Det var också den första gången han råkade förirra sina tankar på ett område, det han hittills med afsky betraktat . . . Om han nu varit sin rike farbrors kompanjon, en af cheferna i en aktad firma, med säker utsigt till ett betydande arf! En sådan person hade ägt fullkomlig rättighet att uppträda som rival till hvem som helst, som stält sig i hans väg, men den hittills så fattige musikanten, som natt efter natt nödgats spela dansmusik . . . O, det var förfärligt, att hans forna eländiga högmod skulle ha tvungit honom till icke blott fattigdom, utan alla slags förödmjukelser!

Men han hade icke ännu tömt sista droppen af denna aftons bitterhet.

Då han efter spektaklets slut skyndade upp till generalskans loge, hvad hände då? Jo, att denna dam med en ytterst förnäm min sade: »Tack, min bästa herr Rossby, för den vänligheten, att vilja följa oss hem.

Men herr Rossby har sin farbror att träffa, det förstår jag mycket väl, och den här gamle vännen, major <sup>\*\*\*</sup>krona, förer mig och min dotter hem i sin vagn.»

Och härpå försvann generalskan med sällskap... Emmy, genom moderns tillsägelse stödd på majorens arm, men inte förr, än hon gifvit Vincent en blick, som kom hans af vrede isade blod att åter rusa friskt kring hjertat.

Nedkommen för trappan, uppfångades han af sin unge bror, som hade helsning från farbrodern, att han skulle skynda till operakällaren, der de kunde intaga sexa tillsammans.

---

## 9.

### Vincents farligaste fiende.

**D**et var en stormig natt, den, som för vår unge musiklärare följde denna afton, på hvilken han varit så lycklig och så olycklig, ja, denna natt var så stormig, att han aldrig en enda gång kom på den tanken, att försöka om ej sömnen skulle förmå afsvala blodet, som i oregelbundna vågor brusade genom hans ådror. Det var precis samma, allt förnuft öfverändakastande ursinne, som beherskade honom, då han bröt med farbrodern, bröt med en sorgfri existens (ty med förnuft och godhet skulle han slutligen hafva förvärfvat sig den hederlige och ädelmodige mannens medgifvande att följa den kallelse, han trodde på), bröt med hela det

förflutna, för att besinningslöst störta sig in i en fullkomligt obekant lifsregion, dit han äfven drog öfver sig pligter, hvilka sedan blefvo honom så svåra att uppfylla, emedan han föredrog att svälta framför erkännandet, att han handlat som en människa, hvilken under inflytelsen af häftighetens sanslösa passion snart sagdt eger ingenting af människan . . . men som det oaktadt bör hålla de förbindelser, han med denne sin fiendes goda mening ingått.

Emellertid har så väl hans bref, som muntliga varma ord till farbrodern visat, att han kunde erkänna både felet och ångern, ja, att han varit nära att, tvingad af det nakna behovet, *sjelfmant* återlemna brodern. Än mer, hans egen tankegång har visat, att han kände en brinnande tacksamhet mot Gud, som han glömt och åter sökte — och detta allt oaktadt, är han likväl nu i ett än farligare tillstånd, än han då var, ty vid den tiden fans för honom blott *en* gudomlighet . . . hoppet att genom sitt medfödda musikgeni och sin öfverväldigande heliga dyrkan för tondiktarens gudomliga konst skapa sig ett namn, det vill säga ett *stort* namn, ty egde han ej både vilja, kraft och genialitet, och lefde ej i hans själ en hel tonverld, som han blott behöft tid och studier i frihet för att ordna till något mäktigt element . . . Han glömde likväl, att till allt stort, som skall skapas, det fordras en helt simpel egenskap, som dock är fullkomligt nödvändig, nämligen en ihärdighet, hvilken ej låter skjuta sig tillbaka af motgången och som i sig innefattar en tro, som ingenting rubbar, och derjemte ett blod, hvilket lydigt lägger sina stolta vågor ned vid hoppets fot, om detta än tusen gånger gäckades.

Egde Vincent dessa makter i sin *egen* makt? Den frågan, som ej ännu kan besvaras, får bli kvarstående.

Den rivaliserande gudomlighet, som nu ytterligare fans inom honom, hade nästan lagt honom i så hårda

bojor, att han var frestad tro på ett verkligt underverk, ty dessa bojor, så plötsligt tilldragna, kunde han ej skaka af ens för så länge, att han fick tid att rätt begrundade, hvad det kunde kosta honom att behålla dem.

Han begrep ej, huru denna stilla och välgörande känsla — som länge spridt en förtrollning öfver hans ensliga lif genom medvetandet af att en ädel qvinnosjäl ömmade och intrasserade sig för honom — i en hast, då han kommit denna milda och ädla själ nära, då han hörde, fattade, hoppades och trodde att gnistan sympatiskt antändt äfven henne, kunnat växa till en så öfverskådlig höjd, att vid blotta föreställningen om motstånd och hinder, helst i skepnad af medtäflare, hans våldsamma natur bröt sina fördämningar.

Det är här nödigt att säga några ord om de orsaker, som senast inverkat på honom och väckt hans farligaste inre fiende, den dominerande vreden, för hvars emottagande redan många förberedelser under denna teater-afton uppstått. Först och främst den feber, som bemäktigade sig honom, då han såg med hvilken moderlig hänförelse generalskan emottog den lille nykomne mannen, som sedan gjorde sig ett så oupphörligt besvär att störa Emmy. Derefter det korta uppträdet vid logedörren, hans affärdande, liksom han varit en vaktmästare ... den hedervärde majorens sömniga gapande på honom, och till allra sist ett halfhviskadt ord från generalskan till dottern: »Han skulle väl ha fiolen, stackars karl, att bära ...»

Den unga flickans blick hade varit ljuft afbedjande, men den verkade ej längre, än han såg den, och då han, anmanad af Bernhard, följde denne så godt som medvetslöst, så blef farbroderns första ord, der han redan i en lyckligt reserverad vrå satt med sexan framför sig: »Hvad är åt dig, gosse? Jag känner ju rakt icke igen dig. Jag trodde, jag, att vi skulle ha oss en ofantligt

rolig efterskörd; men du ser inte ut att kunna deltaga i något roligt. Är du sjuk, eller har något händt dig?»

»Jag begär icke bättre, farbror, än att deltaga i hvad för något roligt som helst; men rena sanmingen är, att jag fått en alldeles fördömd hufvudvärk, och kanske var ock vinet i middags för starkt för mig. Kom ihåg, att jag under två år hållit ett fattighjons diet.»

»Hm, vore det ej annat än *vinets* fel,» svarade den äldre Rossby, »så skulle jag svara dig, att 'ondt skall med ondt fördrivas'. Kypare, tag hit en butelj gammalt rhenskt!»

»Intet sådant vin för mig. Det påminner mig om dessa sorghögtider, som föga öfverensstamma med den glädtighet, farbror utlofvat vid sexan. Nej, ett glas hvad som helst, som är kraft uti!»

»Men då du har hufvudvärk, så duger det ej. Välj ett lätt vin, ty min lif och själ ser du icke ut att ha behof af något, som lättar på skybankarna.»

»Så märkvärdigt, att just *jag* skall välja! Nå låt oss då få ungerskt vin till dessert. Jag har i Bellmans-körer varit med om att besjunga det. Låt gå för *Ruster Ausbruch* af prima slaget.»

Sedan denna affär kommit till stånd, berättade herr Knut Rossby, att han haft en alldeles utomordentligt trefflig afton. »Ser du, min käre Vincent, jag hade tänkt (och förmodligen väntade du mig också), att vi skulle gå ut tillsammans under mellanakterna, men, vet du, jag träffade en gammal kär bekantskap, som fängslade mig.»

»Ja,» svarade i en högst egen, harmsen ton brorsonen, »teatern är tillkommen för lyckliga möten.»

»Så du säger det der! Men din butterhet får icke hindra mig från att meddela dig, att min gamle vän, Petter Hars' enka, då hon efter långvarigt vistande i

landsorten åter flyttat till Stockholm, medfört hit en högst behaglig dotter, tjugosex år, ingen skönhet, men, som sagdt, obeskrifligt behaglig.»

»Passar hon att fylla värdinneplatsen vid bordet, som farbror i middags talade om?»

»Hvem vet, du!... Den der hjertliga minen var lik dig... Det är till en skål för henne, vi skola dricka dessertvin. Det borde varit champagne, men det få vi väl spara till någon ännu bättre skål. Jag har bjudit dem till middag om söndag — så mycket du vet.»

»Ja, farbror.»

»Men hvad är det åt dig? Kanske grubblar du på, hvad jag sade dig om utresan. Du vill kanske göra den med detsamma? Kom ihåg, att du sjelf får bestämman tiden.»

»Får jag det?» Vincents ögon sköto blixtar, men — de blixtrade snart ut till ett matt, obestämdt sken, utan att han sade något vidare.

Efter en timmas sammanvaro åtskildes herrarne.

»Hvad tror du, min käre Bernhard, var orsaken till Vincents bortbytta, förhexade lynne?» frågade farbrodern.

»Jo, det begriper jag,» svarade gossen småslugt, sedan han öfvertygat sig om, att brodern icke vändt om för att följa dem öfver Norrbro, som varit i fråga...

»Vincent är alltid så der konstig, när han håller på att sätta ihop någon musik. Jag har hört, att det skall komma upp en ny pjes, som de ska sjunga några visor i... och då är alltid Vincent i viften. Men, vet farbror, jag är så rädd för honom då, att jag inte törs språka hälften så fritt med honom, som med farbror.»

»Det är just icke smickrande för respekten, du,» svarade herr Rossby skrattande.

Under tiden gick Vincent med hastiga steg hem, tänkande på helt annat än de nya kupletterna. Den lille mannen med glasögonen vankade hela vägen före honom under visionen af en lyktgubbe. Och hvad mötte honom på hans skrifbord, då han trädt in i sitt rum och tändt ljuset? Jo, en biljett, och det var denna sista råge på aftonens föregående feber (den intet slags ungerskt vin förmått skingra), som helt och hållet bragte svallsjön i hans blod till full storm.

Biljetten var från generalskan och ärnad att lemnas musikläraren följande morgon; men då städerskan fann, att Vincent icke var hemma, lade hon olyckligtvis in den på aftonen. Biljetten lydde sålunda:

»*Min bästa herr Rossby!*

Som jag alltid har för vana att, med det samma jag åtnjutit en artighet, uttrycka min förbindelse därför, så skyndar jag att med detsamma vi hemkommit på det vänligaste försäkra, att herr Rossby beredt oss en njutningsfull aften, hvarför förbindelsen å vår sida är så mycket större, som det icke fans ringaste anledning till denna oväntade artighet å vår unge grannes sida.

Jag begagnar tillfället för att, angående den tilltänkta söndagslektionen åt min dotter, förklara, att då jag icke har råd att låta henne få åtnjuta regelbunden undervisning, jag icke anser den extra tjena till något, och skulle den dessutom hos henne, liksom hos mig, kvarlemnna det desagreabla intrycket af att stå i en grannlagenhetsskuld, som ej kan gäldas.

Högaktningsfullt

*Emerentia Maria Livendal.»*

Stackars Vincent! Alla förhoppningar, alla drömmar så fullständigt slagna till jorden — och det just då

han blifvit försonad med sin farbroder och man följaktligen visste, att hans ställning var förändrad...

Hvad fattades honom då i denna högmodiga dams tanke, för att göra honom jemförlig med de friare, som fröken haft och kunde vänta? Det är sant, att han icke var synnerligen hemma i den fraseologi, som utgjorde nästan ett inträdespris för ett visst slags sällskapslif; men egde han ej i stället den kraftiga naturfriskhet, som, i förening med bildning, talang och intelligens, adlar en själfständig man till en man af distinktion?

I första ögonblicket efter den inre reaktion, som vid början af kapitlet blifvit omnämnd, beslöt han att hufvudstupa skilja sig från sin plats i kapellet och genast resa ut. Men att så tvärt öfverge *allt*?... Borde han ej söka att få tala med henne, som lagt honom i sina bojor? Hon hade säkerligen karaktär och energi så väl som hjerta! Hon borde åtminstone få afgöra... Och det oväntade resultat, hvartill han hunnit efter en hel natts ursinnigt promenerande, visar sig under loppet af nästa kapitel.

---

## 10.

### Majorens ärende i staden.

»**N**ej, ser jag rätt, är det icke bror Josef \*\*krona?»... så helsade en stor och massiv herre den lille mannen, som under gårdagsaftonen haft plats i samma loge, som generalskan. »Hvad förer dig, min käre major, till Stockholm? — Affärer?»



»Ni affärsmän tänka på ingenting annat än affärer! Du vet eller vet inte, att jag ärft en liten god egendom på omkring sextio tusen riksdaler.»

»Ograverad?»

»Tyvärr, icke alldeles; men i alla fall en så pass tillökning till mina föregående inkomster, att jag spekulerar på...»

»Jernvägsaktier, förmodar jag; akta dig! Om du tittar upp i morgon på mitt kontor, skall jag kunna ge dig ett klokt råd.»

»Icke i det här fallet.» Majoren skrattade.

»Begriper... du gamle korp tänker på att spekulera i giftermål. Men då har jag sjufaldt rätt att säga: akta dig. Har hon pengar?»

»Inte ett öre.»

»Aj, aj!»

»Men ung, vacker, förhexadt vacker.»

»Aj, aj, aj!»

»Och så har hon sällskapstalanger och är alltid, hvar hon visar sig, synnerligen bemärkt.»

»Aj, aj, aj, aj!»

»Men hvad tusan är det der för en jemmer? Vid hvarje lysande egenskap, jag lägger till, lägger du till ett *aj!* Hvad är meningen med det der?»

»Efter du nödvändigt vill ha en redogörelse för mina deltagande utrop, så låter den så här, min käre Josef: Du är ej så särdeles ung, om jag ej missminner mig omkring fyrtioåtta år. Du är, bröder emellan och för vår tid, icke så särdeles stort värd i förmögenhet... Angående ditt utseende, så vet jag, att du aldrig låter någon *annan* raka dig, utan således alla morgnar betjenar dig af spegeln. Hvad åter beträffar din karaktär, så är den lyckligtvis blank som solen; men de astronomiska glasen ha ju inte blygts att upptäcka fläckar på sjelfva solen, jag förmodar obetydliga — en affärs-

man har icke mycken tid att lägga sig på vetenskaperna — och i alla fall är enda, oskyldiga fläcken på din hedervärda karaktär, att du en dag visade någon likhet med de vackra, antika kärln, som man emellanåt får läsa om huru de uppgrävas och öfvergå alla förut funna krukor, då du hade din hederstvist med, jag mins ej hvilken af dina kamrater. Nog af, du beundrades för din sublimes moderation . . . en sällsynthet, vill jag tro, inom officerskåren, hvarför en dylik kontingent är egnad att väcka uppseende. Och när jag således, med den snabbhet, som tillhör mitt yrke, summerar dina egande tillgångar med de, som du uppräknar hos din utvalda, som dertill torde vara qvick och förslagen, så lägger jag ett femte *aj* till de fyra andra.»

»Gyckelmakare, du retar mig ej, du vet nog, att det var en lappritvist. Jag går nu att uppvakta generalskan Livendal och fröken Emmy, som jag under två somrar sett ute hos hennes svåger, min gode vän Klas Arvid von L. Men jag har aktat mig från att fria förr, än jag fick något mer att bjuda henne. Jag kom till staden i går qväll, och gick genast till generalskan, som var på Mindre teatern, der jag uppsökte damerna.»

»Och blef väl emottagen?»

»Af modern öfver förväntan — hon visste nog om, att jag fått egen gård.»

»Och dottern — det är hufvudsaken?»

»Hon är blygsam, anade förmodligen hvad som skulle komma och var dessutom med stor oförskämndhet bevakad af en herre nere i orkestern, en lång drummel, som såg ut som en förryckt italienare eller en svartsjuk spanior. Jag har läst om sådana der romanhjeltar med sotsvart hår och ögon, som kunna göra tjänst i stället för dolkspetsar.»

»Jag vet ej mer än en man i Mindre teaterns orkester, som den der beskrifningen passar in på. Det

är unga Rossby, brorson till en af mina affärsvänner — en ogift, gammal ungtkarl, egare af minst sina fyra hundra tusen riksdaler . . . Akta dig du att få att göra med honom! Han skulle snart visa dig, att aldrig någon mera oförtjent blifvit kallad en drummel!»

»Men hvarför spelar han då i orkestern?»

»Derför att han, och det med rätta, funnit platsen hedrande, som en början till bättre. Han är brouillerad med farbrodern, derför att han föredrar musiken framför pennan. Men det blir en ståtlig typ på en ung svensk man, om han får medel att resa ut i verden, som han lärar önska.»

»Kanske jag tog fel då,» menade majoren, mycket lugnad, »men konstigt var det, att . . .» Majoren sväljde det tilltänkta meddelandet om besöket vid logedörren, och som affärsmannen i detsamma fick ögonen på en annan affärsman, gaf han hastigt majoren ett finger, nickade och försvann med de tre orden: »Helsa på mig!»

»Den der djerfve och skräflande patronen,» mumlade majoren, »har ändå gagnat mig — jag är nu fullt i stånd att orientera mig i *min* affär. Musikanten, sade generalskan, bor i samma hus, som hon, se der hela *hans* affär . . . Förmodligen öfver öronen förälskad i fröken! Skada icke för en sådan junker, att finna skilnaden på en man, som vågar fria, och en, som likt en öfverflödig vaktmästare afskedas i korridoren. Men jag tror, Gud förlåte mig, att jag blir elak . . . Skall det vara tecken på kärlek?»

Majoren var nu framme — gick raskt upp för trapporna och ringde på tamburklockan.

Medan majoren afvaktar att blifva insläppt, är det nödigt att titta in till generalskan, som, sittande ensam i sin sängkammare, håller en session med sig sjelf, hvarvid de viktigaste rösterna innehafvas af det sårade högmodet och den fullständiga bestörtningen.

Hon är sysselsatt att för *tredje* gången genomgå följande bref:

»Nådigaste fru generalska!

Jag hade aldrig af mig sjelf kommit på den tanken, att (under det förhållande, hvaruti jag ännu för åtta dagar sedan befann mig) söka inträde i fru generalskans hus. Jag öfverraskades då af en inbjudning... Jag blef icke hindrad i min uttalade önskan att återkomma; jag återkom följaktligen, jag vågade hembjuda biljetter till aftonens representation, de mottogos, och jag erbjöds att få afhemta och hemfölja damerna.

Hvad inträffade sedan?

Jag infann mig, men afvisades på det minsta möjliga aktningfulla sätt, och hemkommen finner jag till mig ett bref, som på ett rent af förolämpande sätt afskedar mig från en befattning, som jag hvarken sökt eller tillträd. Från början till slut har fru generalskan behagat taga hand om eller, rättare, sätta i scen den här lilla affären, hvilken nu från *öfra* våningen syns vara utagerad.

I fall jag nu toge mig den dristigheten att fråga, hvad allt detta skulle tjena till, skulle fru generalskan svara: *till alls ingenting*; men, tro mig, detta betydelselösa ingripande i en människas lif aflöper icke så lätt, som om man med en våt svamp utstryker ett par likgiltigt utförda penseldrag.

Jag skall genast visa detta!

Jag har länge i hemlighet dyrkat en ädel, ung flicka, men denna dyrkan har varit blyg och utan samman-

hang med annat än den poetiska drömmen i ett ynglingalif, tills jag oförmodadt uppväcktes från drömmens skära morgonrodnad till verklighetens glödande middags-sol. Jag fick se den unga flickan på nära håll, jag fick fritt tala med henne, gifva henne en lektion i sång, och hvilken sång!... Jag fick återkomma och jag kom med hopp, ty händelsen, nej, *Gud* hade under tiden verkat för mig, och det var ej mera fråga om den stackars drömmen.

Under den natt, jag tillbragt från hemkomsten i går afton, då jag fick den grymma biljetten — sedan mina egna ögon förut låtit mig begripa, hvad som skulle inträffa —, har jag varit i ett tillstånd, hvilket ej tillåtit mig att tänka klart. Nu är jag dock lugn till en viss grad.

Men skulle jag också icke vara fullkomligt lugn, så är jag i alla fall tillräckligt redig för att kunna förklara följande:

Jag älskar, och jag är icke ovärdig fröken Emmy. Jag begär henne till mitt lifs följeslagerska? Hela min tillvaro skall derigenom lyftas, förädlas och saliggöras — och *hon* skall bli lycklig.

Det kan aldrig falla mig in att i hemlighet söka få hennes ja, innan jag hos hennes moder nedlagt den ödmjukaste bönfällen, att ej bli förskjuten. Och för att visa att jag begriper, det en mor måste tänka praktiskt i närvarande fall, så nämner jag, hvad jag hittills glömt, men i natt lyckligtvis erinrade mig, nämligen att min salig farmor vid min födelse insatte i min farbrors rörelse en summa penningar, som under tjugotre år vuxit till ett kapital, hvilket nu bör gifva en afkastning af omkring två tusen riksdaler. Men denna summa är som den ej tillhörde mig, intills att jag ingår i äktenskap, och äfven då får blott räntan begagnas. Men med mitt arbete såsom tillskott blir det nog.

Jag har icke häntydt på, hvad min farbror skulle vilja göra för mig, emedan jag hoppas att han skall lefva i minst trettio år till och han dessutom när som helst kan gifta sig.

Värdigas nu med lugn öfverväga!... Får jag ett tvärt afslag, så skall jag (om så behöfves) använda tio års tålmod, för att få ett enskildt samtal med fröken... Neka därför i hvarje fall ej detta samtal. Jag är som ett barn, då man behandlar mig med godhet, men min stolthet och den passionerade kraften i min natur bryter sig sin egen väg, i fall jag träffar obillig hårdhet... Jag kommer med det första att resa utrikes på ett år, och måste därför ha allt klart.

Med djupaste vördnad

*Vincent Rossby.* »

Det var detta bref, på en gång så i formen oregelbundet, så nästan barnsligt ödmjukt och manligt djerft... ett friarebref i fullkomligt egen stil, som generalskan, ännu darrande af sinnesrörelse, studerade, då majoren anmälde.

Emmy var bortskickad.

Generalskan stoppade brefvet i fickan och trädde ut.

»Huru,» frågade genast majoren, kännande i luften att det fans långt mera moln inom- än utomhus, »huru befinner sig ers nåd, jag fruktar ej väl?... Kommer jag olägligt, vänder jag genast. Men jag hade eljest ett så viktigt ärende.»

»Min gode och värderade vän, anse ej som någon afsigtlig oartighet, att jag ej just *nu* kan höra detta ärende.»

»Men när då?»

»Så snart det lämpar sig.»

Majoren afkortade visiten. Generalskan satte sig till skrifbordet.

## 11.

### Hvad skall Emmy säga?

**D**en person, som här tecknar några minnesblad ur den unge Vincent Rossbys inre och yttre lif, lefde en gång under månader i nära bekantskap med en ung musikus och komponist och gjorde dervid den erfarenheten, att en tonsättare under åtskilliga förhållanden har en slående likhet med romanförfattaren. Nå, detta låter förklara sig, då de båda söka att efter sina ingifvelser återge den dikt, som lefver inom dem, men hvaruti de dock aldrig lyckas. Den höga dikten är alltid tusen gånger skönare, innan den klädes i nothufvuden eller bokstäfver, ty ingifvelsens ögonblick äro underkastade plötsliga reaktioner. Men likheten mellan romanförfattaren och tonsättaren i allmänhet består, enligt flera exempel, deruti, att de båda förmå frambringa lifsvarma och glada diktfoster just då hjertat lider af bittra qual och ryser af både kroppslig och andlig sjukdom. Dessa motsägelser äro lika litet egnade att gifva tillfredsställande upplösning för den, som vill förklara dem genom filosofiens, som genom fysikens lagar. Författaren åtminstone mäktar ej sjelf begripa, huru

dessa båda lifsströmmar sida vid sida kunna flyta fram tillsammans broderligt utan brödrasamband.

Efter den brusande rörelsen i Vincents alla känslor som under natten hållit honom sällskap, hade han på morgonen af ungdomens barmhertige vän, sömnen, blifvit inkallad i det hemlighetsfulla rike, der vallmoblomman med sitt doft sprider ett lugn, hvilket vid uppvaknandet kännes så välgörande. Denna ungdomens glömska i sömnen är ej den mognade åldern i lika grad beskärd. Det gifves en sömn, för hvilken en menniska, som lider af helt annat än ett uppretadt blod, ett såradt högmod, känner mera fruktan, än för lidandet sjelft. Att gå till *sängs* är stundom icke synonymt med att gå till *hvila*.

Med det återställda, någorlunda reguliera blodomloppet började Vincent öfverväga på ett temligen redigt sätt, om hans aktier verkligen stodo så illa, att de icke kunde stiga, och om icke han vore en värre fiende till sig sjelf, än någon annan kunde vara. Hans ofördragssamhet, hans oresonliga sinnesart och allt för relliga eftergift för stolthetens maktspråk voro honom ständigt i vägen. Och med en sorgsenhet, full af blygsel, tänkte han på att han öfverlemnat sig åt alla dessa rörelser just samma dag, då han på morgonen haft så vackra och ädla föresatser, då han för första gången på lång tid läst i hugsvalelsens bok och känt sig återkommen på den väg, der bönen icke förekommer tom och främmande.

»Jag vill utan tvekan utföra det beslut, som redan föresväfvat mig under denna galna natt (den Gud och min frälsare måtte förlåta mig!).» Så sagdt, skyndade han till skrifbordet och skref utan ringaste besinning brevet till generalskan, hvilket han uppsände utan att våga genomläsa det, ty han ville ej komma i någon ovisshet eller ny delo med sig sjelf.

Men huru gick det honom nu?



Då brevet väl var i trappan, ville han, hemsökt af allt slags ovisshet, ropa madam tillbaka. För sent! . . . Derpå kom ånger och den häftigaste förtviflan . . . Tänk, om svaret nu blefve ett oåterkalleligt afslag, då vore det slut! Emmy skulle utan tvifvel förakta honom för detta opassande och våldsamma ingripande i en kärleksroman, som ju knapt hunnit längre än till första kapitlet i ingressen. Och hans hederlige farbror sedan, hade han icke förtjenat att först bli rådfrågad? . . . Den olycklige Vincent var på väg att rusa upp och förklara generalskan, att han varit hemfallen åt . . . Nej, det dugde icke!

Och under den nya oro, som nu anfäktade honom, under det han ömsom sade sig, att han handlat klokt och manligt, ömsom, att han handlat som ett det dåraktigaste barn, än värre, som en man utan takt, finhet och ädelhet — midt under denna uppsjö af förtviflan, misströstan och ångest, då han ej såg annat, än alla sina förhoppningar vandrande förbi hans ögon i en långsam likprocession, flög han tvärt till instrumentet och fullbordade med största lätthet slutet på den sprittande musiken till en af de roliga kupletter, som voro inlagda i det nya lustspel, hvilket förbereddes.

Efter några timmar instack madam Andersson en biljett — *svaret!*

Vincent kände då sin ena hand maktlös hvila på tangenterna, och i stället för att våga bryta det viktiga budskapet, som han höll inneslutet i den andra, kunde han blott allt saktare och saktare upprepa: »O, hvad skall Emmy säga!» tills det lät alldeles som han hållit på med en dyster melodram. Midt inne ibland kupletternas klingande drillar.

Ändtligen bröts biljetten.

»Herr Rossby!

Jag anhåller att ni behagar tro mig, då jag säger, att ett löjligare, tokigare och positivare friarebref aldrig blifvit en mor tillsändt. I dag åtta dagar skall jag gifva er ett svar — hurudant, kan jag ej säga.

Till dess tala ingen dårskap med min dotter!

*Emerentia Maria Livendal.»*

»Förbi!» utbrast Vincent. »Jag rusar till farbror ... O, Emmy, jag har förolämpat dig! Jag uthärdar ej att lefva med den tanken ... Hvad skall *hon* tänka, hvad säga?»

---

12.

Hvad Emmy, fullkomligt obekant med förhandlingarne mellan första och andra botten, tänker, säger och gör.

**J**ust då Vincent med ett fullkomligt tragiskt utseende kom ut i förstugan, der han helt dramatiskt, likväl utan någon beräkning, slog kappan (den han i förvirringen tagit i stället för vinterrocken) på spanskt sätt omkring sin höga gestalt, och tryckte den af väder och vind något slokiga bredbrättade hatten ned i pannan, just då öppnades förstugudörren och Emmy, med kinder purprade af kylan, kom helt hastigt in och lät dörren utan motstånd slå igen.

Hur vacker var ej den unga flickan i sin lilla runda, svarta vinterhatt med hängande plym, med en ståtlig

pelsfodrad paletå af svart sammet (minne efter systemen), och slutligen den lilla boan, som hon förstod att så väl draperas!... Vincent blef stående handfallen af förtjusning, medan hon efter en vågad, halft leende, halft förvånad blick på hjetlen i hennes vakna drömmar tänkte: »Hvem liknar honom?»

Derpå kom hon genast ihåg, huru förolämpad han blifvit föregående afton, räckte fram sin lilla hand ur muffen och sade med det varma tonfallet i sin röst: »Förlåt oss!»

»Oss? — Icke ville fröken Emmy såra mig?»

»O, nej — men... ni kunde tro...»

»Den stund, jag kunde tro en ovärdig känsla uppstiga hos er, skulle jag icke vara mig sjelf. Och hvad *det* beträffar,» tillade han i synbar förvirring, »så inträffar det nog ibland.»

»Byter ni då bort er sjelf?» halfhviskade hon glädtigt.

Han förstod att hon ingenting fått veta, men han tänkte på generalskans förbud och svarade något tvärt: »Jag måste skyndsamt bort, för att inöfva några herrar, som sjunga quartetter. Och jag har för närvarande i mitt hufvud icke blott lektioner, repetitioner, quartetter och kupletter, utan äfven duetter... Det är i synnerhet *en* sådan, som jag behöfver hela seklet af åtta dagar att komma rätt in uti. Om fröken därför ännu en gång under denna vecka skulle möta mig, så haf den barmhertigheten, att icke på något sätt observera en olycklig man, som utom allt detta är sysselsatt med resplaner.»

Härpå slog han om igen häftigt upp förstugudörren — och der stod nu Emmy ensam, alldeles betagen af undran och innerligt deltagande bekymmer.

»Ack,» tänkte hon, »om jag ändå köpt ett par karameller eller något till madam Anderssons lilla flicka...»

så hade jag haft ett ärende, men jag skulle aldrig våga att utan ärende...»

»Nej, se, har fröken redan varit ute i kylan?» utbrast den person, som Emmy just tänkte på och nu mötte i en annan del af den långa förstugan.

»Skall fru Andersson också ut?»

»Nej, jag är bara på väg in till herr Rossbys rum. Det skulle minsann icke duga att tala om städning medan han är hemma.»

Det gick en lätt rörelse af blyg tillbakadragenhet genom Emmys själ. Hon kunde ej fråga, och likväl... huru gerna ville hon ej veta något!

»Fick herrskapet den minsta ro i natt?» fortfor den kloka portgångsmadamen. »För min del var jag då störd af herr Rossbys eviga vandringar. Kanske generalskans breflapp, som hon skickade Lovisa ned till mig med, så snart herrskapet kom hem, kunde gjort honom ledsen?»

»Skref mamma i går afton till... till herr Rossby?»

»Vet fröken inte det? Och i dag morse lemnade jag Lovisa ett bref från herr Rossby till hennes nåd, och sedan kom det nu för en stund sedan ett nytt bref från generalskan.»

»Det var en liflig korrespondens,» sade Emmy med ett misslyckadt försök att visa sig obesvårad. Derefter helsade hon vänligt på städerskan och ilade upp till sin mor.

»Hvad kan detta betyda, och huru skall jag få mamma att tala?... Mamma har utan fråga på något ännu värre sätt än i går på teatern skymfat honom — *honom*, som är så ömtålig! Kan mamma vara rädd för något?... Hon observerade måhända, huru ofta han från sin plats blickade upp till vår loge. Och så kommer nu den enfaldige, beskedlige och tråkige majoren...»

»Hvad står du här ute i salen och grubblar så allvarsamt på, min lilla fröken?» frågade modern utträdande från de inre rummen.

»Jag tänkte på, att jag mötte herr Rossby, och att han var mycket besynnerlig.»

»Besynnerlighet är en egenskap, som tillhör sådana der virriga herrar, hvilka jemt fundera på sin musik. De äro alltid öfver eller under jorden. — Fick du näsdukarne?»

»Ah, ja, men icke så billigt. — Skref mamma i går afton till herr Rossby?»

»Har han sagt *dig* det?»

»Visst icke *han*.»

»Nå, det är mig likgiltigt af hvem du hört det. Jag skref och tackade honom för hans artighet med biljetterna.»

»Ingenting mer?»

»Nå, Gud förlåte mig, tror jag icke, att fröken behagar anställa förhör med sin egen mor!... Men nog om det der. Jag skall helsa dig från majoren, han var här blott några ögonblick, men kommer snart åter. Mins du, att han i går nämde om, att han skulle bli marskalk på Klas Arvids bröllop i vår och lyckönskade sig till att du skulle bli brudtärna?»

»Jag finner ej hvad det skulle ha för intresse för honom. Och i alla fall blir jag ej brudtärna på *det* bröllopet. Då skulle jag ha glömt Marie!»

»Jag förmodar, att jag bäst förstår hvad aktningen för Maries minne fordrar... Och jag vill, att vi ej stöta oss med Klas Arvid, och det skulle ske, om du följde din ingifvelse.»

»Kära mamma, jag kan omöjligt i detta fall låta leda mig af en öfverflödig konsideration. Och hvad har majoren att bry sig om det, frågar jag än en gång?»

»Han är troligen intresserad i frågan.»

»Så mycket mera skäl då, att jag är på min vakt, mamma. Jag är icke af det slaget flickor, som uppmantrar en man för nöjet att få ge honom en korg.»

»Hur decideradt du talar! Jag har sannerligen aldrig hört dig utveckla en dylik sjelfständighet ... Och i fall han har allvar?»

»Låt det ej komma dit hän, mamma! Jag känner, att mamma har rätt deruti, att jag blifvit mera sjelfständig i mina tankar än förut ... och därför döljer jag icke, att om majoren någonsin — det jag ej vill tro — framställer en så beskaffad önskan till mig, så blir det *nej!*»

»Än om jag säger, att det icke får bli nej? Han har nyss tillträdt en ärfd egendom, är adelsman, med en god ställning i lifvet och dessutom en beskedlig och fridsam man.»

»Alla dessa egenskaper verka ej på mig. Och huru ledsen jag än är att motsäga mammas vilja i något, så nödgas jag att göra det, i fall ej hans möjligen tilltänkta frieri förekommes.»

»Tänker du då på någon annan, enfaldiga barn?»

Emmy blef blodröd. »Hvilken rättighet skulle jag ha att tänka på någon annan? Jag säger blott, goda mamma, gif majoren ingen uppmantran, ty aldrig blir jag hans hustru. Må mamma nu tro mig!»

Generalskan gick tillbaka in i sängkammaren. Hon såg, att de ödmjuka dagarne med lydnad utan resonnemannang icke vidare voro att återfinna i Emmys lif. Långe hade hon varit ett undfallande barn; nu hade hon hastigt vuxit upp till en qvinna — och till en qvinna, som, ehuru med mildhet, bestämdt skulle styra sin egen väg.

»Om jag ändå visste,» öfverlade generalskan, »huru mycket farbrodern vill göra — kanske aldrig grand ... Jag begriper ej hvad råd jag skall taga.»

Blifven ensam, kastade Emmy hastigt af ytterkläderna, gick till pianot och fattade det musikhäfte, ur hvilket hon sjungit den härliga söndagen, och i det hon kysste det med öm andakt, hviskade hon:

»Han älskar mig . . . och jag . . . aldrig, aldrig skall jag bli en svag, stackars Lucie, ty jag eger stark vilja, gödt mod och en innerlig förtröstan på varma böner . . . Hvad kunde han hafva svarat mamma? Att bedja henne tala är fåfängt. Men *han* talade om åtta dagar — det betydde dock något, och vore det än fråga om åtta månader, ja, till och med åtta år — så vet jag tillräckligt, för att tåligt vänta!»

### 13.

Hvad råd generalskan efter de åtta dagarne funnit.



Mången, som står fullkomligt handfallen framför ett af livets problem, hvilket ovilkorligen *måste* lösas, finner, liksom träffad af en blix, midt framför sig lösningen alldeles färdig och har endast att förundra sig öfver, huru man kunnat förbise något, som ändå var så solklart.

Men så förhöll det sig ingalunda med det råd, generalskan hittade; derom hade hvarken kortleken, kaffesumpen eller hennes egen instinkt gifvit aflägsnaste händning, och hon skulle hafva kunnat grubbla åtta dagar många gånger om utan att hitta på *den* lösningen.

En dotter med två friare, som båda två kunna falla ur händerna: den ene genom dotterns eget förvållande, den andre genom moderns! Ty hvad var att litä på en tjugotre års pojke, som vurmar för sin konst i den tokiga grad som denne, hvilken dertill har en djerfhet i karaktären, en häftighet i lynnet, en våldsämhet i känslan, som tydligen röjde, att han visst aldrig kunde vara lämplig för en sådan stiftelse som äktenskapet? När lågan fladdrat ut, skulle det blifva bara elände, så framt ej farbrodern gjorde något i stort. Men att musikanten måste få tala med Emmy, det var tydligt, eljest reste han aldrig sin väg. En sådan der karl kunde dessutom ställa till, Gud vete hvilken skandal... Och under tiden gick majoren med sin solida, om kanske än icke så stora egendom — der generalskan kunde lefva fritt hela sommaren — totalt förlorad.

Det var icke utan, att den i sådant bryderi lefvande damen tänkte på möjligheten af ett besök af ingen mindre person än herr Knut Rossby sjelf. Han torde måhända komma och sätta fulla garantier under brorsonens barnsliga planer.

Men herr Rossby hördes ej af. Och ingen var synlig utom majoren, som också gaf anledning till harm och bekymmer, derigenom att han icke ens försökte öfvervinna Emmys tydligt visade antipati, men ändå fortfor att gå dit och sitta der hela timmarne, utan att gifva ringaste skäl att tro, det han påminde sig något ärende.

Under slika omständigheter hade tiden flyttat sig så långt, att man kommit till sjunde dagen, söndagen. Det var på måndagen, Vincent skulle erhålla svar. Emmy, som ingenting kände, anade dock, att han denna söndag ej skulle gifva någon lektion en trappa upp. Men hon kunde icke hindra sig från att hålla ögonen på dörren.



Medan Emmy såg åt sitt håll, voro generalskans blickar stadigt fästade vid reflexionsspeglens, och hennes röst hade ett tydligt uttryck af angenäm belåtenhet, då hon utbrast: »Nu går herr Rossby ut igen.»

»Ja, mamma väntade honom väl icke hit? Hans farbror har stor middag i dag... Det hade Lovisa hört af herr Rossbys lille bror, som besökt honom i går eftermiddag.»

»Och här hafva vi majoren,» fortfor hennes nåd, utan att låtsa höra hvad Emmy sade.

Men Emmy reste sig och gick derefter fram till modern. »Kära mamma, jag har visst icke något att beklaga mig öfver hos majoren, men vill mamma på denna tråkiga söndagseftermiddag tillåta mig, att jag lemna mamma ensam med sitt främmande, så går jag först i aftonsången och tittar sedan upp till min gamla musiklärarinna.»

»Gör som du behagar. Majorens superba egendom lärer du ej få se.»

Emmy hade jemt hunnit ut köksvägen, då majoren inträdde i förmaket, såg sig omkring och visade stor förtjusning, då han hörde att fröken var i aftonsången.

»Min nådiga generalska, det är med odeladt nöje jag motser en stunds samtal med en dam, som jag så högt värder, ja, jag kan ju få vara nog uppriktig att säga, det den vänskap, jag fått röna, rört mig och kommit mig att tänka på... på... på... Jag vågar ej tala ut!...»

»Det behöfs icke heller, min bästa vän, och Gud är mitt vittne, att jag icke förstår Emmy!»

»Emmy? Fröken Emmy, min nådigaste! Hvad för sammanhang finnes mellan denna adertonåriga, ganska förtjusande unga flicka och mig, en fyrtiosju års man?»

»Är majoren fyrtiosju år? Då måste vi båda vara årsbarn,» svarade generalskan, som naturligtvis icke kunde häntyda på hvad majoren så afgjordt bestämt sig för att glömma.

»Årsbarn! Fru generalskan ser vida yngre ut. Men i alla fall äro vi båda i lifvets tryggaste och lugnaste, jag vågar säga behagligaste ålder.»

»Hvad i all världen skall det blifva af det här?» tänkte generalskan. »Jag tror att mannen tänker fria till mig sjelf... Gud bevars! Jag har ej haft giftastankar på åtminstone femton år, då jag afslog den ende fattige friare jag haft sedan jag blef enka... Men fyrtiosju år — det fattas mig ändå en månad — är väl ingen löjlig ålder för att förändra stånd. Jag känner mig emellertid så *échaufferad* öfver den här vändningen, att jag borde haft min solfjäder.»

Majoren hade med största uppmärksamhet iakttagit det intryck, han varsnade som följd af sina väl lagda ord. Efter en lagom paus yttrade han i så högtidlig ton, som stundens vigt kräfde: »Min rang är, i jämförelse med den, fru generalskan innehar, underhaltig, men jag är en behållen man. Jag har aldrig varit en rumlare, utan ständigt fört ett synnerligen måttligt lif, för hvilken orsak mina kamrater ofta kitsligt försökt reta mig. Men jag har hellre låtit dem skratta åt mina principer, än jag fallit in i den ton och det lefnadssätt som unga krigarämnen anse bäst anstå herrar militärer. I öfrigt vågar jag bedyra, att jag aldrig med vett och vilja sårat någon människa, och den tacksamhet, den ödmjuka, vördnadsfulla och aldrig upphörande tillgifvenhet, jag skulle visa, i fall fru generalskan värdigades förstå min blygsamma önskan, denna tillgifvenhet skulle blifva sådan, att den kunde tillfredsställa en ädel dams anspråk.»

»Min gode, min bästa herr major, jag är på en gång så öfverraskad, rörd och erkänsam för detta he- drande anbud, att jag nästan är konfys. Jag, i öfrigt fattig och med en ännu oförsörjd dotter...»

»Min nådigaste fru, hvad betyder fattigdom, i fall en man, som har en egendom, den han ensam skall förestå både i det han begriper och *icke* begriper; får en hjälp, den han kan sätta öfver både sig sjelf och det han eger? Har han ej då i stället fått rikedom?»

»Nå, hvad det beträffar att styra ett hushåll, så vill jag tro, att jag deruti aflagt min lärospan, och jag förmodar, att stället icke är större än...»

Generalskan hade nu i synnerhet behöft solfjädern.

»Nej, det är en blott medelstor egendom på cirka femtio tusen riksdaler. Men sålde jag den, skulle den, efter hvad jag hört, betala sig så väl, att de små in- teckningar, som finnas i den, torde betäckas utom detta belopp. Men då man jemför räntan på detta kapital med tryggheten och behaget af att bebo en rätt vacker och väl bebyggd landtgård, der jagt, fiske och fruktträd- gård öka intresset, så tror jag det är säkrast behålla hvad man har.»

»Ja, den åsigten delar jag fullkomligt. Men säg mig uppriktigt, hvad som förorsakade denna vändning i tankarne?»

Nu började den stackars majoren rodna upp öfver öronen. Icke kunde han gerna säga, att hans gamle bekantes, affärsmannens, gyckel jemte ett senare samtal med honom haft denna följd. Majoren såg alldeles kon- sternerad ut.

»Nå, nå... jag vill ej vara sträng *ännu!*» Gene- ralskan smålog uppmuntrande.

»Herre, lefvande Gud, då är jag måhända så lyck- lig, att... att... att... jag får säga *du?*»

»Naturligtvis, min bästa vän . . . Och hvad beträffar Emmy . . .»

»Så bör hon, enligt min tanke, få välja efter sitt eget hjerta. Och så länge hon behagar dröja i *vårt* hem — nämde jag, att egendomen heter Marieberg, alldeles som han blifvit uppkallad efter sin herskarinnas ena namn — så anse vi det ju som den högsta lycka? . . .»

Nu önskade generalskan för tredje gången sin solfjäder.

---

14.

Åter i det gamla handelshuset.

**D**en der förmiddagen, då Vincent, efter erhållet svar från öfre våningen, träffade Emmy i förstugan, rusade han af, glömmande att några kvartetter funnos till i världen, direkt åt söder och direkt in på Rossbyska kontoret. Han såg hvarken till höger eller venster förr, än han fann dörren till det inre rummet, der hans farbror brukade mottaga enskilda affärsbesök, stängd inifrån.

»Hvad står på?» frågade han, i det han vände sig om, utan att direkt vända sig till någon. Den gamle kassören, sysselsatt att både utbetala och inkassera penningar, nickade blott. En ung herre, stående framför en pulpet, såg icke ens upp från den viktiga hufvudboken, en annan, som utan tvifvel var sysselsatt med korrespondens, bugade sig mycket artigt och visade med pen-

nan på en person, som midt under affärstimmarnes solida tystnad vågade representera tungans fria bruk, ty han, som stod ned åt dörren till, både talade och skrattade, under det han besåg åtskilliga profver af säd och andra produkter. Denne herre var utan tvifvel expedit. Vincent hade icke sett honom såsom de tre andra herrarne vid farbroderns middagsbord, och han förmodade, att den rödletta, trefliga personagen representerade just unge herr Vincents för detta egen plats. Det var väl han, som med annan lust och annat mod fick springa på Skeppsbron, språka med herrar last-intagare, trampa vid hissverken och löpa på andra kontor.

»Är det något viktigt eller kan jag få träffa farbror?»

Innan svaret hann afgifvas, öppnades dörren från inre rummet, och då den person, som varit der, gick ut, rusade Vincent in.

»Min käre gosse,» sade herr Rosaby, som redan åter tagit plats framför ett stort skrifbord. »Nu, hvad helst det är, har jag alls icke tid med dig...»

»Men, farbror, mitt ärende är af allra högsta vikt.»

Grosshandlaren förde pennan med en otålig rörelse fram och åter bakom örat. »Skynda dig då.»

»Huru stort är mitt kapital, farmors gåfva?»

»Dumheter! Var det der att komma och störa mig med? Du kan äta middag hos mig, så få vi sedan talas vid.»

»Säg blott om räntan blir två tusen riksdaler.»

»Det gör den icke.»

»Åh, det var förfärligt... då kunna vi ju råka att svälta ihjel.»

»Hvilka vi?»

»Min hustru och jag.»

»Är pojken rasande? Gå din väg! Du kan ju tillbringa tiden vid pianot der uppe.»

Vincent nödgades med sina bekymmer fly upp till salen. Men här råkade den lilla upptagna flickan (husets andra dam) vara mycket ifrigt sysselsatt att söfva dockan, som hon under moderlig oro gick vyssjande fram och tillbaka med, försäkrande Vincent, att dockan, som led af kikhosta, hela natten varit till den grad kinkig, att hon ej fått en blund i ögonen.

Föga anade dockans mamma allt det onda, hon med sitt oskyldiga prat gjorde den unge herrn. Detta barn och denna docka, satta i samband med den felande röntan på hans blifvande husfaderliga inkomster, gjorde ett så mycket häftigare intryck, som han plötsligt råkade in på den slutledningen, att både barnet och den kinkande dockan kunde fördubblas... blott Gud allena visste i huru många upplagor.

»Min lilla Julia,» sade han. »Du heter ju Julia?»

Flickan nickade blott.

«Nå väl, försvinn nu med den der griniga ungen, så gör du mig en stor tjenst.»

»Så der,» svarade den lilla damen, högeligen förolämpad, »talar man ej om *sina barn*...»

»Gör man icke?... Nej, nej, det kan väl hända, och jag tackar dig, min lilla Julia, för att du gjorde mig uppmärksam derpå. — Talar Bernhard mera aktningsfullt om dockan?»

»Bernhard,» svarade hon föraktligt, »trampade i går sönder lilla Julias vagga.»

»Hvilken barbar! Men jag skall köpa fröken lilla Julia en ny vagga, om du är så allt för god och går din väg... Sälg din tant derute, att jag stannar till middagen.»

»Ja, jag skall gå. Men köp en bra stor vagga, för jag har tre dockor som ligga i syskonsäng, med en liten dibarnsgosse vid fötterna.»

»Grymma profetissa, om du ej genast försvinner, så...» Den lilla flickan sprang ut det fortaste hon hann.

På eftermiddagen, sedan kontorsherrarne aflägsnat sig, fick Vincent tillfälle att berätta farbror Knut allt: sin djupa kärlek, sin svartsjuka, sitt giftermålsanbud med tvärsäker underrättelse om tvåtusen riksdalers *bestämnd* inkomst, generalskans svar, som förevisades, och hans fruktan att han skulle anses som en ovärdig be- dragare, i fall han ej kunde dokumentera den uppgifna inkomsten.

»Hvad är nu att göra?» så afslöt han föredraget.

»Fröken Emmy skall i trots af allt blifva min hustru.»

»Går det an att tala förnuft med dig?» frågade saktmodigt farbrodern.

»Naturligtvis. Men gör mig icke förtviflad.»

»Det vill jag icke. Du skall blott svara mig på den frågan, om du tror, att *två* passioner, jernstarka, kunna lefva inom en mans bröst!»

»Det tror jag.»

»Men icke *jag*.»

»Farbror får se... Så fort jag fått samtalat med henne, som mitt lif tillhör, reser jag och blir ute minst ett år. O, hvad jag då skall arbeta!»

»Du lär ej komma någon väg, då din inspiration är delad... Jag vill dock ej blanda mig i saken nu. Vi skola tala grundligt då du fått utslaget... Till dess tjenar det till ingenting.»

Vincent gick utan tröst.

## 15.

## Rossby seniors ultimatum.

◊ Som läsaren vet, hade generalskan, derigenom att hon sjelf fick behålla majoren, kommit ur sitt svåra dilemma, just när hon ej mera såg någon utväg, och därför erhöll också Vincent måndags förmiddag den underrättelse, han med så ihållande feber afväntat.

Brevet hade följande lydelse:

»Min bästa herr Rossby!

Efter ett djupt öfvervägande svarar jag eder med den uppriktighet, som tillhör min karaktär. Min dotters hjerta är fritt, och som ni ej eger någon rival, skall det på tvänne olika vägar stå er fritt att söka vinna det. Den ena af dessa vägar består deri, att ni med eder farbrors samtycke och med af honom garanterade inkomster friar och håller bröllop före eder utresa, om den i sådant fall blifver af . . . eller också, att ni reser med samma, blir ute så länge det anstår eder och först vid er återkomst börjar tänka på att fångsla den frihet, som ni *då* kanske lärt eder värdera högre än nu. I detta senare fall blir Emmy för eder icke annat än ett, måhända inspirerande, minne, men fullkomligt oberoende liksom ni sjelf.

Såsom ett bevis på, att jag från början tänker mig detta förhållande såsom det troligaste, talar jag ej ett enda ord med min dotter i ämnet. Ni kan infinna eder i morgon förmiddag mellan elfva och tolf. Ni skall då finna Emmy ensam och må gerna visa henne detta bref och göra henne det meddelande, ni *då*, efter öfver-



vägende med eder ärade farbror, redligen kan göra. Blir det på första viset, skall jag naturligtvis genast taga notis om saken, men blir det såsom jag förutser, så existerar ingen förbindelse, och i det fallet *vill* jag ej veta något. Detta är också minst förödmjukande för min dotter.

Vid början af sommaren flyttar jag under hvarje omständighet till landet och blir der för allo bosatt.

*Emerentia Maria Livendal.»*

Det var lyckligtvis *efter* kontorstimmarne som Vincent, ännu under ett anfall af lycksalighetsyrsel, uppsökte farbrodern, som med stor oro väntade honom. Sedan dörrarna blifvit slutna omkring dem, framräckte Vincent brevet. Han hade icke genast andedrägt nog att tala, men farbrodern såg med nedslagenhet, att här säkert funnes uppbygdt ett luftslott, som det blefve hans hårda pligt att draga ned till jorden.

Han läste brevet långsamt, begrundade och syntes mera tillfreds dermed än han vågade hoppas . . . Men hade Vincent klart förstått det? Det var frågan.

Brorsonens ögon stodo stadigt fästade på honom under tiden.

»Nå, det här är ett ganska klokt bref, min gosse. Har du ännu haft tid att rätt sätta dig in i de der alternativen?»

»Sätta mig in i dem? Behöfs mer än den himmelska vissheten att hon blir min hustru? Hon skall följa mig.»

»Se, så . . . Nå, då har du väl tillreds en tredje plan, hvarigenom en sådan dårskap låter utföra sig. Du bör handla efter något slags system, men jag fruktar

att du blott gillar det bekanta *låt-gå-systemet*. Om du begrundar generalskans planer, ser jag ej huru du får sakerna att gå ihop.»

»Tala då icke med denna förtviflade kallblodighet, som bringar mig både eld och kyla. Ingenting är mera bidragande att skapa en mans ställning i lifvet, än ett tidigt äktenskap. Det bevarar honom från alla förvillelser, all uselhet, allt sjelfbedrägeri.»

»På sätt och vis; men under vissa vilkor verkar det fullkomligt motsatsen. Giftermål och fattigdom hämmar mannen, om han ej har en rakt praktisk, gifven bana framför sig. Tänk dig en stackars musikus, som muserna öfvergifvit, flyktande för barnskrik, sjukdom, bodräkningar och allt annat smått och stort sällhetselände. Jag vill ej neka att det kan finnas män, hvilka midt under husliga bekymmer kunna hållas uppe genom kärleken till sin hustru, men skall detta alltid lyckas?»

Vincent tänkte på den lärdom han vunnit genom lilla Julias dockfilosofi: »Köp en stor vagg, för jag har tre dockor som ligga i syskonsäng, med en liten dibarnsgosse vid fötterna.» Han suckade.

Farbrodern drömde ej om hvilken hjälptrupp han hade i Julias dockhushåll; men seende, att hans tal verkat *något*, tillade han: »Dessutom, min gosse, har du ett allt för hett blod att tåligt se dig så der hämmad. Du kunde förgå dig mot din hustru, och det skulle du ej förlåta dig, om än hon gjorde det.»

»Men hvarför talar farbror ständigt om fattigdom? Vill då den vän, den fader, jag litar på, göra alls intet?»

»Jag vill tvärtom göra mycket, för att hjälpa dig. Men jag tror icke, att din kärlek är af den högre sorten, som uppoffrar sig sjelf för den man älskar.»

»Sätt mig på prof.»

»Det skall jag, och håller du det profvet, så vill jag i morgon eftermiddag sjelf gå till generalskan och

uppgöra allt . . . Mitt ultimatum är detta: du ingår i min firma, icke som expedit, det du icke alls dugde till, utan som en yngre bolagsman, med en viss andel i vinsten, en ung bolagsman, som under min handledning småningom inhemtar yrket i dess *åtskilliga* bestämmelser. Du har då anseende, kan gifta dig och få tid nog öfrig, när du ej störes af brödbekymmer, att sysselsätta dig med musiken, den du, under dessa vilkor, idkar som en uppriskande glädjekälla, ej förnedrar till en sorgeskälla, ur hvilken du äflas att uppdraga det lumpna materiel, som skall tjena dig och de dina till skydd mot lifvets kalla prosa. Vid förra förhållandet utgör hustru och barn himmelens ädlaste gåfvor — under det senare måste den stackars mannen hvarje dag i dem se ett slags fiender, älskade och fruktade på samma gång.»

»Jag vill ej i djupet utforska någon af farbrors omnämnda källor — Gud må veta, att de visa skarpt tecknade spegelbilder å båda sidor — förr än farbror visat mig frånsidan af det ultimatum, jag fått mig förelagt.»

»Frånsidan är denna: Du skall granska räkenskaperna för ditt lilla kapital, och jag vill öka det, så att du vid ditt giftermål får en inkomst af jämt två tusen riksdaler, men icke ett enda öre vidare (du vet, att om du är envis, är jag det äfven). Och giftermålet sker icke förr, än du gjort dina utrikes studier och fått tid nog att öfverväga, hvad du bortkastar och hvad du behåller. Jag tänker mig dig återkommen — du har då ännu ingenting hunnit utgifva, kanske icke ens fullbordat något — med osäkra utsigter, ty kompositören, liksom andra författare, är underkastad en mängd oberäkneliga förhållanden . . . De äro båda beroende af gynn samma tidpunkter, af modet och smaken! Hvart kommer du väl, när du gifter dig, med dina två tusen riksdaler? Du skall sätta bo, du skall ha en våning, du skall beräkna något för din frus enskilda behof och kostnaden

för en tjenarinna. Du kommer i skuld första året, och sedan ökas den år från år. Dina två tusen riksdaler äro graverade långt innan de kvartalsvis utfalla . . . Nu har jag sagt nog! Älskar du den unga flickan med på en gång ädel och förnuftig kärlek, så antager du mitt första anbud; hvarom icke, kastar du som en lyckospelare tärning om hennes framtid, hennes frid och måhända samvetsfrid, ty hon skall förebrå sig att hafva gifvit efter för dina böner, när hon ser dig genom slafvande med lektioner eller i orkestern bortplottra de väntade inspirationerna, ty nog förstår jag, att du ärft din mors förhoppningar på någon *stor* skapelse.»

Vincent gick fram och åter. Farbrodern hade skakat hvarje fiber i hans kropp, hvarje känsla i hans själ, och han var fullt mäktig att begripa sin osaliga hårdnackenhets, antingen den då kom af en sann gudaingivelse eller af en falsk lit till sin kallelse. Men det oakadt vek han af från den jämna vägen och valde den andra.

»Jaså,» sade farbrodern sedan han hört detta. »Du gör icke den qvinna du älskar ens den äran att låta *henne* bestämma?»

»Nej, farbror, jag kastar icke denna börda på henne. Mitt är valet, mitt ansvaret.»

---

## 16.

### Hos Emmy.

»Jag lemnar dig ensam, mitt barn, för ett par timmar,» sade generalskan till sin dotter. »Du får troligen ett besök under tiden, men derom vill jag ej tala. Om någonting fordras att meddela mig, så blir det icke genom dig.»

Och så lemnade modern tvärt rummet och huset, utan att gifva den alldeles förvirrade unga flickan tid att svara eller ens att tänka.

Darrande från hand till fot sjönk hon ned i förmakssoffan och sökte göra sig förtrolig med det okända, men ofattliga, som på ett så underligt sätt skulle komma, och häruti hade hon knapt hunnit till de första motsägande aningarna, då dörren från salen gick upp och Vincent kastade sig till hennes fötter, betraktande henne med afgudande förtjusning, medan hon gömde sitt ansigte för dessa strålande, frågande blickar.

»Jag har din mors tillåtelse,» hviskade han, »men, ty värr, vilkorliga tillåtelse. Skall du förskjuta mig, om jag ej kan gifva dig mycket mera än mig sjelf och en ganska måttlig lefnadsställning? Blott jag nu först får veta, om du älskar mig, skall du sedan få veta *allt*.»

»Och blott jag får tid att tänka, skall jag svara, men det sker icke förr än vi sitta sida vid sida, *ej så här*,» sade hon sakta och blygt och med ett vackert bemödande att visa sig förståndig.

»Nå väl, nu sitter jag på tre stegs afstånd, låt mig ej lida längre. Jag har under åtta dagar lefvat i skärskelden. Får jag nu lefva i himmelen?»

»Icke så brådtom,» svarade hon mildt leende... »Hör, jag skulle icke vilja börja denna viktiga stund med ett osant uttryck, därför nekar jag icke, hvad ni sjelf redan anat, ty utan en *säker* aning hade ni visst varit allt för grannlaga att så här... men... Ack, jag uppmanar eder att tåligt höra mig till slut!... Det är genom de besynnerliga ord, mamma nyss uttalade till mig, klart, att den tillåtelse ni fått för detta möte måste sammanhänga med omständigheter, som det är min rättighet att fullt veta, innan minsta ord mellan oss kan talas om kärlek. Gif mig en tydlig öfversigt af ställningen.»

»O, huru mycket mera jag skulle tyckt om, att ni ej mäktat tala en sådan oerhörd mängd förnuft! Men jag förmodar att det är det rätta, om ej det ljufvaste ... Se här er mors tre bref. De upplysa nästan allt.»

Emmy fattade med ifver det första brefvet, som helt förolämpande instälde de tillärnade lektionerna. »Jag förstår detta till en del,» sade hon, »mamma ...»

»Hade utan all fråga,» afbröt han, »uppfattat mina känslor ... och ansåg den lille mannen, som uppsökte eder på teatern, af långt högre värde.»

»Jag tror ej,» återtog Emmy, »att majoren hade någon sådan bestämd afsigt ... och hade han den, så tror jag att han nu, mer än tillföre, blifvit öfvertygad att mödan skulle vara förspild.» Hon tog det andra brefvet, nickade åt Vincent med ett ömt småleende och fattade häftigt det tredje och afgörande.

»O,» utbrast hon, »detta är ju liksom ett försåt — jag är både tillåten och förbjuden! Huru klok mamma är ... Men er farbror?»

»Han är lika verldsklok som er mor. Om jag ej deciderar mig för att med samma ingå i handeln (i hvilket fall han ville etablera oss) och endast idka musiken som amatör, så existerar icke heller för *honom* någon förlofning. Det står oss öppet att älska hvarandra och att vid min återkomst gifta oss på två tusen riksdalers årlig inkomst — icke ett runstycke mera. Jag fick välja, och jag valde.»

»Så lyckligt att jag slapp att ens blifva tillfrågad!»

»Det var måhända orätt af mig ... Men då jag kände mig sjelf ...»

»Nej, det var rätt handladt att befria mig från tillfälle till någon förebråelse, och jag kan af de första ord ni fälde sluta till valet. Ni reser, och under tiden ...»  
Hon såg forskande in i hans ögon.

»Lita på,» svarade han, »att mina ögon tala ett ärligt språk. De säga att jag älskar dig gränslöst, fast och troget, och att jag för min del skall anse mig så olösligt bunden vid dig, att icke femtio trolofningsringar och lika många vigselringar, vexlade inför det största sällskap, kunde göra mig trognare. Min älskade, tillbedda Emmy! Jag för min del finner det vara en välgerning, att vi slippa att göra exposition af våra känslor, och då jag tror på den inre röst, som säger mig, att äfven du skall fatta det heliga ordet *trohet* i dess rätta betydelse, så tycker jag mig kunna resa lugn, blott du ger mig någon uppmuntran, något löfte.»

»Vincent, jag skall vänta på dig, om än aldrig så länge. Det har jag redan sagt mig sjelf.» Hon räckte honom med förtrollande behag sina båda händer.

Förbundet blef afslutadt i kärlek, hopp och fast tro.

Sedan den svärmiska bekräftelsen på detta förbund af Emmy slutligen blifvit afbruten, sade Vincent mycket eftertänksamt, ty han hade föresatt sig att det alls icke skulle blifva fråga om något *låt-gå-system*: »Då vi nu åtminstone sjelfva anse oss förlofvade, så frågar jag dig, älskade, om du tror att vi kunna lefva på dessa två tusen kronor och *det*, jag kan förtjena?»

»Det tycks mig fullt troligt . . . Helst om din kallelse är af det rätta slaget!»

»Hafva vi skäl att tvifla derpå? Då just den tvingar mig att uppoffra en lycka, som genast kunnat blifva min. Denna kallelse måste väl således vara sann. Du får nog höra det af mina bref.»

»Vi våga då brefvexla,» sade Emmy, döljande den glädjesprittning, som flög genom hennes väsende.

»Naturligtvis. Dessa våra själars förtroliga sampråk blir den rikedom vi lefva på tills bättre tider. En ring med ditt ljufva namn och denna välsignelserika dags dato tänker jag alltid bära på mitt finger. Du, älskade,

får bära den jag skänker dig vid hjertat, men hvarje afton skall du sätta den på ditt finger. Lofvar du det?»

»Ja, ack ja!... Och då mötas rätt våra tankar, ehuru förstås de äfven hvarje stund mötas under dagen. Och jag ser dig, hör dig vid ditt piano, och dessa för mig så dyrbara toner komma mig så nära, att de ljuda ännu i sömnen.»

»Sådan, just sådan, min Emmy, är du min lefvande dröm. Och... men hvad är detta, hvem är nog obarmhertig att ringa?»

»O, vår himmelska verklighet är nu slut!» hviskade Emmy, »det var mamma; hon gick in köksvägen.»

»Aj, aj, hvilket afbrott. Må alla himmelens englar vara hos dig... Intills jag reser får du små biljetter... och din mor nekar oss ej ett afskedsmöte. Var nu full af mod då hon kommer... Hon gör dig ingen fråga, och jag skall i dag avsluta första afdelningen af hennes och min korrespondens med den underrättelsen, att jag, vördande hennes vilja, icke begär hennes bifall till någon förening *nu.*»

En omfamning, en sista kyss i flykten — och Vincent var nere hos sig, der han, yr af sällhet, icke en minut tviflande på att han skulle skapa sig ett rykte, ära och rikedom, sprang rundt omkring, i farten nedrivande en af de gipsgudinnor, som vaktade nothögarna. Han tog upp den — tyvärr nu hufvudlös — men brydde sig alls icke om att det var *hoppets* enfaldiga representant... kärlekens stod ju stolt kvar på den andra hyllan — och då kärleken lefde, kunde aldrig hoppet krossas.

I händelse Vincent kommit att tänka derpå, skulle han äfven funnit en tröst deruti, att det endast var han *sjelf* och icke konstnären, hvilken format bilden, som döpt den till hoppet. Det var *Hebe*, som han djerft påhördat en ny symbol, för att på en gång veta sig skyddad af både ungdomen, hoppet och kärleken. Och



en tredje tröstegrund — hela mensklighetens gemensamma egendom — stod honom äfven fritt att lita på. den nämligen, att då *Pandora* råkade krossa asken, som inneslöt så många goda gåfvor, det endast var *Hoppet* som stannade qvar på botten, till en välsignelse för jordens barn, hvilka genom detta slarf förlorat så mycket annat. Nu tänker man emellertid så litet på de gamla myterna, att man kanske icke fullt riktigt citerar dem. Men lika godt, blott vi hafva hufvudinnehållet af den här i behåll, ty det innefattar vissheten, att så länge vi andas i *denna* tillvaro, kunna vi förlora allt utom *hoppet*.

## 17.

## Under generals-befälet.

**H**vå fulla år hade af tidens idoga hand blifvit begrafna, då vi, under en kall och regnfuktig vårafton, återknyta den tråd, som afbröts när dramats hjelte i öfvermodig glädjeyrsel slog ned och krossade hufvudet på ungdomsgudinnan. Han tänkte då endast på det namn han sjelf tillagt henne, men måhända hade han sedan dess lärt sig att minnas henne under hennes verkliga ... Ungdomen representerar styrka, styrkan mod och hoppet uppehåller den getingsvärm, som födes af oro och motigheter och som icke har försyn att angripa sjelfva *hoppet*.

Scenen är nu ett prydligt rum i manbygnaden på major \*\*\*kronas egendom Marieberg.

Majoren har nyss inträdt till sin hustru med de tidningar posten medfört; han brukade läsa dem högt för henne, ty de politiserade gerna, innan de senare på aftonen togo till brädspelet eller vid främmandes ankomst spelbordet.

Det var en af dessa enfaldiga, af något så kalladt qvickhufvud uppfunna dumheter, som gjorde att stället i granskpet endast gick och gälde under titel af »generals-befälet». Nu kunde visserligen majoren sjelf på skämt nämna sig för »generalskans adjutant», men aldrig hade han ens i sina yngre dagar varit manhaftigare än nu. Fru Emerentia Maria — för det mesta af alla besökande kallad »ers nåd» eller af mindre kruserliga liksom af tjenstfolket »hennes nåd», men aldrig »majorskan» — var i den grad fri från begäret att *visa* sin makt, att hon tvärt om ganska ofta nyttjade som smekord den vackra frasen: »min herre och man». Ingenting i makarnes lif hade stött på den klippan, som går under benämningen toffelvälde. De voro lyckliga och väl nöjda med sin lott.

»Du ser ledsn ut, min vän,» sade hennes nåd, i det hon lät virknålen sjunka ned på arbetet.

»Ja, kära Emerentia, det fans ju icke bref i dag heller till stackars lilla Emmy. Tror du, min vän, att det är alldeles rätt att du ännu vidhåller din idé, att icke tala med henne?»

»Det tror jag, ty skall jag döma henne efter mig sjelf, så är det under ett sådant slags förbund, som deras, allra lyckligast att ej plågas af deltagande. Och *det* försäkrar jag dig, min herre och man, att jag ändå finner utväg att visa henne, genom en vänlig och talande blick, en deltagande smekning och framför allt genom att aldrig med ringaste ord lägga mig uti de fall, då

hon här nere haft kurtis och till och med friare. Dessutom är jag säker på, att *du* på sätt och vis är hennes förtrogne, ty din min telegraferar alltid postväskans innehåll. . . Och just vid närvarande tid är det knapt möjligt — fast hon ej känner den saken — att få bref. Det var en värdig idé af dig, kära Josef, att skriva till hans farbror.»

»Ja, det var en idé framkallad af medlidandet för det kära barnet, och jag var mycket tacksam för att den så olycklige herr Rossby svarade mig. Jo, han har fått veta af, hvad som kan hända på två år!»

»Det är sant, min vän. Och vet du, jag hade riktigt något litet samvetsqval för det djupa missöde jag erfor öfver hans giftermål och än mer, då jag såg en sons födelse annonserad i tidningarna, när jag sedan i samma tidningar läste om den unga moderns död liksom barnets — alldeles som med min Marie. Men herr Rossby handlar ej som Klas Arvid, han skyndar nog icke till ett nytt giftermål. Och därför är jag innerligt belåten med, att jag ej kom att tala med Emmy, som jag verkligen ett par gånger tänkte, för att göra slut på den der kärlekshistorien, under hvilken hela hennes ungdom tör gå bort.»

»Min bästa Emerentia, har du verkligen haft en sådan afsigt så tackar jag Gud att du hejdat dig. Jag anser deras förbindelse fullt giltig. Men nu är olyckan att herr Rossby, som äfven genom affärsförbindelser i utländska hus (det har jag hört af din måg) lidit betydande förluster och börjar tröttna på ett lif af idel motgångar, skall på sätt och vis blifva besvikén i hoppet på sin äldste brorson. Redan då Vincent blef ute så mycket längre än bestämdt var (och det fast han hade blifvit varnad), insåg herr Knut Rossby, att resultatet af hans musik-studier icke måtte skänka honom den behållning han påräknade. Och när han då fortfor att

stanna ute i två hela år och ändå, efter hvad han skref, först i hemlandet tänkte lägga rätt hand vid ett stort verk, som han höll på med, då fann den bedröfvade mannen att hoppet om *bolaget*, som var Vincent erbjudet innan han reste, aldrig vore att bygga på.»

»Allt det der, min vän, har du icke förut meddelat mig, och det är bedröfligaapparensen för framtiden. Och så får den arme farbrodern honom slutligen hem — Emmy måtte väl icke höra oss — sjuk och bestulen på både ungdomskraft och besparingar. Det är detta sista du berättat mig. Men det faller mig in att han kanske nu, då han tillfrisknar, blir fullt i stånd att bedöma, hvad han är skyldig både farbrodern, sig sjelf och Emmy framför allt!»

»Jag fäster mig ej vid den tanken, Emerentia. Jag är ej utrustad med stort förstånd, men det jag har säger mig, att det vill andra motgångar till, för att bringa hans energi i sammanhang med idéer, som ej slagit rot hos honom sjelf... Men hvad Emmy är länge ute... Aftonen är kall... Hör min vän, här stannar ett åkdon... skulle det vara?...» Han hade redan dörren öppnad.

## 18.

De mötas åter.

**D**å majoren, hemsökt af en aning — som för honom var så glädjefull, att han ej ens hörde sin gemåls varnande: »var försiktig, min vän, i fall det händelsevis skulle vara *han*» — skyndade ut på förstugubron, såg

han genast en droska, som han genast igenkände från den nära liggande jernvägsstationen, och i droskan satt en ung man med så strålande svarta ögon, att det nästan såg ut, som en feberglöd brann i dem, medan kinderna, skuggade af svarta mustascher och ett starkt tillväxt skägg, syntes bleka och betydligt infallna. Det var emellertid ett obeskrifligt intressant utseende, uttryckande en hel hop mera, än den hederlige värden kunde utreda. Det var blott *ett* uttryck han fullkomligt fattade, det var den varma, längtansfulla hänförelse, som låg utbredd öfver det hela.

»Oändligt välkommen, min käre unge vän... ja, jag försäkrar, bedyrar, mycket, mycket välkommen!»

»O, tack, tack, dessa ord var just det, jag först behöfde höra! Och af Emmys bref vet jag fullkomligt, att herr majoren är mera god mot henne än den ömmaste fader. Vet hon att jag varit sjuk?»

»Det hafva vi ej vågat meddela... Hon är nu utgången på en promenad. Hon går ofta ensam ut, stackars barn; men kom för all del upp i ett gästrum och hvila en smula... Det är fullkomligt nödvändigt.»

»Ja, jag tror det verkligen... Farbror Knut ville icke, att jag skulle gifva mig ut ännu, men jag hade ingen ro sedan jag fått veta att han, på herr majorens deltagande efterfrågan, meddelat att jag hemkommit sjuk. Jag led för Emmy mer än jag sjelf led.»

»Förstår, förstår! Nå, ... det här rummet är ju en god hamn?... Nu måste vi blott hafva en brasa och någonting värmande...»

»Men så fort Emmy kommer hem, får jag ju se henne?... Lofva mig det bestämdt... Och Emmys mor?»

»*Min* hustru,» majoren tog en ogement manhaftig min, som icke tydde på hvarken generals-befäl eller

adjutantskap, »blir mycket vänlig. Giftermålet sker ju ej emot herr grosshandlarens uttalade vilja?»

»Min arme farbror är nu föga känslig för annat än den djupa sorgen. Men han har af bästa hjerta erbjudit sin egen väl inredda och möblerade vackra sommarboning, som han aldrig mera sjelf tänker bebo, till vårt första hem, medan vi rangera oss till hösten.»

»Aha, förträffligt! . . . Den här soffan ligger man ju rätt bra på? . . . Det är således fråga om ett bröllop i sommar! Blif då bara frisk. Nu skyndar jag att ställa om bättre trefnad.»

Majoren ordentligt *sprang* ned, för att inför sin fru göra allt hvad göras kunde af dessa nyheter.

På soffan låg Vincent med alla sinnen lyssnande utåt. Han kände sig behagligt uppvärmd af den sprakande brasan och den heta buljongen, hvaraf majoren trugat i honom en hel mandarinkopp. Nu var den beskedlige mannen åter nedgången, för att utbedja sig ännu ett löfte af sin hustru, att hon skulle taga väl emot deras gäst, och för att spana efter Emmy. Ingen annan finge meddela det viktiga budskapet.

Och nu får han äntligen se Emmy, tankfull och tankspridd, långsamt komma uppåt allén.

Den unga flickan var nyss fyllda sina tjugo år. Hennes ljufva utseende hade blifvit intelligentare, hennes sköna drag hade fått en allvarligare och bestämdare prägel och hon hade växt ut till en qvinna, som tycktes vara förtrogen med allt, hvad af en sann qvinna kunde väntas i lifvets skiften.

»Så länge du varit ute, mitt barn . . . Jag såg nog, huru ledsen du blef, då icke heller i dag något bref kom . . .»

»Ja, jag blef djupt ledsen,» hon räckte sin styffader med ett mildt leende handen... »Han måste ovillkorligt vara utsatt för någon olycka — kanhända sjuk... Om han stannat kvar i Tyskland, så skulle jag trösta mig, men i Italien... detta land der man kan träffas af allt ondt.»

»För min del,» återtog majoren, »skulle jag tycka bäst om att han vore i Sverige. Han har min själ studerat länge nog derute nu...»

»Derom vågar jag ej döma,» sade hon. »Men vore han i Sverige... Min Gud...»

»Bäst om han vore här på vårt tarfliga Marieberg. Här vore något skönare för honom att studera än i Italien... Och efter som vi nu hunnit förstugan, kan du ju kasta af dig hatten och springa upp på röda gästkammaren...»

Emmy stannade plötsligt som förlamad. Derefter, då hon såg majorens rörelse, vaknade hon, som det tycktes henne, till tusen lif. Hon flög upp för trappan... och låg nästa ögonblick sluten i Vincents famn.

»Är det du... är det en lefvande sanning, min Vincent, som i ditt hjerta slår emot mitt! Du synes så sjuk... så förändrad... Har du återkommit endast för att dö?... *Då*, min brudgum, vill jag följa dig. Jag har lidit...»

»Ja, och du har lidit därför, att den tyranniska makt, som hållit mig fängslad, icke ville vika för alla de ömma förebråelser, jag aldrig uppfångade i dina bref, men som likt andehviskningar ändå kommo till mig. Slutligen kastade mig sjukdomen, både kroppens och själens våldsamma feber, ned på den bädd, der jag trodde mig få ett slut på all oklarhet, som för mig dolde *den* klarhet, hvilken jag ständigt längtade efter att se min ande intränga i... Nej, dold, dold var denna klarhet för mig!... Och kärleken, icke mera ynglingens

nyck och tjsning, utan mannens mognade djupa kärlek, satt sörjande vid hufvudgården, därför att jag hörde på förvirrande harmonier, då *den* ville påminna mig om en annan harmonilära. Så låg jag bunden i veckor, ville både dö och lefva, och kom slutligen upp, samme syndare som förut, som ej ville tro att den mäktiga hand, som förde mig tillbaka i lifvet, visat mig barmhertighet, fastän *du* fans der. O, förlåt mig detta, min Emmy, och tro ej att jag älskar dig ett enda grand mindre för det att jag stundom tröttnat på en tillvaro, som oupphörligt gifver mig farhågor för att jag aldrig skall finna... Men hvad är det jag säger?... Emmy, Emmy!... Jag är ännu icke frisk. Men då mitt hufvud får hvila mot ditt hjerta, så blifver det lugnt... Och då blir det nog äfven lagom svalt i mitt blod... Din blick, Gud vare lof, visar icke att mitt förtroende skrämmer dig.»

»Det gör det ej heller, min Vincent,» svarade hon med den beherskning, hvaraf hon var mäktig. »Jag är blott djupt smärtad af att veta det du varit så sjuk, nära döden och... Men bör jag väl nu hafva en half klagan, bör icke min hela själ lofva Gud därför, att du kom hem, kom till mig!»

»Ja, men icke ens detta var jag klart medveten om. Man hade bestulit mig på alla mina penningar... en betydande summa, som jag med verkliga försakelser sammansparat af det rika underhåll, farbror tillsände mig, för att hafva till vår bosättning. Då fattades jag af ett slags öfvergifvenhet, men på samma gång af den öfvertygelsen, att det vore mer än dårskap att ligga kvar ute, tills mitt arbete hunnit längre — kanske skulle det aldrig se sin fullbordan... och så for jag tvärt hem, för att anropa dig om att under denna sommar blifva min hustru, ty hela denna sommar ärnar jag hvila. *Du* skall hjälpa mig att förjaga alla dessa tonröster, som



vilja locka mig på afvägar. Om du säger ja, så skola vi lefva på farbrors vackra landtställe, såsom hans gäster, till sent på hösten. Då har jag nog blifvit så botad, att jag förmår skilja mellan de storslagna äkta och de förledande oäkta tonrösterna. Säger du ej *ja*, min Emmy?»

»Jo, säkert, så vidt det beror af mig sjelf... Men sök nu, min dyre, dyre Vincent, att hemta dig, så att du med det lugn, som passar för *mammans* ögon, kan visa dig nere vid tébordet. Tala för all del icke ett enda ord i den väg, du talat med din förtrogna brud, det skulle oroa henne. Först i morgon få vi nämna våra planer. Nu kan du meddela henne någonting om din kroppsliga sjukdom och något om din ädle farbror. Säkert har du, så varmsinnad, äfven lidit för honom.»

»Ja, så, att jag en gång höll på att rusa hem för att dela hans qval; men jag kom då att tänka på huru ovälkommen den skulle varit, som i fall jag blifvit straffad af den olyckan att förlora dig, kommit för att trösta mig. I en djup sorg tror jag ej att menniskan kan mottaga tröst af något menskligt deltagande. Om sorgen kommer från Gud, så kan också endast *Han* utöfva läkarekallet. Jag fann emellertid min förträfflige farbror undergifven, såsom jag väntat. Han sade blott: 'Jag var lycklig ett helt år. Huru många få ej nöja sig med mindre? Herren gaf allt och tog allt, det var hans rättighet. Men han lemnade mig i stället vissheten, att då jag genomgått den bana, som har blifvit mig förelagd, jag vid målets slut skall återfinna mina skatter. Och nu, gosse, aldrig ord mera om det som varit. Må du sjelf få njuta den sällhet, du väntar, under en längre tid — om det är dig nyttigt?'»

»Hvilka enkla, men storsinta ord. Jag känner att jag kommer att älska din farbror... Och Gud vare lofvad, att fast han ej vill taga något direkt steg hos min mor — så är han dock icke emot giftermålet; eljest hade vi ej fått bebo hans landtställe.»

»Nej, han är nu icke alls emot att mitt lif ingår, som han säger, i ett fastare och regleradt stadium. Men han tycker sig ej kunna ansvara för att en stackars musikus (så pass egensinnig och excentrisk som han anser mig) kan vara lämplig för det äkta ståndet. Han vill med ett ord ej vara stiftare, ej kunna förebrås af någon att han gifvit sitt förord. Ej heller blifva våra inkomster ökade öfver de bestämda två tusen riksdaler, som skall utgöra räntan af farmors, vid min födelse insatta kapital. Och jag skulle icke heller vilja mottaga en skilling mera, då han gjort så mycket för mig under dessa två år och dertill haft enorma förluster på flera både inländska och utländska hus.»

»Det bör han heller aldrig tro att *jag* önskar. Jag har vinnlagt mig om att studera hushållsvetenskapen från dess klokaste sida, och allt blir nog bra för oss — lita på min konst. Också förtjenar du nog äfven något själf på lektioner och mindre kompositioner. Din *stora* skapelse bör, såsom en stor skapelse egnar, alldeles vara fritagen och skild från all lumpen bitanke på förtjenst. Åran först, penningvinsten sedan.»

»O, Gud välsigna dig för dessa ord! Ja, *sådan*, just *sådan*, behöfver hustrun till en fattig komponist vara. Men tror du ej att jag sparade med glädje för din skull — och ändå bestals jag...»

»Hvarför sörja deröfver! Tacka hellre Gud, min Vincent, emedan du kanske eljest blifvit för allo konvalescent derute... St!... här kommer min gode styf far... Honom kan du ej tacka nog.»

»Mina vänner,» ljöd majorens röst i dörren, »min hustru väntar. — Allt klart.»

Emmy sprang ned.

»Är verkligen allt klart?» frågade tvekande Vincent, under det han skyndsamt förbättrade sin toalett.

»Lita på mig, herr direktör — är icke det titeln nu?»

»Finge jag en ny farbror, sluppe vi det förtretliga titelväsendet . . . Jo, jag tog derute förra året musikdirektörs-examen. Det hade varit lika bra här hemma, men resan kom så hastigt. Nu är jag färdig.»

»Jag önskar du såge raskare ut, men det blir snart bättre.»

## 19.

Bref från Emmy till Rossby senior.

»*Min dyre farbror!*

**D**å jag i dag för första gången undertecknar ett bref med min makes namn, så förstås af sig sjelf, att det brefvet måste vara stäldt till den man, som för honom varit mer än mången fader kunnat vara för sin son. Han har förtrott mig, att han gjort farbror stora bekymmer — naturligtvis icke för hans karaktär, som är spegelblank — men för hans lynne och motstridighet i det, som säkerligen till hans eget väl blifvit uppgjort.

Det var i går, den 22 juni, som den högtidliga vigseln bekräftade det heliga förbund, min Vincent och jag före hans utresa ingingo. Detta förbund välsignades *då* blott af oss sjelfva och, som vi innerligt hoppades, af Gud, under hvilkens beskydd vi ödmjukt förtrodde oss, men i går, det kände jag mig genom brefvet till Vincent förvissad om, välsignades vår ingång i den viktigaste af alla föreningar äfven af Vincents faderlige vän . . . Tack då för denna välsignelse, som jag lade på hjertat, ty

jag vet, att den innehöll kraftiga ord, talade till en dotter, öfver hvilkens val, sedan allt var bekräftadt, en varm själ utgöt varma önsknings och böner.

Äro de nedskrifna orden för djerfva? Nej! Något säger mig, att de icke så skola förstås; ty var förvissad, att om jag tror mig fatta farbrors tankar, så fattar jag också, att jag af hela min själ *behöfver* tro, att någon liten del af den kärlek, som kommit Vincent till godo, måste öfvergå på hans hustru, då vi innan kort skola komma och bebo det hem, som blifvit oss beredt.

Nu börjar jag med mina dotterliga förtroenden.

Först och främst är jag mycket trygg vid den tanken, att farbror är en ordhållig man och således under inga omständigheter ökar den inkomst, som vi få åtnjuta. Kunde Vincent förmås att någonsin mottaga mera, skulle jag helsa den dagen som en olycksdag, ty då skulle han ej vara i behof af att *sjelf* arbeta för sitt hus, och det är på *detta* arbetes helande kraft, som jag räknar såsom en helsosam motverkan till ett annat slags arbete, der hans ande eljest kan råka glömma sig kvar allt för länge. Mitt andra förtroende består i en försäkran, som jag anser nödvändig att gifva farbror, den försäkran nämligen, att huru högt jag än älskar min man, och det är *högt*, jag likväl är långt ifrån blind för de husliga bränningar, som ligga framför mig. Jag ser, att jag har icke så litet att bekämpa och styra till rätta mellan mitt lugna, sansade förnuft och hans brinnande, kanske stundom vulkaniska natur. Men som mitt hjerta och min kärlek hafva samma värmegrad som hans, så skall ingenting förefalla mig oväntadt, än mindre svårt: ty jag vet ju namnet på den rival, som skulle strida mot mig, och jag skall veta så väl att vika i rättan tid som att behålla fältet.

Emellertid har han gifvit både sig sjelf och mig den försäkran, att år och dag skola förflyta innan han åter-

tager sin viktigaste tonskapelse — en i storslagen stil hållen tragisk opera. Ack, jag tror att han handlar bäst i sitt eget intresse, om han låter detta verk — hvartill texten, som jag dock ännu icke fått läsa, är *fullt* färdig — hvila, tills han själf mera mognat för ansträngningen och hunnit längre i förmågan att sammanhålla de brusande elementen inom sig.

Jag är alldeles förtrollad af två tjugande små stycken, som han redan har funnit förläggare till, och jag är säker att *de*, harmonierande med sina poetiska motto — från hans irrfärder i Italien — skola göra förtjent lycka. Men vet farbror! Vincent har ett så underligt lynne, att jag tror det en afgjord framgång skulle komma att verka lika ofördelaktigt på honom, som motsatsen skulle göra. Detta, hvilket kan synas som en paradox, stöder jag derpå, att han skall anse framgången för det *mindre* såsom en stöld från det *större* och brist på framgång åter såsom säkraste beviset att den, hvilken icke vinner priset i smått, aldrig skall kunna räkna på att göra det i stort.

Nu vill jag gifva farbror ett sista förtroende och det är, att jag skulle få en hjertesorg, om farbror öfvergifver sin vackra villa. Huru, förlåt den frågan, kan det, sedan vi förlorat vår själs dyrbaraste jordiska goda, vara bittert att genomlefva timmar och dagar på den plats, som eger så heliga minnen? Tvärtom böra vi *der* känna oss mera än annorstädes omsusade af de andeflägtar, som i själfva luften komma med helsningar. Och *hvilka* fridshelsningar kunna vara ljufvare? Det är således afgjort, att farbror besöker oss första lördags afton och dröjer till måndags morgon. Så går det hela sommaren... och när vintern inträder, får icke också då min man och jag komma hvarje söndags middag till farbror? Detta är så mycket mera lämpligt, som, sedan

farbror skickade sin yngre brorson att genomgå sin uppfostringskurs i Göteborg, farbror blott har oss.

Huru lycklig är jag ej att finna, det Vincent står högt i både mammas och min gode styffars ynnest! Också är Vincent nu så frisk och glad och belåten med sin lott, att han är mycket olika den trötte sjukling, som så lefnadstrött hemkom från pilgrimsfärden i musikens och sångens båda hemland.

Men nu är tid att sluta.

Det är redan en stund sedan min man öfvergaf de kvarvarande gästerna på gräsplanen, för att sätta sig på andra sidan om bordet och äfven skriva. Jag smyger mig undan . . .

Ack, upptag med godhet detta första bref från farbrors

vördnadsfulla brorsdotter

*Emmy Rossby.* »

Vincent Rossby till sin farbror:

»Jo, min högt älskade och värderade gamle farbror, så står det verkligen till, att jag sedan klockan två i går middag, det vill säga sedan tjugotvå och en kvarts timma, är intagen i den mystiska orden som benämnes äktenskapet. Förlofnings tiden är endast att betrakta som första graden — tiden mellan lysningen och den stora ceremonien utgör den andra — men huru man än bereder sig att inträda i den tredje, så har man likväl icke hunnit att bereda sig på den fullständiga förvandling, som vi derigenom undergå. Icke kan jag gerna föreställa mig, att jag är samme ständigt grubblande och oförnöjde, mistrogne och drömmande Vincent, som gick här på jorden och tyngde den, liksom den tyngde mig. Jag är nu icke alls besvärad af något

slags stoft. Jag simmar i eter, och denna himmelsluft anstår mig så väl, att jag, på Guds makt, äfven då jag som naturligtvis händer) blir utstött i andra luftkretsar, aldrig glömmmer den onämnbare sällhet jag erfor i denna, till hvilken jag också lyckligtvis har fribref att återvända efter hvarje utflygt i de kalla regionerna.

Nu bör jag väl ändå traktera farbror med något annat än *eter*.

Min hustru är för mig något helt annat än ett blott och bart kvinnoideal, åt hvilket en ung man förtror all den glödande dårskap, som öfversvämmar hans själ, då svärmeriet tager hand om hans förnuft. Min Emmy är och skall allt mer och mer blifva en sannskyldig hälft af mitt eget väsende. Hon eger, jemte det fina poetiska doftet, detta milda, välgörande fridselement i sin natur, som jag, ty värr, helt och hållet saknar. Hennes hjerta är så varmt som mannen kan önska hos sin maka, men hennes sinnen gå lyckligtvis aldrig in i den glödande atmosfär, der mina esomoftast bruka uppehålla sig. Huru väl är ej detta! På sådant sätt skall hon för mig ständigt blifva lik den sköna oasen, till hvilken vandraren från hetta och qväfvande stoft skyndar att få vederqvickelse och hvila. Och under den kyska glansen i hennes öga, det innerliga, välkomnande småleendet på hennes läppar, skall jag ständigt åter finna mig stärkt och hugsvalad.

Sedan är jag äfven lycklig derigenom, att på samma gång hon ingifver mig en kärlek, hvars djup jag ännu icke kan mäta, hon äfven ingifver mig en aktning så lefvande, att jag ryser vid blotta tanken på, att se ett kallt uttryck i hennes ansigte. . . Jag har bevittnat de mest narraktiga, feberglada upptåg af nygifta män: en öppen kurtis, en öppen lek. . . Men ett sådant väsende begriper jag ej, och ännu mindre skulle Emmy begripa

ett dylikt ogranlaga skryt å mannens sida. All profanation är råhet i känslan . . .

Jag visste att Emmy för en timma sedan gått upp för att skriva till farbror, ty hon frågade mig, om ej jag ville göra detsamma . . . Det ville jag naturligtvis, men som jag icke var riktigt säker på, att beherska behovet att störa henne, så lät jag henne gå förut, medan jag dröjde hos sällskapet, som är qvar sedan gårdagen och, ty värr, skall ökas på eftermiddagen. Men jag pinades så illa, att jag blef mycket förtjust då majoren, en verklig hederssjäl, kallade mig till sitt rum, der han behagade öfverraska mig med den alldeles för stora brudgåfvan af ett tusen riksdaler, som Emmy skulle medföra till bosättningen. Men jag måste lofva att hålla saken hemlig tills vi komma i vårt hem; då skall Emmy minnas, sade den beskedlige mannen med tårar i ögonen, att hon varit älskad som en verklig dotter . . . 'Och till dess,' tillade han, 'skall jag hafva meddelat den lilla hemligheten åt min hustru, som är öfverdrifvet granlaga'.

Jag vågade och borde ej neka, ehuru jag väl kände, att de utstyrt Emmy med silfver, linne m. m., och att Emmys svåger, godsegaren, sände henne (till eget bruk) fem hundra riksdaler . . . Generalskan . . . aj . . . det vill säga min vördade svärmor, har framhållit all majorens ömhet och hennes för detta mågs broderliga omtanke och är äfven sjelf numera ganska snäll och vänlig.

Emellertid var jag nu glad att få skynda upp till min hustru, som jag hoppades hade slutat sitt bref under tiden. Men nej, visst icke! Då jag vågade mig fram, för att kyssa henne, blef det endast en kyss på kinden, alls icke lik de der upptågen, jag nyss häntydde på, och så gjorde hon ett så graciöst tecken med pennan, att jag skulle taga platsen på andra sidan om bordet, der hon lagt i ordning åt mig papper och andra



erforderliga materialier, att jag rent af tvingades att lyda.

Allt efter som jag nu skrifer ett par rader, betraktar jag henne, huru riktigt ljuf och söt hon är . . . Men hennes lilla rörelse på hufvudet då och då ser så litet lekfull ut, att jag anar, att det *hon* skrifer är betydligt allvarsamt.

Jag kan försäkra farbror, att då vi nu, till den första juli, hemkomma i vårt eget, af farbror lånade rike, jag icke ernar svärma bort hela tiden. Först och främst är jag redan vidtalad att inlägga åtskilliga musikbitar i två lustspel, som vid julen skola komma upp på Mindre teatern. Dertill har jag förutom de der tondikterna, hvilka utkomma i höst, åtskilligt annat smått. Och slutligen medförer jag hem ett par nya utmärkta verk inom musikkulturen, som jag skall öfversätta och redan skaffat förläggare åt, icke att förglömma, det jag blir musikreferent i en af de bättre tidningarna.

Jag har lofvat Emmy att mitt lifs allvarliga verk, min opera, icke på år och dag får komma att spöka i mitt hufvud . . . Men se, nu har hon slutat och ärnar smyga sig bort. Det blir ej af.

Gud välsigne farbror! Derom beder

Farbrors egen

*Vincent.*»

## 20.

## Efter tre månader.

**D**et är en solklar förmiddag under de sista septembertidagarna. Framför glasörrarne till den täckaste veranda, der de gröna spalierernas klängväxter ännu prunka i en nästan sommarfrisk grönska och från hvilken man har en af de skönaste vyer öfver saltsjön, som ligger rakt nedanför den genom en slingrande hvit sandstig snart uppnådda grönmålade bryggan, sitta två personer, båda blickande just ned åt denna brygga. På ömse sidor om sandstigen äro gräsmattorna garnerade med hela häckar af skiftande dalier, höga stockrosor och andra lysande höstblommor. Det är en hel blomsterverld.

Den Rossbyska hvitrappade villan, i utmärkt stil, är också ansedd som en perla bland villor, och det är därför mycket naturligt, att det är med en känsla af vemod, som fru Emmy Rossby säger till sin värderade gäst, eller snarare värd: »Min dyre farbror, kan jag väl någonsin få njuta en så fullkomlig lycka, som jag upplefvat i detta förtjusande och poetiska sommarhem? Ack, det är omöjligt!»

»Lyckan, mitt kära barn, är så relativ, att man alltid skall få svårt att bestämma platsen, der hon var i höjdpunkten. Men det synes mig ej rätt förenligt med din fasta tro på Guds bistånd, att du flyttar in i ditt nya stadshem med den tanken, dold i någon vrå af din själ, att du lefvat din lyckligaste tid... *Det kan just göra att förhållandet blir sådant! Reflektera derpå.*»

»Min bästa farbror, detta låter som den klokaste sanning. Men jag vill ej obetingadt gifva med mig. Låt oss ett ögonblick tänka på huru afskild min älskade Vincent här lefvat ifrån alla slags retande ämnen! Så snart han kommer under inflytandet af vinterlifvet i staden, der hans musik i det nya lustspelet och dessutom de andra styckena skola lemnas åt det allmännas granskning och sympati, blir det ingen brist på irriterande rörelser. Se, huru tankfull han nu sitter der nere på soffan vid bron... Jag är förvissad, att han icke i detta ögonblick tänker på andra toner, än hemtonerna. Vi ha båda dyrkat dem som de ljufvaste... Emellertid får farbror ej tro annat, än att jag inreder vår vinterbostad under den varmaste och gladaste förhoppning, att Gud skall i sin nåd gifva mig de rätta gåfvor, som blifva erforderliga, då vi komma i en så olika ställning. Vincent har redan en mängd timmar påtingade af stora elever, damer och herrar. Titeln af 'musikdirektör' och kändedomen om hans tvååriga vistande för musikstudier utomlands ha verkat väl, och jag fruktar endast att hans tid blir för strängt anlitad.»

»Möjligtvis, men då skall han åter hemta krafter här ute nästa sommar, ty du vet, mitt barn, att jag afträdt rättigheten till det här lilla paradiset åt dig. Jag har hvarenda söndag, jag kommit hit, fruktat att jag ej skulle hafva mod att förnya besöket nästa gång, och likväl har ni ingen söndagsmiddag fått äta er stek i fred... Men hösten och vintern blir det min tur. Du vet att vi hafva det der skriftligt oss emellan.»

»Hvad jag vet är, att farbror fullkomligt skulle skämma bort mig, om jag ej ständigt sade mig sjelf, att det icke sker af svaghet å farbrors sida, utan därför, att en så djup människokännare genomskådar det sanna förhållandet, som är det, att aldrig en dotter med innerligare kärlek och grundfastare sympati mött en faders

ömhet... Men se här kommer min man. Ack, så vacker och präktig han synes mig! Jag är stolt öfver honom.»

Vincent trädde in genom glasdörren, och, räckande en hand åt sin hustru och en åt farbrodern, sade han leende:

»Ni gissar ej hvad jag tänkt på.»

»Naturligtvis,» sade Rossby senior, »betänkte du, huru många år jag ännu får vänta, innan min firma döpes till Rossby & Rossby...»

»Jag tror snarare,» inföll Emmy, »att du i tankarne dröjde vid dessa tre månaders förtrollning.»

»Ingendera delen, och det på goda skäl. Farbror är ännu för kraftfull att behöfva en ny åder i firman, och förtrollningen, min Emmy, som vi här gjort bekantskap med, tänka vi visst icke lemna kvar; *den* hjälpas vi båda åt att transportera till vinterhemmet. Nej, jag tänkte på huru välgörande en allvarsam kroppslig sjukdom kan vara. Vi vilja i allmänhet söka undertrycka kroppens välde; detta är ett obefogadt högmöd af själen. Men den der potentaten får likväl en vacker dag medgifva, att den, liksom allt i universum, är skuld-satt till det element vi kalla stoft. Om jag ej af Guds nåd blifvit hemsökt med den rysliga febern, hade jag fortfarande att låta själen regera öfver det halfva lif, jag hade kvar, då deremot, sedan lifvet höll på att alldeles fly och jag som en verklig stackare vände åter, jag omföddes till ett nytt och spänstigt lif. Nu hjälper min lilla hustru till med regementet och tager så sträng vård om själens öfverflödiga ansträngningar, att den fullaste harmoni råder i ett väsende, der förut aldrig harmoni fans i *grundtonerna*.»

»Det der var ett ganska passande föredrag af en före detta excentrisk konvalescent och äkta man,» sade farbrodern, »och får jag döma af unga fruns utseende

senterar hon det fullkomligt. Men nog vet jag, att jag för min del skulle högre sentera underrättelsen att maten stod på bordet.»

Åtta dagar senare finna vi vårt unga par gående arm i arm genom den vackra, med en mängd från villan inflyttade växter prydda salen i deras vinterhem. I öfrigt bestod detta af ett förmak, af farbror möbleradt utan unga fruns tillåtelse, och, som han småleende sade, »uthyrdes möblerna till husets matmoder, i hvars små affärer mannen alls ingen del hade», och slutligen en sängkammare, i hvilken makarne gemensamt, genom hopskjutning från bådás särskilda kassor, utvecklat en smak, som de ömsevis skröto med för hvarandra. I salen stod det dyrbara piano, hvilket Emmy fått af sin rätte fader och vid hvilket ett så ljuft minne var fästadt från den dag, då hon första gången sjöng för den fattige musikläraren, som hon i hemlighet älskat lika länge, som han henne, dittills dock utan ord. De kunde aldrig glömma denna repetition ur Lucie... På andra sidan förstugan hade Vincent ett särskildt, stort och väl inredt rum, der han skulle ge sina lektioner. Han hade ock ett eget piano, hvilket han som yngling fått af farbrodern... I detta herr direktörens egna tempel ärnade han, förutom pianolektionerna, gifva lektioner både på fiol och i sång. Och kunde icke alla dessa ressurser, med en sådan husmoder som Emmy dertill, hon, som hade sparat en hel del af sina båda kassor, hålla fattigdomen från dörrarne, så vore det märkvärdigt.

En anmärkning i samma väg undföll just den unge mannen, då han vände sina strålande ögon från rum och bohag på hustrun.

»Jag försäkrar dig, min älskade,» sade han, »att vi komma i snart sagdt lysande omständigheter, och farbrors gamla förespeglingar anser jag icke värda ett öre, om Gud också välsignade oss med *två* små sängar, der ett tretal, enligt lilla Julias beräkning för sina dockor, kunna ligga i syskonsäng. Jag törs väl ej nämna att, enligt hennes hushållsberäkning på utrymme, ännu något slags varelse i form af lindebarn finge plats vid fötterna... Du bör ofta bjuda lilla Julia till dig, då hon är ur pensionen, för att ge och emottaga diverse lärdomar för framtiden. Om jag ej bedrager mig, ärnar farbror henne till Bernhards utvalda och vill icke, klokt nog, att de skola uppfostras tillsammans!»

»Det som vittnar om klokhet, det är,» sade Emmy hjertligt skrattande, »att du pratade bort lilla Julias dockprinciper, ty jag vill ej höra talas om mera rikedom i något slags väg, än man förmår på ett lämpligt sätt öfvertaga. Och vet du, min herskare, att jag fruktar det inkomsterna ej skola blifva öfverflödiga, om du nödgas så här ständigt mottaga bjudningar. De hafva ordentligt regnat öfver dig. Låt se, i afton sexa af dina forna orkesterkamrater, i morgon middagsbjudning af den gamla, åter förnyade sångkvartetten, i öfvermorgon middag och stor supé hos farbror... dagen efter i öfvermorgon är du på supé hos din för detta teaterdirektör... Lägg sedan till alla *mina* bekanta, som vilja se oss så fort det blir några aftnar lediga att disponera.»

»Allt det der är sant, sköna, stränga fru, men lika sant är också, att det alldeles icke blir en vana. Först och främst derigenom, att jag icke alls har smak för rummel, sedan därför, att jag sålunda blefve störd i min *musikverkstad*, och slutligen af det mäktiga skäl, att jag är skapad (Gud vare därför tackad) att njuta af alla hemmets heliga behag. Icke vill jag därför påstå, att

ej många män, som för sällskapsnöjets skull dröja vid glaset och politiken till något sent på aftonen, ej också varmt kunna älska hustru och hem . . . Jag säger blott, att hos mig blir det ingen vana.»

»Det är en herre derute, som ber att få tala med direktören,» rapporterade jungfrun.

»Ack, jag får då icke en enda stund behålla dig i dag!»

»Frukta icke, älskade, jag är tillbaka om några minuter.» Och icke dröjde det öfver tio, innan Vincent kom tillbaka med ett par konsertbiljetter i hand för en af de följande aftnarne. Det var ett par af de stora, illustra artisterna, som skulle tillstålla denna konsert. »Der,» sade han, »hafva vi åter en afton borta, men den få vi åtminstone njuta tillsammans.»

»Nej, men hör, nu ringer det ju igen . . . Det hade varit så godt att vi bott qvar på villan under vintern,» klagade Emmy, nu icke alls disponerad att skratta.

Och än mindre skrattade hon, då jungfrun inkom med ett bref, som innehöll frukostbjudning till en dag i början af följande veckan, då en af Vincents rätt förnäma elever skulle fira sin födelsedag på ett, som det kunde förstås, storartadt sätt.

»Trösta dig, min lilla hustru, allt detta är en liten syndafloed af artigheter, som blott härleder sig från min hemkomst, mitt giftermål och, ty värr, måhända förmodan på ett rikt arf, sedan jag blifvit försonad med farbror . . . Men vet du hvad jag sagt dig, att mina sympatier *aldrig* kunna dragas från det hem, der *du* finnes och der du är solen . . . Men det är min sann tid att jag gör mig i ordning för sexan . . . På den går jag gerna . . . Och blif icke ledsen, min älskade, om jag råkar komma litet sent hem . . . Det är bara

för *den här* aftonen de gamla kamraterna vilja rå om mig.»

»Var lugn, jag tröstar mig med alla de bestyr, jag ännu har kvar.»

Så skildes de första gången.

---

21.

Efter tre år.

**B**ref till Emmy från hennes styffader:

»*Min älskade dotter!*

Jag skrifver detta bref utan din mors vetskap, och därför bör du ej i ditt nästa bref till henne vidröra det i något afseende.

Då ni med er lille son i våras ett år sedan besökte oss, kände din mor sig ganska lugn både för din husliga lycka och ert ekonomiska bestånd. Fast det ej just är hennes sätt att vara öfverflödig i känslsamhet, så är dock förhållandet att hon var riktigt lycksalig öfver att se, huru öm Vincent var om dig, huru uppmärksam för din ställning och huru innerligt barnsligt glad han sjelf var att leka med sin lille gosse.

Nu, min bästa Emmy, är det visserligen sant, att snart halfannat år sedan dess förflutit, ty det var tidigt på våren, och en så lång tid kan verka förändringar. Men likväl tyckes det mig, att jag bör misstro hvad Klas Arvid berättade, då han vid återresan från Stock-



holm i början af denna otrefliga november månad gjorde en liten släng hit ned åt, ty hvarhelst har ej han affärer!

Emellertid bör jag skynda att lugna dig dermed, att det endast och allenast var jag, som fick hans förtroende, och jag bedyrar dig, att aldrig någon bror med mera hjertlighet kunde tala om en syster, än han om dig. Han är väl omgift, men han glömmet aldrig den släktskap, hvaruti han stått till sin första svärmor och svägerska, och oss emellan tycker jag mig förstå, att han själf finner ett temligen stort afstånd mellan hans förra fina och älskliga hustru och denna, visserligen raska, gladlynta och galanta, men långt ifrån fina fru. I alla fall är han belåten och kan nu utan fruktan storma både in och ut och gråla och skratta ömsom, utan att det bekommer hans gemål mer än fult eller vackert väder. Hon kan själf storma så pass i köket, att han min själ med händerna för öronen tagit till flykten — det har jag sett.

Efter hvad jag nu meddelat dig, skall du kanske hafva svårt att fatta huru en man, beskaffad som Klas Arvid, kan vara fallen för reflexion öfver andra människors husliga förhållanden, och huru i synnerhet sådana förmå röra någon sträng i hans hjerta! Men saken är den, att han betraktar dig, liksom han betraktade sin salig Marie, det vill säga såsom något slags poetiskt mellanting af engel och qvinna, ett väsende som man, så vidt man det förmådde, behöfde akta och vårda på helt annat sätt än en vanlig qvinnoupplaga.

Jag tror också verkligen, att din salig syster Marie var i den genren, men jag har sökt öfvertyga honom om, att *du* är af ett helt annat slag och att du är kraftig, klok, full af besinning och stark att möta hvad lifvet kan hafva att bjuda, och att det väl kan stå dig fritt, att skatta åt mensklig svaghet, utan att just den

der skatten behöfver vara framkallad af några så allvarliga orsaker, att de böra bekymra dem som älska dig och ständigt hafva din välfärd i tankarne.

Efter denna beredelse blir du icke alls öfverraskad, utan inser genast, att Klas Arvid förtrott mig den omständigheten, att sedan han i förstugan passerat dörren till din mans rum, der musik, skratt och glammande karlröster ljödo långt ifrån, han inne i sängkammaren, dit han burdus, bortskjutande jungfrun, som på stockholmsätt ville gå förut, steg in, fann dig i tårar med ditt ena barn i knäet och det andra lekande vid dina fötter.

Du hade sagt honom utan förtrytelse (något som gör dig stor heder, då han så der opassande öfverraskade dig), att du var i djupt bekymmer till följd af fruktan för att din man skulle afslå, och sålunda kanske ohjelpigt såra sin farbroder, en anhållan, som denne tänkte framställa angående en resa i handelsangelägenheter. Klas Arvid trodde emellertid icke att detta var rätta anledningen till dina tårar. Du hade syntts så blek och förbehållsam i andra angelägenheter, och han hade hört från flera håll, att Vincent lefde mycket, troligen för mycket, ute i verlden, sedd och uppuren för sina sällskapstalanger öfverallt, men att *du* deremot i knappa omständigheter drog dig fram i hemmet med hushåll och barn. Det hade äfven blifvit sagdt, att Vincent i sitt eget hus var grubblande, mjeltsjuk och föga arbetsam, men att han dock ännu älskade dig med stor innerlighet, hvilket likväl icke kunde ersätta för dig *allt* annat. Det hade äfven varit tal om den äldre Rossbys invecklade affärsställning . . .

Min älskade dotter, skrif ett par förtroliga rader till din

faderlige vän

Josef *\*\*krona.* »

Emmys svar:

»*Min käre fader!*

Det har varit mig smärtsamt att förstå, det Klas Arvid gjorde sina slutsatser af hvad han här fann. Mest tycktes han misstro vår ekonomiska ställning och fann sig djupt sårad af, att jag icke ville mottaga en vänligt erbjuden penninghjelp af honom. Men var det ej orätt af honom och framförallt ogranlaga, att vilja nedsätta vår ställning och spela beskyddare, der det icke alls behöfs? Det var att i *min* person förolämpa hustrun, och derjemte både min farbror och min man.

Tro nu mitt heliga ord, att då min Vincent och jag ega det förnämsta kapitalet: vår fulla, rena, ungdomliga och nu pröfvade kärlek, alla andra kapital ses i förminskad skala. Hvad är naturligare, än att man gerna vill rå om honom i sällskapslifvet, och just därför, att hans 'stora tonskapelse', *den*, som aldrig tyckes vilja lemna lugn och ro åt hans genialiska ande, gör honom emellanåt tungsint och grubblande, önskar jag sjelf, att han skall besöka sådana lifvande kretsar, der man förstår och hyllar honom.

I dag får jag ej tid att skrifva mera, ty jag väntar min ädle farbror, som i förmiddag just tänker tala med Vincent om den der viktiga angelägenheten... Men först skall jag låta eder båda, fader och moder, veta om Vincent gifvit efter. Jag hoppas det!

Med varm dotterlig tacksamhet

*Emmy Rossby.*»

Knappast hade den unga frun tryckt sigillet på brefvet och skrifvit utanskriften, än hon trött sköt det ifrån sig, uppbrände majorens i kachelugnen och började

med handen tryckt mot den lutande pannan gå fram och åter på golfvet i förmaket, under det hon än lyssnade åt salsdörren efter steg, än åter vid sängkammardörren, der den mer än tvååriga sonen, lille Knut, lekte med barnflickan och den ettåriga lille Vinny sof, med de små knubbiga händerna ännu fasthållande den skramla, som pappa själf efter sin morgonpromenad hemfört.

»Kära du,» sade den unga frun till flickan, »hjud till att leka så sakta att ni ej väcker Vinny.» Men nu började den äldste ungersvennen slå med armar och ben, innan han kom upp från golfvet och bort i moderns famn, från hvilken han ej åter ville blifva nedsläppt på golfvet, innan han medförde ett äpple i ena handen och en kringla i den andra.

»Var ändtligen tysta...» Emmy tillslöt hastigt ena dörren och gick tvärs öfver golfvet, för att mottaga herr Knut Rossby, som inträdde från salssidan.

Grosshandlare Rossby hade redan för tre år sedan i sitt *yttre* visat några tecken till aftagande, hans korta äktenskapshistoria, förlusten af barnet och en stor del världsliga förluster, genom brytningar inom handelsverlden, kunde naturligtvis berättiga en förändring. Men *nu*, då konjunkturerna under hela tre år varit för honom så högst variabla och ett par större konkurser haft en synnerligen ofördelaktig återverkan på hans egen affärsställning, syntes det tydligt, att den fordom så kraftfulle mannen kände sig något tryckt under motgångarne; och var det ej den allra största att se Vincent, på hvars energi han alltid i vissa fall trodde, förspilla alla sina krafter på ett mål, som han väl nu tycktes närma sig, men hvilket just vid själfva afgörandet torde blifva orsaken till en ännu djupare sorg för så väl farbrodern som tondiktarens ömma följeslagska?

»Min stackars, lilla älskling,» sade herr Rossby, i det han kysste den unga frun på pannan så faderligt

ömt, att hon kunde möta hans blick med ett småleende både i ögonen och på läpparne. »Huru står här nu till? Har han haft någon sömn i natt? I går var det omöjligt att tala med honom. Han såg alldeles konfys ut.»

»Jo, käre farbror, han har sofvit temligen lugnt i natt och var på morgonen obeskrifligt vänlig och öm mot mig och barnen; sedan gick han ut och kom hem med leksaker till de små... Men just nu har han stängt in sig.»

»I dag *måste* jag likväl tala med honom.»

»Då går jag också och klappar på dörren. Ack, hvad en sådan resa, som totalt måste kasta öfver bord hans ensidiga och hettande tankar, skulle verka godt! Är det ej outransaktigt besynnerligt, att sedan han haft två sammankomster i höst ute på villan, der han samlade våra allra utmärktaste musikförmågor, och erhållit så stora vitsord för en lycklig framgång, han likväl skall vara så enormt svag, orolig och vacklande?»

»Olyckan var, att han ej åtnöjde sig med *en* sammankomst. Den senare hade, som du väl vet, icke obetingadt gifvit honom sitt pris. Der gjordes åtskilliga, som jag tror ganska lämpliga, anmärkningar och förslag till ändringar. Hvad behöfdes mer för *honom*? Att göra ändringar är det samma som att börja på om igen.»

»Ja, farbror har rätt. Och då han sedan lyckades få i sitt hufvud, att det dracks allt för skarpt vid första sammankomsten, tror han ej på någonderas utslag. Under instundande vinter skall emellertid den stora frågan afgöras.»

»Men, kära barn, allt beror icke ändå helt och hållet på musiken, handlingen i operan får väl tagas i räkningen, och den åter ligger ju också i händerna på *de* af lyriska scenens artister, som... tyst... är det ej

han, som går i salsdörren? . . . Jo, min själ; nå, det var bra, att jag slapp att väcka honom ur sina vakna drömmar. . . Stanna qvar, mitt barn, så att du kan understödja mig.»

I samma stund inträdde Vincent. Hans gestalt upprättade sig hastigt, då han fick syn på farbrodern; men han syntes mycket blossande i ansigtet, med osäker, sväfvande blick och rynkad panna.

»Så bekymrad min gode farbror ser ut,» sade han med ett deltagande, som hastigt förjagade det trötta uttrycket från hans hela varelse.

»Gud må veta, käre brorson, att jag är det också. Ja, till den grad, att jag kommit hit att söka hjälp hos dig.»

»Hos mig?»

»Ja, ser du, jag är icke blott bekymrad, utan der-till kroppsligt sjuk, och likväl vore en resa till Lübeck och Hamburg för mig af allra största nöden. . . En resa i morgon dag. Ångbåten går klockan elfva.»

»Min bästa farbror, om meningen är den, att jag skall resa, så gör jag det utan invändning. Men besinna väl först, om det är troligt, att jag duger till 'commis voyageur'. Jag vill minnas, att jag förut af farbror blifvit ansedd fullkomligt otjenlig för en vida mindre ansvarsfull del af expedit-yrket.»

»Det är icke fråga nu om sådana slags affärer som de, du under dina pojkår anförtroddes. Här är något allvarsamt å bane, något, som jag icke ens vill förtro förste mannen på mitt kontor, äfven om han ledigare talade tyska språket än han gör.»

»Kommer det blott an på att tala ledigt och missionen icke går öfver mitt förstånd, så kan farbror räkna på mig. Jag ser på min hustru, att hon anser resan nyttig.»

»Tack, käre brorson! Vill du då komma hem till mig vid femtiden i eftermiddag, så skall du få alla nödiga instruktioner och anvisningar, och behöfver du göra några arrangemanger — du måste naturligtvis uppträda som firmans blifvande sous-chef — så, se här penningar. Reskassan tager du i afton och glömmmer ej, att du nu reser för *husets* räkning, hvilket sedan ersätter dig din tidspillan. Din beredvillighet åter, som jag ej vågade räkna på, skall din gamle farbror hafva i minnet. Gud välsigne er båda, barn. Din Emmy, käre gosse, är en skatt af så högt värde, att hvad helst du i lifvet kan vinna eller förlora, står du i oändlig skuld hos Gud så länge du får behålla henne och dina två präktiga gossar... Nå, jag måste väl in och taga afsked af dem... och låta lille Knut visitera mina fickor.»

## 22.

Vincent låter inviga sig i sitt hushållskonto och litet till.

Sedan den unge värden följt ut sin gäst, återkom han med detsamma till förmaket, der hans hustru blifvit kvar. Så snart deras ögon möttes, utsträckte den äkta mannen sina armar och Emmy skyndade att i hängifven förtjusning sluta sig intill det hjerta, som så varmt, i trots af allt, slog för henne.

»Hade farbror talat med dig om detta, älskade?»

»Ja, några gånger; men han ville dröja tills det blef oundgängligt nödvändigt. Han fruktade att du skulle göra invändningar och ansåg bäst, att du ej hade lång besinningsstid... Jag tröstade honom dock med den förklaringen, att du aldrig skulle neka att göra honom en tjänst, då den var så af nöden.»

»Du hade rätt; men är du säker på, att icke närmsta anledningen till förslaget kommer från hans öfvertygelse, att jag behöfver skilja mig en liten tid från min oregerliga tankegång.»

»Nej, det bedyrar jag.»

»Lika mycket. Ni hafva dock er emellan öfverenskommit, att denna resa skulle verka fördelaktigt på mig — att jag behöfde dragas ifrån mig sjelf.»

»Nå väl, om så vore?»

»Så hade ni rätt, ty, vid Gud, det är en sanning, att mitt hufvud stundom brinner för starkt och att jag emellanåt är nog konfys att glömma hvad jag tänker tala med dig om.»

»Var det nu något enskildt?»

»Ja, min älskling, jag ärnade säga dig, att hur väl du lyckas att — äfven om jag kommer hem aldrig så sent — för mig visa dig med den ljufvaste och behagligaste min och med ögon, som skimra af ömhet och glädtighet, du dock icke alltid lyckas bedraga mig; du här säkert nu under flera dagar haft några mig obekanta bekymmer. Men, må Gud förlåta mig, jag tror att du aldrig under de tre år och tre månader, vi varit gifta, förtrott mig ett enda bekymmer. Min dyra hustru, har jag verkligen varit en sådan tyrann, att jag ej gifvit dig tillfälle att tala om sådant, eller har du ansett mig, och det kanske med rätta, för en sådan fantast, att det ej lönade mödan?»

»Kan du ej, min Vincent, finna en annan orsak? Jag, som är af naturen praktisk och som du från bör-



jan förtrott hufvudkassan, borde ej jag i min kärlek till dig finna styrka nog att icke nedstämma dig genom tal om husliga angelägenheter... De hafva ju hittills gått mycket bra.»

Vincent teg, men en tår skimrade i hans själsdjupa ögon, då han betraktade den unga maken...

»Du är mycket för god åt mig,» sade han slutligen... »Vet jag ej, att du har för mig många slags bekymmer? Men säg mig, hvad det varit dessa sista dagar.»

»Du minnes att Klas Arvid varit i staden, men som du hade främmande, ville han ej störa dig, och han hade alls icke tid att återkomma.»

»Nå, hvad kunde det egentligen oroa dig?»

»Olyckligtvis var jag den dagen vid litet dåligt lynne... Och det bar så förtremligt till, att han, som rusar på utan något anmälände, fann mig... ack, blif nu icke ledsen... det kan ju hända hvarje qvinna att någon gång fälla tårar.»

Nu blef Vincent blodröd. »Stackars barn... tårar... jag fruktar att du nog stundom haft goda skäl dertill. Men mycket ledsamt var det, att *han* skulle få se dig sådan. Hvad förklaring kunde du gifva honom?»

»Den, att jag var rädd för, att du skulle neka farbror att resa och att du så innerligt väl, för ditt... ditt eget bästa, behöfde resa.»

»Trodde han det?»

»Nej, han trodde att det gälde ekonomiska bekymmer och ville med all makt truga på mig en penninghjelp.»

»Så fördömdt obehagligt!... Men *hvarför* grät du då?... Det vill jag nödvändigt veta. Naturligtvis afslog du...»

»Naturligtvis... Men nu erhöll jag bref från min styffar, som vid ett besök af Klas Arvid fått del af

*hans* slutsatser, och det var just hvad som i dag upp-  
rörde mig. Jag har emellertid med några rader lugnat  
den förträfflige majoren... Mamma vet ingenting.»

»Och det här obehaget hade du ärnat behålla för  
dig själf? Nå, jag har ej annat förtjent!»

»Jag tror icke, älskade Vincent, att det ens *nu*,  
då du gjort mig direkta frågor, var rätt nyttigt att säga  
dig det. Men ehuru jag kan undvika att yttra något,  
som ej behöfs sägas, skall jag aldrig kunna dölja något,  
då du gör en bestämd fråga.»

»Nå väl, då begagnar jag nu tillfället, när jag skall  
blifva affärsman, att efterhöra huru våra egna små affä-  
rer stå. Skam för mig, att jag ej förut gjort dig samma  
fråga.»

»Vill du se vårt hushållskonto, så har jag det för  
alla åren.»

»Det vill jag, du ordentliga husmor. Under min  
ungkarlstid gick det alltid ur hand i mun. Det lönade  
min sann icke att föra konto öfver *mina* inkomster och  
utgifter.»

»Men nu?» frågade Emmy blygt, nästan med  
fruktan.

»Ty värr, älskade, har jag visst några lappar i  
lådan derinne angående honorarier för de två tondik-  
terna och musiken till det der lustspelet, hvilka båda  
arbeten, hvar för sig, rönt vid mer erkännande än de  
förtjente. Ja, jag har äfven några lappar angående  
lektionsbetalningar och musikreferater, jag borde hafva  
många, men ingenting ordentligt, och det går alltsam-  
mans åt... ty du förstår ju, att en man som visar sig  
ute i lifvet... Nog, låt mig nu se på din bok. Min  
själ, jag begriper huru du kan betala hushyran och  
uppehålla det tilltagande hushållet på två tusen riksdaler.  
Har farbror lemnat bidrag? Det tycker jag ej om.»

»Aldrig har jag af honom emottagit ett enda öre öfver det vanliga kvartalet. Men du vet ju hvilka besparingar som kunna göras under sommaren. Så snart vi komma ut till villan, räknar han oss som sina gäster, och hela året om sändes till mig så kallade 'delningspresenter': halfva kalvvar, halfva får, halfva oxlår, och stundom fågel och fisk, som han råkat köpa för mycket af till sitt eget hushåll, hvilket förhållande äfven eger rum med gäss och höns, äfvensom sist med den halfva färska laxen, som du var så förtjust i.»

»Nå, det är ju både förträffligt och roligt,» utbrast Vincent skrattande. »Jag skall tacka honom hjertligt för den köksdelning, som kommer dig till godo... Och jag har också ibland icke begripit, huru du efter sex hundra riksdaler till hyran, piglöner, ved och... å propos ved... Ack, nu erinrar jag mig att du förliden vecka bad mig hjälpa dig med upptagningen... Men den här olyckliga operan, som sväljer mitt hjertblod, sväljer också upp mitt minne. Huru skall jag nu kunna hinna hjälpa dig?... Min stackars, stackars Emmy!»

»Var utan oro, jag har hjälpt mig sjelf.»

»Ja, gunås, som vanligt. Men en timma kan jag gifva dig, och nu prata vi ej bort affärerna. Jag anar, att det blir för mig en god lärdomskurs.»

Emmy tog fram sina böcker.

»Nej, kan man se, så prydliga de äro. Minsann borde ej du engagera dig i firman, der du skulle visa dig värdig att för egen räkning emottaga sous-chefskapet... Men hvad är det här för ett hushållskonto, Emmy, är det möjligt hvad jag läser här?... Hvad står der?»

»Hvad der står. Icke annat jag kan se, står der ett stop lampolja, fem marker stearinljus, fem marker...»

»Inte är det *den* kolumnen jag talar om.»

»Ah... ja så... den andra!»

»Så röd du blir, min stackars engel, på *mina* vägnar. Låt se. — Vincent: skomakaren 15 riksdaler, Vincent: skräddaren för åtskilliga reparationer 18 riksdaler, Vincent: skräddaren dito 10 riksdaler, Vincent: dörrlås 2 riksdaler, Vincent: ficklån 7 riksdaler, dito 12 riksdaler, dito 20 riksdaler... Ja, men det här är riktigt hyggligt! Jag kan blifva alldeles ursinnig på... på... min fördömda opera. Du vet att det är den, som bär skulden till allt... Och så får du sitta här och spara och spara tills du blir genomskinlig af bekymmer. Vid Gud! Det är ovärdigt; jag skulle aldrig kunna hafva trott mig om en sådan vårdslöshet. Och när jag tänker på, att jag verkligen förtjenat icke så litet... eller rättare ganska mycket, men aldrig kommit att erinra mig de här så kallade ficklånen. Men hvarför har du ej sagt till mig, då jag haft inne pengar?»

»Min vän, dels har jag ej vetat när det varit och dels har du ju haft dina stora skräddareräkningar. Och de här små hafva just kommit, då jag anat att du varit utan mynt.»

»Lyckligtvis, min älskling, räcker väl det här farbrors förskott till att uppgöra min räkning till huset... Se så, det är tre femtioriksdalrar, förslå de?»

»Min dyre vän, du behöfver sjelf säkert rätt mycket... Och så har ett par gånger en herre sökt dig, som jag tycker ser ut att särdeles väl behöfva hvar styfver han förtjenar... Han har ibland notrullar med sig...»

»Nå, jag vet hvem du menar... Så får du behålla endast hundra riksdaler. Den tredje femtian behåller jag. Min garderob är lyckligtvis icke i behof af någon tillökning, och behöfver jag något, köper jag det i Hamburg. I afton, då jag vexlat den här, skall jag lägga in den stackars beskedliga karlens fordran i en biljett, och träffar du honom sjelf, så bed honom förlåta

glömskan . . . Och nu, min Emmy, sedan jag fullkomligt begriper, hvad du, i trots af köksdelningen från farbror, har för svårighet att få allt att gå i hop, så kan du tro på, att du hädanefter skall finna mig mindre virrig. Men nu till dina tårar, älskade!»

»Ack, fråga mig ej derom . . .»

»Jo, med envishet!»

»Nå väl . . . du mins, att du alltid haft mycken respekt för Julias syskonsäng . . . Och der hvilat endast tre *dockor* . . .»

»Store Gud, min högt älskade, har du befarat att denna förnyade välsignelse icke af mig skulle emottagas med glädje och tacksamhet! Jo, han i höjden vet det, och *du* skall framdeles förstå det . . . O, tag nu väl, väl vara på dig, och huru stort skäl du *haft* att motse denna himlens tredje skänk med bekymmer, så svär jag dig att du icke mera skall hafva anledning dertill. Du får se om jag hädanefter blott fantiserar och drömmar. Under denna vinter skall någon omgestaltning ske. — Du tror mig ju!»

»Ack ja, ja, obetingadt!»

## 23.

### Orens första timmar.

**D**et var en gnistrande kall och härligt stjernklarmarsnatt. Månen lyste in genom fönstren i vårt unga äkta pars våning och drog fantastiska hvita formationer öfver dörrar, golf och möbler.

Inne i sängkammaren lyste äfven den matta nattlampan, bestrålände med sin fattiga bleka glans den fram och tillbaka sväfvande gestalten af en hustru, en mor, som för hvar gång hon kommer till venstra sidan af den stora sängen, böjer sig ned och välsignar den sofvande engeln, yngste sonen, och hvar gång hon kommer till den högra, har samma varma välsignelse för den äldre, som alltid har rättighet att, när helst han vaknar om natten, få stiga ur *sin* bädd öfver till faderns sida och insomna igen hos honom.

Men under denna långa natt — klockan hade länge sedan slagit ett — hade fadern ännu icke, oaktadt han var hemma, lemnat sitt eget rum, och då Emmy fortsatte sin vandring ute i salen, midt igenom den stora glänsande månfloden, stannade hon för hvarje vandring vid dörren till korridoren och gläntade mycket försigtigt derpå, och för hvarje gång hörde hon samma ljud, sin mans tunga steg, då och då tvärstannande, liksom en plötslig tankegång uppsprungit hos honom, men lika plötsligt sprungit tillbaka, ty stegen återtogo sin regelmessiga tyngd. Och för hustrun, som så väl lärt sig studera dessa steg, bådade de allt annat än ett fridfullt öfverlåtande till nattlig hvila.

Hvilken betydelsefull dag hade det ej också varit, denna, som med sista tofslaget fullbordat sitt lopp! Det var den dagen, på hvilken Vincent Rossby inlemnade sitt stora verk till kungliga operans antagande eller förkastande. Detta verk var likväl så pass fördelaktigt omtaladt förut, att det senare *kanske* icke just var att befara. Men antagandet var *en* sak, fördelandet af rollerna en *annan*, och allmänhetens uppfattning en *tredje*, att icke ens nämna de många konflikter, som måste uppstå inom alla områden, der pröfning skulle ske. Vincent visste mer än väl, att han bland lyriska scenens artister, på både qvinliga och manliga sidan,

hade både vänskap och fiendskap att räkna på. Det hade varit honom alldeles omöjligt att under de senare årens närmare bekantskap med denna lysande krets hålla sig på *lagom* afstånd från alla de skilda oppositioner, inkonsequenser och dissonanser, som inom dess eget område uppstodo och der han kallades att votera.

Hvad nu beträffar musikerns hustru, så hade hon under senare tiden lefvat i en sådan spänning, att det ville hela hennes kärleks medfödda sans, godhet och förstånd till, för att styra fram mellan dessa musikaliska bränningar, der den stackars farkost, hvori hon förde det husliga livvets hela materiel, mera än en gång hotades af omstörtning.

Men Emmy hörde till dessa utvalda hustrur, hvilka under stormtiden i sina hjertan göra sig till godo de vackra, lugna dagar, som de upplefvat. Och unga fru Rossby hade firat en hel serie af lyckodagar, ända från hennes mans resa i firmans affärer och till dagen efter tjugonde dag Knut, då de efter den vanliga julterminen hos farbror, slutande med det stora namnsdagskalaset på Knutsdagen, återvände till sin egen våning, der emellertid Vincent under ett par timmar hvarje dag vistades och der han då, disponerande hela lokalen, delvis haft ett slags extra repetitioner.

Men om detta, i allo extra lif, talades just icke mycket hos farbror. Denne hyste nu de mest lifliga förhoppningar, ty brorsonen hade på ett alldeles oväntadt redigt och utmärkt sätt och till stort gagn utfört sin resemission, och under hela hösten hade den äldre Rossby, än under en och än under en annan förevändning lyckats inlocka Vincent på kontoret, för att i råd fresta på hans urskilning. Och så snart det blott icke gälde göromål i den forna genren, visade husets tillkommande sous-chef ganska mycken skarpsinnighet. Farbrodern var emellertid allt för klok att trötta honom;

tvärtom stälde han sin våning, sitt kök och sin källare till Vincents disposition, bad honom bjuda sin sångkvartett och alla öfriga musikvänner på små soareer, och Vincent var långt ifrån känslolös för nöjet att utöfva värdskap på sådant sätt, hvilket tydligt höjde hans anseende, på samma gång han fick skryta med sin sköna och älskvärda hustru, hvars präktiga röst, inöfvad af hennes man, gjorde en beundrad effekt. Och när man så förmådde farbror att, som förr i världen, ganska artistiskt behandla sin basfiol, uppstod verkliga högtider.

Men sedan man kommit hem tog detta slut, och herr direktören rynkade pannan vid utsigten att åter inskränka alla prestationer till hans eget rum, ty Emmy kunde naturligtvis icke blifva utan sin lilla våning och än mindre kunde hennes blygsamma hushållskonto tillåta musiksoareer. Hvad skulle ej de hafva uppslukat blott i stearinljus — och nu i hennes närvarande ställning till? . . .

Det var omöjligt att neka, att det fans stora fördelar vid farbrors förslag. Men naturligtvis var det ännu omöjligare att gå in på det, ty det blefve i alla fall icke den närvarande friheten.

Detta sista sade han ofta till sin hustru under deras öfverläggningar, ty Emmy inläts emellanåt i hans storhetsdrömmar från en annan sida. Det kunde då hända att Emmy försigtigt tordes påpeka, att den »närvarande friheten» just icke var af synnerlig säkerhet, alldenstund hans nattliga drömmar fängslade honom lika mycket som de vakna. Ångestsvetten fuktade jemt hans panna, medan han oroligt kastade sig af och an, och han tillstod en gång, att dessa sömnens förespeglingar ständigt omsväfvade den första representationen, i fall operan antogs.

Men han var säker, sade han, att den ena fördömda arian, som ända ifrån början gjort honom ursinnig,



skulle blifva orsaken till hans fullkomliga fall. Han hade aldrig, under fem års tid, kunnat rätt hitta dessa på en gång genialiskt vilda, smäktande, excentriska och slutligen serafiskt döende toner, som styckets hjeltinna i sin sång vid ett stort ögonblick borde uttrycka. Ögonblicket var *det*, då hon skulle återgifva de på menniskospråket alltid fattiga ord, i hvilka hennes känslor klädde sig, när hon fann den man, hon tillbad, hafva sjunkit allt djupare och djupare under mörka makters inflytande och då han ej mer ville höra eller förstå henne, utan sorglöst lemnade *henne*, den veka och dock starkt sjudande och förbittrade qvinnan, åt förtviflans alla marter. Texten, som tidigt föresväfvat och upptecknats af Vincent, var hemtad från en högeligen poetisk forntidssaga, och under sitt vistande i Tyskland, der han återfunnit den, hade han gemensamt med en tysk vän, en nu mera afliden student (på en gång musikus och litteratör), utarbetat och ordnat den, och som återtjenst med sitt musikgeni bistått vännen vid en operett, som denne sedan utgaf.

Nu visste Emmy, att det just var samma fruktan, som i denna stund marterade hennes make och att han hade skäl till fruktan, emedan den sångerska, som troligen finge detta parti, ur flera hänseenden ej var den han önskade.

»Jag *måste* hafva honom att lägga sig,» öfverlade den stackars unga hustrun, »ja, blir han än missnöjd, får det ej hjälpas. Klockan är långt på två... Och han är i så stort behof af hvila.»

Hon gick ut i korridoren och klappade ett par lätta slag på dörren, men först sedan de förnyats, öppnade han, och då såg han så förvirrad ut, att hon med ett bäfvande tonfall i rösten sade: »Dyre vän, klockan lider åt morgontiden.»

»Hvad bryr jag mig om det... hvarför lägger du dig icke? Gå för all del och lägg dig — och låt mig nu vara. Spara din oro till den stora dagen, då jag kommer hem, ifall jag kommer hem, med söndertrasadt rykte... hånad, uthvisslad, begabbad och sedan bit för bit söndersliten i tidningarna. Jag vet huru det skall gå... Jag har ännu icke sagt dig, att jag, under den sista veckan, hvarenda natt tyckt mig vandra i operaförstugan och halfvägs i trapporna, förgäfves väntande på applåderna... Tystnad... grafvens tystnad! Ingen-ting efter ouverturen... Jo, en gång, *en* gång hördes några svaga försök, men hvad hörde jag då, två eller tre hvisslingar och derefter kommo personer ned, som ej sågo mannen i kappan, som tryckte sig intill väggen, medan de fritt gjorde sina meddelanden om, att den nya operan skulle sotsdö, innan den blifvit fullfödd... Är det inte präktigt, och du talar om sömn, du! Jag just är rädd för sömnen!»

»Min innerligt älskade make, jag fattar fullkomligt alla dina oroliga intryck, fast jag ej tror på dem. Men hurudan nu än sömnen blir, stärker den dock dina uppskakade nerver, hvaremot, om du icke vill höra mig, du när morgonen inträdt råkat i ett så öfverretadt tillstånd, att det kan blifva af stor fara.»

»Du förstår mig ej, Emmy... Jag ber dig gå. Nu är det bäst att jag får råda mig sjelf... du kan tro det...»

»Ett enda ord blott, och jag försvinner. Detta ord är en bön för den oföddes skull... Jag lefver i en så oerhörd spänning, att jag ej vet huru allt kan sluta. Det är både första och sista gången, älskade vän, jag gör denna häntydning, blir du orörd för den? Sätter du ditt musikaliska rykte framför makens och faderns pligter, har jag ej ett enda ord vidare att tillägga!»

»Stackars Emmy!... Stackars barn!... Det är sant att du aldrig förr med så allvarliga ord visat mig den farliga väg, som kanske ingen, åtminstone icke jag, kan gå utan svindel... Se så, älskade, jag förstår att du tog till sista ressurserna, här har du mig då. Och förlåt, förlåt, om jag ibland glömmet att du är mer tålig, än en älskande qvinna någonsin förr varit. Nu lägger jag mig genast, och jag hoppas, att jag i sömnen skall blifva så fredlig eller åtminstone modig, att jag afvisar alla slags näsvisa insinuationer af min fruktsamma fantasi.»

Han slog armen om sin hustrus lif, utblåste lampan och gick genom månfloden i salen och med blicken uppåt stjernorna till det rum, der de båda små gossarne slumrade.

»Du har för min skull velat flytta barnen ut i lilla kammaren till sköterskan,» sade han mildt, »men det skall ej ske. Deras ljuftva anleten och deras små knubbiga, utsträckta armar utgöra en tafla, som riktigt lugnar mig.»

Och denna natt steg lugnet också ned öfver honom. Han drömde ej.

---

## 24.

### Den stora tonskapelsens öde.

**V**incent vaknade i ett jmförelsevis till gårdagen särdeles tillfredsställande lynne. Han lekte en hel halftimme med barnen, skrattade naturligt och förklarade sin hustru vid kaffebordet, att hon icke fick misströsta

om hans kraft. »Du förstår väl, min älskade,» hette det, »att en stackars kompositör måste känna en temligen betydlig oro, innan hans mångåriga verk blir begåfvadt med det dop, som benämnes *publikens dom*, ty då kan man nästan alltid räkna på tidningskritikens i samma anda. Men hurudant det dop utfaller, som skall komma mig till godo, så är jag öfvertygad, åtminstone vill jag vara det, att jag skall bära det som en man.»

»Men dina själsintryck äro så lifliga nu på förhand,» vågade Emmy säga. »Om du hade mera sjelfförtroende, vore det bättre.»

»Det är icke just *det*, som fattas mig, kanske har jag mera deraf än önskligt vore... Men i alla fall vill det starka nerver till att uthärda den långsamma feber, som skall föregå *första* afgörandet... om verket antages... Sedan blir det naturligtvis en ny feber, men tro mig, min dyra, lilla hustru, att blott allt blir öfverkömpadt, så skall jag resa mig som det anstår den musikus, hvilken har en sann kallelse.»

»Du vill således säga, min Vincent, att i fall du icke blir så stark som du förutsätter, vid ett möjligt nederlag, du icke varit begåfvadt med den *rätta* kallelsen?»

»Ja, det vill jag säga — och det ligger solklart för tanken — att den, vare sig tonsättare, litteratör eller artist, som icke kan bära det första nederlaget utan att böjas till jorden af de sår, som den piskade egenkärleken erhållit, den har icke fått andens bästa ingifvelse, förtröstan på en ännu ofödd kraft som *skall* komma, om än först efter nya nederlag. Konstn är blott att hjälpa sig under den odrägligaste af alla epoker: ovisshetens.»

»Du har nu lugnat mig, min Vincent, och jag tror verkligen att du sjelf diskuterat dig till en förträfflig

hållning i frågan... Detta är ett helt annat tillstånd än i natt... Minnes du något derom?»

»Alltsammans, men den der öfverdriften härflöt af den omständigheten, att det var första dagen. Du ser ju sjelf, att det ömkliga fantasispelet är förbi.»

»Vågar jag, för att emellertid hafva allt klart oss emellan, gå in och störa dig, i fall det skulle gå på samma sätt en annan natt?»

»Ja, naturligtvis, älskade!»

»Tack, hjertligt, för det löftet! Har du lektioner att gifva på förmiddagen?»

»Det har jag visserligen, men du får vara god och säga till derute, att jag icke hade tillfälle att stanna hemma i dag... Saken är den, att mitt hufvud är något tungt och att jag i öfrigt kunde råka i ett retligt tillstånd, i fall någon god vän, som fått tag i att operan är inlemnad, skulle prata en hop nonsens, lika pinsamt i hvilken väg som helst.»

»Men är du ej blottstöld för den saken ännu mer, om du går ut?»

»Jag går icke sådana vägar. Jag behöfver två ting, luft och ensamhet.»

Han reste sig upp, omfamnade sin hustru, bad henne icke vara ledsen för det som passerat och ännu mindre i fall hon finge vänta något med middagen.

Och nog fick Emmy vänta, tills middag och supé kunde slås ihop, men hon kände sig likväl både tacksam och lycklig då hon fick se sin man. Han syntes icke förvirrad, men ofantligt trött. Och därför beslöt Emmy, att taga en sak på sitt eget ansvar, hvilket hon dock icke gjorde utan hemlig bäfvan, den saken nämligen att förtiga, att det kommit en biljett till Vincent

från kapellmästaren vid kungliga teatern. Men då det var så sent på dagen och det för hennes make var af vigt, att han ej stördes i det lugn, som kanske ändå endast låg som ett lätt lager utanpå, så måste hon handla efter eget bästa råd.

Natten blef långt ifrån så god, som den efter en så tröttsam promenad kunde väntas... Sönnen stördes hvarje ögonblick af ryckningar och oroliga drömmar... Och alla de ord, han utstötte, tydde på uppror i blodet. Han tycktes vara ond... Och då morgonen kom såg han mycket medtagen och nedstämd ut.

Konversationen vid kaffebordet hade i dag ingenting lugnande för hustrun! Mannen svarade knapt på hennes vänligaste ord, och det fans nu dertill intet annat råd än att taga fram biljetten.

»Hvad är det här?» Vincent rodnade starkt. »När kom den?»

»I går, strax efter sedan du gått. Jag sade att du gått ut på en längre promenad.»

»Men du lemnade mig den icke när jag kom hem... Hvarför icke?»

»Älskade vän, du såg så trött ut, och när det då i alla fall var för sent... trodde jag klokast att dröja.»

Han gaf ej akt på hennes svar... Han hade brutit biljetten... Emmy vågade knapt andas.

»Det var alls ingenting,» sade han, kastande biljetten på bordet... »Kapellmästaren önskar tala några ord med mig... Jag skall gå upp på teatern nu på förmiddagen. Han träffas då. Men det här, förstår du, är blott något enskildt! Alls ingenting att blekna för, kära Emmy... Det blir lång tid, kan du tro, tills saken kommer att afgöras. Du måste spara på dina krafter.»

Allt det der lät ju mycket bra, och hon såg sjelf att biljetten ej innehöll annat än anhållan om ett besök, men derjemte såg hon af sin mans täta färgskiftningar,

att han sjelf hade en annan mening än han uttalade. I alla händelser voro hans sinnen, efter den dåliga, säkert drömfulla natten, i jäsning... Och då så var kunde mycket utfalla helt annorlunda, än man tänkte. Dessutom anmärkte hon, att han gick in till sig, utan att taga farväl hvarken af henne eller barnen.

»Jag begriper icke,» sade hon till sig sjelf, då Vincent en timme senare kom med paletån på och cigarren i mun och hastigt nickade sitt farväl i dörren, »hvarför jag skall känna mig så hjertängslig... Nog måste han väl någon gång förut gått ut, utan att komma fram och taga min hand eller kyssa mig... Han hade fullkomligt rätt i det, att jag bör spara mina krafter; kånhända blir det ej på långa veckor, troligast icke på månader, afgjort.»

Men det är alldeles förgäfvets, som vi under inflytelsen af någon mörk aning uttala detta *hvarför*. Ibland är det ju precis som om vi visste, att då dörren skulle öppnas, det måste ske för ett af dessa budskap, som äro bestämda att omstörta ett helt lefnadsmått... Onödigt... alldeles onödigt... att säga sig sjelf, det man blir ordentligt »löjlig» med sina nervösa inbillningar. De låta ej håna sig... Och bevisa de sig slutligen vara utan vigt... huru utsägligt lyckliga böra ej då de vara, som finna dem sådana! Det är ju som om ett hotande öde gått deras dörr förbi.

Emmy var icke i stånd att komma ur det spår, i hvilket hon råkat in... Och ingen kom... icke ens den hederlige farbror Knut. Men det var ju så sant, han kom sällan på förmiddagen.

Slutligen efter fyratiden gick det verkligen i korridoren... Det var Vincent. Och då Emmy gläntade på salsdörren, nickade hennes man åt henne med ett slags hemlighetsfull glädthet. »Gå in du, stå icke här i kölden...» Han öppnade sin egen dörr. »Skönt,

att du låtit sätta på en brasa, jag hade eljest begärt den, ty jag är så frusen i dag.»

»Och ändå, min älskade, ser du så glödande het ut, som om du upplystes af en bengalisk eld. — Är du nöjd?»

»Så *öfver* nöjd, att min själ icke känt sig så fri på många år. Men gå nu . . . Du får snart veta mer.»

»Ja . . . Men dröj icke för länge. Du är väl hungrig?»

»På sätt och vis . . . Lemna mig blott ensam.»

Emmy gick, men långt ifrån att känna sig lugnad af det hon sett och hört, kände hon sig förvissad, att hon sett något, som hon aldrig förr sett, någonting riktigt öfvernaturligt i de enkla hvardagliga ord hennes man begagnat.

Under en half timmes tid gick hon fram och åter i salen. Då utstod hon det ej längre. Hon måste ut i korridoren och lyssna vid hans dörr . . . Han talade der inne helt högt med sig sjelf.

»Ändtligen, ändtligen,» upprepade han gång på gång, »ändtligen skall jag vältra denna fördömda mara af mitt bröst . . . Jag begriper ej, att jag icke förut funnit samma utväg. Jag lofvade bestämdt de der små ändringarne . . . en bagatell! Och så sände mig på återvägen de odödliga makterna denna himmelens ingivelse. Hvilken musik är ej detta! Den stillar både hunger och törst . . . Aldrig, aldrig kunde jag hitta en sådan melodi.»

»Hvad, i den nådige Herrans namn, är detta! Och hvad är det för ljud . . . fräsande ljud? . . . Det är omöjligt det som kommer för mig.» Hon ryckte utan besinning upp dörren till mannens rum.

Hvad såg hon då?

Hon såg honom med eldtången skjuta väl in i kanelugnens resten af det efter så långa ansträngningar



fullständigt arrangerade operamanuskriptet... Och medan han, begjuten af lågornas sken, stod framför sin hård och såg på förstörelsen, lyste på hans anlete icke en vild, utan en fridfull förtrollning.

»Vincent, Vincent, hvad har du företagit?»

»Jag har dödat den orm, som sugit blodet från mitt hjerta och mina ådror... Jag har haft en dunkel aning förut om en sådan förlossning, men den har ej kommit till mig fullt tydlig, förrän jag gick utför kungliga teaterns trappor och mindes den drömmen, der jag stod i en afsats och lyssnade på hvisslingen och samtalet om att mitt stycke, detta stycke af min själ, skulle sotdö... innan... Hör du huru det rasslar?... Härligt! Det är, som om min ande uppsteg ny och frisk ur askan.»

Emmy var alldeles förintad... »Lyckligtvis är du mäktig,» stammade hon, »att... att än en gång ordna ditt snart ångrade förstörelseverk.»

»Aldrig... Jag har sammanplockat hvarenda notbit, jag egde. Hör du detta sakta rasslande ljud?... Det är just den der döende tonen, som jag aldrig kunde träffa. — Ah... nu är det slut! Men, men...»

Spänningen hade nått höjden.

Då den sista pappersflagan slocknade, sjönk musikern medvetlös till golfvet.

## 25.

## Rapport från majoren till godsegaren.

»Min käre Klas Aroid!

**S**åväl på din ärade svärmoders, för detta generalskan, min kära hustrus vägnar, som ock å egna, sätter jag mig nu ned, att i något slags sammanhang tala om för dig huru sakerna här befinna sig. De korta underättelser, du erhöll efter vår hitkomst, uppmanar du mig så enträget att fullfölja, att det nog synes det du ännu bibehåller de gamla känslorna för din salig hustrus släkt. Och vare i parentes sagdt, att jag anser detta som en sannskyldig heder för din fru! Mången man, som gift om sig, har sedan visat sig mot de forna anförvandterna liksom han ej mindes dem. Han har blott haft sinne för de nya. Men nu till rapporten.

Det är än i dag ett förskräckligt svårt förhållande i detta bedröfliga hem. Och fast vi nu varit här nära en månad, så finner jag icke och jag kan ej heller förstå, att herrar läkare finna någon förbättring hos Vincent. Det tyckes mig förunderligt, att denna outtröttliga feber och denna yrsel, som aldrig vilja upphöra, ej redan gjort slut på honom. Då jag talar om hans yrsel, borde jag i stället säga hans fixa idé, att den der pjesen, som han skrivit musiken till, blifvit uppförd och sedan fullständigt nedsablad af både publik och tidningar.

Han känner igen sin farbror, som är här så mycket som möjligt, och för honom relaterar han långa samtal, som han hört genom fönstret. Han skrattar åt

vännernas försvar, deras häftiga utfall mot de angräpande, men tackar dem aldrig. »All disharmoni,» sade han i går qväll, »plågar mig, därför skulle jag vida mer värdera vännernas mening om de behölle den för sig sjelfva, och ej pinade mig med de här outhärdliga dispyterna. Hvarför icke hålla med om, att nederlaget är ohjelpigt, hvarför alltid frukta att jag skall lägga saken mera vid mig än den förtjenar? Jag kan gerna säga, att jag till och med förut visste utgången. Men en man är en man, och ingen skall förevita mig, att jag haft något anfall af svaghet... När jag i morgon går ut, skall jag helt fritt helsa på både vänner och fiender, till och med herrar recensenter skola nödgas medgifva, att jag icke låter förödmjuka mig. Icke sant, farbror?»

Och gamle Rossby nickar och håller med, när han så der går på, och försäkrar honom, att alla menniskor hafva blott en enda mening, att då han gjort några små ändringar skall operan gå af stapeln med pukor och trumpeter...

Men det der tycker han ej om.

»Jag är icke disponerad att smeka publiken,» mumlade han, då farbrodern i går qväll gått hem. »Skulle jag göra ändringar! Den saken kommer aldrig i fråga. Jag har ju hållit på att ändra och ändra i fem år... Nu är det slut och slut skall det vara... och det för alltid... Jag har sagt för *alltid*.»

Ibland ser han sig oroligt och sorgset omkring efter Emmy och uttalar nästan i tårar hennes namn. Några gånger, då han funnit min hustru sitta vid sängen, tyckes han särdeles generad och frågar om ej Emmy kunde taga emot sitt främmande. *Han* var för tillfället icke så i ordning... Men Emmy hade alldeles öfvergifvit honom... Hon kom aldrig, fast hon väl visste, att han sörjde öfver att hon dragit sig ifrån honom. Han begär också ofta, att hans *tre* gossar, han antager

dem alltid för tre, skola få komma till honom. Men den äldre Rossby har haft den omsorgen, att sända de små med deras sköterska hem till hans eget hus. Det hade han redan gjort, då han skref och vädjade till min hustru, om hon ej ville komma och under denna bedröfvansens tid stanna hos och vårda sin dotter.

Du kan vara förvissad, att han ej blef litet belåten öfver, att jag icke blott följde henne till detta naturliga kärleksverk, utan äfven erbjöd mig att stanna tills vidare . . . ty i trots af den sjukvakt, här finnes, behöfves jag väl, och herr Rossby måste se sina många affärer till godo . . . Han är en obeskrifligt vänlig och god man; han älskar Vincent som en son och vår arma Emmy som en dotter, och min hustru säger, att då han, som han dagligen gör, besöker hennes sjukrum, kan aldrig någon far visa en kärleksfullare uppmärksamhet.

Och hur innerligt tröstar han henne icke öfver det dödfödda lilla barnet, som hon tror, att hon sjelf genom sin plötsliga förskräckelse vid Vincents fall har bringat om lifvet! . . . »Stackars liten,» hviskade han en gång till min hustru . . . »hon skall få svårt att glömma det der . . . Gifve Gud, att vi hade dem båda ute på vårt landställe; der få både man och hustru tillsammans hemta krafter och upplifva hvarandra. Ty de äro så djupt befästade i sin kärlek — den ingenting kunnat störa — att den slutligen skall trösta dem.»

Denna försäkran behöfdes i sanning för modern, för att uppehålla hennes mod. Hon älskar, på sitt lugna sätt, högt sitt barn och hon har äfven stor tillgifvenhet för Vincent . . . Och det der pratet, som hörts angående fattigdom, tror hon ej ett ord af. Här är fullt upp . . . vi hafva ej bättre bord hemma, och herr Rossby gör oss sällskap nästan hvarje middag.

Mycken försigtighet fordras att ej låta Emmy få veta något om den längtan, Vincent så ofta uttrycker . . .

I dag på morgonen har han ömsom varit ond och ömsom gråtit, för det att hon kan vara så hård, så olik sig och ej komma . . . Men fick ej Emmy tro, hvad vi sagt henne, nämligen att han ej igenkände någon särskild, skulle hon blifva så förtviflad, att hennes oändliga svaghetstillstånd lätt kunde slutas med något värre, påstår doktorn. »Det är väl,» säger hon ofta, »att han alls ingenting vet. Och han får tids nog veta allt, min arme Vincent . . .»

Men rätt snart måste någon af oss, min hustru eller jag, resa hem, slutet af april nalkas, och huru bittert det än blir att lemna dem, innan de åter kunna hålla sig uppe, måste det ske. Emmy ser förskräckt på sin mor, blott denna häntyder på en sådan nödvändighet, och mig frågar hon om jag för första gången vill bedröfva henne. »Då farbror Rossby ej jemt kunde vara der, hvem skulle då vara hos Vincent? . . .» Jag är storligen brydd, och doktorn kan ej ännu säga någon viss tid, då Vincent ger säkert hopp att komma sig . . .

Nu nog för denna gång. Innan jag reser, som måste blifva en vecka härefter, skall du få höra mera från

*Din gamle vän.»*

Fortsättning i bref af den 2 maj.

»Redlige broder! Vi sända dig alla, inberäknaadt både Vincent och Emmy, våra allra hjertligaste helsningar och tacksägelser. Det var så broderligt vackert af dig, att komma hit och för tre hela dagar och nätter erbjuda dig som sjukvaktare, och hvad gjorde du ej för underverk? Mins du, att Vincent frågade: »Hvem blåser in den här friska luften på mig?» och att det var du, som fick det första rediga ordet af honom, då

han mumlade: »Min käre svåger . . . kan det vara du? . . . hvad gör *du* här?»

Du svarade bra: »Jag håller på att blåsa lif i dig, det är *min* mission, och understå dig icke att åter blifva lika klen, då jag är rest.» Han skrattade . . . Och ni sågo båda lyckliga ut . . . Och härmed vill jag försäkra dig, att vi — gamle Rossby och jag — icke låtit ditt verk dö ut. Allt har blifvit friskare. Och nu, sedan doktorn gifvit säkert hopp (ehuru det ännu kommer att gå långsamt) för både hustrun och mannen, så kännes det precis som om man sjelf fått ny lifskraft i kroppen. Det samma säger farbrodern.

På förmiddagen i dag tilldrog sig ett temligen sorg-lustigt uppträde. Som du vet, har det af läkaren förhjudits att motsäga vår sjukling i hans ännu bestämda åsigt, att musikpjesen blifvit uppförd. Nå, bland alla de dussintals vänner, som komma för att efterhöra huru det är med honom, kände han i dag igen rösten på en person och begärde att denne genast skulle inläppas. Jag mins min själ icke, hvad den unge mannen hette eller hvad han var för slag, men med särdeles ifver och deltagande gjorde han sig underrättad om tillståndet och visade stor tacksamhet för att han fick slippa in. Han smög sakta fram, och som man icke kunnat tänka på att varna honom för något annat, än att icke nämna hustruns sjukdom, så skulle naturligtvis någonting opåräknadt uppstå.

»Huru låter det i staden?» frågade genast Vincent.

»Ingenting nytt, utom att man väntar på att få höra talas om din opera, och det får man nog, när du lemnat den tillbaka; sådant spörjes alltid . . . och ingen intrig . . .»

»Hvad menar du med det?» återtog Vincent, redan i feber.

»Käraste bror, ingenting annat, än att man är nyfiken att få höra om den antages och när den skall komma att uppföras. Förmodligen till hösten...»

»Jag får utbe' mig,» inföll Vincent, »att slippa höra några af dina enfaldiga granlagenhetsprof... Jag är sjuk, min bror, men jag är icke därför i behof af att blifva behandlad som om jag förlorat minnet...»

Vännen började se mycket generad ut, helst då jag genom en och annan, af Vincent obemärkt, vink lät honom förstå, att ämnet borde falla.

»Min käraste bror,» sade han, »du kan ej tro hvad deltagande din sjukdom väcker. Jag vet ej huru många gånger jag varit här.»

»Tack, tack!... Men jag hoppas att ingen, hvarken *du* eller någon annan, tror att min sjukdom härleder sig af något slags förtviflan. Det var visserligen — det nekar jag ej — oväntadt, att blifva så fullständigt slagen. Men lyckligtvis... du förstår... är jag ingen stackare. Och publiken, liksom herrar recensenter, var ju i sin goda rätt. Du kan säga de vänner, du träffar, att jag är filosof... Och nu, min bror, törs jag ej tala längre... Farväl, farväl!»

Den stackars besökaren syntes alldeles handfallen... Då vi kommo ut i förstugan, nämde jag om Vincents fixa idé, hvilket gjorde vännen så bestört och synbart uppriktigt bedröfvad, att jag tydligt märkte, att Vincent var storligen värderad. Men nu hör jag min hustrus steg. Vi hafva knapt träffats förut i dag, ty Emmy har sedan i går afton varit något svagare.

Vi längta, både fru generalskan och jag, till hemmet. Men ännu får hon stanna hos dottern.

Farväl, hedersbror.

Vännen

\*\*krona.»

Fortsättning af för detta generalskan.

»Min käre och redlige Klas Arvid, du, min ännu värderade måg (en titel, som det skulle vara mig omöjligt att gifva dig, om du ej gjorde dig fortfarande så högeligen förtjent af densamma), det är något smärtsamt att tillägga till majorens bref, som jag ej hade hjerta att låta den goda själen veta, ty han komme då, stackars man, att pina sig med själföfrebråelser, hvilka ej skulle gagna till annat, än att så nedslå honom, att han ej kunde vidare vara gagnelig i sitt maktpåliggande värf.

Men saken är, att den eftergift, han gjorde för Vincents häftiga önskan att få tala med den der främmande herrn, troligen en af Vincents dussinvänner, har haft de svåraste följder. Medan majoren sof ett par timmar och derefter satte sig att avsluta brefvet till dig, kom doktorn och fann patienten, som han på morgonen lemnat feberfri och redig, aldeles förändrad. Han vurmade icke blott på de enfaldiga förespeglingar vännen gjort, då han ville häntyda på att operan ej blifvit uppförd, utan han begärde äfven på det högljuddaste att få in barnen, han måtte väl kunna räkna till *tre*, och det var ovärdigt att påstå, att de blott vore *två*. Emmy kunde ju icke hafva hjerta att längre öfverge honom, och *hon* visste bäst, att det blifvit en syskonsäng, modellerad efter lilla Julias... Det der sista tokeriet har afseende på herr Knut Rossbys lilla fosterdotter, som tills i sommar skall stanna kvar på landet, der hon är i något slags pension. Då ropen efter Emmy blefvo så häftiga, att de möjligen kunde höras in till henne, som är så oändligt klen, att hon blott liknar en vindfläkt, beslöt doktorn att säga honom, att det tredje barnet ännu icke kunde få räknas, emedan det icke sett dagsljuset — något, ty värr, fullkomligt sant...



»Men,» sade han, »då är det ju ingenting som hindrar min hustru att komma till mig... ni äro alla mycket bra... Men ingen förstår mig så som hon... Jag har också ständigt varit henne trogen, i trots af alla frestelser... Hon har aldrig haft mera än *en* rival, och då hon nu vet, att publiken åtagit sig att döda denna, så borde hon väl förlåta mig och återvända... Bed henne för vår kärleks skull, att hon kommer och blåser på min panna, om blott för en enda minut. Gå till henne!... Vill hon ändå icke förlåta mig, att den der rivalen stundom förhärdat mig äfven mot hennes uppoffrande ömhet, så säg henne, att det finnes ett slags uppoffringar, som endast kan lönas med otacksamhet.»

Hans ångest var så rörande, att den ej skulle gjort mig, som mor, mera både ondt och godt, om han haft sitt klaraste medvetande. Jag tror, att jag fick en god ingivelse. Jag bad doktorn meddela honom, att Emmy var sjuk och att det borde vara så tyst, så tyst.

Doktorn gillade min tanke och sade honom på hvad sätt Emmy var förhindrad att infinna sig och att han skulle kunna åstadkomma någon stor olycka, i fall han ropade henne. Under för handen varande omständigheter ginge det ej an att väcka henne för snart. Hon måste vara försiktig, huru utsägligt hon sjelf än längtade.

Medlet visade sig förträffligt.

»Ja, för himlens skull,» hviskade han, »här får icke ett ljud höras... Säg till att barnen få skickas hem till farbror... Och i fall hon, stackars tålige engel, vill veta hvarför jag icke kommer till henne, så underrätta henne med all tänkbar försigtighet, att jag i följd af en snart öfvergående förkylning är hindrad att uppstiga, och nu få vi icke vidare hålla prat. När allt är öfver, doktor, så låt mig se gossen... Men jag besvär eder att vara lika tysta och försigtiga sedan, ty det är farligast efteråt.»

»Det är fullkomligt väl resonneradt,» förklarade doktorn. »Och som man ej så noga vet, hvilka sinnestillstånd som kunna väntas, råder jag herr Rossby att taga några timmars sömn.»

»Det vill jag verkligen göra,» svarade han, »så vida doktorn högtidligt försäkrar mig, att ingen fara är för hand.»

»Faran är blott den vanliga.»

»I så fall måste jag väl vara klok och underkasta mig Guds vilja . . . Bed emellertid majoren vara snäll och genast komma in till mig och soffa i länstolen — ingen soffer mera tyst än farbror och när han ser upp, tyckes han alltid hafva den rätta blicken, den, som icke oroar den sjuke, emedan den just icke säger något mer än: nu är jag vaken igen.»

På det sättet stå nu sakerna, min käre måg, och därför kom jag hit upp och skickade ned min major, som verkligen aldrig har något irriterande med sig, utan ser lugn och hyggelig ut för alla.

Din tillgifnaste svärmor och vän

*Emerentia Maria \*\*krona.*

P. S. följande morgon.

Vi hade hoppats att Vincent, då han fallit i en sömn, som varade hela natten, på morgonen skulle hafva glömt alla de underrättelser han förut fått, men långt derifrån var hans första fråga, om allt var lyckligt öfver . . . Ja, han tycktes nu på morgonen vara så redig, att doktorn vågade säga honom, att det verkligen var öfver, men att barnet var dödföddt. Han grät då sakta och ville blifva buren in till sin arma hustru, för att trösta henne. Men när doktorn försäkrade, att detta skulle vara högst farligt för *henne*, som borde hållas

från hvarje rörelse, fann han sig öfvertygad. Han begärde blott att få se farbrodern, som nu är här. Och allt synes bättre i dag.

Helsa vänligen din fru.

D. S.»

26.

Två skuggor, återvändande till lifvet.

**E**n obeskrifligt skön junidag hade uppgått öfver den Rossbyska villan och de vackra partier, hon till lands och sjös hade att bjuda på. Solen hade lagt ett glänsande skimmer öfver de sammetsfina gräsplanerna, och sommarens första blomsterbarn voro redan i sådan fägring, att de kunde bjuda de i värmen kringsvärmade fjärilarne att bosätta sig på deras daggfriska blad, för att intaga sin frukost... Men fjärilarne stördes snart i sin njutning, ty andra fjärilar, två små förtjusande barn, jagade dem med tillhjälp af en dam på hela tolf år, hvilken åtagit sig en på samma gång moderlig och guvernantlik roll. Den unga damen var miss Julia, som nu mera rätt ofta talade om den tid — mycket aflägsen förstås — då hon var *barn*, och som verkade att hon hade ganska stor kärlek för småfolk, särdeles små gossar. Hon gjorde endast till vilkor, att de alltid skulle lyda henne och med skyldig vördnad se upp till *tant Julia*, något, som de små Rossbyska arfvingarne så väl iakttago, att hon af tillfredsställelse öfver deras välför-

hållande ofta glömde sin egen värdighet derhän, att hon lekte och rasade vildare än den värste pojke. Men kom då någon stor person och fick se henne, stannade hon tvärt, under försäkran, att då man var anförtrodd att handleda gossebarn, var man *tvungen* att sätta lif i dem. Det dugde icke för pojkar att blifva uppfostrade som sippa flickungar. Hennes värf var besvärligt. Men — hon underkastade sig det.

Medan blommorna, fjärilarne, småpiltarne och »tant Julia» hade sin fulla fröjd i solskenet der borta på de gröna planerna, dit äfven ett par små hvita kattungar, i sällskap med barnflickan, blifvit lockade och antagna till lekkamrater, sutto på den med de vackraste växter prydda verandan två personer i hvar sin länstol, ställda tätt intill hvarandra. Det var mannen och hustrun, som båda nu behöfde solskenet såväl från Guds klara, blåa himmel, som *det* solsken, hvilket från två par ögon strålade och möttes i en öfverjordisk glans.

Visst liknade de tvenne skuggor, men då de fritt fingo betrakta hvarandra, då deras händer, som så länge varit åtskilda, äntligen åter kunde mötas, och deras blickar, sjunkande tillbaka i det förflutna, fingo rådfråga det närvarande, så erforo båda hela den djupa fullheten af detta själarnes lif, hvilket ej behöfver såsom oeftergiflig nödvändighet kroppens fria rörelser för att känna sig lycksaligt.

Generalskan, som nu slutat sitt långa värf och dagen derpå skulle resa hem, hade, efter att på bästa sätt hafva sett konvalescenterna till godo, nyss farit in till staden med farbror. De båda makarna voro ensamma, hvilket endast händt ett par gånger förut. Farbrors husförestånderska och miss Julia hade all vidare vård om händer. Men den förra var upptagen i köket och den senare, såsom vi sett, stadd i sina funktioner som moderlig vårdarinna.

Det var i denna fulla ensamhet en sällhet så stor, att det unga paret till en början knapt behöfde mera än ögonens språk och läpparnes värtaliga leenden. Men snart funno de äfven orden, ehuru de hade så mycket att fråga, att de knapt visste huru de skulle börja eller huru stor försigtighet som erfordrades — de voro anbefalda den allra högsta.

Vincent talade först.

»Min högt älskade... då jag der nere ser sista snibben af din mors sjal försvinna, frågar jag mig, om jag ej begår ett slags synd, då jag för dig tillstår, att jag grufligt längtat efter att vi skulle få blifva för oss sjelfva. Farbror reser in hvar morgon, det är helt annorlunda. Men din mor — så obeskrifligt jag aktar och värderar henne — är en något despotisk makt. Man skall sitta, tala, äta och lägga sig efter hennes regler. Hon vill knappast tro att, fast våra krafter ännu icke fullt återkommit, vi ändå äro friska.»

»Min dyre Vincent, jag förstår fullkomligt detta revolterande element i din fria natur, då den återtager sitt sjelfständiga väsende. Men det hindrar ej, att jag betraktar som den största nytta och lycka, att vi fått behålla mamma så länge. Hon har gjort en stor uppoffring, och det minnes du nog i morgon, då hon reser.» Emmy lutade sig så långt fram, att hennes kind fick vidröra hennes make. Och då han derpå tryckte sin varma kyss, sade han:

»Förlåt, att jag var otacksam!»

»Det är du ej af hjertat!»

»O, nej, i sanning icke — ty om ej *hon* vårdat dig under denna tidpunkt, som jag ryser och blöder vid att länge tänka på, så — hvad skulle det blifvit?... Ack, min Emmy, hvad du led innan den inre, länge hopdragna stormen hos mig kom till utbrott. Och då, huru nära var det ej att detta utbrott kostat oss båda,

hvad jag sedan aldrig kunnat gälda med annat än eviga qval! Det kostade nog — ty hade du ej så länge gått i spänning och oro för mig, hade vårt barn säkert lefvat.»

»Älskade Vincent! Detta hör till Guds mysterier, i hvilka vi ej våga eller böra forska. Har han icke skänkt oss två fullkomligt friska barn, fast jag äfven under *de* perioderna.» tillade hon med en hög rodnad under den bleka kinden, »oroade mig för *din* feberoro? Dessa förhållanden ligga äfven utom vår makt att förutse... Hvilken händelse som helst, som under dylika tidpunkter träffar en qvinna, kan vara farlig. Men olyckan kan äfven inträffa, utan att något det ringaste hänt. Hvad rådde du dessutom för, att du så häftigt sjuknade, om i min bäfvan för dig en orsak skall behöfva sökas?»

»O, älskade, huru väl jag på allt detta känner igen ditt ädla, kärleksvarma hjerta! Och jag tager gerna denna tröst af dig, men om du lemnat mig... Om jag nödgats sjunga:

Ack, du lycklig är Lucie,

då... då vet jag att ingenting på jorden, icke barnen, icke musiken, icke den högsta framgång, skulle för mig förmått borttaga en timmes bitterhet. Vare därför Gud evigt lofvad, att jag fick behålla dig; ty huru som helst, hade ändå våra sjukdomar följts åt och sannolikt haft ett sammanhang, åtminstone i mina tankar. Och sedan hade jag haft att sjunga ännu en strof:

Åt mitt lif blott du gaf värde!»

Huru ömt, huru uppmuntrande var ej den unga makans småleende, då hon nu lutade sitt hufvud mot den sjelfanklagande mannens bröst! »Min Vincent, uppfyll icke din fantasi med dessa sorgsna, obehöfliga tankar. Låt oss gifva åt *Honom*, som bevarat oss åt hvarandra och våra barn, den djupa, heliga tacksamhet.

vi äro Honom skyldiga, och låt oss sedan, med nya, snart stärkta, krafter återvända till lifvet och dess pligter, gömmande i våra hjertan vissheten huru djupt vi skulle hafva sörjt hvarandra... Men det är så mycket jag skulle önska fråga dig, om jag endast vågade.»

»Fråga du, älskade!»

»Blott det icke är farligt...»

»Var ej orolig; jag kan till och med svara dig, utan att du behöfver fråga. Du vill veta, om mitt minne rätt klarnat i afseende på den olyckliga operans öde... Nå väl, jag minnes numera alltsammans, fullkomligt tydligt. Lita derpå!»

»Ja, men det kommer an på hvad du menar med alltsammans?»

»Att den der konfusionen, som uppstod i min hjerna, i följd af sjukdomen, efter hand klarnat för mig. Jag erinrar mig nu mycket väl, att redan *innan* jag gick upp till kungliga teatern, på kallelse genom den der biljetten, jag hade aldeles afgjort med mig sjelf, att jag skulle återtaga mitt verk. Jag förstod, till min egen djupa förödmjukelse (fast jag ej egde mod att tillstå det för dig), att jag icke hade det slags moraliska kraft, som erfordrades för att utstå först en kanske årslång spänning i fråga om antagandet, sjelfva uppsättningen, rollfördelningen etc., sedan en annan dito i afseende på den tid och den dag, då mitt öde skulle afgöras... Det är icke genom någon synnerlig ansträngning jag nu talar lugnt — ty jag var på visst sätt lugn då jag tillstälde den der auto-dafén, som skulle frigöra min själ. Men jag fruktar, att jag alltid kommer att känna en okuflig blygsel öfver medvetandet, att om Gud än någon gång förlänat mig snilletts blix, den dock aldrig skall belysa ett af mig skapadt helgjutet verk; ty jag saknar det öfvervägande snille, som ej fruktar att gå igenom luttringens skärseld. Din man, min Emmy, sjunker ned till

en amatörmusikus. Men han sjunker åtminstone frivilligt.»

»Tusen, tusen tack, min ädle Vincent, för att du så fullständigt befriat mig från alla farhågor!... Är det din fasta mening, att icke ens i framtiden låta ditt härliga verk uppträda ur askan? — Kan hända har du då fått en annan åskådning af tingen...»

»Tyst dermed. Det är ej för en så klok hustru, som du, att kasta fram dylika vinkar, vexlar, ställda på en framtid, som derigenom skulle kunna mista den solida redighet, som på sista tiden ofta hägrat för mig. Nej, jag är lycklig att veta, det jag räddat mig, vare sig från högmodets farliga framgång eller förtviflans nesliga ingifvelser. Man skall nu vänta på min opera, men hvarken berömma eller sönderslita den. Dessutom befinner jag mig för närvarande i ett stadium, hardt nära den punkt, der en passion sotsdör.»

»Men jag skulle kunna tro,» inföll Emmy med en ömt forskande blick, »att ett sådant slags död torde båda soluppgången för en annan tidräkning... O, min älskade, jag är alltför lycklig och förtjust att våga säga något mera, helst jag väl vet, att din egen känsla talar det varmaste språket för honom, som omfattat oss båda med en så stark faderlig kärlek, att han alltid glömt sig sjelf. Huru många tårar, som föllo inne hos mig, då doktorn ansåg dig som svagast! Jag fick ej se dem, efter jag sjelf var så ytterligt klen, men mamma har sedan sagt mig, att hon aldrig funnit en allvarligare och djupare sorg.»

»Jag är säker att du har rätt, min älskling... Men nu böra vi icke längre missbruka lyckan att fritt få språka med hvarandra. Vi måste väl också spara några ord till middagen, den första, der vi efter så lång tid anses berättigade att få plats vid vårt eget bord, och den sista din mor är hos oss. Jag måste ju tacka



henne och din förträfflige styffar, som jag mins att jag helst alltid tyckte om att finna sovande... Men se här kommer barnflickan med lille Vinny, fäktande att vilja ned, och tant Julia bredvid ynglingen Knut, som kör ett spann af två hvita kattor. Hvilken lifvande målning! Så illa, att jag ej har mitt ritstift och min skissbok till hands!»

Ett par timmar senare äro alla familjens medlemmar församlade kring det festligt ordnade middagsbordet, der hvarje servet af miss Julia blifvit prydd med blommor Emmy och Vincent, som blifvit helsade likt långväga kära gäster, der de för första gången i ordentlig toalett infunnit sig, sitta i högsätet, och farbrodern och svärmodern betrakta dem med så glada blickar, att de säga långt mer än farbrors lilla vackra lyckönskningssoration, i hvilken generalskan instämmer.

»Nu,» inföll Vincent höjande glaset, »är det väl också billigt att jag, om än aldrig så kort, får uttrycka *mina* känslor. Och som jag vet att farbror, alltid riderlig mot damerna, icke skulle tillåta att jag först adresserade mig till honom, vänder jag mig med hjertat på läpparne till min vördade svärmor, öfvertygad att hennes outtröttliga vård bidragit till, att jag för andra gången af hennes hand erhållit den ljufvaste och bästa hustru, hvarmed en man blifvit välsignad, och i det glas jag nu får tömma, innesluter jag min redlige och faderlige vän, majoren. Säg honom, att jag älskar honom, vare det nog... Och under en annan tidpunkt få ni nog se, om jag förtjenade att från den återvändsgränd, vid hvilken jag stod, då ni besökte oss, komma tillbaka in på den station, der jag förut varit anställd

endast som *extra* biträde, men der jag nu tänker söka fast plats.»

Han lyftade glaset till läpparne, och så fort skålen blifvit tömd och af generalskan högst nådigt besvarad, ehuru hon ej förstod slutet, steg Vincent upp, gick sakta med det ånyo fyllda glaset fram till farbrodern, lade sin arm om hans hals, och, kämpande med den frambrystade rörelsen, sade han blott: »Den fasta plats, jag numera söker, är hos huset Rossby! Musikläraren och komponisten har lagt ned sin verksamhet, spelmannen skall hädanefter lära sig konsten att spela på börsen! Konserter och sällskapsspektakler få hjälpa sig utan honom.»

Onödigt är att säga huru den sista skålen upptogs. Den blifvande köpmannen nästan qväfdes under jubel-smekningar.

Emmy hotade att svimma af idel lycksalighet.

## 27.

### Knuts-dagen.

**F**arbror Knut hade på morgonen af denna märkelsedag, från hvilken den nydanade firman skulle börja sin verksamhet, blifvit väckt af den ståtligaste maskör under anförande af för detta musikläraren Vincent Rossby, som sedan hösten med sin familj bebodde andra våningen af den äldre Rossbys hus.

När dagens hjelte visade sig i ny paraddrägt, både kroppslig och andlig, den senare till följd af glädjen att äntligen hafva sett uppfylld sin högsta önskan, så emotogs han af all slags hyllning, från sång, skålar och tal, intill hurrarop och kringbärning till bordsplatsen... Allt detta berörde emellertid den gamle hedersmannen så pass starkt, att han, för att kunna vara en artig värd på eftermiddagen för då ankommande långväga gäster och desslikes vid festen å Fenix på aftonen, fann sig föranlåten att i tid afskeda sin stora uppvaktning, och insvept i sin gamle trotjenare till nattrock samt af lilla miss Julia försedd med tofflor, pipa och sodavatten, gå till ankars på sin breda, gamla skinnklädda soffa, der han snart, släppande pipan, seglade in i drömmarnes land. Här uppläts för honom ett perspektiv af aftenfesten, der han såg sig sjelf högtidligt förande vid armen i stora promenaden fru generalskan i egen person.

Medan Rossby senior så klokt använde sin tid, skyndade husets yngre chef upp till eget bo, ledsagande sin hustru, som varit värdinna vid morgonfesten, der hon blifvit så varmt beundrad och hyllad, att Vincent påstod, att det var hennes pligt som äkta maka, att icke alls göra sig vacker på aftonen, då han eljest torde bli så svartsjuk, att han störde hela hennes nöje. Han hade redan haft känningar.

»Ack, prata inga dårskafer, älskade,» sade Emmy, »jag är så orolig innan jag kommer in och får se huru *vår* lille hjelte befinner sig. Hafva icke vi hos oss också en Knutsdag att fira, då jag icke ville tillåta att han fick komma ned i allt bullret?»

»Nå, tror du, min Emmy, att jag glömt bort pilten. Var så god och titta hit!» Vincent stack handen ned i fickan och drog den upp fullastad med drufvor och fikon. Då de unga föräldrarna inträdde till den yngste Knut Rossby, funno de Julia före sig och det födelse-

dagsbord, som Emmy sjelf dukat på morgonen med alla leksakerna, nu ytterligare dekoreradt med både blommor, apelsiner och pyramider af valnötter och konfektrussin.

De båda små medborgarne voro i ett lynne, hvars glädtighet hördes långt ifrån, och när nu pappas »förning» kom till, hoppade de rundt omkring och slogo sina små händer omkring far och mor, som helt lycksaliga lekte som barn med sina älsklingar, hvilkas förtjusning knapt kunde hejdas.

En festlighet med sådana kvantiteter godsaker var också en storartad fest i deras unga lif, ty Emmy, som var den allra förståndigaste uppfostrarinna, lät intet slags öfverflöd i *någon* väg blifva till vana hos barnen. Hon hade svårt för att hålla sin man tillbaka, då han alltid ville köpa nya leksaker, men hon visade honom, att ingenting skulle komma att ega värde eller gifva barnen någon *sann* glädje, om de ej först hade lärt sig att umbära. På så sätt bereddes dem först en rätt lifvande njutning.

»Hvilken ovanligt tänkande qvinna du är, Emmy,» sade Vincent, i det han förde sin hustru ut i den stora salen, medan Julia rustade för de små herrarne Rossby och var värdinna vid deras taffel. För denna högtid hade hon framtagit och till kalaset inbjudit alla eleganta herrar och damer ur sitt eget länge sedan tillåsta dockskåp. Och man kan väl tro med hvilken passande vördnad hjälten Knut (den lille) mottog sina gäster. Yngre brodern, lille oefterrättlige Vinny, ville nödvändigt draga slöjorna från de främmande fruntimmernas hattar och näsdukarne eller muffarne ur deras händer, men då den äldre brodern med sin fasta herskareblick gaf Vinny en passande skrapa för sin oartighet mot fruntimmer, satte den lille väl ut sina läppar och gjorde min af att i stället anfalla de främmande herrarne, men då Julia skyndsamt stack in ett stort fikon mellan besagda

små läppar, började piltten skratta och inse hvad hans egenskap af sekunda-värd fordrade.

Emellertid gingo de båda makarne ute i salen, der Emmy fann lämpligt besvara sin mans ärligt menade utrop med den försäkran, att hon skulle känna sig ännu mera tillfredsställd, om han ville lofva henne att sjelf blifva en lika klok, som han var en *öm* far för sina söner.

»Gud må veta viljan,» svarade han. »Och när jag sjelf som pojke var så grundligt bortskämd, att jag blef den egensinnigaste och istadigaste krabat, man ville hafva att göra med, så borde jag förstå huru rätt du har. Men det är verkligen mycket svårt, att veta sig kunna bereda dem nöje och ändå låta bli. Nå, jag skall lära af dig. I dag är jag emellertid så lycklig, att du får förlåta, om jag, då tjugonde dag Knut kör julen ut, vid granens tändande i barnkammaren inrullar en stor präktig trähäst, på hvilken lille Knut kan rida in i tidens nya stadium.»

»Nå väl, det får till dagens ära så vara, ehuru han redan fått en mindre häst af farbror, men i morgon rider hästen ensam upp på vindskammaren, från hvilken han blott vid vissa högtider rider ned.»

»Det går jag in på . . . Men säg mig, älskade, hvarför du på denna strålande morgon, då du kan vara lugn för både hushålls- och musikkonto, har ett så djupt allvar på din panna? Icke är det väl möjligt att du tror, det något hemligt döljer sig under min lifvade sinnesstämning?»

»Nej, dyre, dyre vän, det tror jag icke! Men du bör förstå, att den stora vändpunkten i ditt lif icke kan af mig ses endast i strålglansen af det strömmande

vinet, den brusande sången och de blixtrande talen. Öfver och under detta ligger en djup mening... Dagens allvarliga betydelse för dig bådär ju en ny framtid.»

»Du menar inträdet i firman och huru mitt lif derifrån skall gestalta sig... Men har du ej en ledning af de tre månader, som förflutit sedan vi flyttade hit? Har jag icke alla förmiddagar egnat flera timmar åt kontoret, och det har ej skett af tvång och för det att mitt ord var förpantadt, utan jag bedyrar dig, att det skett utan ånger! Farbror påstår att jag öfverträffar, hvad han under detta prof-qvartal hoppades. Bör då ej du, min älskling, lita på mig?»

»Jag gör det, men jag har ju hört huru dina ifriga vänner och många beundrare fresta dig. Huru väl lägga de ej sina ord om lättheten att förena köpmannen och kompositören och huru glänsande äro ej de bilder, som de framkalla, i fall din opera ännu en gång komme att inlemnas... Men hvad tänker du sjelf om detta?»

»Det skall jag på samvete säga dig! Jag tänker, att jag nu lyckligt och väl sluppit ur skärselden och fått mig en angenäm vrå för min verksamhet i det, af aposteln bebådade, tusenåriga riket, under hvars tillvaro *draken*, det vill säga mörkrets furste, ligger bunden i kedjor. Nå väl, i hvarje människosjäl finnes till det minsta *en* mörksens frestelseande, och om *min* får ligga bunden under endast tusen  *dagar* (det vill ju säga omkring nära tre år), så är det säkert, att jag icke har det ringaste att frukta.»

Emmy såg med en blick af djupaste ömhet in i den älskade mannens icke mer drömmande, utan klara, trofasta ögon. »Jag skulle kunna säga dig,» sade hon med ett leende, mildt och vackert som en solstråle, »ett säkrare sätt att binda den der frestelseanden, som efter min tanke icke bör få hafva det hoppet, att efter ens tre år vända på sig.»

»Nå, så säg då! Du ser så förledande och inspi-  
rerad ut, att du sjelf är en *god* frestelseande.»

»Tack, tack! Jag skulle då, i ditt ställe, icke alls  
räkna på de tusenåriga kedjorna, jag skulle med den  
bestämda kraften af en fast vilja (alstrad endast af  
minnet) sätta min fot på den smygande demonen och  
sålunda hålla honom orörlig. Försummade jag någon  
gång vakten, så att han började röra på sig igen, skulle  
jag nog i tid veta bevisa honom, att han ej vidare finge  
räkna på framgång. Min öfvertygelse är i öfrigt, att de  
arma frestelseandarne, hvilka jag till och med kan gifva  
mitt djupaste medlidande, alldeles icke skulle vara otill-  
gängliga för förnufts-käl, i fall man stundom inläte sig  
i resonnemang med dem och icke blott antingen lydte  
eller fördömde dem.»

»Nå, men du håller då ett riktigt föredrag,» sade  
Vincent helt förtjust. »Och jag skall ej försmå din  
teori, var säker derpå. Dock, hvad jag allvarsamt beder  
dig är, att du *litar* på mig. Mina vänner mena väl,  
men jag kan nu säga dig, att jag haft en svårare fre-  
stelse, nämligen ett verkligt frestande anbud från kung-  
liga operans styresman, och ändå gifvit bestämdt afslag.  
Hvad skola då vännernas lofsånger verka?»

»O, min Vincent, är det möjligt, att du har genom-  
gått det eldprovet?» frågade hon stolt och glädjefullt.

»Det har jag; men jag ville ingenting nämna för  
dig, innan allt var öfver. Har du en enda dag sett  
mig ledsen? Och tror du nu, att det beslut jag fattat  
i följd af den förödmjukande vissheten, att jag eger  
allt för hett blod att undergå långa kallbadskurer, är  
af det varaktiga slaget? Icke ett enda tvifvel får du  
hafva, ty mins äfven, att beslutet tillkom för min ädle  
farbrors, för din och för barnens skull.»

»Ja, Gud ser att jag nu och för alltid tror på dig.  
Denna härliga Knutsdag skall jag aldrig, aldrig glömma...

Men jag tycker, att våra resande snart borde vara här. Mamma och majoren kommo ju redan i förgår till Klas Arvids hem — det är ganska väl för närvarande mellan mamma och syster Mariés efterträderska . . . Nu lemnar jag dig, för att ännu en gång springa in i gästrummen och se till att brasorna flamma och att allt är i ordning.»

»Och fast de ej kommo hit till vår briljanta frukost,» svarade Vincent, »så har du väl ändå arrangerat en liten middag. Jag minnes ännu, huru utsökt majoren sofver på en god diné!»

»Allt som sig bör. Men hör . . . De äro här!»

Det var en stor, splendid festlighet med dans, som herr grosshandlaren Rossby gaf, icke blott för Knutsdagen, den var ju tillräckligt besjungen och firad, utan för sin unge kompanjon, som i dag af kontorspersonalen för första gången blifvit helsad och uppvaktad som husets andre chef och som nu, efter ett kort, kärnfullt tal af farbrodern, blef af ett vida större sällskap helsad med skålar och sång. Sedan derefter en enskild skål blifvit egnad unga grosshandlarens sköna och eleganta fru, öppnade gubben Rossby — alldeles som det tillgätt i drömmen — festens senare afdelning med en promenad, i hvilken han förde för detta generalskan, som (der hon helt stolt, vice drottning för dagen, långsamt och värdigt skred fram) i tankarne omlefade en viss stund, den nämligen, då hon för första gången tillät sin utfattige granne, musikläraren från portgången, att presentera sig i hennes hus. Hon kunde härvid ej underlåta att kasta en blick bakom sig på Klas Arvid, som mycket väl förstod hennes mimik och öfver fru Emmys, sin dams, axel i sin tur gjorde ett frimureritecken åt



Vincent, hvilken hade lyckan att föra sin svägerska, Klas Arvids gemål. Och alldenstund det under eftermiddagen mycket pratats om den der viktiga presentationen, förstod äfven han, hvad dessa ögontelegrafer hade att förtälja. Och då han ej egde tillfälle, att låta den elektriska kedjan gå längre, vände han sig artigt till sin granne med den för henne angenäma försäkran, att hans bästa lycka härledde sig från den dag, då han första gången såg Klas Arvid.

»Och *det*,» svarade hon, med ett skratt, rullande fram på samma kraftiga tonart, som hennes herr mans brukade gå, »det var just samma dag (jag känner det nog), då han vågade sig fram till generalskan med den ovälkomna nyheten, att hans första fina och förnäma hustru skulle få en helt hvardaglig efterträderska. Det var just den sorgliga öfverraskning, hvilken stackars generalskan då erfor, som gaf herr musikläraren tillfälle att sjunga sin första duett med fröken Emmy.»

»Nå, på min heder,» svarade Vincent med *sitt* musikaliska skratt, »tror jag icke då, att den tacksamhet, jag egnat min herr svåger, öfverflyttas på hans glada och älskvärda fru, ty just *den* duetten... se så... här slutas promenaden, min nådiga svägerska!»

Och här slutas äfven den flygtiga blick, vi kastat åt herr Rossbys lysande fest. Men hemma i det unga parets våning uppsöka vi våra vänner för sista gången. De hafva redan tillhviskat ett sakta god natt åt sina små söner, hvilka sofvo i nästa rum, och stå nu i den af endast en lampa upplysta sängkammaren.

»Jo, nu har min lilla hustru åter varit något firad,» sade mannen leende och behändigt hjälpande hustrun att befria hennes hår från den lätta blomsterkransen. »Men du är till och med vackrare utan blommor.»

»Det är ej fråga om det nu,» svarade Emmy, uppskrufvande lampan.»

»Nå, hvad är det då fråga om? Du vill väl aldrig att vi skola ingå i en så rent af storartad afhandling, som du fick i gång på förmiddagen? Jag är så uppsluppen, att jag anhåller om förskoning.»

»Men det här,» menade Emmy under en viss tydlig triumf, »det här slipper du ej ifrån. Då vi skildes vid farbror, stack han mig en aftontidning i handen och ålade mig att läsa högt för dig ett ställe, som han dragit ett rödt blyertsstreck för. Gissar du hvad det är?»

»Nej, min själ om jag det gör.»

»Men det gör jag,» svarade hon strålande. »Hör! Jag är säker på att det blir något högtidligt.»

Hon slog upp stället. Det hade följande lydelse:

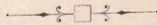
»Härmed får jag äran att för respektive kunder och affärsvänner tillkännagifva, att den handelsfirma, hvilken under de senare tjugo åren gått under mitt namn *Knut Rossby*, är från och med i dag, genom min brorsons inträde i densamma, åter förändrad till sitt ursprungliga namn *Rossby & Rossby*.»

Genombäfvade af en sakta darrning, sågo de båda makarne tysta på hvarandra.

»Jag måste genast rusa ned,» utbrast Vincent.

»Behöfs icke, herr kompanjon,» svarade gubbens röst från dörren, »kom ut i salen, så träffa ni hela slägtsällskapet. Dagens sista champagnebutelj, brorson, smäller för...»

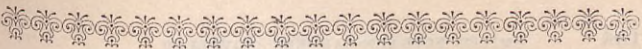
*Huset Rossby & Rossby.»*





ETT BESVURET HEDERSLÖFTE.

ETT BESVURET HEDERSLOFFE



## Första afdelningen.

---

### 1.

#### Löjtnant Detlofs bref till sin mor.

Ja, första punkten har jag ej synnerlig anledning att bestrida. Mamma har rätt deri, att min lefnadsstig hitintills — således till nära tjugosex år — ej strukit fram öfver 'rosor'. Men detta är en olägenhet, som inträffar för många, och jag ser den icke från så mörk synpunkt, att jag känner mig frestad att gilla *senare* punkten i min kära moders bref, den nämligen, som anvisar mig sättet, huru rosor lättast uppdragas öfver törnen, då frågan gäller en ung man med andra tillgångar än penningar.

Så ömma och förutseende de mödrarna äro! Men blif nu icke ledsen.

I fall det verkligen finnes en ung flicka, som skulle tycka om att på sin utstyrsel se en viss grefvekrona, så skänkte jag den gerna för intet, så framt den då hade något värde för henne. Men att på samma gång bortskänka mig sjelf, dertill är jag så renons på lust, att jag hellre vadar bland mina törnen till dagarnas slut, än jag så der handlost kastar bort min existens, hvarmed följer mitt sjäslif, mina principer, kortligen mitt

eget jag, som jag skulle blygas för att hafva sålt för kanske mindre än — en 'grynvälling'.

Mamma fruktar, att något slags romantisk ömtålighet skall hindra mig att se klart i fråga om konsten att ympa in rosor på ifrågavarande törnen, men detta är ej händelsen.

I fall jag öppnat mitt hjerta för en ädel, jungfrulig varelse, skulle jag, utan att en sekund tro, att jag nedsatte mig, med öppna armar mottaga så väl henne, som den hemgift, hon kunde medföra. En fader kan sämre placera sitt kapital än i dotterns lycka, och på den har han en någorlunda säker förhoppning, då han lemnar den i händerna på en ung, hederlig, driftig och moraliskt ren man, fri från all smuts, såväl på sin inre karaktär, som på sitt yttre lif, och som förstår att vara tacksam för den kärlek, hvarmed hon återgäldar hans.

Således försäkrar jag, att huru fattig jag än är, skulle jag skynda att mottaga den lycka, som mamma, att döma af den nobla lagmanskans häntydningar, tror sig vara säker på, ifall jag älskade den unga damen i fråga, men det gör jag ej och skall ej någonsin kunna det, ty hennes väsende väcker ej hos mig hvarken sympati eller antipati.

Svara mig nu icke att allt blir förträffligt, så snart jag ej har någon antipati för den föreslagna personen. Häri skulle mamma ha orätt, ty visserligen säger ordspråket, att ytterligheterna kunna mötas, men hvad som aldrig mötes, det är en ljum ligkiltighet, stäld gent emot en omotiverad och oombedd böjelse. Och denna böjelse, om den funnes (hvad jag af heder och granlagenhet betviflar), hade ej något det allra ringaste skäl från min sida att stödja sig vid.

Öfver hufvud, min dyra mor, anser jag som en förolämpning mot den unga fröken, att jag blifvit tvingad

att så här fritt yttra mig, och därför bönfaller jag, att mamma afstyr såväl alla samtal med hennes moder, som också med mig. Det är hårdt mot dottern, att modern kan, om än i beslöjade ord, förråda, hvad den förra med rodnad och blygsel skulle vända sig ifrån.

Och nu nog om detta.

Det är en annan sak, som jag, med all skyldig vördnad för mamma, vill påpeka, nämligen mammas ständigt återkommande klagan öfver min ungdoms be-  
dragna förhoppningar. Men finnes ej det, som är vida tyngre? Jag skall till exempel alltid anse som en stor fördel, att den fulla omstörtningen i vår affärsställning inträffade medan jag ännu var pojke och således icke hann vänja mig vid en lättjefull och kanske, hvem vet, lätt sinnig ungdom.

Min stackars faders dagar voro ej rika på tillfredsställelse och frid, sedan han, såsom han sjelf sade, på ungdomsdårskaper förslösat sin *egen* förmögenhet, och på sin mannaålders missriktade spekulationer *den* förmögenhet, hans hustru tillfört honom, och derefter långsamt tärdes bort af sin enda behållning: ånger, sjukdom och trötthet.

Huru högt älskade jag honom ej, och huru väl förstod jag ej honom, då han, tillbakalutad mot gungstolen, såg på mig med ögon fyllda af tårar och ofta, ofta halfhviskade mellan de ihåliga hostningarna: 'Min son, min käre, käre gosse, jag har handlat illa mot dig, men du har ej hjerta att döma mig hårdt'.

Döma *honom!* Store Gud, hvad jag var lycklig — mins mamma det — då en gång, när vinet var slut och mamma ej hade några penningar, jag helt hastigt (det var under höslåttern) anställde mig som biträde hos inspektoren, vår granne, på Runstaholm och tjenade mig så mycket, att det räckte till två buteljer vin, som jag sjelf köpte hos en annan granne, landthandlaren!



Se, kära mamma, de rosor jag *då* sådde och skördade, de glädja mig än i dag, och pappas ord och pappas ögon och pappas handtryckning, de behålla jag för alltid i minnet.

När vi slutligen en dag blefvo ensamma, vi två, på vår sista, lilla skogs- och jordlapp af det alltid ringa Landsby, i det fattiga ugglenäste, som utgör vårt *hus*, så ville mamma ändå alltid hålla hufvudet uppe som 'fru grefvinna'. Både under min kurs som frikadett och senare, i min ställning som fattig löjtnant, har detta plågat mig otroligt. Ja, käraste mamma, förlåt mig, att det en gång på allvar måste ut: grannarne skratade åt detta högmod och vår enda, trogna tjenarinna, Malena, slog knyckar på nacken, då det på morgonen hette: 'bär in kaffet till' — icke löjtnanten eller, än bättre, min son — utan 'bär in kaffet till *grefven*'.

Kort innan jag i år reste till mötet, inträffade något roligt vid morgonrevyn i köket. En backstugugumma kom in och, som jag ganska väl hörde, begärde att 'ärligt' få låna en 'tolfskilling', tills hon fått sin betalning för spånad. 'Har jag pengar att låna ut?' svarade mamma med hård röst och tillade i detsamma till Malena: 'Har grefven fått sitt rakvatten?' Helt förgrymmad skyndade den afsnästa qvinnan utför trapporna, i det hon högt utropade: 'Så na fattiglappar ska vara *grefvar*. — Fattigdom och högfärd'.

Jag låg just i mitt öppna fönster och som jag hade en tolfskillingshacka, släppte jag ned den rakt på gumman och frågade med min älskvärdaste ton: 'Duger den *här* lappen?' Bestört såg hon upp och utbrast: 'Ja, se det var att handla som folk, också lofvar jag löjtnanten och min Gud ett löfte, att då han gifter sig med en vacker och rik flicka, kalla henne grefvinna'.

Det är väl icke möjligt, att mamma nu harmas öfver mitt oförargliga påpekande af mammans lilla arf-synd? Och nu till något fullt allvarsamt.

Jag har under det nu afslutade mötet funnit, att min benförsträckning, som väl är läkt till fullo, dock kvarlemnad en styfhet, som icke vill gifva med sig, utan ofantligt besvärat mig under tjenstgöringen. Ja, jag fruktar, att om ej några veckors badkur, som jag nu, i följd af öfverstens alltid faderliga omsorg, kan företaga, hjälper mig, jag kanske till slut icke kan tjena kvar, långt mindre, som jag tänkt, söka aktiv verksamhet i utländsk krigstjenst. Närmaste frågan blir då — icke att återkomma till den ändamålslösa anmärkningen, att jag sluppit skada mitt ben, om jag icke oförväget kastat mig in i ett äfventyr, som ej rörde mig, liksom det icke rörde hvarje rättskaffens, frisk man, att under eldsvåda i en fattig eller rik mans hus söka rädda ett stackars barn, med risk af nedfallande hjelkar — utan fråga blir om hvad jag, i händelse jag en dag tager afsked, skall vända mig till, ty att stanna vid vårt eget anspråkslösa gårdsbruk lönar ej att tala om, sedan den ena lotten efter den andra sålts bort. Skogen är sista resursen, som måste sparas. Men för att ändå, såsom hittills, vara mamma till hjälp, har jag fått en idé.

Mamma nämde vid slutet af brevet, att den nye egaren till Runstaholm nu bosatt sig der, att han gjort mamma ett besök, för att tala om vår utmark, som gränsar intill hans stora egor, men att mamma, som fann honom 'dofta parveny' på flera alnars afstånd, bedt honom uppskjuta frågan till min hemkomst. Han är en man af folket och har haft *tur*, säger mamma vidare.

Nåväl, min dyraste moder, en sådan personlighet finner jag ytterst aktningvärd, ty han kan omöjligt hafva haft tur, utan att först hafva haft egenskaper, som framkalla den: mod och arbetsamhet. Det vore därför möjligt att, då egendomen tillika utgör ett pappersbruk, jag, efter inspektorsplatsen troligen är upptagen,

kunde få en kontorsplats; jag är ingen dålig räknekarl. I alla händelser få vi väl se, då jag kommer hem, och det sker ej förr än, som jag hoppas, mamma hunnit lugna sig tillräckligt, för att utstå den tanken, att 'unge herr grefven' med nöje antager bokhållarebefattning hos en 'parveny', förutsatt att denne är en hederlig och aktad man.

Nu står jag på resa till en badort å vestkusten, jag deciderar mig dock ej förr, än jag gått öfver Venern till Venersborg. Kanske följer jag med ångbåten till Göteborg. I närvarande ögonblick sitter jag på en gästgifvaregård, näst den sista till stationen, der jag ärnar embarkera. Det är en vacker juniafton, jag har ett hyggligt rum, väntar en hygglig supé, bestående af utlofvade ägg och bräckt skinka, och efter måltiden skall jag lerka till mitt stela ben och göra en promenad.

Aj, aj, nu rullar här fram en vagn, och det med pretentiöst buller! . . . Aj, aj, min supé! . . . Någon kommer skyndsamt i trappan. Jag hinner ej mer än kasta brefvet i bordslådan.

Afslutande med P. S. i morgon bittida af mammas

*Dellof.»*

## 2.

### Doktors patient.

**D**e hastiga stegen i trappan tycktes göra ett litet uppehåll vid sjelfva dörren.

Den unge mannen, som hittills varit ensam på scenen, hann både att resa sig upp och, väntande ett par ögon-

blick, afvakta hvad komma skulle. Han hade i sitt utseende icke ringaste anstrykning af romanhjelte. Det var, i förhållande till hans ungdom, ett kraftigt markeradt ansigte. Ur hans stora ögon, gråblåa och blanka, som det svenska stålet, lyste ingenting svärmiskt, men de talade ett språk, der förstånd, känsla och godhet voro att påräkna. Hans hår, mustascher och halfånga skägg glänste i vacker, ljusbrun färg, och alltsammans tog sig mycket väl ut till gestalten, som, något öfver mannens medelhöjd, visade vackra, smärta dimensioner.

Han hade lyft det lilla bordet från soffan och sjelf gått ett par steg framåt.

I detsamma öppnades dörren utifrån och en stor, temligen korpulent herre visade sig på tröskeln, der han ännu sträfvade att hemta andan.

»Herr löjtnant, förlåt, jag hörde visst icke namnet der nere.»

»Detlof M<sup>\*\*\*</sup>, till er tjänst, min herre.»

»Ja, det är just en sådan, jag i mensklighetens och den gamla ridderlighetens namn kommer att begära. Ursäkter hinner jag ej aflägga. Jag är läkare (doktor Murman) och reser med min hustru till Göteborg, för att begagna baden i Marstrand; men vi äro ej ensamma, vi hafva fått oss ombetrodda en ung flicka, och det stackars barnet, som nyligen genomgått en svår sjukdom, är mycket nervös. Då våra hästar nyss skyggade på vägen och stegrade sig, blef hon rädd och svimmade.»

Doktorn hade framkastat allt detta i ett andedrag, men nu förmådde han icke mer, hans ögon togo dock en öfversigt af rummet och stannade först på soffan och sedan på löjtnant Detlof, som lyckligtvis genast förstod honom.

»Ni gör mig den äran, att borttaga mitt rum,» yttrade han leende.

»Det fins, ty värr, ej här att tillgå något annat, utom ett unket hål, der blott ett par stackars karlar, och det mycket beklagligt ändå, stå ut med att hålla till. Vi hade ej ärnat stanna vid den här tillflykten, men jag vågar, på min läkareära, ej föra barnet längre.»

»Nej, för all del, jag skall följa er genast och vara till ytterligare tjänst, om ni behöfver mig.»

»Ja, just det vore högligen välkommet. Flickan har ännu icke kommit sig och, min lif och själ, jag ser mig god att få henne uppför trappan. Utan er, hade jag nödgats låta en grofhuggare der nere taga min dyrbara patient om hand.»

Följande doktorn i spåren, stod Detlof snart jämte denne vid vagnen, der en medelålders dam, fru doktorinnan Murman, höll på att ifrigt med eau de cologne gnida tinningar och pulsar på en ung flicka, hvilken, hvit som en lilja, låg stödd mot henne.

»Kära Therese, jag märker, att du icke fått lif i barnet ännu, men här kommer jag med en försvarlig hjälptrupp. Förutom gästgifvaren sjelf och hans hustru, får du denne unge löjtnant, som afstår åt er qvinnor sitt eget rum, och han tager barnet försigtigare än någon annan, låt oss bara icke krusa.»

»Men, min vän . . .»

»Men, kära Therese, du bör minst vara pryd. Se så, intet prat, var så god, herr löjtnant!»

Det var långt ifrån att Detlof kände sig så ogenerad, som doktorn förutsatte. Han hade ej förstått läkarens meddelande annorlunda, än att han trodde det vara frågan om ett barn. Men huru fin och späd den gestalt än syntes, som han skulle taga i sina starka armar, så var det likväl en ung, bildskön flicka, och det syntes hans fina granlagenhet nästan förolämpande mot henne, att han, en man, skulle sluta henne så intill sig. Om det gått an, hade han gerna dragit sig tillbaka.

Emellertid verkade hans redbara utseende, bäst understödt af denna tvekan, så mycket till hans fördel, att doktorinnan förbindligt yttrade: »Vi skola hjälpas åt.» Och svepande väl omkring den afsvimmade hennes långa reskappa, gaf hon sjelf, hjälparen i nöden, ett tecken, och så satte sig processionen i rörelse, doktorn först, ropande på en skål kallt vatten, derefter hufvudgruppen, sist tjenstandar med vagnens nödvändiga innehåll.

Under passagen öfver gården och uppför trappan fattade Detlof, att några lätta rörelser af den unga flickan tillkännagåfvo sansens återvändande. Men först när han nedlade sin lätta börda på soffan och försigtigt var sysselsatt att lossa armarna, uppslog hon sina ögon, två halft beslöjade himlar, både till färg och subtilitet, och blickade djupt och länge in i hans.

Detlof hade icke ringaste reda på uttrycket i sina egna, men det vissa var, att doktorinnan, som stod ofvanför soffan, således midt emot honom, märkte, att hans ögon icke visade någon beslöjning, utan en häpen beundran, snarast dock lik en konstnärs vid den oförmodade åsynen af ett idealiskt konstverk.

Långt ifrån emellertid att förlänga situationen, bugade han sig genast till afsked, fattade sin natisäck och resväska, men glömde brevet i bordslådan.

Sedan doktorn i sin tur lemnat damerna åt deras medförda tjenarinnas omsorger, ty allt stod nu väl till med den unga flickan, kom han att anmäla sig som medintressent i den af löjtnanten förut bestämda måltiden; och sedan de intagit gästgifverskans bästa prof i kok- och stekkonsten — de fingo till och med göra bekantskap med den dessert, fruntimren vågat försmå,

en inbjudande »ostkaka» — gingo de med sina tända cigarrer ut på en promenad i den vackra trakten, under det att deras så kallade rum rustades i ordning.

»Det är mig alldeles omöjligt,» förklarade den äldre herrn, »att till fullo uttrycka min förtjusning öfver ödets agreabla nyck, att låta mig träffa ett *sådant* sällskap i nöden. Jag vill just tänka mig ensam här! Nu gör väl herr löjtnanten oss sällskap, åtminstone till nästa ombyte? Vi hafva god plats i vagnen.»

»Dertill säger jag icke nej, alldenstund äfven jag skall i morgon gå om bord på samma ångbåt.»

»Nå, det var då tusan så roligt! Är det också en badresa?»

»Ja, för att stärka mitt stela ben efter strapatserna under mötet. Vi hafva sällskap öfver Venern.»

»Och hvarför icke sedan än vidare? Tänk på Trollhätte kanal. Kan ni för öfrigt få bättre bad än i Marstrand?»

»Jag tror icke saken låter sig göra. Jag går af i Venersborg och reser kanske icke längre än till Gustafsberg.»

»Nå, jag skall akta mig att vara envis! Jag lemnar väl något åt fruntimmerna.»

»Är den unga damen en släkting?»

»Det är hon icke. Men fadern, patron Berthel, som var en betydande godsegare inom det distrikt i Småland, der jag är provinsialläkare, har jemte sin fru anförtrott henne åt oss. Hon har funnit sig redan mycket väl under den lilla tur, vi just nu gjort till min och min hustrus gifta dotter. Men huru det är, befinnes *skön Hulda* vara för närvarande ett bräckligt menniskobarn. Hon har dock intet organiskt fel, så att jag hoppas det bästa. Är hon ej älsklig?»

»Jag hade endast en flygtig anblick af henne, men jag vill tro, att hon gör rätt för det vackra epitet, hon nyss erhö!l?»

»Ja, lita på det! Det ligger, om jag så kan uttrycka mig, ett pittoreskt behag öfver hela hennes varelse. Jag tager för afgjort, att hon blir mer observerad, än hennes fader skulle anse önskligt för sina egna planer.»

»Hon förefaller så ung, att de planer, hvarom här torde vara fråga, komma tidigt.»

»Visserligen! Hon har dock länge sedan fyllt sjutton år, och fäder kunna icke hålla sig i okunnighet om (det vet jag bäst) att efter den tiden det kan finnas afnämare till dem, synnerligen till en så rik och skön flicka, som denna.»

Löjtnanten svarade ingenting, men i fall det var hans mening att han hört nog om ett ämne, som icke rörde honom, så var likväl doktorn just i farten att prata. Han såg endast sin cigarr till godo med en lämplig uppmärksamhet, hvarefter han fortsatte, aldrig sättande i fråga att det ej skulle intressera.

»Saken är den,» återtog han, »att i familjen finnes också en son, ett år yngre än dottern, och der det på landet finnes en son, finnes det nästan alltid, åtminstone under mellanterminerna, en informator. Och den, som här presenterade sig, var en extra fin och galant filosofie studiosus, som i den grad vann föräldrarnas tycke, att då det förmärktes att han, som öfvade dottern i språkkunskaper, sjelf kommit in i en kinkig kunskap om sitt eget hjerta, hvilket han ärligt meddelade fadern såsom skäl till sitt beslut att flytta, fick han dennes liksom moderns löfte, att *i fall* Hulda, då hon fyllt sina aderton år, kunde vinnas för hans önsknings, ej lägga minsta hinder i vägen för ett frieri. Men han finge ej tänka på giftermål innan hon fyllt tjugo. Den unge mannen har sedan blifvit promoverad till filosofie doktor. Men



som han är fallen både för litteraturen och det praktiska, så är han nu på en gång tidningsmedarbetare och räkenskapsförare i en af Stockholmsbankerna. Men här har jag pratat ut elden ur cigarren. Och löjtnanten har tappat sin.»

»Den var utbrunnen, då jag bortkastade den. Hade ifrågavarande filosofie doktor några synbara förhoppningar?»

»Det trodde fadern, men modern trodde det ej. Dessutom påstod hon, att en sexton års flicka, som barnet då var, ej kunde ega dylika känslor. Huru som helst såg Hulda honom i julas med orubbligt lugn. Men nu måtte väl människorna fått ihop våra bedröfliga nattläger.»

### 3.

#### En bekännelse på ångbåten.

Himmelen lät den vackraste rosenröda färgton lysa öfver Venerns högblåa, spegelklara vatten, eljest nästan beständigt i rörelse och ej sällan utgörande en sannskyldig fasa för passagerare, som lida af sjösjuka. Det var på eftermiddagen, dagen efter den afton, som så oväntadt romantiskt på den tarfliga gästgifvaregården sammanfört våra resandé.

På morgonen hade doktorn, efter ett besök hos damerna, berättat Detlof, att, till hans förundran, han icke funnit sin patient så bra, som han litat på att finna henne. Om ej hans hustru förklarar honom, att alls

ingenting händt, skulle han bestämdt trott detta, ty »barnet», ett ofta begagnadt förtroligt smeknamn, visade en så underlig oro, ett nytt symptom.

»Vi få väl då frukostera ensamma,» sade Detlof, från fönstret betraktande de väldiga arrangemanger, som gästgifvaremor gjorde uti hagens löfsal.

»Min hustru gör oss sällskap. Och då vi stiga i vagnen, får hon presentera er för mademoiselle Hulda Berthel. Fadern, stenrik man nu, är en *son af folket* — ganska löjligt uttryck för resten, efter som jag icke begriper, hvarifrån vi alla andra eljest leda vårt ursprung. Lika mycket. Då han lyckades, som det heter, komma i 'storskolan', kallades han Lars Berthel Larsson. Men sedan nöjde han sig med att blott heta Lars *Berthel* — det senare som tillnamn. Han var för resten född med affärsgeni och utvecklad fallenhet för jordbruk i stor skala.»

Frukosten och fru doktorinnans ankomst slutade dessa meddelanden. Man skyndade att komma i väg, för att i tid vara vid stationen.

Presentationen mellan löjtnanten och doktors så kallade patient gick i flykten. Och om löjtnant Detlof väntat, det han väl torde beredt sig på, ett par ord, häntydande på deras stumma möte, så bedrog han sig. Han fick till och med knapt en half blick från de djupa, sköna flickögonen, som med en så vältalig häpnad träffade honom föregående aftonen och hvilka han vida tydligare återsett i drömmen, än *nu*, då ögonens egarina insvept hela ansigtet i ett tätt, grönt flor.

Doktorn och hans fru, en liflig och godlynt dam, läto emellertid visst icke sällskapsprat saknas.

Det var på eftermiddagen.

Doktorn fördröjde sig antingen vid middagsbordet eller vid ett påtänkt spelbord, huru som helst, åtföljde han icke sina fruntimmer upp på däck, der löjtnant Detlof satt ensam på en af sofforna. Flera passagerare höllo hvila i sina hytter och icke många funnos uppe.

De båda damerna valde genast den soffa, som innehades af deras reskamrat, det vill säga att doktorinnan valde, men hon hade ej väl satt sig ned, innan hon fick ögonen på en gammal bekant och skyndade genast öfver till dennas plats, lemnande den unga flickan i den allvarsamme, unge mannens vård. Ett vänligt och be-  
gripligt ögonkast visade att hon bestämde honom för denna heders- och förtroendepost.

Han beredde sig på att finna uppdraget allt annat än lätt, då den vackra, blyga grannen förmodligen skulle visa sig sluten och förbehållsam som förut. Men till hans ousägliga förundran uppslog hon floret, och icke blott detta, hon uppslog äfven ögonlocken, hvilkas långa frans förut icke velat lyfta sig under hela resdagen, och i det hon med en förtjusande oro såg på honom, yttrade hon halfhögt:

»Herr greve, jag har en skuld till er, som jag, huru svårt det än blir, måste afbedja, innan vi skiljas åt. Och jag begagnar tillfället — jag har ej kunnat göra det i andras närvaro.»

»Herr greve,» upprepade han, »jag vet icke att jag presenterat mig under denna benämning.»

»Det är sant,» svarade hon, blossande röd. »Herr löjtnanten begagnar ej sin titel, men . . . men . . .» Hon såg åter på honom med en så oskuldsfullt naiv anhallan i de ljufva, blyga ögonen, att det var lätt att finna, det hon begärde uppmuntran.

Emellertid flögo Detlofs tankar som hastigast tillbaka till den föregående aftonen. Han hade inkastat

brevet till modern i bordslådan, emedan han ej kunde vara beredd på att få utrymma sitt rum. Då detta likväl affordrades honom, hade han i brådskan glömt brevet. Men han hade också helt tidigt på morgonen, innan doktorn besökt fruntimren, genom gästgifvaregårdens ena piga begärt och erhållit det, precis så hoplagdt, som han lemnat det. Den unga flickan hade ju varit sjuk, doktorinnan uttröttad och sömnig, ingendera skulle väl dessutom kunnat vara så ogranlaga och...

Nej, det var ej troligt!

Hvad skulle han emellertid tro, då rodnaden på den sköna Huldass kind icke tycktes vilja blekna och hennes ögon sade »fråga mig».

Till en början smålog han, tänkande: »Hon är i alla fall ett riktigt barn, som kanske genom någon händelse fått tag i brevet och inbillar sig hafva felat, fast hon ej läst en rad, och huru mycket skulle hon för öfrigt begripa, om hon läst något? Men hon ser så rädd ut, stackars liten, att jag väl måste skynda att lugna henne, eljest kan hon råka på att svimma igen.»

»Sof mamsell Berthel godt i natt, efter sin skrämsel?»

»Nej, jag sof icke på en mycket lång del af natten. Men jag höll mig stilla så länge som möjligt, för att icke störa den goda doktorinnan. Emellertid...»

»Var det troligen pinsamt att ligga länge orörlig?»

»Alldeles det... och slutligen vände jag mig till det lilla bordet, som man satt bredvid mig, för att jag måtte nå vattnet. Det var nu fullkomligt ljust, och jag hade gruffligt tråkigt.»

»Det är lätt att förstå.»

»Ni är, som det tyckes, mycket välvillig. Och ni torde också veta, att man under ett sådant tillstånd i tankspriddhet företager hvad som helst...»

»Naturligtvis, utan att man reflekterar på sina rörelser.»

»Så god ni är! Det var visst inte något fel, att jag drog upp bordslådan, ty jag trodde att mina piller kunde ligga der; jag försäkrar er, att de lågo ej på bordet, och doktorn har sagt, att jag kan taga ett par, i fall jag ej annars lyckas somna.»

»Nå, funnos de der sömnpillerna der?»

»Nej, jag vet icke hvart dosan tagit vägen. Men för att finna den, upplyftade jag ett öppet bref, hoplagdt blott på en sida, och . . . och . . . o, huru svårt det är att vara uppriktig, men det är man ju tvungen till, om man vill vara hederlig . . . Kanske trodde jag heller aldrig, att jag skulle komma att träffa den, som skrivit brefvet.»

»Det var ändå ganska möjligt.»

»Ja visst, om jag tänkt *noga* på saken. Också då doktors berättade mig, att ni skulle blifva vår reskamrat ända till Venersborg, kände jag mig så häpen och rädd, att jag under vår färd i vagnen måtte förefallit er som ett verkligt våp. Jag tackade er icke en gång för er hjälp i går afton. Men för *detta* kan jag bedja er om förlåtelse. Den uraktlåthenheten var en följd af det, som ni nog förstår.»

»Och som ni lemnar åt mig ensam att söka en ursäkt för — är det så?»

»Nej, så var det icke. Tro mig, ehuru jag får ständigt heta *barnet*, har jag länge sedan vuxit ifrån barnets enfald att antaga, det allt tillåtes det. Och jag är så ledsen, som jag rättvisligen bör vara, öfver min ogranlaga förströelse, men ändock icke *så* ledsen, som det tillkom mig, ty jag erhöll genom min djerfhet en upplysning, hvilken var mig mera än allt annat nyttig att få veta.»

Nu blef det Detlofs tur att känna, det något annat än solen brände honom på kinden. Hans blod, som hittills varit alldeles lugnt, under antagandet att hans

älskliga, barnsliga granne endast läst med en liten tanklös Evas oskyldiga ögon och uppfattning, detta blod började nu röra sig, och något af harm och stumt missnöje låg i blicken, som träffade den biktande.

Då flydde genast den lätta rodnaden från hennes ansigte och hon sade sakta bedjande, med en röst af oemotståndlig mildhet: »Hade det varit rättare, om jag — såsom jag förstått att ni trott — icke blott läst som ett tanklöst barn, utan äfven låtit er qvarstanna vid den tanken, att jag icke senterat detta ädla stycke annorlunda, än som en förströelse för ett nyfiket ögonkast.»

Nu sjönk Detlofs blick forskande i hennes. »Hvad är det,» sade han, »som fäst at eder uppmärksamhet? Var uppriktig, såsom ni hittills varit.»

»Det är naturligt. Jag har alltid trott, fruktat och mycket ängslats af den tanken, att en så kallad *rike* flicka blott söktes för hennes penningar och att det var tillräckligt att inbilla henne, om hon behöfde en sådan tro, att hennes personlighet var lika eftersökt. Denna så rysligt förödmjukande åsigt har ofta hemsökt och marterat mig. Och nu har jag fått den insigten, att lika väl som det finnes *en* man, hvilken motsäger den vanliga föreställningen, så kan det ock finnas flera. Tänk på, huru välgörande det antagandet är för mig — och tillgif mig, om ni kan.»

»Af hela mitt hjerta. Dessutom litar jag på er granlagenhet.»

»Ja, den är minsta borgen jag kan gifva er i utbyte mot en förlåtelse, som jag alltid skall anse oförtjent. Derjemte vill jag gifva er en annan försäkran, att *när* jag (kanske innan särdeles lång tid gått till ända) träffar den dam, som möjligen skulle föredraga en krona framför en blomma på sina saker, jag icke blott skall vara granlaga, utan jag skall fullkomligt

glömma, hvad jag läst och hvad jag kanske just då gissar.»

»Ni förvånar och oroar mig i yttersta grad. Nu först inser jag fullt hela faran af min glömska, när jag lemnade det rum, som jag innehade.»

Hans stolta min och kalla stämman røjde båda en stränghet, som nästan skrämde den unga flickan. Och hon förmådde blott se på honom, men detta skedde med en så intagande, ödmjuk bönfällan, att han nästan omedvetet i mildare ton tillade:

»Hvarför skulle just ni träffa henne?»

»Det ville jag gerna hafva sagt er, och det var sannerligen min afsigt. Jag ärnade dessutom lemna er förtroende af mitt eget lilla, fattiga lif, ty man kan vara omgifven af idel rosor, utan att tycka dem vara mjuka att gå på, och jag trodde i min okunnighet att detta förtroende skulle blifva en passande gengäld för det förtroende, jag så obetänksamt tillegnat mig, men det är förbi nu med den säkerhet, jag kände. Jag skall aldrig kunna glömma er stränghet, som lyckligtvis dock haft det goda med sig, att jag nu anser mig botad för all obetänksamhet i framtiden.»

»Hvem af oss båda har nu varit strängast?» frågade han med det vackra småleende, som så väl klädde honom.

»Ah, ni är åter god! Nå, då lofvar jag er, att när vi härnäst träffas minnas hvad jag nu uppskjutit.»

»Träffas vi väl någonsin åter? Jag går af i Venersborg.»

»Det är jag nöjd med, ty nu känna vi hvarandra både för mycket och för litet, att gå längre . . . Se så, der kommer doktorn med min kappa. Och här hafva vi också doktorinnan. Ni kan ju gerna låta bli att glömma mig till — härnäst.»

Hon lyste ordentligt af en tjusande skalkaktighet vid det svar, hon läste i hans blick.

»Håller du på, liten,» sade doktorn, »att få upp målet och öfvertala den der herrn att göra oss ett längre sällskap?»

»Huru kan farbror göra mig förlägen med sådant? Är det icke obeskedligt, kära tant?»

»Men,» svarade doktorinnan skrattande, »din och herr löjtnantens konversation har syntts rätt lifvad... således...»

»Har ändå mamsell Berthel icke sökt locka mig från raka vägen.» Detlof bugade sig lätt och gick ned.

## 4.

Sonen återvänder till sitt fattiga hem.

»**M**alena, har du nu äntligen torkat hvarenda damsmula i herr grefvns rum.»

Naturligtvis var det löjtnant Detlofs mor, enke-grefvinnan, som så yttrade sig, medan hon sjelf, farande hit och dit med en stor gåsvinge i ena och en liten fjäderfläkta i andra handen, tycktes sinnad att upprifva allt det dam, som försofvit sig bland paneler, svartnade spegelramar och vördnadsvärda konterfej af förfäder, hvilka icke voro ärnade för dessa bedröfliga rum, i en bedröflig, vålnadslig byggnad, från början tjenlig endast som en tillflykt, då släktens öfverhufvud behöfde se efter sin ekonomi eller roade sig med jagt i den intillslutande skogen på den lilla egendomen.



Grefvinnan Elsa var en i grunden ganska god qvinna, men hon hade en medfödd svårighet att böja sin ovanligt långa och stela gestalt, vare sig i kyrkdörrarna, der hon kom tillsammans med grannfruarna, eller i sitt eget torftiga hem, der hon alltid, för hvilken som besökte henne, spelade den otacksamma rollen af grand dam. Ja, hon spelade denna roll till och med för sig sjelf, då ingenting lefvande fans i närheten, utom ett par grönsiskor i sin bur och en katt, som af ålder nästan ständigt höll sin middagssömn.

»Hennes nåd,» svarade Malena, husets enda tjenarinna, »vore det icke bättre, om vi toge det *hela* kattunstäcket till löjtnantens säng, än det malättna sidentäcket?»

»Menniska, efter min son så velat, behöfver du icke tilltala mig med annan titel, än *hennes nåd*, men huru vågar du glömma att kalla min son herr grefven?»

»Det skulle jag visst inte neka till, han, som är lika vacker och högställig att se på, som prinsarne i gamla sagor, men när han reste, sade han, när han räckte mig handen till afsked: 'Min kära Malena, du är en utmärkt bra menniska, men du har ett stort fel, du är glömsk. Jag vet, att jag minst tio gånger sagt dig, att jag vill heta löjtnanten, och vi blifva ej goda vänner, när jag kommer hem, om du icke lyder mig'. Och nu ber jag hennes nåd svara angående täckena.»

»Malen är icke så farlig i sidentäcket. Tag det åtminstone till en början.» • Och den gamla damen sväljde hjeltmodigt en suck, afpressad för — *löjtnanten*.

Samma eftermiddag satt moder och son på den gammaldags, med urblekt damast öfverdragna soffan i förmaket, der allt det lilla, bästa, som fans, paraderade och der för öfrigt Malena, den vänliga trotjenarinnan, satt löf öfver allt och i öfrigt löfvat ända ut till förstuguqvisten, der den välsopade sandplanen tog vid, slutande i en frisk gräsplan med lysande grupper af alla slags lantliga rosor.

Gräsplanen åter slutade vid staketet, och utanför detta hade man på ena sidan de förfallna uthusen, hvilkas försvunna inbyggare numera representerades af en enda ko, och på den andra två gångstigar, den högra ledande till hvad som fans kvar af den forna, betydande skogen, och den venstra, bredaste, ned åt samma å, som gaf sitt vatten åt den ståtliga egendomen tvärt öfver och hvilken, som man torde minnas, fått emottaga sin nye egare under löjtnantens frånvaro. En bro förenade båda stränderna.

»Så, att du icke vill hafva mera kaffe, min älskade Detlof. Jag skall väl icke envisas då, men nog fann du väl mitt hvetebröd utmärkt?»

»Bästa mamma, det var mera än utmärkt. Men jag ser helst om mamma nu slår sig i ro och meddelar mig något om den der olyckliga transaktionen, som mamma tyckes hafva haft med lagmanskan. Jag tycker, att hon varit enka så kort tid, att hon icke skulle förråda någon lust att äfven blifva af med enda dottern. Den der saken har gjort mig mycket ledsen.»

»Åh, käre son, du är alltid så ömtålig och dessutom för mycket deciderad i dina förutsättningar. Icke får du kalla det en transaktion, om jag och lagmanskan, gamla, goda vänner, som vi äro, en gång eller par råkat tala om, huru bra det skulle passa, om våra barn i en viss sak tänkte som vi. Fröken Selma är en

charmant, ung flicka, om just ingen skönhet, så talangfull och älskvärd, glad och godsint.»

»Mycket förträffliga egenskaper utan all fråga. Men då jag är kall som is, så får någon annan draga parti af dem, liksom af hennes rikedom, den mamma af fin takt icke nämde.»

»Emedan den underförstås. Ett så präktigt, välbebygdt säteri, som Anneberg, duger för den gran-tycktaste. Lagmanskan öfverlemnar gården med allt, som der står, åt sin måg. Hon tänker sjelf bo i Stockholm om vintern och om sommaren göra sina barn ett besök efter badturena — låter icke det förtjusande, på en gång storartadt och patriarkaliskt?»

»För att hafva gifvit mamma del af dessa vackra vyer, är det omöjligt annat, än att mamma å sin sida ingått i vissa farliga förtroenden, utan sin sons hörande. Emellertid har mamma nu under min Gustafsbergstur haft god tid att låta den allt för liberala lagmanskan på allra artigaste sätt förstå, att mamma förhastat sig.»

»Min egen Detlof, sådana der saker äro mycket svåra att på passande sätt beröra.»

»Huru, mamma har ej tagit den hederliga och välvilliga damen ur sin villfarelse? Då blir det min omsorg, att genom mitt sätt mot fröken Selma, fullkomligt artigt, men fullkomligt bestämdt, låta förstå, att jag aldrig drömt och aldrig kommer att drömma om äran att få kalla henne min hustru.»

»Så häftig du är! Jag har gjort det enda, som var passande, nämligen i min tanke. Jag har sagt henne, att jag ansåg bäst att icke förråda våra planer, innan du kom hem, och vi kunde döma om våra barns attraktion till hvarandra. På det sättet får lagmanskan sjelf göra sina upptäckter, utan att jag blottställer mig för att stöta mig med min käraste vän och granne.»

»Det der var icke illa. Jag skall med första göra min visit. Men säg mig nu något om vår nye granne.»

»Jaså, herr Berthel, det är en praktisk, men föga polerad man.»

»Hvad sade mamma, heter han *Berthel*?»

»Ja, än se'n! Det är något dopnamn, som blifvit antaget som tillnamn. Han kommer hit endera dagen, för att föreslå dig arrende eller köp af det der utmagrade jordstycket, som vi ingenting fått på.»

»Har mannen familj?»

»Han har hustru och två barn. Frun har jag sett i kyrkan; hon är rätt hygglig och försynt. En prest dotter, tror jag, eller var det en förvaltare dotter, och sådana veta alltid, hvem de hafva för sig. Sonen lär nu vara hemma, en gymnasistpojke, som jag hört skall skickas öfver till England, för att uppfostras för fabriksväsendet. Dottern vet jag ej om hon ännu är skolflicka, men hemma är hon icke för närvarande. Efter hvad jag hört, skall hon dock snart komma med något sällskap från en badort, så att släkten blir fulltalig.»

Detlof hade blifvit stum. Med allra djupaste missbelåtenhet insåg han nu, hvad Hulda — i sina tankar kallade han henne blott Hulda — hade syftat på med sitt »härnäst». *Hon*, men icke *han*, visste hvem hans mor menade med det af honom citerade uttrycket om mannen, »som luktade parveny på långt håll».

»Du försjunker ju alldeles i tankar, min son! Apropos tankar, så hade du en rätt löjlig och tokig i ditt bref från den der gästgifvaregården.»

»Löjlig! Hvad menar mamma?»

»Jag menar din idé, att *du* skulle söka något slags plats på den der mannens kontor.»

»Ja, det erinrar jag mig, och det skulle icke för sjelfva platsens skull varit hvarken löjligt eller tokigt, men nu blir det ej af, emedan jag strax förr än jag

lemnade Gustafsberg erhöill bref från den hedersgubben öfversten, som strängeligen inbjuder mig till jagtnöjena.»

»Det blifver väl inga sådana förr än närmare hösten.»

»Icke så alldeles genast, men *rätta* orsaken är att öfversten, som är en intelligent man, är sysselsatt med ett krigsvetenskapligt arbete och önskar att jag slår mig ned hos honom på några månader, för att blifva hans amanuens och handsekreter. Och han begär för vissa studier och rådplågningar att jag kommer genast.»

Detta meddelande var fullt sanningsenligt, men det var icke beroende af någon brådska. För Detlof sjelf var det likväl så brådskande som möjligt att befinna sig långt borta, när doktor Murman med sin fru kom för att återlemna den anförtrodda unga patienten. Det skulle vara outhärdligt, om doktorn med sin ogenerade påflugenhet kom och uppsökte honom i hans ruin (hvilken af grannarne, sins emellan, benämndes »Uggle-nästet»). Dessutom ville han, af föresats, icke se bekantskapen förnyad med det sköna, naiva barnet, som han nog ändå mindes i all hennes osökta originalitet. Hon skulle bestämdt icke förråda sin kännedom om hans närmaste angelägenheter, men hon skulle med sin ljuft skalkaktiga blick och sina små »förtroenden» bringa honom ett godt stycke från den väg, han erkände vara bäst.

»Hvad du blifvit tankspridd, Detlof, du hör icke, att jag säger det jag, trots smärtan att åter förlora dig, fullt gillar ditt antagande af öfverstens anbud. Det är på en gång hedrande och gagneligt — på det sättet får du betalad din skuld till honom.»

I detta ögonblick inkom jungfru Malena och förkunnade, att patron Berthel hade kommit och satt sig på förstuguqvisten, medan han väntade på att få veta, om han kunde träffa löjtnanten.

## 5.

## Den rike och »nålsögat».

**D**en nye grannen, egaren af pappersbruket, Lars Berthel, var en synnerligen human, i många afseenden anspråkslös man, som sjelf aldrig lät före sitt namn nyttja annan titel än *patron*, en patriarkalisk benämning från häfd.

Son af en mycket fattig, men på sitt enkla sätt i gudsfruktan rik och poetisk porslinsmålare, hade gossen vid fabriken, der fadern tidigt anställt hans små fingrar, lärt sig, att som högsta ära och utmärkelse, hvilken på *jorden* kunde vinnas, akta och ödmjuka sig för ordet »*patron*». Men pilten vantrifdes dock vid det instängda lifvet. Hellre än att *måla* träd, buskar och fåglar, ville han se och höra dessa härligheter ute i skog och mark. Och han gaf sig ej tillfreds förr, än fadern skaffat honom tillåtelse att få gå omkring bygden och sälja utskottsgods, det vill säga små, målade drickesmuggar och små assietter, askar med mera.

Han var något öfver tio år, då han började sin första handelsspekulation, och han hade redan haft så pass skolstudier, att han kunde räkna på sin lilla griffeltafla utgift och inkomst, och för hvarje slant, som kom i den på bröstet hängande sparbössan, utvidgade han sina framtidsplaner. Först när han fått samla till böcker, måste han komma i storskola, det var alldeles nödvändigt, om han med tiden skulle blifva *patron*, och sedan han fått i sig nödig lärdom, ville han se sig om, hvarest han bäst kunde komma fram, men på landet skulle det vara. När han så en gång var blifven en man, som hade många, många under sig, då ville

han också blifva något, som till och med hans fromme fader erkänt att patron på porslinsfabriken *icke* varit, nämligen en »herde för fåren». Han kunde aldrig nog ofta läsa i Nya Testamentet om, huru Jesus var »herden för fåren», och *han*, som var så rättvis, ville nog att andra herdar, än prester, skulle finnas till.

En sak hade dock tidigt gifvit honom stort bekymmer. Han ärnade blifva ganska rik, men hade icke den enda autoritet, som hans gamle fader och han sjelf fullt litade på, sagt att det var svårare för »en rik att gå in i himmelen, än för en kamel att gå genom ett nålsöga»? Men häri blef han slutligen tröstad, då han en dag kom åt en bok, innehållande meddelanden öfver svårfattliga bibliska ord och der det förklarades, att Kristus icke menat ett vanligt nålsöga, utan syftat på en port i Jerusalem, hvilken kallades »nålsögat». Detta argument antog han som ett fribref, att det just icke kunde strida mot kristendomens meningar, om han vidblef sin föresats. Det skulle ju för resten synas, om han fick framgång, att det var Herrans vilja. Herran visste, att han aldrig skulle glömma de löften, han gjort.

Han glömde dem heller aldrig. Snäll att räkna och skrifva, fick han samma år han, väl beredd, första gången böjt sina knän vid altarringen, och högtidligt mottagit faderns stora silverklocka som oafytterligt arf, genom en faderns aflägsne släkting en eftersträfvad plats hos inspektoren på en större herregård. Praktisk, redlig, driftig och med hufvud för allehanda kloka uppfinningar och besparingar, alltid en sann vän till den arbetande och fattiga klassen, kom han sedan, genom sin husbondes död och på alla underhafvandes ifriga bönfallan, att vid tjugo års ålder efterträda sin förman. Redan då värderad af egendomsherrn sjelf, fick han

opåtaladt ingå egna, små affärsförbindelser, hvilka efter hand allt mera utvidgades.

Vid tjugofem års ålder gifte han sig med en vacker, bildad flicka, enda dottern till en förmögen bruksförvaltare. Partiet ansågs ej öfver den unge, hyggelige och redbare mannens förtjenst. Han började nu med egendomsarrenden och slutade dermed först som större jordegare.

Under årens lopp fortsatte han ständigt sin intellektuella utveckling och blef derjemte för alla sina »får» en sannskyldigt »god herde».

Hans gamle fader, som han ärade och högt älskade, fick sluta sina dagar hos sonen, lefvande der som en patriark och nöjande sig nu med att måla barnens lekhus jemte en oändlig mängd »taflor», med motiv från porslinsfabrikens bästa ressurser. Derjemte målade han allt möjligt åt sin vänliga sonhustru och hvarenda kista åt pigorna, förutom de unga drängarnes kärleksbref.

Af husets båda barn älskade den gamle högst Hulda, som med sin milda, poetiska ande bäst förstod honom. Och ehuru både sonen och sonhustrun ville läsa för honom i »heliga skriften», var det dock Huldans röst och föredrag, som gjorde honom lyckligast.

Vid den tidpunkt, som nu är i fråga, hade den gamle porslinsmålaren länge slumrat i frid. Men hela familjen gömde ännu »farfars taflor».



## 6.

## Grannarne göra bekantskap.

När den fattige, unge grefven kom ut, för att helsa på sin rike gäst, trodde han att säkerligen något hos denne skulle förråda, att han ansåg sig göra en behöflig tjänst med det ifrågavarande anbudet att köpa ett stycke utmark, men han blef angenämt berörd, då den utmärkte, rättframme medelålders herrn raskt skyndade emot honom med utsträckt hand och helt enkelt sade:

»Jag ville icke försumma tiden, utan så fort jag fick veta, att löjtnanten hemkommit, infinna mig för att aflägga min faderliga tacksamhet för den beredvillighet och godhet, herr löjtnanten på min käre vän doktors uppmaning visade vår lilla dotter. En tacksägelse, som jag ödmjukligen anhåller, att min hustru äfven måtte få tillfälle att aflägga.»

Det likgiltiga lugnet på Detlofs stolta och allvarliga ansigte förbyttes ögonblickligen i ett det hjertligaste uttryck, då han, besvarande handslaget, yttrade:

»Det är mig synnerligen kärt, att vi på det viset redan äro bekanta. Jag hoppas att underrättelserna från Marstrand varit gynsamma?»

»Åh, alldeles öfver förväntan! Redan ångbåtsresan gjorde Hulda mera godt än doktorn påräknat. I sista brevet heter det, att hon icke vidare har i sitt utseende minsta skymt efter sjukdom eller nervretlighet. Hon har dansat på hvarenda bal.»

»Förträffligt! Herr brukspatron får henne kanske då icke så snart hem?»

»Tvärt om, herr löjtnant. Doktorn och hans älskärda fru och ännu en vän, rent ut sagdt en friare, följa henne hem, och nästa tisdag eller onsdag hafva vi dem här. Vi få ju då räkna på vår grannes sällskap vid en liten festlighet?»

»En förlofning kanske?»

»Det tviflar jag på. Vår Hulda är god och älsklig, men hon vet ändå så fullkomligt väl, hvad hon sjelf vill, att om hon icke gynnar den man, jag gerna antog till måg — jag känner honom i botten, han har varit i vårt hus som min gosses informator — så blir det ingenting af. Och *det* är det troligaste, skriver doktorinnan till min hustru, ty barnet har varit mycket fjäsadt och bemött *min* kandidat endast med systerlig vänskap. Men jag erhöll ej löjtnantens löfte att komma till oss.»

»Jag skall i morgon söndagseftermiddag göra herr brukspatron ett återbesök, men mera blir det ej för närvarande, ty måndagen anträder jag en ny resa. Jag har för den nästa tiden fästat mig hos min regementschef.»

»Det var en tråkig nyhet, som skall göra både Hulda och doktors ledsna, att icke nämna mig sjelf.»

»Jag tackar. Herr brukspatron hade ju något ekonomiskt förslag att nämna, går det nu icke an att stiga in i mitt rum? Det är helt enkelt en fattig mans tillflykt, men en cigarr fins der alltid att tillgå.»

»Jag skulle icke säga nej till bjudningen, om jag nästa timme rådde om min tid, men jag är väntad af baron von Hahlen på Hahlensborg. Der borta öfver den lägre skogen se vi flöjeln på det gamla tornet.»

»Huru, är baron Patrik von Hahlen hemkommen! Jag tror icke att han under de sista femton åren fem gånger besökt sitt stora gods — hans gemål, en tyska

af hög börd, hon är död, har jag hört, ville icke hitåt. Det är underligt, att min mor ej nämnt detta.»

»Om herr löjtnanten behagade följa mig ett stycke på vägen, så passera vi den der utängen, som vi närmare kunna talas vid om i morgon qväll (då jag skall taga mig friheten ledsaga min gäst på hemfärden) och så fingo vi nu språka om min andra granne. Det är ej underligt, att fru grefvinnan icke kunnat meddela den för orten temligen viktiga nyheten, ty baronen hade i sitt bref strängt förbjudit sin intendent att låta saken blifva känd. Han kom natten till i går, och jag blef redan på förmiddagen efterskickad, emedan han ansåg mig kunna lemna åtskilliga upplysningar, och han har bjudit mig på frukost i dag.»

»Han är då sällskapslikare än förut.»

»Det vet jag ej rätt, hvad jag skall säga om. Voro icke herrarne någon gång bekanta?»

»Icke att nämna. Han är minst tolf år äldre än jag. Som kadett såg jag honom en gång. Det var den sista. Förut, som liten gosse, minnes jag att en helt ung man, med svartmuskig hy, svarta ögon och ett öfverflödigt rikt svart hår, ibland besökte min stackars far och visade honom en vördnadsfull tillgifvenhet, det är allt. Han hade en gång genom någon befattning kommit in vid ett af de tyska småhofven och som gift fästade han sig allt mera uteslutande der, ehuru, enligt den muntliga krönikan, genom resande landsmän meddelad, hans äktenskap, som dock lärer varit ett kärleksparti, ej på långt när slagit väl ut.»

»Stackars man! Hans utseende är stämpladt af en dödande kall trötthet. Han lärer ofantligt sörjt två små gossar, som blifvit födda och döda under första åren af hans giftermål. Nu har han ingen närmare arftagare till sitt namn, sitt herresäte och sin storartade tyska rikedom. Men vid tretiosju år, just hästa manna-

åldern, torde han väl finna någon högättad svensk fröken, antaglig som räddarinna af det förnäma husets utgående från de svenska ättartaflorna. Han skall tillbringa vintern i Stockholm.»

Det skulle varit alldeles omöjligt för Detlof, att ens för sig sjelf förklara den genomobehagliga och missbelättna känsla, som patron Berthels alla meddelanden födde hos honom. Han visste, att hans fader synnerligen högaktat den unge mannen, hvilken icke skulle begärt bättre, än att få hjälpa grefven ur mera än en nöd, om denne tillåtit det. Och aldrig hade Detlof högre älskat faderns minne, än för just denna riddersmannafasthet.

»Herr löjtnanten ärnar kanske före sin afresa bedja grannen vara välkommen,» yttrade den rättframne Berthel, medan herrarne gingo framåt.

»Nej, det medhinner jag icke, och efter så är, torde jag få utbedja mig att mitt flyktiga besök i hemmet ej ens omnämnas.»


»Det skall ej af mig först blifva berördt, men om han redan vet det, så är det en annan sak.»

»Naturligtvis. Och se här hafva vi den omnämnda utmarken. Jag är nöjd att afstå från den.»

»Och jag att inköpa den. Vidare i morgon. Men säkrast måndags morgon.»

## 7.

## Dottern i sitt nya, rika hem.

 mkring det lilla, förfallna Landsby, hvilket, med en ovårdad skogstrakt, skulle blifva den unge grefvens enda, fattiga arf, slöto sig tre stora egendomar, hvar för sig med betydliga manbyggnader helt och hållet dominerande sin rucklige granne. Den ena af dessa, Runstaholm, hade, som man vet, denna vår tillträds af patron Berthel, den andra, Anneberg, tillhörig enkelagmanskan H., och den tredje, Hahlensborg, med aristokratiska minnen från åtminstone två århundradens generationer. Detta oakadt hade aldrig på något af dessa tre, i södra Sverige belägna, herregods lefvat en herskarinna, så dryg och förnäm, som vår utarmade grefvinna på det genomsorgliga, mossgråa Landsby.

Det var hennes tröstrika, oskyldiga öfvertygelse, att namnet härledde sig från de lansstötter, hvilka der fordom under torneringar blifvit gifna, och hon kände sig ytterligt sårad, om någon lät påskina, att namnet härledde sig af, att der i äldre tider varit en landtby under det ståtliga Hahlensborg, som äfven hade en fiskareby på sin sjöstrand; men den förra byn hade blifvit raserad och sedan såld med sin skog under svåra krigstider.

Det var en söndags förmiddag. Grefvinnan hade nyss lagt bokmärket mellan bladen i postillan och ärnade ringa efter Malena, för att få sina skrifsaker: hon skulle börja ett bref till sonen, som blott för några dagar sedan lemnat henne, då hon öfverraskades af bullret från en vagn och derefter af två damer, hvilka med verklig ifver skyndade att omfamna henne.

Det var lagmanskan H. och hennes fröken dotter, en störväxt, ung dam, med förnäm hållning och icke just oskönt ansigte, fast det ej sade mycket, ty det hade en viss slapphet och en dragning på munnen, som särdeles missklädde, ehuru den tycktes vilja motsatsen.

»Min bästa grefvinna,» utropade lagmanskan, en mycket massiv och högröstad dam, »jag sade just till Selma, att då vi reste så nära Landsby, på väg till Runstaholm, der herrskapet Berthels ger middag och dans för den hemkomna dottern, så skulle det vara oförsvarligt att icke fara upp till vår kära, söta grefvinna och höra efter, huru det står till. Och det kan väl aldrig vara annat än bra, nu, när sonen kommit hem. Jag förmodar, att vi i öfrigt träffa honom på middagen?»

Då grefvinnan ändtligen blef i tillfälle att svara, skedde det med en icke alldeles besegrad förlägenhet. »Min bästa vän,» sade hon, »hvad helsan beträffar, kunde den vara både sämre och bättre, men mitt humör kan icke vara stort sämre än det är. Tänk er (hon snörpte ihop läpparne till ett slags leende, egnadt fröken Selma, som blifvit alldeles blodröd), att min stackars Detlof fått order af sin chef, att *genast* efter det han hemkom från badet fortsätta resan till öfverstens egendom. Det är, oss emellan, en hederspost i fråga. Det gäller ett militäriskt arbete.»

»Hvad hör jag,» utbrast lagmanskan med den allra onådigaste ton. »Han har då rest, utan att hedra Anneberg med sitt besök.»

»Det hade aldrig kunnat komma i fråga, min bästa du, om han ej för de två dagar, han vistats hemma, varit upptagen af en affär med den der karlen, som köpt Runstaholm. Det var en utmark, som han ville lägga sig till, och min son, som vanligen ställer sig *à pied égal* med allt slags folk, lät bjuda sig på en helt

förtrolig middag, och så blef det uppgjordt. Men, käraste mina vänner, ni hafva väl hört den stora nyheten, att baron Patrik von Hahlen kommit hem? Han är enkling och tänker väl se sig om efter en svensk gemål. Säkerligen träffa ni honom i dag, ty jag har hört, att han lofvat patronaget att hedra festen för dottern med sin närvaro. Jag gissar, att herr Berthel kan användas i ett och annat och att han därför vill göra sig honom förbunden.»

Det var af slug beräkning, grefvinnan talat så mycket, för att gifva de besökande fruntimrens harm tid att sjunka och deras fantasi tid att uppdyka på ett nytt område. Beräkningen blef icke heller förfelad.

»Nej, hvilken förvånande nyhet!» utbrast lagmanskan i en helt förtjust och förbryllad ton. »Har den store egendomsherrn varit här?»

»Han kom i onsdags, just som Detlof skulle stiga upp i åkdonet. Ack, han var märkvärdigt förändrad, mörk och fåordig, men obeskrifligt hygglig! Han öfvertalade min son att resa med till Hahlensborg; — Detlof måste gifva vika, för det ligger en sådan makt i den der mörka fåordigheten, att jag tror få motstå den.»

»Detta var mycket intressant — tycker du ej det, söta Selma?»

»Jo, mamma, det är alldeles som i lord Lytton Bulwers romaner, att *vi* ingenting hört!»

»Lilla Selma, det är helt naturligt! Anneberg ligger längst bort, och baronen har förbjudit allt prat om hans hemkomst under *första* veckan. Men som jag hört, att han reqvirerat ned från Stockholm en gammal fröken, hans kusin, att blifva värdinna i huset, förmodar jag, att han ärnar se ortens societet.»

Damerna hade redan fattat tag i sina kappor och man åtskildes under det allra bästa förhållande.

»Ja, res nu och lägg ut näten på annat håll! Det var då en Guds lycka, att baron Patrik skulle komma hem och frälsa mig från den skärseld, min herr son lemnat kvar åt mig. Men oändligt ledsamt var det, att Anneberg skulle gå honom ur händerna. Selma är i alla fall en god flicka, som han fått linda om fingrarne. Men nu för tiden är *det* inte nog bra för en herre med pretentioner. Gud vet huru flickan skall vara? Malena, Malena, hör då, mina skrifdon . . . Jo, nu har jag ämne att skriva om!»

Runstaholm, genom en just *här* icke synnerligen bred å skildt från såväl det stora Hahlensborg som det lilla Landsby, hade en modern manbyggnad, och därför, brukade grefvinnan säga till Malena, »kunde det inköpas af en parveny, utan att man behöfde harnas synnerligen deröfver». Också fans det ingen i orten som såg onådig på det rika, borgerliga patronagets ankomst. Flera mödrar, icke så fördomsfulla, som grefvinnan, tänkte på att bjuda hem sina söner till julen, om den unga dottern befans någorlunda hygglig. Och det hade man hört jemte mera dertill.

Och nu återse vi nämnda unga dam, icke sjuklig och nervös, såsom vi under mötet på gästgifvaregården funno henne, utan stark, bländande vacker och frisk som den ros, hvilken gungade vid kanten af den rika hårflätan och hvilkens gröna blad lekte bland hennes gyllene lockar. Hon bar en snövit dräkt, med ett fladdrande, körsbärsrödt skärp, och på halsen och armarne ingen annan prydnad än svarta stenkolssperlor; men hvad kunde väl också hafva tagit sig bättre ut på den svanhvita halsen och de lika hvita armarne?



Hon stod framför fadern och modern i ett mindre förmak, näst intill det stora förmaket, der doktorn och fru doktorinnan slagit sig ned i paradhållning.

»Är jag bra så här, pappa? Är det ingenting att anmärka, kära mamma? Men jag ser på er båda två, att det är bra.»

Modern, en knapt medelålders, älsklig fru, smålog blott, men fadern svarade allvarsamt: »Icke så bra, som du i mina ögon kunnat se ut, om *min* kandidat i dag fått sätta förlofningsringen på dig. Det var ej vackert af dig, mitt barn, att du ej lät honom, som jag litade på, följa med hit.»

»Åh, pappa, det skulle varit i min tanke ohederligt och kunde blott passat en kokett, som velat skryta med eröfringar! Jag försäkrar pappa, att efter hans och mitt sista vänliga samtal, han icke ens sjelf *ville* det. En sådan man behöfver väl icke truga sig till en hustru, och allt nog, vi förblifva vänner, men inom min lefnadsroman har han nu spelat ut sin roll.»

»Hör bara, huru modig hon är,» sade doktorn, som nu trädte till tröskeln mellan de båda rummen. »Men det förargar *mig* ordentligt, att vi icke skulle träffa löjtnanten, vår reskamrat. Jag tycker, att han väl kunnat dröja, eller hvad säger du, liten?»

»Jag säger, att vi få trösta oss. Hans resa var väl angelägen.»

»Vet ni, mitt herrskap, hvad jag tror?» inföll doktorinnan. »Jo, att herr grefven, som af idel högmod icke vill nämnas vid sin titel, plågades af tanken på, att vi, åtminstone min man, som väl också genast gått öfver bron, skulle få se honom eller, rättare, hans hem i det skick, det redan på afstånd synes vara. Hvad tror du, Hulda, om den slutsatsen?»

»Låt oss för all del lemna löjtnanten å sido, jag hör vagnshjul. Ack, hvad vårt nya hem är förtjusande!

Stora, väl möblerade rum, och ute en gudomligt vacker natur, som mycket förhöjes af den der tjocka barrskogen bakom bron.»

»Den,» svarade modern, »tillhör Landsby. Det är för väl, att den stackars unge mannen åtminstone har en god jagt att fröjda sig åt. Men nu gå vi väl in i blåa salongen. Der har alltid, säger hushållerskan, mottagningen vid större tillfällen varit. Tror du, min vän, att baron von Hahlen kommer till middagen?»

»Det är ej säkert, och när sällskapet för öfrigt blir fulltaligt, låter du väl servera, kära hustru. Vi få ej visa oartighet mot de andra gästerna.»

---

8.

Storherrn från Hahlensborg.

**D**et skulle alls icke löna mödan att uppräknas flera af den mängd inbjudna grannar, som infunnit sig, än de, vi få mer eller mindre att göra med. I öfrigt var det alltsammans välbergadt folk, som ansåg sina söner, ett icke obetydligt antal unga landbrukare, fänrikar, nya underlöjtnanter, studenter med mera, väl värda att fånga den lilla arftagerskans hjerta. Dessutom fans *en* veritabel notabilitet, domaren i orten, en knapt medelålders, utmärkt presentabel ungtkarl, som för balens räkning medfört ej mindre än en vice häradshöfding och två notarier.

Lagmanskan hade tagit värdinnan om hand, och på hennes fråga, om man borde vänta på baron von

Hahlen med middagen, med stor vigt på orden svarat: »Min lilla, kära patronessa, jag förmodar, att ingen gäst, om än aldrig så hungrig, föredrager att sätta sig till bords, innan man väntat den förnämste gästen ännu en halftimme.»

Då värdinnan nu upptogs af andra pligter, vände sig lagmanskan till doktorinnan, för att, simpelt att tala, pumpa ur henne allt, som rörde familjen, särdeles dottern, som hon fann nästan oförsvarligt elegant till utseende, hållning och ledigt väsende.

Under tiden gjorde fröken Selma närmare bekant-  
skap med Hulda och upplyste henne om, att den förnämste kavaljeren fattades, nämligen löjtnanten eller, rättare, den fattige grefven från Landsby.

Hulda hade mycket svårt att dölja det underliga intryck, hon erfor, då hon visste sig nu sitta bredvid den unga dam, som löjtnant Detlof förkastat, men hon bibehöll den bästa takt och upplyste (emedan det kunde medföra obehag att ej häruti vara uppriktig), att hon under resan träffat honom som hastigast.

Denna underrättelse skulle satt fröken Selma i fullkomligt misshumör, om hon ej tyckt sig märka, att »nådig domaren» betraktat henne med en viss, ovanligt nådig uppmärksamhet och dessutom baron Patrik von Hahlen var i antågande.

»Nå, säg, hvad tyckte mamsell Hulda om grefven? Han var väl mulen och insvept i sin otillgänglighets oridderliga mantel?»

»Ja, ungefär. Men hvem kommer pappa der med? Vi hafva ingen vagn hört och ändå kan det icke vara någon annan än baronen. Han har väl ridit och lemnat hästen på stallgården.»

»Ack,» hviskade fröken Selma, allaredan i full extas, »hvilket ovanligt distingueradt utseende! Han är ej så vacker, som löjtnant Detlof, men, o, I gudar, tusen,

tusen gånger intressantare. Det är ju en ny, alldeles underbar upplaga af *Hamlet!*»

»Ja,» svarade Hulda, »det var verkligen ett anslående ansigte. Men, jag vet ej hvarför . . . Han är rysligt blek och olivtärgad, och ehuru de der stora, svarta ögonen skulle kunna lysa i mörkret, ligga de ändå så djupt inne i sina hålor, att man kan bli rädd för dem.»

---

De unga damernas uppfattning af den vid värdens sida inträdande personen var ej från någotdera hållet oriktig såsom ett intryck i flykten, men för dem, som kommo i beröring med honom, var det något annat, som slog an. Det var det trötta, men förunderligt intagande småleendet, som vid vissa ögonblick, likt en glänsande solstråle, genombrytande en molnhöljd himmel, kom att lysa upp hela ansigtet och låna något poetiskt äfven åt den manliga gestalten.

Lång, temligen starkt bygd, men med utmärkta proportioner i hvarje detalj, bugade han sig nu, icke med »*stolt behag*», som favorituttrycket i den nyroman-tiska terminologien låter, utan med en allvarsam, men belevvad mans finhet och vänliga sällskapsskick, för värdinnan, som han gjorde sin ursäkt för det han råkat dröja.

Alltsammans gick lika hastigt öfver, som den presentation, hvilken sedan följde. Dagens unga hjeltinna fick ett af de omnämnda småleenden, hvilka han ej slösade med, men hon fick deremot endast en kort blick och intet enda ord, hvarefter han återvände till hennes moder, som han förde till bordet.

På sin högra sida hade han lagmanskan, och hon var resolverad att låta patronessan få nöja sig med sin andra granne, domaren i orten, hvilken, frisk och hurtig,

talade utan uppehåll om lyckan att hafva fått en så värdefull tillökning i societeten, och dervid skickade han sina frimodiga ögon ut på spaning efter husets charmanta dotter.

Hon satt midt emot på andra sidan, på bästa sätt underhållen af *vice* häradshöfdingen, men hon syntes förströdd, kanske därför, att hon två gånger mött baronens djupa, svarta ögon, hvilka, liksom i en drömande omedvetenhet, stannat på henne. Fröken Selma, som hade sin plats ej långt derifrån, sökte förgäves att fånga ett enda ögonkast och det oaktadt lagmanskan gång på gång råkade nämna sin dotter, vid hvilkens lyckliga ålder hon sjelf var, då hon hade den glädjen att umgås i herr baronens föräldrars hus, och var kända icke fullkomligt glömd af herr baronen sjelf. Hon åtminstone mindes honom som gosse.

»Jag har varit så länge från mitt land,» svarade han med sin tysta, lugna stämma, »att jag har få intryck af enskildheterna.»

»Men då herr baronen nu återkommit till sitt präktiga herresäte, så länge öfvergifvet, hoppas vi något hvar, som hafva äran att räkna granskap, att herr baronen ej vill slå sig ned hos oss som eremit.»

Baronen bugade sig lätt och trodde att hans kusin, som han väntade, skulle förstå att arrangera det inre af hans hus, som dock nästan var förfallet.

---

Sedan matsalen senare på aftonen blifvit förvandlad till balsal, strålande upplyst och illustrerad genom ordentlig militärmusik, tog dansen sin början.

Hulda öppnade med häradshöfding Reuterdal första valsen, och till hela sällskapets förvåning bjöd baronen (som man förmodat skulle fästa sig vid ett spelbord)

med en oefterhärmlig rörelse henne handen till första fransäsen. Ingen hade sett, när han bjöd upp henne. Det hade skett i ett förbigående, då *hon* skulle gå ut och *han* in genom dörren till ett sidokabinett, dekoreradt som ett växthus i miniatyr.

Fröken Selmas ögon, hvilka så vackert strålat, då häradshöfdingen bjöd upp henne till denna fransäs — hon hade fått nöja sig med *vice* häradshöfdingen till första valsen — blefvo hastigt förmörkade, då hon såg den stele baronen långsamt pådraga ett par hvita handskar och med odrägligt långsamma steg — man kunde ju icke veta framför hvilken han skulle stanna — segla fram till den obetydliga Hulda. Nå, hon var husets dotter! Det var hans enda ursäkt, sedan hade han frihet att välja.

Men det finnes förtreter, som äro allt för hårdsmälta att *kunna* smältas. När han fullgjort den der pligten, då först fästade han sig vid ett spelbord med doktorn, prosten och häradshöfdingen, som nu äfven öfvergaf danssalen. Lyckligtvis blef fröken Selma besparad det allra värsta, det allra omöjligaste, nämligen den omständigheten, att baronen under uppehållet i dansen frågat Hulda, om hon var road af att rida — något, som borde blifva hennes helsa till nytta, och då hon svarade, att hon egde så ringa öfning, utlofvade han, i samma allvarsamma ton, som hans hela väsende angaf, att tala med doktorn och hennes far om saken. Han tänkte någon dag tillstålla ett ridparti och kunde kanske tjenstgöra som stallmästare. »Det är skada,» tillade han, »att vi sakna eder närmaste granne, unge grefven på Landsby. Men han återkommer väl!»

Var Hulda smickrad af denna välvilja, ty en nedlåtande artighet var det icke? Mycket litet. Hon skulle med förtjusning afstått sin triumf åt fröken Selma, såsom skadestånd för en annan, som fröken gått miste

om. Och sedan Hulda på denna högtidliga dags afton läst sin aftonbön kunde hon med knapp nöd afhålla sig från att hviska en särskild, liten bön för den dystre baronen, förutsatt att »den fattige riddaren till Landsby», såsom hon i sitt hjerta nämde honom, snart skulle komma hem. Hvarför ville han resa just nu?

## 9.

Menniskan vänder stundom ryggen åt en förödmjukelse, mot hvilken hon nästa dag nödgas göra front.

**M**an kunde icke tillerkänna den förträfflige doktors fru egenskapen af att i allmänhet vara skarp-sinnig, men troligen var hon det, när hon påstod, att grefven af idel högmod icke ville bära sin titel och att det troligen äfven var af högmod som han rest bort, för att slippa visa hennes man, huru det såg ut inom de mossgråa väggarne.

Visst är, att löjtnant Detlof sjelf ansåg sig handla af en långt bättre bevekelsegrund, då han sökte bevara sina öron för den sårande grefvetiteln, sårande därför, att den förekom honom opassande, ja, löjlig. Längre hade han icke gått på grunden, men i fråga om hans hastiga bortresa kunde det ej gerna vara en hemlighet för honom, att han rysligt pinades af tanken att inlåta den språksamme bekantskapen från en gästgifvaregård,

en ångbåtsresa, i sitt inre familjelif. Var det ej nog med dem, som stannade kvar?

Jo, det var visst mera än nog, helst nu baron von Hahlen till på köpet kom att så vänskapsfullt uppsöka honom och hans moder.

Detlof blef då hemsökt af en grufligt allvarsam missbelåtenhet med sig sjelf. Icke afundades han sin rike granne någonting särskildt, han skulle blott med tacksamhet sett, om han behagat dröja borta för alltid eller om han åtminstone icke visat sig så vänskapsfull. För att emellertid komma till ett slut på deras sammanvaro, nödgades han följa baronen hem till det gamla herresätet, hvars gråa ålderdom i sin väldiga stenmassa erbjöd ögat en helt annan anblick, än det ömkliga, malättna lilla Landsby med sin hoptrasslade skog och sina vanskötta fält.

Men han dröjde icke på Hahlensborg mera än en timme och kunde icke alls få upp värmen i sin själ till ens ett passande gradtal och det trots baron Patrik kanske aldrig i sitt lif gjort så mycket för att vinna någon menniska.

Hans oafvisliga tanke, då Detlof rest, var denna: »Huru förändrad han är! Fattigdomen måste förbittrat hans ädla sinne. Troligen fruktade han, att jag skulle göra något ovälkommet förslag att hjälpa honom.»

Nej, det var icke detta, som vår fattige riddare fruktade. Han fruktade något helt annat. Hvarför skulle också patron Berthel framkasta den förmodan, att enklingen, troligen för ättens bibehållande vid lif, ärnade gifta om sig?

Således reste Detlof i fullkomlig ofrid med sig sjelf. Först och främst hade han, för att undvika ett ringa obehag, som det var en moralisk feighet att undfly, be-röfvat sig det så ifrigt efterlängtade tillfället att återse den unga flicka, som lefde i hans håg, och dernäst hade



han beröfvat sig den enda möjliga utvägen att sjelf döma öfver det intryck, hon skulle göra på andra, och slutligen hade han ett samvetssting öfver att hafva behandlat baron Patrik, som varit så finkänsligt ädelmodig mot hans fader, med en ohygglig tillbakadragenhet.

»Sådant elände,» mumlade han. »Jag har visst icke hittills vandrat på rosor, men sämre blir det, om jag hädanefter skall behöfva trampa ihjäl en hop hittills obekanta, små giftiga ormar och lefva i tvedrägt, icke blott med mina affärsbekymmer, utan äfven med mig sjelf.»

I detta osunda lynne kom han fram till chefens egendom, och som han kom två till tre veckor för tidigt, fann han intet skäl att förundra sig öfver, att huset var liksom utdödt. Öfversten med familj befann sig på en gästningsresa.

»Så mycket bättre,» sade han, »jag har mina studier och får vara i ro för all fruntimmersuppvaktning.» Och han rangerade sig på bästa sätt i sitt vanliga rum.

Men han hade icke lyckats komma in ännu öfver tröskeln i sjelfva hufvudvetenskapen, deri han ärnade förvärfva så stor rikedom, att han skulle väcka sin chefs beundran, då postbudet till honom medförde ett bref med obekant handstil. Kunde han tro sina ögon? Brevet var dateradt Landsby, hans eget, sorgliga hem, och undertecknadt af just samma person, för hvilken han velat stänga detta hem, nämligen doktor Murman, Hulda Berthels läkare och beskyddare.

Hvad betydde detta? Derom upplyste brevet.

*»Min bästa herr löjtnant!*

Blif icke förskräckt, ty jag har bättre underrättelser att lemna, än jag först fruktade att ni skulle erhålla.

Eder ärade fru mor träffades i går eftermiddag af ett slaganfall, som ända tills nyss, klockan elfva på

förmiddagen, beröfvat henne talförmågan. Jungfru Malena, som visste att en läkare fans tvärt öfver bron hos Berthels, sände ögonblickligen bud, och en åderlätning bringade henne snart till sans.

Jag behöfver icke försäkra eder, att allt blifvit gjordt och skall göras, men såväl jag, som eder familjs gamle vän, baron von Hahlen, anser att ni genast bör komma hem. Senaste natten ha min hustru och Hulda vakat och i natt blir det patronessan Berthel och baronens gamla husfru. Jag kan försäkra att här ingenting fattas. Alla täfla om att visa eder mor den hjertligaste uppmärksamhet.

De ord, hon talat, har varit: 'Min son'. Och hade post afgått i går, skulle brevet då blifvit sändt.

Ännu en gång, lita på mig! För ögonblicket är ingen fara för hand, men ingen kan veta för huru lång tid faran aflägsnat sig.

Eder vänskapsfullt tillgifne etc.»

Detlofs ögon hade knapt öfverflugit sista orden, då han redan var ute och ropade på förspänning. En halftimme var ej förfluten, innan han satt i åkdonet, och först då fick han tid att tänka på allt det, som stormade öfver honom. Hans stackars, dyra moder skulle dö, innan han lyckats bereda henne en bättre lott. Hvarför skulle han så hårdt hafva stött ifrån sig hennes önsknings, då hade åtminstone blott två bekanta personer egt rättighet att vara der, men nu var hela grannlagets barmhertighet utmanad.

»Må Gud förlåta mig,» suckade han, »att jag icke erfar *endast* oblandad tacksamhet!»

Just som Detlof nalkades hemmet och ännu en gång med stränghet förebrådde sig, att han kunnat

skatta åt den ovärdigaste otacksamhet mot de goda menniskor, som stått hans arma moder så nära, doktorn, den hedersmannen i synnerhet, kom en ryttare emot honom, och redan på långt håll slöt han, såväl af den präktiga hästen, som af den ridandes magnifika hållning, att det måtte vara baron von Hahlen.

Och det var han.

Vid deras förra möte, då baronen förde honom med sig till sin egendom, hade de blifvit bröder. De elfva år, som skilde dem emellan, kunde vid den ålder, de nu innehade, lätt förmedlas. Baronens var fyllda tretiosju, grefven icke fullt tjugosex år.

»Så lyckligt möte!» ropade baronen, innan löjtnanten för ångest fått fram ett ord. »Du finner din mor mycket bättre och näst Gud har du därför att tacka den omständigheten, att hon så hastigt fick skicklig läkarehjelp. Men du kommer just lagom, ty i morgon reser doktorn och hans snälla hustru.»

»Hvad kan jag göra, för att tacka dem? Jag hoppas, att jag i mitt hjerta ej är otacksam.»

»Det kan du med all säkerhet icke blott hoppas, utan vara fullt förvissad om, ty eljest vore du mycket onaturlig. Doktorn har varit mer än förträfflig, ty han har hindrat lagmanskan och hennes fröken dotter, som ville slå sig ned och taga både patienten och huset om hand till din återkomst. Det höll på att blifva en ordentlig uppståndelse, emedan lagmanskan påstod att hennes gamla och *förtroliga* relation till huset (jag vet ej på hvilken relation hon syftade) berättigade henne att försvara sin plats.»

»Och huru kunde doktorn då lyckas få bort henne?»

»Genom en makt, som endast läkare med sann värdighet förmå begagna.

'Jag beklagar,' sade han, artigt men bestämdt, 'att jag måste sätta mig emot detta arrangemang. Och då

jag, i och för min patients räkning sätter mig emot något, så blir det dervid. Jag har börjat kuren, och här får icke ske allra ringaste rubbning af mina ordinationer, hvaraf den första är stillhet. Min hustru vet fullkomligt, huru jag vill hafva det, och hon är tillräcklig, helst hon ibland får hjälp af fru Berthel, som också fullkomligt väl känner mina metoder. Lagmanskan insåg nu, att det ej lönade mödan att envisas. Och som jag nyss ankommit, hjälpte jag doktorn genom den artiga anhållan, att få åtfölja henne ett stycke på väg. Jag lät till och med öfvertala mig att följa henne ända hem, åt middag på Anneberg, och klaga nu öfver brist på vänskap! Men jag uppehåller dig endast. I morgon är ej min visitdag. Men i öfvermorgon kommer jag och uppvaktar min gamla tant.»

»Patrik, du vill förekomma, att jag skall uttala min tacksamhet mot dig sjelf. Du talar blott om doktorn och de andra, tror du, att jag ej begriper...»

»God morgon, käraste bror, du finner det nog, efter hvad som varit, bra hemma. Men du har ändå ingen tid att spilla på onödigheter.»

Och gifvande hästen fria tyglar for baronen af som en vind.

Då den hemvändande sonen hann upp på bakgården, kom genast Malena, med förklädet för ögonen, störtande emot honom.

»Käre löjtnanten!»

»Jag måste genast in, min stackars Malena. Är doktorn här, eller någon annan?»

»Doktorn! Jo, det var något till lycka att han fans så nära och att jag i förskräckelsen hade rådighet till att, på eviga fläcken, skicka efter honom!»

»Ja, jag har hela tiden vetat, hvem jag hade hemma, då *du* fans der. Men säg om doktorn är qvar?»

»Nej, han gick nyss och tog det välsignade lilla människobarnet, mamsell Hulda, med sig. Nu är bara doktorinnan inne. Henne och den lilla tycker grefvinnan bäst om.»

De hade nu hunnit förstugan. Kastande öfverrocken åt Malena, öppnade han sakta dörren till sängkammaren. Ingen förberedelse behöfdes, han visste att han alltid var väntad.

»Min son! Min son, jag hör hans steg. Min goda fru doktorinna gå in i rummet bredvid,» så ljud en ansträngd, glädjefull röst mot den inträdande. Nästa sekund knäböjde Detlof framför modern, som han, vida öfver förväntan, fann, såsom han trodde, på bättringsväg.

Emellertid kom snart den kloka sjuksköterskan och förklarade, att hennes man på förhand förbjudit långvarigt tal och uppröring; något, som doktorn vid sin snara återkomst bekräftade.

Det är ej nödigt att uppehålla oss vid hvad som följde: Detlofs innerliga tacksamhetsuttryck mot den hedersman, han just varit angelägen att icke visa sin fattigdom och som nu sett den på allra närmaste håll, och hans tacksamhet mot doktors fru, så anspråkslös i sin godhet. Vare nog, att då de denna gång skildes (utan att läkaren lät öfvertala sig att emottaga det arfvode, den stackars grefven kunde bjuda), det skedde under en djup och ömsesidig aktning och vänskap. Dessutom påstod doktorn, att han blott fått tillfälle att betala en hos löjtnanten innestående skuld, för det denne varit honom till hjälp, då de träffades på den der gästgivaregården, der han tog löjtnantens rum åt sin patient, och doktorinnan förklarade leende, att hon testamenterade den förbindelse, han ansåg sig hafva till henne, åt fru Berthel, synnerligen till Hulda, som grefvinnan tyckte favorisera.

»Göm framför allt en god portion tacksamhet åt baronen på Hahlensborg, ty vi hafva alla samtigen fått stå i skuggan, då grefvinnan fått mottaga sjukbesök af sin förnämne granne, hvilken hon helst förtrott alla sina tänkbara önsknigar . . . Men stäng alla dörrar för lagmanskan — hon är rent af *fastlig!*»

Dessa ord voro de sista, den hederlige doktorn uttalade.

## 10.

Han svor vid sin heder och riddersmannatro.

**D**et visade sig snart för Detlof något, som uppfylde honom med hemlig glädje, nämligen att, näst baron Patriks besök, intet af hans mor mottogs så nådigt som Huldas. Visserligen såg grefvinnan med söt-sur vänlighet på modern, som nästan ständigt var dottern följaktig vid uppvaktningarna, men fru Berthel tycktes föga bry sig om några miner eller förnämna fraser. Hon lemnade, hvad hon af nyttiga saker medförde, till Malena och satte sig sedan ogenerad i någon vrå med sin stickning, under det att Hulda ensam inbjöds att sitta vid sjelfva sängen. Men aldrig uraktlät den förutseende patienten att hålla sonen med någon angelägenhet kvar hos sig, då damerna skulle gå, hvaraf följden blef, att Detlof på hela första veckan knapt fått vexla tio ord med Hulda.

Deremot hände det flera gånger, att baronen just tog afsked på samma gång. Han hade ofta angelägen-

heter att rådgöra med patron Berthel om, och då föll det af sig sjelft, att han följde damerna hem.

Detlofs känslor för den poetiskt älskliga Hulda stego för hvarje dag, som hon, mild och bestämd på samma gång, skötte sin befattning hos hans mor. Och ingen, icke ens lagmanskan eller fröken Selma, kunde komma någon väg med sitt bemödande, att liksom undanpeta den unga flickan. Lagmanskans försäkringar, att säkerligen både grefve Detlof och den sjuka sjelf helst sågo *gamla* vänner omkring sig, hjälpte ej.

Med en värdighet, som Detlof ordentligt tillbad, svarade Hulda: »Så fort grefvinnan visar bort mig, skall jag genast lemna platsen, men till dess det sker, är jag alldeles tvungen att lyda min gamle vän, doktor Murmans föreskrifter, hvilka jag aldrig söker förklara, utan blott lyder.»

Lagmanskan lutade sig då tätt intill den sjuka, vid hvilken hon hviskade så länge, att grefvinnan började kämpa efter luft, och slutligen tog sig mod att förklara, att det var kanske bäst att följa läkarens ordinationer. Och sedan man härom vädjat till baronen, hvilket Selma med glödande vältalighet åtog sig, men denne äfven värjt sig med doktors skriftliga, öppet förevisade uppsats om behandlingen, nödgades damerna från Anneberg gifva med sig. Enda trösten var, att grefvinnan uppmanade sin son, som då lätteligen kunde komma ifrån, att följa dem på väg.

Men naturligtvis måste efter hand någon förändring uppstå.

Grevinnan, som sällan sof väl om natten, sof deremot temligen länge på morgonen, och när hon vaknade, såg hon sig helst på tu man hand med Malena. Det var så mycket, dels med sjuktoaletten och dels med småpratet om skickningarna, som skulle afgöras vid dessa morgonkonferenser, att Detlof då hade öfverflöd

på tid att disponera för uppfriskande promenader, enär, just som doktorn förutspått, det skulle komma att gå långsamt med tillfrisknandet, hvilket likväl icke hade för sig någon visshet.

Nu bar det sig så, att Hulda, som verkligen kände sig något trött af sin befattning hos grefvinnan, äfven erfor ett stort behof af uppfriskande morgonpromenader, och därför hände sig, att hon just promenerade längs den vackra ån på venstra sidan, medan löjtnanten följde den högra och vördnadsfullt aftagande hatten stannade vid bron, som visserligen ej var längre (ty här gjorde vattendraget en smal invikning), än att man kunde samtala på ömse sidor om den, men hvilket dock var obekvämt i det hänseendet, att olyckligtvis så många ord förlorades i följd af de aflägsna fallens dån nere vid bruket.

Löjtnanten tog sig således dristigheten att gå öfver bron, för att meddela Hulda, huru natten varit för hans mor.

När detta första gången inträffade — de hade ej råkats ensamma, sedan de haft sitt, å ingendera sidan glömda, samtal på ångbåten — blef Hulda så vackert öfvergjuten af purpurskyar, att Detlof sjelf rodnade och förlägen framstammade något om att kanske hafva missagat och varit för djerf, då han gick öfver bron. Men det såg så inbjudande ut på denna sidan, der löf- och bokskog representerade södern, medan gran- och tallskogen på hans sida visade, liksom *allt* der, blott kalla norden.

»Och jag,» svarade Hulda nu med ett gladt klingande återljud i rösten, »tänker så olika, att jag förtörnas öfver er smak. Jag föredrager barrskogen. Den susar så hemlighetsfullt, att den just liksom berättar intressanta sagor.»



»Ja, ni vet nog hvilken saga den berättar om sista egaren.»

»Nej, det vet jag icke, ty riddar Detlofs lefnadssaga skulle jag tro ännu har en hel del hemligheter för honom sjelf att lära känna.»

»Det är möjligt. Men troligare är, att den skall endast *släpa* sig fram genom nakna enformigheter.» Vid dessa ord syntes på hans vackra, manligt kraftfulla anletsdrag något af den lefnadsbörda, som hvilade på hans själ.

»Säg icke så. Det smärtar mig innerligt, och dessutom blir det icke på det sättet. Jag är full af vackra aningar. Få se, om jag eller ni blir sannspådd! Men då morgonen är så skön, är det alldeles orimligt att prata så här eller se mörk ut. Får jag tala om för er, att jag så när kommit af mig, då jag blef presenterad för... fröken Selma?»

»Fröken Selma — och hvarför då?»

»Var så god och förställ er icke! Ni mins ju brevet och den förlåtelse jag erhöll för min ogranlagenshet. Jag kunde genast förstå, *hvar* ert hem var beläget, då det befans närmast intill min fars nya egendom och min mor nämt grannarnes namn, särskildt grefvinnans och hennes vän lagmanskan med dotter... Nej, nu har jag säkert varit allt för uppriktig! Ni ser på mig just med den der samma, kalla blicken, som riktigt skrämde mig på ångbåten, då jag gjorde er min bekännelse.»

Detlof visste ej, huru han såg på henne, han erfor en förfärlig och helt naturlig fruktan, att hon af obehågsamhet kunde gifva Selma några meddelanden rörande det der brevet.

»Hvarför,» frågade han efter några ögonblicks tystnad, »glömmer ni ej bort, hvad som icke är granlaga mot den person, ni nämde, att erinra er?»

»Kan herr löjtnanten sjelf förklara, hvarför man kommer i håg vissa saker och glömmar andra? Jag gör ej fröken Selma något ondt genom hvad jag vet, och ni förstår, att det är ett litet kärt förtroende mellan mig och det der brefvet, som förkortade en viss, odräglig natt för mig, och hvilket förtroende jag *aldrig* kan missbruka.»

»Nå, det är åtminstone väl, det!»

»Allting är väl — men nu får jag visst tänka på att gå hem.»

»I fall ni vid ert besök hos min mor i morgon skulle råka komma något tidigare, än vanligt, är belysningen i skogen just då vackrast, och vi kunde hinna göra en promenad der.»

»Nu påminner ni mig minsann om något, som jag så när glömt. Jag är alldeles nödsakad att komma tidigt i morgon, emedan baron Patrik bjudit oss på en ungarlsmiddag. Jag skall rida och det blir gruffligt roligt.»

»Ni vill icke unna *mig* att blifva er stallmästare.»

»Ni har ju icke erbjudit er. För öfrigt ärnade baronen nu på förmiddagen öfvertala er att följa oss.»

»Skall han komma sjelf och hemta sina gäster?»

»Ja, för att gifva mig en första ridlektion. Jag har icke sett det gamla, intressanta herresätet och längtar att få höra på de stora, underfulla glasklockorna, som sitta rundt omkring ett turkiskt eller kinesiskt tempel och hvilkas inre messingskors klinga vid hvarje vinddrag. Ni kommer ju med? Jag skall tala med grefvinnan, jag.»

»Det skall ni icke göra.»

»Hvarför då? Vill *ni* ej undervisa mig på hemvägen?»

»Jag lemnar icke min mor för något nöje.»

»Nu låter er ton icke rätt god. Var riktigt älskvärd i morgon! Jag kommer tidigt, för att rättvist dela mina små gracer. Och nu farväl.»

Hulda kom den följande morgonen verkligen tidigt och nog visade sig skogen helt poetisk i sin vildhet, då solen belyste i otaliga brytningar furor och granar, buskar och snår, men riddaren af Landsby presterade ingen älskvärdhet den dagen. Han sade helt kort, att han afslagit baronens inbjudning.

»Men grefvinnan är bättre. Och *jag* blir så ledsen.»

»Om jag kunde tro det!» Han såg på henne med en innerlig, allvarligt pröfvande blick. »Men hvarför skulle jag vara fåfäng?»

»Jag tror ej, att ni är det ringaste fåfäng. Tänk på att *ni* är min äldsta bekantskap här och att det är så naturligt, att jag icke kan glömma det.»

Icke ens detta hjälpte. Hon var så *barnsligt* öppen-hjertig, att det säkert ingenting betydde.

De veckor, som följde på denna morgon, blefvo dock allt betydelsefullare och dyrbarare för Detlof. Moderns tillstånd flyttade sig just icke hvarken fram eller tillbaka. Men hvad som deremot flyttade sig, var förhållandet mellan de båda, som vårdade henne. Numera var Hulda icke så frimodig i sitt väsende, men han var deremot mera öppen i *sitt*. En knapt hämmad, lycksalig förhoppning berörde honom allt närmare, och det fast han ofta nog mottog hennes meddelanden om nöjet af ridpartierna, hvilka nu, sedan baron fått ned sin släktning, sträckte sig äfven till fröken Selma och härads-höfdingen Reuterdal. De båda herrarne delade stallmästarembetet mellan sig.

Ät alla dessa små förtroenden log Detlof nu helt gladt, ty han kunde ej förstå annat, än att musiken från de gamla glasklockorna kring det kinesiska templet var för Hulda det mest tilldragande af härligheterna på Hahlensborg.

Men nu nalkades en vändpunkt i Detlofs lif, som nådde honom så oväntadt, att han ej, om han det än *velat*, förmådde inleda något slags rådslag mellan sitt förnuft och sin känsla, mellan dödligt såradt högmod och dödligt kränkt kärlek.

Det var åter en morgon, då turen var att, *före* besöket hos grefvinnan, efterse belysningen i skogen, der gamla förtorkade, nedfallna stammar så väl artade sig till sittplatser och der de besökande numera lärt sig att mera drömma än prata. Ett viktigt stadium!

»Ni är er ej det ringaste lik i dag, Hulda? Ni är så upprörd. Skulle era föräldrar, som likväl städse visa mig en så värdefull vänskap, icke tycka om, att ni längre besöker min mor?» Detlof såg oroligt bedjande på henne.

»Låt oss gå litet längre in i skogen,» svarade hon darrande, »men icke der solen blänker. Jag vill ej se solen i dag. Och det vill icke ni heller.»

»Ni skrämmer mig. Är min lycka redan bestämd att slockna i brist af sol? Nå, se, här blänker den ej!»

»Säg ingenting. Jag skall tala och ni, jag vet det, ni skall se på mig med sådana blickar, som jag redan ville gömma mig för. Jag är så rysligt ängslig och tvåhågsen. Ack, råd mig . . . blif ej hård!»

»Tala, tala! Hvarför, Hulda, lägga mig på denna sträckbänk!»

»Derför, att jag är rädd för er. Derför, att jag är rädd att ni ej *vill*, att jag skall försona, hvad jag brutit. I går . . .»

»Nå väl.»

»Vi voro då för tredje gången bjudna till Hahlensborg. Pappa hade gått ned att prata med intendenten, mamma med den gamla fröken, häradshöfding Reuterdal visade Selma svanorna... och... och...»

»Och ni beundrade väl glasklockornas vindspel i det kinesiska templet i sällskap med egaren?»

»Ja, så var det! Och jag tänkte icke på något i världen mindre, än på det som hände. Baron Patrik frågade mig lika enkelt, som han nyss frågat mig, huru jag tyckte om höstblommor...»

»Hvarför stanna igen? Ni ser ju, att ni lyckats förbereda mig!»

»Han frågade, om jag ville blifva hans hustru, och jag kände mig dervid så bestört, att jag ej var i stånd att svara ett ord. Jag är viss, att jag såg ut som ett stackars barn, som gått vilse.»

»Och så åtog han sig att bringa er på rätta stråten, och när ni ej motsade honom, var det ju mycket naturligt, att han antog en eröfrares rätt.»

»Jag sade aldrig *ja*, det betyder jag, men han trodde att min blyghet och tystnad betydde det... Och nu kommer han denna förmiddag att tala med pappa. Men jag vill tillstå för honom, att det finnes någon annan, som ännu icke frågat mig någonting, men som jag dock fast tror på och icke *vill* öfvergifva. Bör jag ej göra detta? Jag är så olycklig, ja, tröstlös!»

»Huru,» utbrast Detlof med stormfull, hårdt vibrerande röst, »huru kan någon qvinna hafva det mod, ni nu visar — att för en man utlägga en sådan frestelse för hans samvete, en sådan komprometterande snara för hans ära! — Vet, att jag, utan att ens behöfva en sekunds öfverläggning, svarar...»

Han tystnade tvärt. Hans blick, der förtviflan och vrede kämpade, tycktes förinta henne. Helt sakta hviskade hon:

»Ni svarar?»

»Att ni ej eger rätt att leka med den *andre* mannen så, som ni lekt med den *förste*. Och jag svär högtidligt vid min heder och riddersmannatro, att, om ni än bröte med baronen, jag *aldrig*, hvarken genom ett muntligt eller skriftligt ord, skall begära till maka den varelse, som jag, olyckligtvis förgäfves, trodde på, liksom man tror på en af Guds rena englar. Nu tror jag på ingenting mer. Här skiljas *våra* vägar.»

»Jag förstår nu, att så måste ske,» sade hon med en darrning, som genomgick hela hennes varelse. »Men ej förr, än ni i er tur hört mig.»

»Hvartill tjenar det?»


»Till att trösta och lugna er den dag, då ni möjligen dömer er hårdhet i denna stund ur en annan synpunkt. Långt ifrån att beklaga mig öfver er vilda vrede, tror jag att *den*, mera än ett sjelfviskt bifall till mitt förslag, visar, att min känsla var egnad en man, som jag under hela min återstående lefnad utan förebråelse kan minnas och högakta. Men jag vill äfven, att *han* skall kunna högakta mig, och därför förklarar jag lika högtidligt, att min stumhet, då baronen gjorde sin fråga, endast och allenast härflöt från häpnad, försagdhet och blyghet att för en så imponerande personlighet förråda, det jag i mitt hjerta lofvat min tro åt en annan. Kom ihåg, huru ung jag är, på samma gång modig och oerfaren (ett ögonblickets barn), huru främmande för baronen, som, genom att taga min tystnad för bifall, hindrade mig att svara! Och då jag just repat mod och ämnade förklara hans misstag, när han sade att han skulle tala vid min far — ja, jag hade bestämdt fått fram något ord, om ej i samma ögonblick härads-höfdingen och Selma kommit in i templet. Då var allt förbi, och vi reste hem, utan att ett enda yttrande vidare af friaren blifvit stäldt till mig, utom det tysta: '*Imorgon*'.»

»Jag tackar er för ert bemödande att göra allt tydligt för mig. Men just nu uppfattar jag ej fullt er goda mening och tiden är för er inne att vända om.»

»Det är sant. Men jag vill tillägga ett par ord ännu. Den moraliska kraft, jag möjligen förut, åtminstone till en del, saknat, har denna morgon kraftigare blifvit väckt. Jag lofvar er, att blifva baron Patrik ett värdigt val. Jag tror icke, att han älskar mig mer, än jag älskar honom. Men nu vet jag, hvarthän jag skall sträfva. Och ni skall få höra, att jag går fram på en hedrande väg. Gif mig er hand till afsked, Detlof! Och om ni ej kan få ordet förlåtelse öfver edra läppar, så uttala det en dag i ert hjerta.»

Han vände sig bort, utan att svara, och vek in på en annan skogsstig.

Hon kallade honom ej tillbaka. Men då den utsträckta handen föll ned, hviskade hon, under det de återhållna tårarna nu fritt badade det ångestfulla, glöddande ansigtet: »O, huru högt han älskar mig — och jag honom! Aldrig, *aldrig* kan jag glömma den fattige riddaren af Landsby, som jag gjort ännu olyckligare än han var. Men hvad helst som jag gjorde, skall *han* ej glömma sin ed. Det är förbi. Hopp, kärlek, ungdom, allt förbi! Jag var i går ett barn, i dag *qvinna*, men med ett oläkligt sår i hjertat.»



## Andra afdelningen.

---

11.

Hvad tiden burit i sitt sköte.

**F**ör första gången inträda vi på Hahlensborgs herresäte. Höstdagens skuggor falla redan öfver den storartade, af gråsten uppförda, byggnaden, som, genomskjuten af ett väldigt hvalf med en väldig, dubbel pelarrad, tyckes med sitt sista, ensliga torn likna en gammal kämpe, bestämd att såsom vaktpost försvara den gamla tiden mot den inträngande nya.

Men de herskare, hvilka senast rådt om godset, hade egentligen låtit det nya blifva representeradt utomhus, i landtbruk och industriella inrättningar. Mängden af rum i det af så stora dimensioner tilltagna huset gjorde obehöfligt att sysselsätta sig med restaurering i annat än den del af första våningen, som varit de senare familjernas boning, liksom uti ett antal gästrum.

Den nuvarande egaren, hvilken under nära sexton år lefvat utrikes, var ej af lynne att föra stor stat. Han nöjde sig med att blott litet utvidga och modernisera föräldrarnas våning, för öfrigt ansåg han, att det skulle vara ett helgerån att störa lugnet och den hemlighetsfulla tystnaden i de gamla, mörka korridorerna och



salarna, med underliga, skulpterade skåp, liknande försvarliga kabinetter, och innehållande prof på åtminstone två århundradens smak och lyx i allehanda vägar.

Det hade fordom funnits en hög mur kring inre gården, hvilken ännu benämndes borggården, men af muren fans numera blott en del, *den*, som låg åt trädgårdarna och sjön. Den var beklädd med vindrufsrankor, hvilka åt den heta, södra solsidan bar drufvor, mognade i fria luften.

Genom det förut nämnda hvalfvet, hvars golf var belagdt med hvita och svarta marmorrutor, gingo ingångarna på ömse sidor uppför breda trappor, slutande med höga, djupa förstugor vid hvarje våning. Bottenlokalerna tillhörde de ekonomiska förhållandena och tjänstepersonalen, undantagandes en mindre afdelning rum, der den gamle intendenten residerade.

Åt venstra, det vill säga södra trappan, tager man af, för att komma till den af baron Patrik och hans familj bebodda våningen, der all kyla, alla vålnadslika skuggor äro förvista, och der sol, huslig trefnad och glada färger möta ögat i allt, hvad det skådar.

Baronen hade nyss stigit af hästen och sprang med en liffullhet, som fordom tyckts vara honom främmande, uppför trappan, ryckte upp dörren till försalen och möttes af den för hans hjerta välkomnaste syn, den snart treårige, storväxte och starke sonen, som i karriern red på en käpp öfver det bonade golfvet, svängande i luften en liten sabel och efterföljd af en stor hund, hans förtrogne lekkamrat och försvarare mot kalkonerna och de långhalsade gässen på bakgården, de enda varelsor, som baron Patrik *junior* visade den äran att hysa respekt för. Hästar, kor och alla andra slags invånare från jorden, luften och vattnet älskade han och tillbad både påfågla, papegojorna och de tama ekorrarna.

»Hvad har du gjort så länge, pappa? Jag är så hungrig, så hungrig, både jag och Kastor, men mamma sa, att *du* inte kan äta, om inte *jag* äter med.»

Och härpå flög pilten i faderns famn och blef smekt på annat sätt, än de gamla murarna, enligt den gamla stränga uppfostringsmetoden, skådat af fäders och söners möte.

»Och hvar har du mamma?» Baronens ögon lyste af stolthet och tillfredsställelse att äntligen ega en son, en präktig arfvinge, som skulle blifva en heder för det gamla huset.

»Här, min gode Patrik, har du mig,» sade den unga dam, som visade sig på tröskeln från ett inre gemak. »Jag har icke,» tillade hon med ett förtjusande småleende, »varit en ohörsam husfru. Jag har icke ens nalkats den lilla bron till mitt kära, kinesiska lusthus, och endast från fönstret uppfångat en svag klang af klockorna. Är borgherrn då nöjd?»

»O, han är tusen gånger mera än nöjd och skulle säkert aldrig förbjuda sin dyra maka hennes älsklingspromenad, om det ej i det uråldriga, ensliga templet vore så fuktigt och dystert och om det ej dessutom tydligt visat sig, att vindkonserten, som utföres af glas-klockorna, verkar melankoliskt på dig, min Hulda. Detta är icke alls värdt att neka. Jag har till och med öfverraskat dig der i tårar. Nå, se för Guds skull icke så förskräckt ut! Icke är det underligt, om själen drömmer och blir en smula fantastisk vid den musiken. Men nu måste jag i hast göra toalett, så att vi komma till bords — ungersven och hans vapendragare äro uthungrade —, sedan skall du få höra en nyhet, som jag tror kommer att intressera dig något.»

Hulda egde efter ett fyraårigt äktenskap ännu hela det sagopoetiska doftet af jungfruns skära, börjande fågning. Det hela var blott utveckladt från knopp till

blomma. Och man skulle nästan kunnat tro, att icke heller blomman ännu vid de tjuogoett åren nått sin hela utveckling, så ung och eterisk syntes denna gifta qvinna. Särdeles hade formerna ännu att vänta någon mera fyllighet. Den skulle ej störa, endast fullborda den så vackert mejslade figurens harmoni.

Middagen var slutad.

Ungersven, junker Patrik, och hans vapendragare, Kastor, sofvo tillsammans på en matta i salen, der de fallit under sina lekar. Det rådde ej minsta klemmande med siste närvarande borgherrn, också var han så utbildad och stark, som om han varit ett år äldre, än han var. Och hade blott icke kalkoner och gäss funnits till, så skulle den stora yttergården varit honom än dyrbarare att tumla om på. Men den lille krabaten var dock redan så stolt, att när fadern med en förvånad blick betraktade hans *baksteg* för den annalkande »gåsen», med hans utsträckta hals, han tog mod till sig och med det lilla hjertat i hårdaste pickning helt kavat trädde emot fienden.

När då missnöjet och förvåningen i faderns blick förbyttes till ett gladt leende, blef unge Patrik så lycklig, att han med ett litet spö i handen gick emot potentaten, som han till sin förtjusning fann genast färdig att retirera.

»Du må aldrig vara rädd för någonting annat, än en feg fruktan och en ond gerning, min son. Försvara alla, som äro mindre starka än du, en liten rese, och låt icke härnäst Kastor försvara dig mot kalkoner och gäss, ty då får Kastor ingen respekt för dig, och inte heller stall-Petter, som är din gode vän.»

Så der lät i allmänhet faderns uppfostringsprinciper.

Men nu, medan ungersven somnat i salen, med hufvudet på Kastors rygg, skola vi blicka in i det röda gemaket, det husliga hvardagstemplet, der den unga hustrun sitter i divanen bredvid mannen.

»Jag längtar att få sofva, med hufvudet på ditt knä, liksom pilten der ute, begagnande sin trogne vän som hufvudkudde, men jag skall icke sträcka ut mig förr, än jag sittande fått se på dig, medan jag berättar min nyhet.»

»Är det då en nyhet, vid hvilken mina intryck skola utforskas?»

»Alldeles det, min nådiga fru gemål. Sjelf såg jag aldrig något, det erkänner jag, men små fåglar, jag vet icke hvarifrån, hafva någon gång på skämt sjungit för mig om en rival, som dock förhöll sig så stilla, att jag på den tiden ingenting hörde.»

En lätt dallring bäfvade genom Huldas lemmar.

»Du förstår säkert, hvem frågan gäller,» fortsatte Patrik. »Han har ej sett sitt hem, stackars, hederlige Detlof, på fyra år. Du mins, att då modern dog, just vid den tid vi blefvo förlofvade, han alls icke ville stanna öfver vårt bröllop. Det var ändå icke så långt till november.»

»Kommer riddaren af Landsby verkligen hem? Är du säker derpå? Jag trodde att, sedan han vid afresan bortarrenderade den lilla gården till pappa, han ej fann behof af att komma åt denna trakt.»

»Nej, se bara, sådan vacker rodnad det gamla minnet framkallar. Damerna äro i allmänhet tacksam- mare, än männen, vid erinringen af en liten oskyldig kurtis. Men du kan tro mig, min älskade, att affären kommit att stanna dervid. Vår stolte grefve har ingen smak på allvar för rika flickor. Det kunde nog stackars fröken Selma hafva intygat, om hon varit fullt upp-

riktig mot domaren, som tog henne på god tro, att *han* var hennes första tycke.»

»Det är ej värdt, min vän, att du drager på mun åt häradshöfdingen. Är han ej nu fullkomligt lycklig?»

»Visserligen. Selma är en artig hustru, och Anneberg ett artig ställe, då man, som Reuterdal, önskade en fast position, hvilken kunde hjälpa honom till ortens representantskap. Men i alla fall komma vi nu från hufvudämnet.»

»Det göra vi icke, min dyre Patrik. Fast löjtnant Detlof icke lät fängsla sig af Selma, så var det ej af princip. Jag såg en gång (genom en tillfällighet) ett bref från honom till hans mor, deri han utvecklade skälet för sin obenägenhet mot denna förbindelse. Och det låg ej i rikedomen. Då denna lät förena sig med känslan, ansåg han ej (såsom hans mor fruktat), att någon slags stolthet kunde få makt med honom. Det var *då* ingenting förödmjukande.»

»Deri har han tusen gånger rätt. Men då, i det fallet, om hans känslor talat för *dig*, min älskling, var han en rival, som jag mycket skulle fruktat, om jag förstått det!»

»Patrik, i fall du någonsin frågat mig...» Hennes stämman blef svagare, men dock tydlig.

»Hvad hade du då haft att säga mig? Jag frågar nu, och jag gör det med det högsta förtroende, ty jag har genom dig, min ljufva, lilla Hulda, njutit en allt för ren huslig lycka, att misstro henne, som skänkt mig den. Var det något allvarligare?»

»Ja, min Patrik! Han älskade mig och jag kände det, fast han ej ännu fullt direkt friat på *det* sätt, som är antaget för frieri.»

»Och du!»

»Jag var honom innerligt tillgifven, det vill jag för ingenting i verlden dölja för dig, då du, som jag från

början önskat, gjort mig någon fråga. Du minnes, att jag kom dagligen till Landsby och vårdade hans mor. Men ofta, innan hon var färdig att taga emot om morgnarna, promenerade hennes son och jag i den präktiga skogen, sålunda fortsättande den intressanta bekantskap vi, som du hört, gjort under resan. Men nu visar ditt ansigte någon oro! Tro mig, dertill har du alls ingen anledning.»

»Jag förstår ej rätt två saker. Den första, huru jag under detta förhållande fick ditt samtycke, den andra, hvarför detta förtroende undandragits mig?»

»Det, min ädle Patrik, har haft alldeles samma orsak: min medfödda blyghet och fruktan att såra dig. Då du frågade mig, alldeles fullkomligt oförberedt, om jag ville blifva din hustru, kände jag mig rent öfverväldigad af rädsla att hitta de rätta orden. Du var i mina ögon en stor och mäktig herre mot den fattige, stolte och unge riddaren af Landsby, med hvilken jag kunde prata fritt om allting. Och rätta förhållandet, min herskare, är det, att du behagade taga för afgjordt att min häpna tystnad var, icke ett barns osäkerhet, utan ett blygt samtycke, och att du, om du tänker efter, aldrig fått något annat *ja*, än det bruden uttalade, men *det*, försäkrar jag dig heligt, var gifvet i fullt medvetande.»

»Herren vare då lofvad för det! Och jag tror, vid Gud, att du har rätt i det andra! Men *han*, men *du* sjelf? Det var ej naturligt, att du, sedan den der öfverrumplingen var öfver (som jag har att förebrå mig), icke sökte omgöra saken.»

»Han ville det ej. Vi träffades på morgonen dagen efter, jag sade honom då, huru det oförklarliga händt, och jag försäkrade honom, att jag nu skulle hafva mod att för dig bikta allt.»

»Nå väl, nå väl!»

»Dyre Patrik! Han liknade icke dig i något hänseende. Han afslog med kall hårdhet detta förslag. Jag skulle ej leka med den *andre* mannens känslor, liksom med den *förstes*. Han anklagade mig, att genom detta förslag utlägga en snara för hans samvete, och han svor högtidligt vid sin heder att aldrig, om än mellan oss båda, dig och mig, ingenting blefve af, att *aldrig*, hvarken muntligen eller skriftligen, begära mig till hustru. Och detta starka, allvarliga språk, vid hans riddersmannatro och ära, långt ifrån att såra och nedslå mig, väckte hos mig den kraft, jag saknat. Jag förstod fullkomligt hela vigten af hans isande, stränga ord och svarade att jag skulle visa, att jag var honom värdig, genom att blifva dig en värdig maka.»

»Hvad du ock blifvit, min Hulda. Jag känner ej en gnista svartsjuka mot Detlof. För att kunna missakta honom genom en enda misstroendets tanke, skulle jag visa, att jag ej förstod mig på en dylik karaktär. Ni voro båda vid den tiden för unga att hafva förenat era öden. Han har verkligen dröjt fyra år att komma tillbaka, men då han nu kommer, kunna vi båda vara öfvertygade, att han känner sig utan fara kunna återse dig, och du, en öm maka och mor, har ännu mindre att befara.»

»O, tack, tack! Du är den ädlaste af män och du har nu vältrat den sista tyngden från mitt hjerta. Jag tror fullt och fast, att hans och mitt möte skall afgå utan någon förlägenhet.»

»Det får du ej anse alldeles säkert, men jag hoppas vi skola få se honom så ofta, att förlägenheten snart afnötes. Tyst, jag tror det är din fars röst! Då få vi höra något närmare.»

## 12.

## Svärfars meddelanden.

**D**et var Huldas fader, patron Berthel, som inträdde. »Svärfar är mer än vanligt välkommen,» yttrade baronen, framräckande sin hand och hjertligt tryckande den, som med enkel fryntlighet sträcktes mot honom.

»Nå, hvarför är jag mer än vanligt välkommen?» Far och dotter helsade på hvarandra lugnt, men varmt.

»Jo, jag hade i dag ett enskildt ärende, *icke* å tinginget, men till domaren, för en af mina torparens räkning, och då nämde Reuterdal, att svärfar nyss rest derifrån, qvarlemnande en för honom mycket brydsam nyhet om vår grannes hemkomst. Reuterdal lever alltid i den smickrande öfvertygelsen, att han varit en lycklig rival till Detlof. Han tror som kungsord lagmanskans hemliga försäkringar, att parti varit å bane mellan fröken Selma och den unge grefven, och att det troligen kommit till stånd, om icke den förfärlige doktor Murman bortjagat grefvinnans äldsta vänner. Sedan kom sorgen, och långt innan sorgårets slut hade Reuterdal dragit stora vinsten ur äktenskapsurnan. Men berätta nu allt, svärfar! Häradshöfdingen hade ej fattat, om Detlof komme hem på besök eller på fullt allvar.»

Att baron Patrik hade så mycket att förmäla på en gång, kom måhända deraf, att han ville lemna sin hustru tid.

»Vår käre häradshöfdings förvillelse,» menade patronen, »är icke, nota bene på visst sätt, utan grund.



Om grefvinnan haft inflytande öfver sonen, hade hon visst icke begärt något bättre, än att få sina och lagmanskans planer att gå ihop, men unge greffen satte sin fasta vilja mot partiet. Anneberg var en präktig egendom, men han var ej den man, som kunde se bort från det, som fattades, åtminstone på ena sidan. Och det visar bäst, huru hederlig han var och ännu är, ty bedrager jag mig icke, är det en affär i samma väg, som nu resolverat honom att komma hem och ingå på mina planer. Han inträffar i dag åtta dagar.»

»Kära pappa,» utbrast den unga friherrinnan med något hastig röst, »hvad var det för en särskild nyhet, och hvarifrån har *pappa* fått den?»

»Den gåtan är visst litet simpelt ihopkommen, men måhända därför icke osannolikare än många andra. Jag hade dock icke alls fäst mig vid den, om ej greffvens bref kommit samtidigt.»

»Nu måste svärfar skynda på,» inföll baron Patrik, »eljest kan Hulda blifva sjuk af otålighet. Hon är ännu mera nyfiken än jag.»

»Jo, saken är den, att jag i förgår hade bref från vår gamle vän doktorn, och deri berättar han, att deras husmansell hört från sin syster, som är hushållerska i öfverste C—s hus, att öfverstens systerdotter, en 'gruffligt rik' fröken visst, så sades det åtminstone, skulle gifta sig med den nyttnämde kaptenen vid öfverstens regemente, unge greve Detlof M., som för icke länge sedan kommit från Tyskland och nu ett par månader varit på Orsta, öfverstens egendom. Så lydde gåtans upprättning. Emellertid tror *jag* ej, att det är ett blott sqvaller, ty i går kom greffvens bref, icke mångordigt, som vanligt, men med bestämd förklaring, att sedan han nu fullbordat alla forskningar för den krigshistoria, hans gamle chef var sysselsatt med, och icke kunde göra honom vidare hjälp, var han ledig att få beskåda

sitt gamla, nu nya hem, sedan det blifvit ombygdt och allt annat förbättradt. Ja, han tillade, att han trodde sig komma att ingå på min plan om anläggningen af bomullsspinneriet, ty han behöfde verksamhet. Och får jag honom härtill, skall hans affärer gå upp. Vattenfallen nedanför Landsby, liksom tomtplatserna på utkanten och skogsvirket, äro förträffliga. Och då jag har rörelsekapital, skulle det blifva ett för oss båda lyckligt bolag.»

»En aldeles utmärkt plan,» inföll baronen. »Giftermålet kan dock därför icke vara så otroligt. Kanske kan just det vara orsaken, att han vill höja sin ekonomiska ställning, hvilken för öfrigt gått in i ett helt annat skede, sedan svärfar, allas vår mästare i ekonomi och industri, tagit Landsby på arrende. Icke hade väl chefen kunnat hålla honom i utlandet under två särskilda resurer. Den sista har räckt i närmare två år.»

»Jag har icke skickat honom mer, än ett par obetydliga poster. Han antager, att hela arrendet, trots mina förbättringar, åtgått för byggnadskostnaderna. Men det har det icke, så att han har medel för inredningen, som han velat bestämma sjelf. Men två rum, salen och sängkammaren bredvid, har jag låtit måla och i senare rummet insatt de hjälpligaste möblerna efter auktionen. Men för salen är jag rådvill.»

»Det vet jag råd för. Här befinner sig, uppe i ett af de gamla, obegagnade rummen, den salsmöbel, som jag, för att hjälpa upp auktionssumman, till skäligen högt pris inköpte, nota bene vid *den* auktion, som måste göras efter gamle grefvens död. Svärfar får säga, att svärfar köpt den af mig, emedan den tillhört hans familj. Jag har redan tänkt på detta och nyss sett på möblerna. Det är tolf stolar och två soffor af skulpterad ek med svart tagelklädsel. Och de befinna sig i

godt stånd. Men här prata vi ensamma. Hvad tror du, Hulda, om giftermålet?»

»Det tillåter jag mig ej tro någonting om, men deremot undrar jag, hvad han så länge lefvat af utrikes.»

»Kors, har jag glömt nämna, att han under ett och ett halft år varit anställd som fäktmästare och äfven som lärare i gymnastik vid ett stort tyskt, enskildt institut, der han haft utmärkt väl betalt? Det brevet fick jag på våren, då ni ännu voro i södra Frankrike. Men nu måtte jag väl gjort tillräckligt besked för mig, för att få träffa dottersonen? Jag kommer eljest med uppdrag från min kära hustru, att ni i morgon, på hennes namnsdag, behagade komma på morgonen och stanna hela dagen. Då kunde vi under förmiddagen gå upp och se på grefvens villa. Ni hafva blott sett den på yttersidan.»

»Den hedrar svärfars artismak och kunde gerna stå i sjelfva Italien. Hvad menar min Hulda om förslaget?»

»Jo, jag går in derpå. Men hvarför säger pappa nu alltid grefven? Förr hette det löjtnanten och nu kunde det väl heta kapten.»

»Det kommer deraf, kära du, att då han sändt mig sina olika utländska adresser, det alltid, förutom löjtnant, stått *greffe*. Titeln gjorde honom väl nytta der ute.»

## 13.

## Han kommer!

«Så snart patron Berthel lemnat måg och dotter — den driftige mannen hade aldrig tid till öfverlopps — slöt Patrik med djup hjertlighet hustrun i sina armar.

»Ja,» sade han, beundrande, »just så skall en renhjärtad och pligtrogen qvinna, en hängifven maka bete sig under en sådan stund, som du nyss genomgick! Har din far haft någon aning om det, du anförtrött mig?»

»Icke allenast en aning; han fick mitt hela förtroende den der morgonen, då jag kom hem från Landsby och visste, att *du* skulle komma på förmiddagen.»

»Du vände dig icke till din mor?»

»Nej, jag älskar henne dotterligt varmt, men ehuru pappa är affärsman, är han i vissa ömtåligare punkter vida mindre realistisk än mamma. Jag kände just då, att om jag med mina upprörda känslor kommit till henne, skulle hon utan försyn kallat mitt och grefve Detlofs förhållande en romantisk barnslighet. En flicka hade ej rättighet att tala ett enda ord om känslor med en man, som ej rent ut friat till henne. Och därför...»

»Derför gick du till din far, som väl gömmer en liten poetisk vrå inom sig, liksom din gamle farfar, den poetiske porslinsmålaren, och af hvilken man blott ser den reela utsidan. Men var säker, min lilla Hulda, att din mors sätt att betrakta saken var särdeles aktningvärdt.» Baronen ansåg det onödigt att meddela sin fru, att han kände en fullkomlig sympati för sin svärmors åsigt.

»Jag gick emellertid till pappa. O, Gud, hvad han väl förstod mig, alldeles som farfar, då jag var barn! Och sedan han med tårar i ögonen försäkrat mig, att han mycket gerna skulle mottagit min 'fattige riddare', i fall han genom någon vink anmält sig, hvilket likväl varit opassande under hans moders sjukdom, så var denna ungdomsroman icke vidare att bygga på, ty en man, så danad till karaktären, som herren till Landsby, skulle aldrig, bestämdt *aldrig*, återkomma, och i så fall vore jag fullt oförhindrad att bestyrka det löfte, som jag under gårdagen genom min tystnad gifvit baron von Hahlen, hvilken ej af sin utvalda följeslagerska begärde någon öfverspänd känsla, utan en varm, aktningfull tillgifvenhet och ett fullt medvetande om, hvad en trofast hustrus pligt innebär. 'Kan du skänka honom detta, så blir han nöjd. Sedan skall han nog förstå att vinna mera'.»

»Din far är en ärans man och framför allt en klok man. Var det ej fråga om att förtro mig allt?»

»Jo, jag bad pappa råda mig. Men han ansåg det ogranlaga mot löjtnant Detlof att säga det nu. 'Framdeles, då baronen vunnit hela ditt förtroende och ej missförstår ditt lilla, vilsekomna hjerta, blir det tid'.»

»Och det har nu visat sig, att han såg klart i framtiden. Jag vill, såsom det högsta prof af min tacksamhet, jag förmår gifva dig, för första gången säga något, som jag vet skall bringa glädje i ditt hjerta. Vet då, min Hulda, att aldrig, under hela mitt första äktenskap, icke ens i den så kallade smekmånadens solskensdagar, erfor jag den rena frid och lifsvarma glädje, som du skänkt mig. Min och min tyska grefvinnas tillvaro var helt och hållet ytlig och flärdfull, som hennes själ. Då den rusiga passionens låga brunnit ut, hvilket gick fort, var det förgäfves jag sökte efter huslig lycka. Hon var endast verldsdam, tills en grym, obotlig sjukdom tvang

henne att med gränslös saktad vända ryggen åt denna lysande tummelplats för hennes segrar. De tvenne barn, hon skänkte mig, hade moderns sjukdomsfrö. De voro tvinande plantor, som tidigt flyttades till den för dem lyckligaste jordmånen. Enkling vid tretiosex år, var jag tillräckligt ung att söka en enklare lycka. Och sedan de stora affärernas utredning uppehållit mig hela enklingsåret der borta, reste jag till mitt gamla, svenska hem, med full afsigt att, så fort som möjligt, göra ett nytt val. Gud lät mig finna det bästa. Och den kraftfulle, raske son, du skänkt mig, hos hvilken jag blott upptäcker goda instinkter, fullbordar så helt min lycka, att jag endast kan bedja om dess fortfarande.»

»Tack, min dyre Patrik, för detta förtroende! Och var viss, att ditt så tillitsfulla hjerta ej skall genom mig få något att klaga öfver.»

Veckan var förfluten.

Det hade förljudits, att den »fattige riddaren af Landsby», hvilket råkat blifva en ofta begagnad titel, var återkommen, och baron Patrik red genast öfver, för att vara en bland de första grannarna, som helsade honom välkommen i det gamla hemmet. Ty värr, hade han ej träffat Detlof, som begifvit sig med patron Berthel någonstädes långt bort. Det var gamla Malena, som nu kommit till det så godt som nya Landsby, för att hushålla för sin forne husbonde. Hon hade redan, genom den hederlige patron Berthels försorg, varit i villan hela veckan.

»Således, min bästa vän, har din vackra mening gått förlorad för i dag,» sade Hulda, som ända ut i den stora, södra trappan kom emot sin man.

Hon syntes sig alldeles lik, ty hon hade förvärfvat en nästan otrolig sjelfbeherskning. Men glasklockorna kring det kinesiska templet kunde hviska till hvarandra om ett rastlöst gående fram och åter i deras närhet, och då vinden rörde deras fattiga, små metallhertan, så att de klingade ljufvare och skönare än någonsin, visste de kanske också att ett människohjerta slog i skenande fart nära dem.

»Ja, älskade,» svarade Patrik enkelt, »och det lönade ej mödan att försöka vänta. Jag lemnade mitt kort, med påskrift att vi väntade.»

Följande dagen rådde en viss spänning inom båda makarna, och baronen önskade inom sig, att *det der första* väl vore öfver. Men det der *första* kom hvarken den dagen eller den derpå följande. Först tredje dagen vid ett-tiden, då baron Patrik som bäst hade en liten exercis med sin son i försalen, kom en betjent in och meddelade, att grefven från Landsby frågade, om han fick den äran att besöka herrskapet.

»Naturligtvis, skynda dig att släppa in honom hit.» Och Patrik hann jemt och nätt att, skjutande upp dörren till röda gemaket, älsklingsrummet, hviska till sin hustru: »Detlof är här, om en liten stund komma vi in,» än dörren till ett yttre rum öppnades, då Hulda i ett oredigt virrvarr hörde tvenne röster blandade med barnrösten. Men något tydligt ord hörde hon ej och hon bad blott Gud af sitt varma, skuldfräa hjerta, att hon måtte kunna öfvervinna detta marterande, under flera dagar kända, nervlidande, som kom hennes blod att liksom forsa genom ådrorna. Hon älskade ju sin man, o, så innerligt! Mätte blott ingen *farlig* eller förebrående blick träffa henne.

Nu gick dörren upp. Det skymde först för hennes ögon, ehuru de modigt vändes mot de inträdande, men sinnesförvirringen upphörde liksom genom ett trollslag

och ögonen fingo genast sin fulla synkraft, då en fullkomligt lugn och i synnerhet fullkomligt naturlig röst lät höra de mycket enkla orden:

»Det gläder mig, min friherrinna, att få lyckönska er till den husliga sällhet, jag ser uppblomstrad omkring er. Patrik visar mig bilden af en man, som måtte hafva få önsknigar kvar. Den lille gynnaren, er son, har redan tagit fasta på mitt intresse. Och ni sjelf har i ert utseende knapt en reminiscens kvar af doktor Murmans patient, som jag fick den äran att lemna mitt rum. Ni mins det ju?»

»Fullkomligt. Och dessa år har äfven visat sin makt öfver er.»

Hon betraktade visst icke utan förvåning den helt och hållet svartklädde, förnäme mannen med den reserverade hållningen. Hon hade på resan blott sett honom i uniformskappa, sedan i en officers släpmundering. Den civila elegansen gjorde honom helt och hållet främmande, särdeles sedan de stora, mörkgråa ögonen, fordom så strålande, med ett blott förbindligt uttryck sökte gifva de svala orden något mera lif, men dock blott lånade dem sin lugna ljumhet. Den fattige riddaren af Landsby syntes hafva blifvit en imponerande herre. Hans hela, nu utbildade och förskönade, utseende uttryckte emellertid, att han vid fyllda tjugonio år lemnat all lifvets illusion bakom sig. Icke en skymt af sinnesrörelse visade sig.

»Du bereder oss väl det nöjet att stanna till midnatten, min bror?» sade baronen, som ville bortblanda det stela elementet.

»Ja, det kan väl herr grefven icke neka oss.» Naturligtvis hette det *nu* »herr grefven». Löjtnant Detlof och de med honom förtroliga minnena kunde sofva i sin graf.



»Jag måste beklaga,» svarade han, »att detta nöje för i dag blir mig förnekadt, ty häradshöfding Reuterdal kom i går och aftrugade mig löftet att i dag äta middag hos honom och hans fru, men dessförinnan ville jag göra ett kort besök, med förhoppning att snart få aflägga ett längre.»

»Då föreslår jag,» sade den unga värdinnan, »blir icke det bra, Patrik, att herr grefven inviterar våra vänner på Anneberg att möta honom här i morgon, men icke senare än half tre, ty vår middagstimmå är tre.»

»Förträffligt, kära Hulda! Vi skicka bud till dina föräldrar och så är cirkeln fulltalig. Jag hoppas, bror Detlof, att du icke för andra gången ger min hustru afslag.»

»Långt derifrån. Jag skall framföra ärendet och i alla hänseenden göra brukspatronen och hans fru sällskap. Jag står i otrolig förbindelse till din svärfar,» vände han sig till Patrik. »Den utmärkt smakfulla villan skall blifva mig ett gladt och, som jag hoppas, lyckligt hem. Och, käraste bror,» nu fick tonen en helt varm brytning, »gamla Malena var icke det enda gamla, jag fann der. Jag blef djupt rörd af din vänskap att sända mig den möbel, som varit min fars. Jag kan nu, när jag vill, se honom sittande i någon af sofforna; och jag afbröt genast din svärfar, då han talade om *inköp*. Nej, broder, jag tager möbeln för hvad den är, en gåfva från min faders mest värderade unge vän. Men icke ett ord mer. Det är tid att taga afsked.»

Och med en kraftig handtryckning till mannen och en vördnadsfull bugning för hustrun var han genast ute i salen.

Det syntes tydligt, att de framkallade minnena varit honom för starka. Men då han åter träffade den lille

arftagaren, hvilken svängde sin sabel mot den store Kastor, som värdigats resa sig på två ben, då ljusnade hans drag och han lofvade pilten, att de skulle fäkta tillsammans.

»Det blir jag tacksam för,» sade Patrik. »Pojken har icke ringaste smak för annat än att fäkta och rida på käppen, tills stallpojken blir ledig att föra den lille öländingen med ryttaren kring gården. Nå, nå, jag anförtror honom icke ensam åt hans vän från stallet.»

»Allt gick ju på bästa sätt, min söta Hulda,» sade Patrik, då hofslagen af grefvens häst, som blifvit ledd till hvalfvet, upphört att ljuda.

»Han var dock så förnäm och stel.»

»Något. Men det var vackert, att han på ett för mig så hedrande sätt mottog gåfvan.»

»Det var det. Och vi behöfva verkligen ej oroa oss för honom.»

---

#### 14.

Den fattige riddaren gör bjudning för sina grannar.

Hösten och vintern hade gått fram genom tiden och våren stod i festlig skrud, glänsande och blomsterrik, som människans bästa belöning för snö, storm, dimmor och alla slags temperaturinverkningar, hvilka hon varit underkastad under jordens långa slummer.

Under de passerade årsskiftena hade för detta löjtnant, nu, såsom vi hört, kapten Detlof alls icke lefvat

som eremit i sin villa. Först och främst hade han från början af hösten till närvarande tidpunkt varit ifrigt sysselsatt att egenhändigt måla flera af sina rum i olika intressanta stilar, ty han var skicklig häruti. Och han skulle med all säkerhet komma att, allt efter som medel och håg stodo honom till buds, i bästa smak möblera och dekorera sin boning. Detta var hans nöje; hans arbete var att efterse byggnadsföretaget, som, hvad kapitalet beträffade, låg i patron Berthels hand. Men denne, som blef ett värderadt sällskap för sin unge bolagsman och som högt värderade honom, invigde efter hand Detlof i hela affärsgången af deras ömsesidiga ställning. Men näst efter affärerna hade man sällskapslivet, och så öfverhopad af bjudningar var herren till Landsby, att han noga fick se sig om att kunna antaga hälften. Men då han kom, var han ständigt vid jemt lynne; aldrig upprymd, men aldrig melankolisk.

Under denna tid träffade han icke, genom någon enda tillfällighet, den unga herskarinnan på Hahlensborg ensam, och baron Patrik skulle hafva trott, att hans hustrus ungdomsroman varit fullkomligt betydelselös, om ej en sak inträffat, som, så att säga, fullkomligt öfverrumplade Detlof.

Det var mot slutet af vintern, som baron Patrik en dag kom så godt som inrusande till sin vän och granne, hvilken just nyss helt trött hemkommit från ett särskildt arbete. Han var nämligen sysselsatt att i en rymlig utbyggnad uppföra ett par gymnastikställningar, för att om söndagarne, till befrämjande af både moraliskt och materielt gagn, undervisa de unga bondgossarne och arbetarne i denna stärkande och nyttiga förströelse, der äfven premier för de skickligaste skulle utlemnas.

Detlof hade vårdslöst kastat sig på soffan, då baron Patrik, rent af strålande och upprymd till sinnes,

kom att omfamna honom och förklara, att han hade en anhållan att göra, en anhållan, som icke kunde afslås, det gälde att stå fadder åt en nykommen verldsmédborgare.

Alldeles blek och häftigt skjutande den vänlige och lycklige baron Patrik ifrån sig, utbrast han: »Nej, nej, omöjligt! Skulle *jag* stå fadder till . . .» Han stannade tvärt.

Nu visste baronen nog, men det han förstod och som skulle blifva ensamt för *honom*, hade han sinnens närvaro nog att alldeles *icke* förstå. Han hade den takten att visa sig nästan stött öfver afslaget, men skyndade sig att tillägga: »Neka, käraste bror, om du så vill, hela världen (jag vet ju huru många människor som hafva motvilja för att deltaga i denna ceremoni), men jag litade på dig och tänkte, att du skulle kunna komma att hålla af mina gossar.»

Under detta tal hade Detlof fullkomligt återvunnit fattningen och fast öfvertygad, att baronen ingen ogynsam slutsats gjort, svarade han: »Du har rätt. Jag kan ej, som i allmänhet sker, betrakta de åtagna pligterna som en blott ceremoni och jag har en oöfvervinnelig motvilja för att . . .»

»Gifva en gammal vän afslag. Nå, det var hederligt.»

»Käraste bror, så var ej menadt. Och dessa stora fadderskap — du måste förlåta mig.»

»Här är alls icke fråga om något stort och lysande fadderskap. Då skulle vi vänta tills modern kunde vara närvarande. Men så skall det denna gång, enligt svärmors råd och Huldans egen vilja, ej ske. Det blir om söndag, då presten kommer från kyrkan, och inga andra faddrar, än svärmor, som bär pilten, stående mot vår domare, fru Selma mot den nye provincialläkaren och du sjelf mot hvilken af grannfröknarna, du behagar välja.»

Med tydlig lättnad yttrade grefve Detlof, att valet var likgiltigt och att han väl icke längre skulle vara envis.

»Tack, broder, tack, och nu skall jag ej uppehålla dig, jag har litet här midt öfver att uträtta hos svärfar. Är han icke en präktig karl? Jag ordentligt älskar honom.»

»Det gör jag också. Det är hedern och redligheten personifierad.»

Härmed skildes herrarne. Blifven ensam, kastade sig Detlof åter på soffan. Och *något* var det, som soffdynan upptog och gömde bland sina gamla, urblekta rosor.

Månader hade passerat sedan den dag, då baron Patrik gjorde sin invitation. Detlof var just nyss hemkommen från mötet och hade utfärdat invitationsbref till grannarne på kaffe och ungarlssupé. Den lilla festligheten skedde just med samma, af den orsak, att den präktige doktor Murman kommit med sin doktorinna till patronaget, men blott på ett kort besök. De stodo på en ny badresa till Marstrand och skulle göra sällskap med baron Patrik och hans fru, hvilka ärnade sig till samma badort. Det var således två anledningar för Detlof att skynda sig. Fru Berthel hade åtagit sig hela värdinnebestyret, från kaffebordet till aftonmåltiden.

Villan, som nu hade fått sitt förmak enkelt möbleradt, stod alldeles i brudlig skrud, blommor inne och blommor ute, blomsterguirlander (målade förstås) på väggarna och (naturliga) kring verandans pelare. Det var en ståt, som visade, att den fattige riddaren denna gång icke ville vända doktorn ryggen för sin fattiga

bostads skull. Och som en särskild afdelning under eftermiddagens festprogram skulle ett slags gymnastikförevisning ega rum och första prisen utdelas, enligt värdens förordnande, icke af någon bland de två unga damerna Hulda och Selma, utan af doktorinnan och patronessan, hvilka voro de äldsta hedersdamerna.

»Herr grefven» stod i dag (för första gången på evigt lång tid synbarligen ljus till sinnes) i sin eleganta, ljusa sommarkostym, icke i förstugan, utan ute på sjelfva gården. Han slog sjelf ned fotsteget på baronens vagn och, en den artigaste och vänskapsfullaste värd, bjöd han unga friherrinnan handen vid utstigandet. Huldass flors gjorde henne den tjensten, att *icke* blåsa upp. Hade det deremot varit ett upproriskt flors, så hade Detlof kunnat få se ett ansigte, öfverhöljdt af förrädisk rodnad. Men hans svala hand låg örörlig kring en liten, späd, handskbeklädd hand, som darrade af — värmen, hvilken var febergifvande. Inkomna i salen, blef det en diversion till höger och venster, ty nu kom baronen med sin äldste arfvinge vid handen och strax derpå häradshöfding Reuterdal med gemål. Hella sällskapet var i förtjusning öfver villan sjelf, de nya utsigterna, förmaksmöbleringen och blomsterdekorationerna. Våningen kunde äfven prestera en salong. Men den var stängd, med sina målareställningar.

»Men icke annat än jag förstår,» inföll doktors, som nu kom tillstädes, »så fattas ju det förnämsta.»

»Det saknar jag också,» förklarade Hulda, som nu fått af hatten och höll sin herr son i upptuktelse därför, att han redan fått tag i morfars käpp, i akt och mening att börja en lusttur kring salen.

»Jag ser äfven, hvad som fattas,» utbrast Selma, seende på grefven med en ungdomlig matroneblick, en smula erinrande om flydda illusioner.

»Men hvad är det då, som doktorn och de unga fruarna sakna?» Detlof såg från patronessan till doktorinnan.

»Hvad, om icke det utlofvade kaffebordet, hvilket skulle vänta oss? Det är lätt att gissa,» menade baron Patrik.

»Nå, det väntar er också, men icke här. Jag skall i spetsen med doktorinnan visa vägen. Man får ju alls ingenting utan möda — således i väg.»

Med en känsla af beklämning fattade Hulda sin gamle vän doktors arm. Hon anade genast af den riktning, grefven tog, att det skulle blifva i början af skogen, den minnesrika skogen, som lägerstället skulle uppslås. Och hon försjönk i tanken på, om det var af grymhet eller af den längst utsträckta likgiltighet, som detta arrangemang blifvit taget. I hvilketdera fallet som helst tänkte hon visa, att det för henne egde alls ingen betydelse. Och likväl fruktade hon, att detta endast blef ett spel. Hon trodde icke, *ville* icke tro, att ej allt det forna var jordadt . . . att hennes hjerta gömde någon punkt, dit hon ej kunde låta sin make inblicka. Nej, nej, det var blott en sjuklig inbillning att ens reflektera häröfver.

»Detta var då en lysande tanke,» sade doktorn, när sällskapet, genom numera väl upptagna och fint sandade gångar, kommo något djupare in i den svala, sköna barrskogen, som ingen af de stora herrgårdarna hade maken till, och nu dubbelt frisk och härlig under granarnes knoppning. De stodo der med ljusa, rika, grönskande grenar och röda knoppar, liksom en hel svärm midsommarbrudar. Ett lifligt bifallsrop ljöd från allas läppar. Det smakfullt ordnade kaffebordet hägrade upp midt ibland denna prakt. Och icke blott kaffebord, utan äfven andra, der hålar lyste och doftade.

»Det är min kära hustru, som först haft denna präktiga tanke. Vår unge värd var ej synnerligen för den,» förklarade patron Berthel, »han trodde att damerna skulle blifva trötta, men jag gick öfver på qvinnosidan, och två mot en fingo öfverhand. Och jag tror ingen är trött. Hvad säger du, Hulda?»

»Att mamma alltid har goda idéer,» svarade hon, kännande en lättnad vid tanken, att förslaget ej kommit från skogens egare. Denne, så obesvärad, som om skogen alldeles icke gömt några granlaga hemligheter, pinsamma för minnet, placerade herskarinnan från Hahlensborg lika fritt och enkelt, som de andra damerna, på en af de uppslagna bänkarna omkring bordet, vid hvilket patronessan presiderade som utdelerska af det gigantiska kaffekökets innehåll. Herrarne, såsom fria svärmarer omkring alla gudsgåfvorna, nappade med anledning af skogsdyllan genast till sig cigarrer från den präktiga ställning, som befans dominera bålarna. Vid små, fantastiska moln smakade kaffet bäst.

Den väldigaste cigarrälskaren, baron Patrik, höll sig emellertid till damernas bord, men gjorde äfven der så ringa besked för sig, att värdinnan, hans kära svärmor, som höll på att servera den lille dottersonen, hviskade sin måg i örat: »Du är bestämdt icke riktigt frisk, min vän? Du skiftar färg oupphörligt och dricker endast för syns skull.»

»Säg ingenting,» hviskade han. »Jag är icke rask, jag har ej varit det på de sista dagarne. Men Hulda får ej oroas.»

Men hon var redan oroad. Hon såg på modern och maken och baronens lugnande ögontelegraf gjorde ingen verkan.

Under form af att man borde röra litet på sig, fick hon sina grannar att lemna plats och nu stod hon bredvid mannen, som småleende utsträckte handen.



»Ingen barnslighet, min älskling! Jag ser nog hvad du vill, men skulle vi väl lemna vår käre grannes trefliga fest för några feberrysningar, utan all betydelse?»

»Hvem är det, som vågar tala om feberrysningar utan *min* tillåtelse?» utbrast doktorn, hvilken just nu lemnat herrarnes bord. »Skulle det vara du, baron, låt mig se på dig. Hvad tager du dig till, bror?»

Doktorn betraktade honom noga. »Det vore synd om vår käre Detlof att bryta laget, men i alla fall . . .»

»I alla fall,» afbröt baronen, »skola vi icke ens *tala* om den saken. Skall jag icke dessutom utdela mina medförda specieriksdalrar till pojkarne, som sträfva i grefvens gymnastikställningar? En alldeles utmärkt tanke att hålla dem från osunda nöjen.»

»Men jag,» svarade Hulda, »är viss, att vår värd blir den förste att påyrka vår afresa. Helst som jag märker att doktorn bestämdt icke anser den oriktig. Och *jag* blir äfven sjuk, om vi ej få återvända hem.»

Nu uppstod en så liflig debatt, då de öfriga damerna blandade sig i saken, öfvergående på Huldans sida, att när svärfar och värden kommo till, frågan fick ett röstantal, som blef öfvermäktigt alla baronens invändningar.

»Jag behåller för mig sjelf min ledsnad öfver att just i dag förlora dig,» sade Detlof, i det han varmt och kraftfullt tryckte baron Patriks hand, »men jag kunde aldrig förlåta mig, om jag nu med ett ord qvarhölle dig, min ädle broder. Säg, var du sjuk, innan du kom hit?»

»Det var jag, min bästa Detlof. Men du vet, huru mycket jag håller af dig.»

»Se så, intet vidare prat,» förklarade doktorn. »Patron Berthel har redan gått ned med bud om förspänning. Och senare på qvällen kommer jag och ser om dig.»

»Jag vill inte resa hem, pappa!» ropade ifrigt arftagaren, stretande att qvarhålla tre stora kringlor. »Jag skall rida på en trähäst, som farbror Detlof gjort åt mig. Är det inte sant, det, mormor?»

Patronessan försäkrade, att unge herrn skulle vara i godt förvar under morföräldrarnas hägn. Och så var då allt uppgjordt och sällskapet i full rörelse. Men doktorn förbjöd, att någon mera än han och Detlof, på hvars arm baronen stödde sig, fick öfvergifva skogen. Häradshöfdingen, som fått på sin lott att utdela de blanka specieriksdalrarna, lemnades qvar såsom damernas hedersvakt. Men nöjet var nu förstördt. Och därför lemna vi den fattige riddarens fest...

Såsom ett tillägg för dagen får nämnas, att då doktorn andra morgonen återkom från besöket på Hahlensborg, han icke alls visade sig belåten. I synnerhet klandrade han baronens envishet, att i det otillfredsställande tillstånd, hvori han befann sig, ovilkorligt vilja företaga badresan, för att just hafva *hans*, doktors, tillsyn under hela tiden.

»Kunde du då ej uppskjuta din och din frus resa någon vecka?» frågade patron Berthel med faderlig oro.

»Det ville jag, men omöjligt. Han tror icke på, att det blir något allvarsamt. I dag är han bättre, men jag är *ledsen*.»

Två dagar senare voro såväl doktorn och doktorinnan, som baron Patrik med sin fru, borta. Småherrarne skulle stanna hos morfar och mormor. Den äldste, lille Patrik, nu långt framskriden på fjerde året, var dock helst dagen i ända hos farbror Detlof, som redan förut fäst sig vid sin lille, trogne följeslagare, hvilken å sin sida med en ordentligt rörande kärlek, så vidt det barnsliga hjertat och förståndet räckte, sökte förstå den allvarsamme mannen.

15.

Ett telegram. Högsta vinsten i lifvets lotteri.



kring en vecka hade förflutit, sedan våra resande begäfvos sig å väg och ett telegram först och ett bref från Hulda tre dagar senare, med inneslutna biljetter, såväl från doktor Murman som baron Patrik sjelf, intygade, att han icke befann sig sämre efter ångbåtsturen. Men man skulle emellertid för fortfarande stormväder stanna i Göteborg, tills det blef lämpligt att fortsätta kursen till Marstrand. Det välkända, svåra farvattnet borde man för *Huld*as skull söka träffa vid bästa lynne. Hon egde stor fallenhet för sjösjuka.

På Landsby hade värden nyss på morgonen fått en gäst till sällskap vid frukosten. Det var härads-höfdingen, som på väg till tinget funnit platsen lämplig till förfriskningsställe för såväl hästarne som sig sjelf. Jungfru Malena, den fattige riddarens enda qvinliga förestyre, hade också nu satt allt det bästa, hon förmådde prestera, på bordet, der herrarne icke dröjt att slå sig ned.

»Du kan icke föreställa dig, min käre Reuterdal,» sade Detlof, »hvad jag tog för ett djupt intryck af den omständigheten, att vår hederlige Patrik just här hos mig, som eljest aldrig har bjuden främmande, skulle blifva svårare angripen af ett ondt, som han dock känt förut. Huru förekom han dig, då vi möttes vid vårt afskedsbesök hos honom?»

»Jag tyckte verkligen icke, att han såg särdeles dålig ut. Och att han fann sig sämre deraf, att han

reste ut, när han ej var frisk, stod ju ej i din makt att hjälpa. I öfrigt hade jag icke kommit dit på afskedsbesöket, det hade jag ej haft tid till, men då han lemnade din vackra skog (godt för den, som hade maken till honom), så bad han mig, att för en juridisk punkt nödvändigt under närmaste dagarna besöka honom.»

»Han hade väl långt för detta uppsatt sitt testamente?»

»Naturligtvis. Men det skulle tilläggas något.»

»Jag förstår! Arftagaren har fått en medintressent. Men vännen Berthel dröjer länge i dag. Han plägar eljest alltid vara på tidigt besök vid byggverket och vanligen för han pilten, en rask och söt pojke, med sig.»

»Här hafva vi ju vår patron. Men huru i all världen står det till?» utbrast häradshöfdingen. »Ett telegram i handen och ett sådant utseende. Det bådar ondt.»

»Ja, ty värr, ty värr, mina herrar, bådar detta något helt annat, än det första telegramet. Se der, läs! Jag är å väg inom en timme, för att hinna jernvägsstationen i tid.»

Det var Detlof, som, dödsblek af sinnesrörelse, grep efter jobsposten. Den var från doktor Murman och lydde så:

»Brukspatron Berthel med mera.

Kom genast hit. Baron von Hahlen har insjuknat i lunginflammation. Tillståndet betänkligt.»

»Hvilken olycka, icke blott för hans närmaste, utan för hela orten.» sade häradshöfdingen med varmaste deltagande. »Den arma, unga hustrun! Men icke behöfver det väl blifva döden, fast tillståndet är betänkligt. Göteborg har nog skickliga läkare, med hvilka Murman icke lär underlåta att konsultera.»

»Det förstås,» sade patron Berthel. »Men Murman är själf ett inbegrepp af skicklighet, pröfvad under mångårig praktik. Hvad tänker du, Detlof?»

»Inom *mig* äro blott mörka aningar. Patrik, redlige, trofaste vän! Hjerta som få, ädel som ingen! *Jag* vet det.» Han vände bort hufvudet, för att bortstryka två stora tårar.

»Nå, nå, broder, du får icke nedslå mig. *Jag* litade just på *dig*, för att trösta min hustru, som gerna reste med, om hon kunde lemna barnen. Och äldste gossen vet jag du tager hand om. Rent *ut* sagdt, är mitt mod ej heller stort. Murman är icke den läkare, som genom skrämself skulle vilja påskynda min resa. Men nu farväl, mina vänner. Du får hafva bestyret med arbetsfolket i allt hvad som behöfves, Detlof. Gud med oss alla!»

Nästa ögonblick var den hedersmannen borta och följande timme på väg.

»Var det ej underligt,» sade härads höfdingen (som icke egde den allra ringaste kännedom om det förhållande, som funnits mellan Hulda och Landsbys fattige riddare), »att Murmans telegram ej med ett enda ord nämner hustrun? Kanske har äfven hon sjuknat. Det var just för hennes klena helsa, som badresan tillkom.»

»Och vore det ej för barnens skull, så borde hon vara lyckligast att få följa honom.»

»Huru kan du tala så, Detlof? Är hon ej sina föräldrars enda dotter och ögonsten? Sonen är ju placerad vid någon industriel läroanstalt i England. Dessutom är hon *mor*, det hjälper enkan att lefva, om så olyckligt sker. Men nu måste jag tänka på mina tingsaffärer. *Jag* skall skriva ett par ord till min hustru och bedja henne fara till fru Berthel. Qvinnorna förstå bäst hvarandra. Märkligt var emellertid, att den juridiska punkt, han ville hafva tillagd, rörde förmynderskapet för barnen. Få se, huru det är, då vi träffas härnäst!»

»Ja, få se!»

Det skulle ej dröja länge, innan de visste utgången.

Åtta dagar hade för Detlof vida mer än *tungt* runnit ned i tidens timglas, och för tre dagar sedan hade per telegraf sorgposten anländt, men ännu var ej bref ankommet, endast de olycksbringande telegramen med sin ofullständighet.

Det var på eftermiddagen.

Uttröttad af nödtvunget arbete, hade Detlof kastat sig på samma soffa i salen, der han hvilat, då baron Patrik kom att invitera honom som fadder till den nye verldsborgaren. Han visste, att han i sin häftiga motvilja då förrådde sig, ehuru han till en början trodde, att Patrik ingenting förstätt. Men sedan hade han insett detta, liksom att den man, hvilken sjelf hade en så sträng hederskänsla, var tusen mil från tanken, att han hade det ringaste att befara från vännen, som blifvit så kär för honom. Och nu var han för alltid skild från jorden, och Detlof kunde ej få visa honom, huru han rent af hatade den känsla, som han så länge sträfvat att döda. Men nu skulle den väl slutligen sotdö, ty vännens *enka* var för honom ett föremål ännu mera aflägsset från hans känsla, än vännens hustru. Och dessutom hade han ju i sitt besvurna hederslöfte — en sköld, långt fastare än alla slags skyddande pansar skulle varit.

Detlof hvilade ej *ensam* på soffan; på hans arm slumrade den lille Patrik, som snyftat sig till sömns, ty han hade först qvällen förut fått veta, att hans så älskade fader endast skulle komma hem, för att kanske hvila i det stora grafhvalfvet, men att han aldrig, aldrig mer kunde taga sin lilla gosse i sin famn.

Som Detlof sakta rörde sig, vaknade den snart fyraårige arfherren och började åter gråta. Hans barnahjerta slog vildt af den första sorgen, och medan han kastade sina små armar om Detlofs hals och lät sitt hufvud hvila vid den starke och dock så ömme och

veke mannens bröst, sade han, med ett bemödande att trösta sig: »Farbror, vill *du* nu blifva min pappa? Jag vill inte hafva någon annan, hvarken morfar eller doktorn. Dig håller jag mest af.»

»Ingen, ingen på jorden skall du kalla pappa, utom den bästa, som du egde och som du alltid skall ega.»

»Men han kan ju inte svara mig. Det är så mörkt och kallt der nere, der de komma att lägga honom. Inte kan jag gå dit.»

»Det kan du visst! Du älskade honom allt för högt och är dessutom allt för modig att frukta den plats, der hans kropp sofver, men du har fullkomligt rätt deri, att han ej från den platsen kan svara dig. Men han bor icke der, utan i himmelen, och det är dit, du skall sända din kärlek och dina böner, att han hos Gud må utverka, att du blir Honom i allt värdig. Och med det skall jag hjälpa dig, ty också jag älskar dig mycket.»

»Ja, du är så snäll, och så har jag mamma och lille bror och morfar och mormor och Kastor. Men kan inte mamma komma hem? Jag vill så gerna att hon kommer hem. Jag läste helst mina böner för henne, och så hörde pappa på, och så tog han mig upp på sin arm och kysste mig och så kom han till min säng och välsignade mig så sakta, så sakta.»

»Han välsignar dig ännu, lita på det, och kanske få vi hans graf på den friska, gröna kyrkogården med gräs och blommor. Men tyst, der kommer Malena med något bud. Mormor längtar säkert efter dig.»

Och Malena kom ej blott med underrättelse, att fru Berthel skickat en person att hemta lille herrn. Han skulle också passa sina kläder.

»Låt mig inte gå ifrån dig ännu,» bad gossen och såg bevekande på Detlof. Men denne märkte ett bref

med svart sigill i Malenas hand och ville gerna vara ensam, då han bröt det.

»Hade budet ej mera att säga? Jag hade bedt fru Berthel om något.»

Jo, det var dagsens sanning, lille herrn skulle träffa en god vän, om han ville skynda sig: Kastor hade blifvit hemtad från Hahlensborg.

Nu sprang den lille Patrik genast från soffan. »Adjö, farbror, adjö med dig!» Han rusade mot dörren och man fick knapt sätta hatten och öfverrocken på honom, så brådtom hade han att träffa Kastor, som väl ännu ingenting visste om den stora sorgen.

Ensam, fattade Detlof, sedan han skickat en sista kärleksfull blick efter barnet, det bref, som skulle lemna några detaljer. Det var från doktor Murman och lydde så:

»Hedersbroder!

Ja, det är olyckligtvis rena sanningen: den förträfflige mannen har vandrat. Och jag kan meddela dig, att huru många sjuk- och dödssängar, jag stått invid, aldrig stod jag med sådana intryck vid någon.

Detta icke *derför*, att han i sin bästa krafts ålder rycktes från maka, barn och ett gagnande arbete, *det* är lifvets gång och all vetenskap i hela världen måste lägga ned sin fattiga makt inför den makt, som är ensam i sin storhet, utan *derför*, broder, att jag aldrig såg en man dö med detta tillitsfulla och höga lugn, med sans till det sista, som af honom användes att från en förlamande skräck och sorg upplyfta den unga hustruns själ till en högre lifs- eller, snarare, en högre dödsåskådning, som kunde skänka henne den bästa trösten, då han var borta.

Blickande på henne med en djup och allvarlig kärlek, sade han: 'Min älskade Hulda, då ditt hjerta tryckes af den sorg, jag så gerna ville mildra, så kom ihåg,



hvad jag nu säger dig. Du vet, att jag kom åter till mitt fädernesland som en utarmad vandringsman, ej qvarhållen af någon annan länk i lifvet, än en rikedom, som ej kunde vara af värde för den barnlöse. Då, med ringa hopp om annat, än en måttlig tillfredsställelse, sökte jag å nyo den lycka, som jag visste att ett äktenskap kunde skänka. Och huru mycket mera vann jag ej genom dig? Hvilka skatter eger jag ej i mina två barn? Jag känner en fast öfvertygelse om, att de komma att värdigt bära sin faders namn, ty deras moraliska uppfostran, som innesluter den religiösa, är lemnad i goda händer. Jag går blott före er, mina älskade, och jag går mycket lycklig, fast i tron på *Honom*, som för länge sedan lärt mig fatta, att *högsta vinsten i lifvets lotteri är — döden.*

Ifrån den stunden öfverlemnade sig Hulda icke mera åt ett enda häftigt utbrott. Tålig, som en engel, var hon hans trogna, ömma sköterska till det sista. Och sedan dess är hon ännu tåligare, men oändligt svag, stackars barn.

Det antages vanligen, att vi, läkarevetenskapens idkare, med dissektionsknifven i hand gått dödens mysterium så nära in på lifvet, att vi förlorat förmågan att deri ana det, *'som ingen människas öra hört hafver och i ingen människas hjerta stiget är'*. Sådant torde därför ej sällan vara förhållandet, men det är långt ifrån regel. Det har sagts (och det just af en teolog), att teologien under sin analysering 'mycket ofta tager lifvet af religionen med *ord*, innan den hinner stycka henne i *dogmer'*. Tänkvärd slutsats äfven för dem, som i kemien och anatomien komma i beröring med religionens höga budord. Den spekulative filosofen står qvar, men lyckligast och bäst är att lemna all vetenskapens vishet och vända tillbaka till *evangelium.*

Gud vet, hvart jag tagit vägen, broder, men det är icke så alldeles handlost, jag kommit in på ett sådant här ämne.

Du får af brevet från vår hederlige Berthel till hans hustru läsa om allt, som rör de närmaste förhållandena och arrangemangen der hemma. Han skall åtfölja svärsonen hem till den sista högtiden. Men Hulda, som dessutom är alltför sjuk, att det ens kan blifva fråga om att hon ännu skall göra denna resa, skall, efter Patriks eget förordnande, följa med oss till Marstrand, för att genomgå badkuren. Hon vill helst också begifva sig till hemmet, både för att få återse barnen och få se hans graf, som skall blifva på kyrkogården, ej i det gamla grafkoret, men det skulle lyckligtvis vara henne omöjligt att göra något mot Patriks vilja. Sedan följer jag henne tillbaka.

Jag gömmer till sist hans varma helsning till *dig*. Han litade på dig, sade han.

Lef väl, broder! Helsa alla från din vänfaste

*Murman.* »

---

16.

Enkan, innesluten i sin sorg, plågas af talet om testamente och förmynderskap.

**D**et var mot slutet af augusti, som Hulda åter inträdde i det nu så ödsliga hemmet, der hon utan ro flydde från rum till rum och timtals inneslöt sig i makens arbetsrum, derifrån så månget heligt minne talade om honom.

Naturligtvis fasthängde hennes hjerta äfven vid barnen och vid de hängifna föräldrarna, men de förra voro ännu icke hennes *hela värld*, och hennes dotterliga kärlek, till och med för fadern, föreföll henne äfven i smärtans obevekliga sjelfviskhet nästan som en stöld från *honom*, hvilken hon uteslutande ville egna både tankar och känslor.

Hon kunde framför allt icke fatta, att de två månader, som förflutit, sedan hennes lif började stå stilla, icke också hade stått stilla för hennes närmaste. De talade ju med henne, som om det vore tid att fästa intresse vid andra saker, och om det minsta af barnen naturligtvis var otillräckligt, så borde väl den lille Patrik vid sina fyra år ännu icke hafva funnit någon tröst. Han grät visst, stackars gosse, då hon, slutande honom i sin famn, talade om pappa och hans ömhet, men stunden derefter kunde han hurtigt rida på ölandingen och rasa både med Kastor och stallgossen, med hvilken senare han stod i fortfarande vänskapsförhållande.

Men lille Patrik misshagade väl sin mor i annat fall.

Han talade ständigt om farbror Detlof och trähästen och lekställningarna, hvilka både pojkarne och arbetarne sprungo öfver, och han talade oupphörligt om att få fara tillbaka till Landsby och ville veta, hvarför icke farbror Detlof kom till dem.

»Hvarför älskar du *honom* så mycket?» frågade hon med en känsla af svartsjukt beskydd. Hon ville ej, att barnet skulle fästa sig vid herren till Landsby, som hon med tvång mottagit under några minuters sorgbesök, i sällskap med häradshöfdingen och hans fru. Alla sorgbesök voro rent af mördande ceremonier.

»Skall jag inte hålla af farbror Detlof? Det ville pappa och det vill *jag* med. Han sörjer pappa riktigt,

Du vet inte, du, mamma, så mycket han sörjer honom, den snälle farbror Detlof.»

»Du skall stanna hemma nu — jag är så ensam.»

»Stackars mamma! Jag skall väl stanna litet grand då hos dig, men det är inte så roligt, hvarken här eller hos morfars, och inte kan väl jag leka med ett dibarn — så litet, så litet.»

Mot slutet af september förklarade fadern för sin dotter, i ett ganska allvarsamt språk, att han fruktade för, att Patrik fullkomligt oriktigt uppskattat sin hustrus själsstyrka. Han hade trott, att hon i egenskap såväl af hans enka, som i egenskap af förnuftig mor och dessutom innehafvarinna af det stora ansvaret för alla sina underhafvandes materiella och moraliska förkofran i de nya institutioner, som han infört, skulle under såväl det ena som det andra förhållandet komma att rättfärdiga hans förtroende. Hennes ungdom skulle alltid finna sig stödd af vissheten, att detta vore det värdigaste sättet att hedra makens minne. »Att deremot öfverlemna sig åt gagnlös sorg, egde intet anspråk på sympati, men en sorg, förädlad af arbete och deltagande för andra, vore ett värdigt offer.»

»Var icke för sträng, pappa, jag skall försöka att blifva, hvad han ville och hoppades. Och hvad beträffar testamentariska förordnanden, så har ju häradshöfding Reuterdal en gång uppläst alltsammans.»

»Nej, visst icke, du blef så angripen, att han måste sluta. Men jag har testamentet med mig. Du måtte väl kunna intressera dig för hvilka personer som i samråd med dig anförtrotts förmynderskapet.»

»Det är naturligtvis pappa?»

»Icke skulle väl jag ensam kunna handhafva det. Du må icke tro, att det hvarken är brukligt eller önskligt att kasta hela ansvaret på en enda hand, helst der

så stora arfsangelägenheter taga tid och krafter i anspråk under ett långvarigt förmynderskap.»

»Då är det väl Reuterdal, som blir den andre?»

»Nej, dertill är han alltför öfverhopad med arbete för egen och domsagans räkning, och jag passar ej för *den* del af förmynderskapet och uppfostran, som tillhör bildandet af en fulländad man på lille Patriks framtidsplats. Sann gudsfruktan, litandet på egen kraft och förnuftig kärlek till *alla* sina pligter är det första, men, som sagdt, han behöfver, jemte detta, från barndomen blifva förtrolig med egenskaper, som få sammanhang med hans lefnadsställning. För denna del, såväl som i allt det öfriga, ansåg vår Patrik, att ingen (så vidt han ville åtaga sig ett så stort ansvar) kunde vara lämpligare och värdigare, än den ridderlige grefve Detlof, hvilkens redbara, menniskovänliga och grundligt genom eget arbete bildade karaktär lemnade alla garantier för barnens, särdeles det äldstes, nytta. Patrik har nämt grefven till den andre förmyndaren.»

Hulda, som suttit som en bild, reste sig hastigt.

»Jag hoppas, att han afsäger sig det förtroendet. Gossen har redan för mycket fäst sig vid honom.»

»Det var ett underligt språk af en klok och öm moder och af en kärleksfull hustru, som skulle respektera sin hädangångne makes önsknings. Haf nu den beslutsamheten att något tänka dig för!»

»Pappa var ej hälften så sträng mot sin ogifta dotter.»

»Min ogifta dotter var ett vekt barn, som kunde utan samvetsförebärrelse litet bortskämmas. Men här talar jag icke blott till min dotter, utan till mina myndlingars medförmynderska och moder; jag talar således till en helt annan person, och det går icke längre an för baron von Hahlens enka att låta leda sig af barnsliga, att icke säga enfaldiga, antipatier.»

»Pappa, pappa!»

»Så var då förståndig! Din mans värderade vän kom hit med hela sin själ uppfylld af deltagande i din sorg, och som jag råkade vara närvarande, såg jag huru iskallt du tog emot honom.»

»Hvad vill det säga? Har man fordringar på en enka?»

»Man har fordringar på, att hvarje människa, under huru stor smärta som helst, *när* hon en dag beslutat sig att mottaga vänners besök och deltagande, detta deltagande då ej visas tillbaka såsom obehöfligt.»

»Har grefven funnit sig sårad?»

»Det tviflar jag icke på, men han är en man med allt för fin takt att visa det. Och under den månad, som sedan förflutit, har han aldrig nämt ett ord om att förnya besöket. Tänk på ditt ansvar, om han afsäger sig förmynderskapet!»

»Känner *han* redan till testamentet?»

»Det bör du kunna förstå.»

»Nå, då har väl äfven pappa förstått, om han tänker på afsägelse?»

»I början tycktes han med hjertlighet fästa sig dervid, men på sista tiden ligger ett visst undvikande i hans sätt, då jag berör vårt samarbete.»

»O, huru olycklig jag är! Min känsla bjuder helt och hållet emot, att han i detta hus skall mottagas såsom den, hvilken har ett bestämdt ord med i allt som rör barnen. Men huru komma ifrån det? Jag är vanmäktig mot min makes uttalade vilja.»

»Hulda» — faderns röst lät nu så mild och hjertlig, som fordom —, »i fall du för Detlof fruktar en fara i framtiden, så törs jag svära på, att aldrig en onödigare fruktan funnits. Han har en gång blifvit förkastad och han kunde umgås i ditt hus under ett halft århundrade och ändå aldrig komma på den tan-

ken, att med en half hänsyftning erinra dig om det gamla. Han talar om dig lika fritt, som han skulle tala om hvarje stackars enka.»

»Pappa tänker visst icke på att blotta minnet af dessa barnligheter är en förolämpning mot mig... På nyåret är väl dessutom god tid att hålla öfverläggningar.»

»Åhja, han reser i alla fall bort under hösten.»



## Tredje afdelningen.

—••—  
17.

### Förmyndaren gör sin uppvaktning.

**N**u var nyåret ingånget, utan att dock för Hulda medföra det så fruktade besöket.

Detlof hade först emot julen inlöst löftet till sin chef, att komma och hjälpa honom såväl vid det krigshistoriska arbetet som vid whistbordet, der han alltid som fjerde man var eftersträfvad. Och före afresan hade han ej ens synts hafva en tanke på något afskedsbesök.

Fru Berthel, som fann sin dotters beteende mot grefven synnerligen otacksamt — han, som till och med redan börjat sitt mentorskall och under lek talade lika ofta franska som svenska med sin myndling, hvilken det var omöjligt att hålla skild från Landsby, som hade så många nöjen —, fru Berthel gaf sin man en vink om att åtminstone föreslå detta afskedsbesök.

»Men om han antager förslaget, så blir det jag, som kommer i misskredit. Jag har gifvit henne mitt ord, att hon ej skall störas förr, än det nya året ingått.»

»Lappri, min vän! Det der är ju intet annat än en nyck, och tro du mig, hon kan så vänja sig vid



sådana, att det skadar hennes karaktär. Det är icke Hulda nyttigt, att blott behöfva yttra ett ord, för att det skall ske som hon vill. Vet du, en sak har bekymrat mig. Murman, som så hållit af henne, var verkligen mycket förbehållsam. Nog hade han väl brådtom hem till hustrun och praktiken, men hade ej Hulda tröttat ut dem, så hade nog båda två följt henne hem och han åtminstone stannat längre än en dag hos henne, då han var två på Landsby och tre här.»

»Det der har jag ej kommit att reflektera öfver, men du har rätt, och jag skall taga mig den friheten att icke blott föreslå Detlof visiten, utan öfvertala honom att göra den.»

Och så gjorde äfven den hedersmannen. Men grefven svarade helt vänligt, att han fullkomligt gillade »att friherrinnan undandrog sig allt slags sällskap så länge det lät sig göra. Ingen kunde taga detta illa upp. Och hvad mina blifvande funktioner beträffar, så är det god tid med dem.»

»Ja,» svarade patron Berthel, »helst du länge sedan börjat. Hvilket besvär gör du dig ej med pilten!»

»Jag älskar gossen och, hans förmyndare eller ej, så är han ju alltid Patriks son. Och hvad han inhemtar på lek, lägger grunden. Jag stärker honom derjemte genom kroppsrörelse. Det verkar för både fysisk och andlig utveckling.»

Man hade hunnit till medlet af februari, innan Landsbys herre syntes på sin egen mark.

Hulda tycktes emellertid hafva glömt hela förmyndarskapet och blef allt mer och mer tryckt till sinnet. Hon kunde icke ens lockas till föräldrahemmet på annat än timmar. Och hon var så genomolycklig, då hon

för barnens skull tillbragte juldagarna i det forna hemmet, att man redan på annandagen måste föra henne tillbaka till det stora, tomma, ödsliga Hahlensborg, i hvars aflöfvade trädgårdar hon rastlöst promenerade. Och om hon ej under den isiga vintern gick in och satte sig i det hemlighetsfulla, kinesiska lusthuset, så stod hon nedanför kullen till det minnesrika templet, der Patrik begärt henne till sin hustru, och hörde på, huru de i glasklockorna hängande messingskorsen dallrade och klagade med vinden. Det var något af Patriks anda der inne. Det trodde hon.

En dag kom modern med notisen om grefvens hemkomst.

»Jaså,» svarade hon likgiltigt, »då skall jag väl en af dagarna bjuda Reuterdals och mina kära föräldrar på middag. Och pappa är väl så god att framföra min bjudning till Landsby. Hvilken dag skola vi välja?»

»Nästa söndag. Pappa har så svårt att eljest komma ifrån. Vet du, mitt barn, hvad vår väninna doktorinnan skrifer till mig — hon har något slags husmamsellskanal? Jo, att öfversten, i hvilkens hus grefven gästas, nu lyckats få partiet med systerdottern i 'gång', så att bäst det är, få vi oss kanske en liten grefvinna till granne.»

Huldas likgiltighet fortfor. »Nu,» sade hon, »skall det väl åter börja med lille Patriks eviga flackande. Gossen vet till slut icke hvar hans rätta hem är.»

»Men det har ju gossen godt af.»

»Det är svårt att veta. Jag tycker, att herr grefven tager sig onödiga friheter.»

»Hvad är det du säger? Du har ju sedan hans bjudning förra våren ej sett honom mer än den gång, då han kom på det sorgbesök, som han för brukets skull måste aflägga.»

»Men jag har dock nödgats märka, att han ger sig min af att vilja dela *min* sorg. Hela hösten, så länge han var hemma, lågo alltid hans blommor på min mans hvilorum. Jag förstod att det var hans, ty mammas kransar känner jag.»

»Är det då *honom* icke tillåtet att gifva sin gård af vänskap?»

På detta, liksom på talet om grefvens parti, svarade hon ej. Hon sade endast: »Jag flyttade en dag de der blommorna ned till ändan af det kära rummet.»

»Och sedan kommo väl inga? Huru kunde du så förolämpa honom?»

»Det var ingen förolämpning, blott en tillrättavisning af Patriks enka. Endast hon bör hafva rätt att lägga blommor vid hans dyra hufvud och hjerta. Grefven förstod mig och lade sina blommor på rätt plats — om de ens behöfde *någon*.»

Modern skakade på hufvudet. Vidare protest tjenade till ingenting.

Första middagsbjudningen på Hahlensborg efter husbondens frånfälle gick för sig. Blott *en* gäst uteblef: grefve Detlof lät ursäktas sig, och det var icke utan en viss tillfredsställelse, patron Berthel framförde den ursäkten.

Hulda såg upp på sin far. »Var han illamående?»

»Det hörde jag icke, men det hade kommit en mängd bref, som måste besvaras.»

Det var tydligt för gästerna, att deras unga värdinna redan syntes uttröttad. *Hon* kunde således ej sakna någon, men de andra saknade desto mer den uteblifne. Och som middagen var tråkig, reste de främmande genast efter kaffets intagande.

När Hulda blifvit ensam, satte hon sig att tänka på allt möjligt sorgligt, med det minsta, nu årsgamla, barnet i knäet — unge Patrik hade rest hem med mormor.

Den siste ättlingen — uppkallad efter mormor med namnet Lars, förändradt till *Liss* — tycktes ej blifva en sådan rustare, som brodern. Han syntes redan tänkande och allvarsam och satt helt tåligt och storögd kvar på moderns knä, nästan lika så liknöjd, som hon, ty det var aldrig händelsen att hon ens lekte, långt mindre rasade med gossen, såsom andra mödrar med sina små och som äfven hon gjort med den förste.

Plötsligt — det hände sällan — föll hon i gråt och skrämde så äfven den lille att gråta. Sköterskan kom då in, tog barnet och Hulda fick i ro gråta ensam.

Huru skifta dock icke äfven en enkas tankar? Det smög sig nu in en, som föga hörde dit. »*Hvarför* hade herr förmyndaren icke velat komma?»

»Skall jag bry mig om att utfundera den saken?» mumlade hon harmset. »Nej, det är så mycket bättre, att han alldeles icke kommer, och det gör han visst icke heller.»

Men omkring toltiden följande förmiddag, då hon befann sig alldeles ensam i det kabinett, som hon benämde sitt arbetsrum, kom betjenten in och anmälde »grefven från Landsby».

»*Huru!* Visa honom in i röda salongen. Jag kommer om ett par ögonblick.»

»Icke behöfves någon ceremoni för en så gammal bekantskap, min bästa friherrinna,» sade Detlof, som följde tätt efter. Men hastigt vände han sig om till betjenten och yttrade: »Hästen afsadlas ej, ty jag skall om en kvarts timme fortsätta min färd. Var emellertid snäll och se efter honom.»

Det var ett kort rådrum, denna order gaf Hulda, men det var dock alltid något. Och då hennes gamla bekantskap nu trädde emot henne, skedde det så på en gång vördnadsfullt och fritt från all tänkbar förlägenhet, att hon utan synbart bryderi mottog den vänskapsfullt framräckta handen.

»Herr grefven gjorde ej Hahlensborg den äran att komma i går.»

»Det gjorde jag icke af det skäl — han tog plats i en fätölj midt emot henne — att jag önskade få språka några ord med er ensam. Dessutom hade jag att berätta en icke alldeles oviktig nyhet, som ingen ännu känner.»

»Ah, er förlofning!»

»Hvad för något, *min* förlofning! Det var en större nyhet, än den jag kommer med. Något nonsens har nått er från mitt besök hos min gamle chef. Den der historien är gammal. Men alltsammans inskränker sig till att öfversten, skämtsam, som många andra gamla krigsmän, roar sig att gyckla med sin unga systerdotter, som knapt mera än vuxit från dockorna, och för framtiden, som jag tror, är bestämd åt en ung kusin, nyss blifven underlöjtnant. Men detta är att onödigtvis besvära er med ointresserande upplysningar.»

»Kan då *den* nyhet, ni ärnar meddela, intressera *mig?*»

»På visst sätt bör den det, alldenstund den säkert ofantligt skall intressera lille Patrik. Saken är den, att jag, med utsigt att förblifva en gammal ungarl, ändå känner behof af att i min ensamhet bilda mig ett familjeband. Jag kom nu icke senast från min käre öfverste, utan från en slägting, en fattig kapten, liksom jag, men gift och egande, utom en snäll och god hustru, en oändlig rikedom på barn, visst ett halft dussin. Jag brukar ibland besöka deras i bekymren alltid glada hem,

då jag reser till eller från mötet, men denna gång gjorde jag en särskild krok, för att utsöka mig en ytterligare myndling: en förträfflig, hurtig sex års pojke, som föräldrarna med glädje anförtro mig och som jag skall hemta, då jag kommer från vårmötet.»

»Nå, då får väl Landsby en om möjligt ännu mäktigare dragningskraft för min son.»

Huldass ton sårade honom.

»Jaså,» sade han och en hel flod af mörkaste färg lade sig öfver hans manliga, vackra ansigte, »er underbart bittra afund mot mig gäller då verkligen på allvar äfven *gossen?*»

»*Afund!*»

»Ja, min fru, jag har rättighet att nyttja det ordet. Under er af mig så högt värderade makes lifstid såg ni alltid med obenägenhet på den vänskap, han fattat för mig och som jag aldrig gjort mig oförtjent af. För att icke öka denna känsla, har jag afhållit mig från att komma och se till min gudson. Men något, som djupare smärtade mig, var, att ni fann de blommor, jag lade på en äfven för mig dyrbar graf, så ovärdiga denna, att de måste ligga *yttre* vid fötterna. Jag bjöd till att förstå dessa en makas och enkas egoistiska känslor och lade sedan mina fattiga blommor på den plats, de blifvit anvisade. Men en sak är det, som jag tänker försvara, emedan den är stödd på oomkullkastlig rättvisa, det är förhållandet mellan mig och det barn, som Patrik anförtrott mig och som han under sin lifstid så tydligt gillade. Ni ser det ogera, men hvarför?»

»Derför, att en mor fruktar att blifva andra person.»

»Och det säger ni, när *gossen* är hos *mig!* Skulle jag kunna inkräkta på barnets naturligaste kärlek?»

»Ni mottager alltså det i testamentet erbjudna förmynderskapet? Jag var ej rätt säker derpå.»

»Då har jag nu den äran meddela er, att jag mottagit, icke det *erbjudna*, utan det af fadern varmt begärda förmynderskapet, begärdt på ett sätt, som visar en redlig mans fulla förtroende till en annan redlig man. Och så framt ni icke, min friherrinna, är i tillfälle att inför domstol på grundade fakta öfverklaga er mans val, så står det fast. Skulle något i min karaktär gifva er ett sådant berättigande?»

»Jag anser onödigt, herr grefve, att svara härpå. Ni är en så allmänt aktad och af aktning förtjent man, att min makes åtgärd förklarar sig sjelf. Men ni är väl derjemte för ädelmodig, att icke förlåta en sjuklighet i enkans och moderns känslor? Vi skola nog komma öfverens om den skörd, ni gör i barnens kärlek. Men, minsann, kunna vi icke se om äfven den lille Liss hyllar er. Han skall få komma in.»

Och då den lille inkom (hvilket förtretligt under!) började han, eljest så filosofiskt allvarsam, att skratta och sprattla och ville ned och öfver till grefven, som helt stolt tog honom på sina armar.

»Men detta är ju rent af ett trolleri.» yttrade Hulda, som hoppats få höra barnet gråta af fruktan för den långe, mörke främlingen med skägget och de långa mustascherna.

»Det är alls intet trolleri.» förklarade för detta amman. »Då hennes nåd under två månader var borta på sin sorgbadresa, så såg gossen hvarenda dag herr grefven och var fasligt betagen i honom, som visst är mycket barnkär, ty alla ungarna vid bygget äro omkring honom som en flock kycklingar. Barnet var då sju månader, och fast det är mer än fem månader sedan dess, så kände han ändå, det tror jag åtminstone, igen grefven i går, då hennes nåd lät honom åka med mig till kyrkogården, för att han med sin egen lilla hand

skulle få lägga blommor på pappas graf. Vi träffade grefven der, och det var allt så gladeligt.»

»Jag förstår! Du kan komma in om en liten stund.»

Grefven hade ej låtsat höra något. Han höll ifrigt på att låta pilten gå små, små bitar. Men så fort dörren blifvit läst, satte han med ett hjertligt och friskt leende den lille ned på mattan och sade, vänd till modern:

»Se så, min friherrinna, sedan de små förklarar sig för mig, får ni ej förvisa mig. Men nu förvisar jag mig sjelf, ty jag har alla händer fulla af göromål. Lef väl till härnäst!»

Hulda räckte honom visserligen handen, men — hon syntes mycket främmande.

## 18.

### Sjelfbeherskning, sjelfkritik och sjelfkänedom.

**D**essa tre ord representera tre så allvarliga och djupt viktiga begrepp, att de väl förtjena ett grundligt studium vid lifvets högskola.

Sjelfbeherskningen har den fördelen att genom öfning kunna vinnas, men för att *öfvas*, måste nödvändigheten deraf först inses och dertill förhjelper såväl den fasta viljan, som den naturliga stoltheten att icke låta främmande blickar genomskåda våra intryck. En öfverlägsen bildning har man ofta funnit ej vara tillräcklig, emedan den lätt råkar följas af en obehakad



retlighet. Hvad nu beträffar sjelfkritiken, så är den vetenskapen mycket vilseledande, till följd af de många irrbloss, som vilja föra på afvägar. Så heter det: »Jag inser, att jag hade fullkomligt orätt i det der; ja, det kan icke bestridas. Första upprinnelsen till min tanke var dock både god och klok. Men hvem kan ej i utförandet råka taga miste? Det händer de största förågor.»

Svårast är sjelfkänedom.

Huru mången dömer ej med oförfalskad blick personer, saker och händelser, dömer från afstånd genom förståndets, tankens, snillets eller känslans synglas? Men hvar är *det* synglas slipadt, genom hvilket en menniska lyckas taga full reda på de hemlighetsfulla djup, som ligga dolda i själen och ofta till hennes egen största öfverraskning plötsligt, liksom hafvets djup, skjuta upp klippor, på hvilka mera än en genomförd beräkning kan stranda? Förgäfvets höres och tonlöst bordtdör då den vises ord: »*Känn dig sjelf!*» Menniskan måste nästan tvingas att tro, det hon eger rättighet att lära känna allt, undantagandes sig sjelf, och att hennes inre lif från första uppvaknandet till sista insomnandet förblir en i det närmaste olöst gåta.

Emellertid, om det skall vara en tröst, är det en sak af föga vikt för många, hvarför man underkastas att se saken från olika synpunkter. »Man förändrar sig», det är ju fullt tillfredsställande, ty man kan naturligtvis icke veta, hvad morgondagen medför, och på sin höjd säger man då: »Jag trodde aldrig, jag skulle ändra mig. Jag var så säker.» Man kan dock aldrig vara säker på något — det är saken.

Men nog resonneradt.

För hjeltinnan i detta drama hade icke allenast sorgåret (ett underligt uttryck), utan äfven nära på det andra enkåret gått till ända, och hon hade under denna

tid varit i stort behof af både sjelfbeherskning, sjelfkritik och sjelfkänedom.

Såsom man sett, hade hon från början af sitt enkestånd icke ens gjort sig mödan att beherska sina intryck, långt mindre att undersöka dem, och utan att veta hvarför, ansåg hon sin motvilja för den fordom så värderade »fattige riddaren» vara en förtjenst, något slags villigt offer åt hennes makes minne. Men efter hans besök i egenskap af barnens förmyndare, då han utvecklat en sådan sjelfständighet och med så stor lätthet gendrifvit hennes åsigter, kände hon sig fången liksom i ett nät.

Efter den dagen kom han mycket ofta, liksom den saken fallit af sig sjelf, ty alltid var det något att fråga och öfverlägga om. Men dessa uppträdanden hade en så enkel och öppen karaktär, att Hulda slutligen måste inse nödvändigheten af att beherska både afund och motvilja, för att icke göra sig sjelf löjlig.

Något längre fram, då andra året en tid fortgått, började äfven sjelfkritiken. Hvarför skulle hon icke vara naturlig, då han var det? Och det hade bestämdt hela tiden funnits något påfallande onaturligt i hennes stelhet. Hon beslöt sig att ändra åtskilligt i sitt sätt och väsende. Tänk, om hennes oro varit någonting snarare att sörja öfver, än tillfredsställas af!

Nu började hon blifva *vänksapsfull*, ett stundom högst osäkert öfvergångsmedel; också fann hon sig ej tillfreds dermed, utan måste klandra sina försök i denna riktning, enär han alltid stod på sin lugna förmyndaregrund, der han var artig, vänlig och tienstaktig, men aldrig vänksapsfull.

Hulda önskade ett syskonlikt förhållande och bjöd således till att blifva systerligt öppen hjertig, men äfven häruti klandrade hon sig. Slutligen kände hon sig — förstås långt fram på hälften af *andra* året — fullkom-

ligt ond — kanske därför, att hon icke hade något att vara ond öfver. Men allra sist, då, såsom förut är nämndt, enkåret nummer två nalkades sitt sista stadium, kom plötsligt öfver henne behovet af att lära känna, hvarifrån alla dessa hemliga grund kommo, mot hvilka hennes bästa beslut stötte. Skulle det kunna vara en möjlighet, att de härledde sig från något, som hon ej känt eller velat känna? Skulle i hennes själ hela tiden funnits något, som hon varit rädd för att finna, som hon måhända aldrig fullt öfvervunnit, som hemligt lefvat med i till och med de förgångna skiftena?

Nu blef hon till den grad häpen och förtviflad, att hon beslöt att gå så djupt, hon kunde komma, i själfkänedom, och ju längre hon hann, dess mera bäfvade hon. Men hon förvillade sig utan tvifvel! Hennes make hade ju vetat allt, och han hade ej trott på eller visat henne på någon fara. Han hade varit lycklig, just så, som han bäst önskade, och hon hade ingenting, nej, nej, ingenting att förebrå sig.

Tröstad och ändå tröstlös, flydde hon ofta genom de långa, mörka, genljudande korridorerna en annan väg än den, som ledde till undra vestibulen, der barnen vanligen lekte, för att nå den stora blomsterträdgården, der, på en låg kulle, på andra sidan det vattendrag, som genomskar blomsterbäddarna, det kinesiska, gamla templet, ödsligt midt i sommaren, tronade, omgifvet af sällsynta trädslag i fantastiska planteringar.

Här, der Patrik hopsamlat och ordnat allt, hvad han af det fordom gömda kinesiska bohaget kunnat komma öfver, äfvensom af hvad han fått köpa till fulländning åt denna hans älskade hustrus favoritplats, här kunde hon lida och kämpa med sig själf alldeles ostörd. Och här hade hon en förmiddag strax efter midsommar kastat sig ned på en divan, gråtande hejdlöst, emedan

tårarna lättade det underliga qval, som störde friden i hennes enda, rätta, naturliga sorg.

Hon hörde ej, att någon gick öfver den lilla bron och uppför kullens trappsteg, att någon kom ända till den icke slutna dörren. Nej, hon var så djupt frånvarande, att först då en röst från länge sedan flydda tider ropade: »Hulda! Hvad är det, hvad har händt?» hon nästan dödssjuk af olidlig och dock ljuf ångest hastigt reste sig upp och förvirrad blickade på den unge, präktige mannen, som i jagtkostym och jagstöflar stod på tröskeln med något villebråd i handen och bössan öfver axeln.

»Jag ber tusen gånger om förlåtelse, min friherrinna, för min obehagade närvaro.»

»Hvilken närvaro?»

»Att nämna er vid namn — ett förflutet minne från — hedenhös. Under den tråkiga kamperingen på mötet hade jag ingen annan lektyr än Nicanders *Runesvärd*, en för öfrigt härlig dikt, derifrån jag fick en envis strof på läpparna. Nicander låter, som ni vet, hjälten sjunga:

’O, Hulda, Hulda, sol i lust och smärta!’»

»Så, att ni är hemkommen, herr grefve!»

»Jag kom med min fosterson i natt. Han har, som det lämpade sig, haft ferier i det kära föräldrahuset, under det jag slitit ondt vid enformig exercis i regn och storm. Men, gudskelof, glädjen hade för honom icke utträngt minnet af de små behagen i hans nya hem. Han följde mig gerna. Men emedan piltens skulle sofva ut och jag längtade att få träffa andra småherrar, klädde jag endast om mig och gick att först hvila en stund i skogen och sedan se mig om efter något mål för min bössa. Se här! Får jag presentera er min jagtfångst?»

»Gerna! Hvad är det ni har att bjuda mig?»

»En den behagligaste tjäderhöna i sin vårliga friskhet. Jag hade visst litet samvetsqual öfver att hon skulle lemna efter sig en sörjande brudgum. Men så tänkte jag: Han får väl trösta sig. Han har den tillfredsställelsen att veta, det hon icke af *fritt* val lemnade honom. Och då är jag nog realistisk att tycka, det han bör lugna sig.»

Så när hade Hulda utbrustit: »Och *ni* kan lugna er med att hafva gifvit ett sår till». men sjelfbeherskningen behöll makten och hon yttrade kallt: »Har ni ej träffat den ene eller den andre af era myndingar? Jag trodde mig få höra Patrik skrika i hög sky vid förtjusningen att se förmyndaren åter.»

»Min gudson har jag helsat på. En liten snäll gosse, som jag gerna vill sätta litet mera lif i. Äldste ungherrn är ute på slätterarbete med en af ungdrängarna; honom söker jag upp, och om ni tillåter, följer han med mig hem till kamraten.»

»Icke så genast. Han skall väl göras i ordning först. Men om ni vill visa oss den äran att återkomma på aftonen, i sällskap med mina kära föräldrar och er fosterson, så skall ni få smaka på villebrådet. Anstår detta er?»

»Ja, det blir förträffligt! Jag skall på hemvägen framföra bjudningen. Men säg, min friherrinna, hvarför fortfar ni att så mycket vistas i detta lusthus, som endast väcker sorgsna minnen? Ni behöfver ju ej söka nära dem, då de så tydligt nära sig sjelfva. Jag medger, att det här templet, med sin egna arkitektur, sitt melodiska, fantastiska klockspel, sina från ett aflägsset land hemtade bohag och konstprydnader, är högligen intressant, i synnerhet som man från denna höjdpunkt har en storartad utsigt, men ändå skulle jag vilja stänga denna väg för er.»

»Det skulle icke lyckas. Men låt oss ej tala derom. Jag har i stället något att säga er.»

Hon såg nästan blyg och förlägen ut.

»Rör det er äldste son, så skulle jag ej tycka om att störas i mina planer.»

»Det tror jag visst, men det får icke hindra, att när jag finner något, som ej öfverensstämmer med *mina* åsikter, jag talar ut. Dock, det var nu fråga om en helt annan sak, som jag länge velat säga. Om ni hädanefter nedlägger blommor hos min make, behöfver ni icke fästa er vid, hvad jag en gång förolämpade er genom att antyda.»

»Tack, det var vackert. Och nu farväl tills i afton.»

»Men ni har ju icke lemnat tröskeln.»

»Icke kommer man på uppvaktning hos damer så här i skogskostym. Jag hade endast ämnat helsa på gossarne och inlemna mitt jagtprof i köket, men då man sade mig, att ni var i blomsterträdgården, tog jag mig dristigheten att uppsöka er.»

»På tröskeln!»

»Har ni då bedt mig stiga in?»

»Det är ett fel, som ni får debitera er sjelf för. Ni har i dag varit er så helt olik.»

»Verkligen! Om så förhåller sig, är det ändock icke min skuld. I fall icke ni, min friherrinna, med en så obegränsad frihet öfverlemnade er åt tårarnas vällust, hade jag icke hvarken fått den ingifvelsen att citera Runesvärdet eller frestats till något sakrikt utläggande inom jagtvetenskapen. Ni vet, att jag är en anspråkslös man, endast era barns mentor och stundom ett måhända drägligt sällskap åt er sjelf, då dagens tidningspost eller någon bok, hvarur jag läst högt, gifvit anledning till samspråk.»

»Mycket bra,» svarade Hulda rodnande. »Men beslutar jag mig för en badtur, som jag tror att jag gör,

då tillfälle att träffa Murmans erbjuder sig, så får ni åter en tid lägga ned er mentorsbefattning. Jag vill taga båda barnen med mig.»

»Det kommer mina hopade göromål mycket väl till pass och skall göra mina myndlingar godt. Framför allt skall det verka välgörande på er själf. Ert nervsystem är försvagadt.»

Han bugade sig artigt och försvann med raska steg utför kullen och öfver bron.

Huldas kinder glödde, liksom hundra rosor lånat dem sin purpur. »Huru retsamt, mitt *nervsystem!* Men hvarför också häntyda på så mycket, utan att hafva en tydlig mening. Jag, å min sida, borde ej talat så om medtagandet af barnen. Det var liksom en triumf att rycka bort dem. Förtjenar han en så gränslös otack af lille Patriks mor? Han älskar barnet, men han lät mig nu tydligt begripa, att det lärarekall, han iklädt sig, sker på bekostnad af andra göromål. Men hvarför denna häftighet, därför att han fann mig i tårar?... Och uttalandet af mitt namn?... Nej, jag måste med strängare själfkritik öfvervinna all dårskap.»

Hon lemnade både divanen och lusthuset, men blef stående på bron och stirrade i vattenspegeln.

Hvad var det för ett slags hägring, hon der såg uppstiga? En skog, der två personer vandrade sida vid sida, tills plötsligt en förklaring egde rum och ett hederlöfte blef besvuret.

»Jag är tokig! Hvarför tänka på något, som ligger begrafvet med min make? Men det är *mot* min vilja, jag tänker derpå.»

## 19.

Förmyndaren afdömer ett litet mål, hvilket föranleder ett större, som han icke röjer håg att bilägga.

Hulda mottog sina gäster på aftonen väl med hjertlighet, hvad beträffade föräldrarna, och väl med artighet, i hvad som kom på Detlofs del, men det var tydligt, att hon ännu befann sig under väldet af någon icke fullt bekämpad sinnesrörelse. Derom vittnade också det oroliga vändandet på tekopparna, som stodo så väl ordnade på bordet framför de öppna altansdörrarna i röda gemaket. En af hennes första förströdda frågor var efter den yngste herrn till Landsby, Detlofs fosterson.

»Min käre Ehrenfred var, i trots af sin mer än sju års mannakraft, så trött af resan, att han för i afton åtnöjde sig med en inbjudning af verkmästarens gossar. Och jag ansåg mig kunna lofva honom, att han i morgon bittida skulle få besök af sin vän Patrik. Han får ju följa oss hem i afton?»

»Det förstås,» inföll morfar, »vi taga honom utan krus.»

»Nej, icke i afton,» sade Hulda. »I fall jag ej förbjudit honom att komma in förr, än han först fått besök af sin mentor, så hade han väl redan varit här. Saken är den, att han gick ut med stall-Petter åt slätterängarna på morgonen utan lof och att han dref så långt bort, att han till min djupa oro kom hem först för en timme sedan. Jag vet, att grefven sökte upp honom der ute på förmiddagen. Hvarför skickades han ej då hem?»



Det låg ett så retligt missnöje i hennes ton, att Detlof med skäligen förhöjd färg svarade: »Emedan jag icke visste, att han gått *utan* tillåtelse. Ni tycktes så föga reflektera öfver saken, då vi i förmiddags talade derom, att jag måste tro händelsen vara sådan. I öf-rigt föll det mig icke in att skicka hem honom, emedan denna lek var honom nyttig och han var så lycklig öfver att lasta på och lasta ur sin lilla hövagn, som Petter sjelf gjort honom.»

»Nå, men det här är ju något, som du säkert straffat honom tillräckligt för. Skall en pojke hänga vid kjortel-bandet? Låt honom nu komma in!»

»Nej, pappa! Jag önskar, att hans lärare först förhör honom och gifver honom den skrapa, han bör hafva.»

»Jag begriper knapt detta,» återtog Detlof. »Han brukar alltid begära lof att gå hit eller dit.»

»Det gör han äfven hos oss,» försvarade mor-modern. »Men har Hulda sagt honom, såsom ett straff, att han ej får komma in förr, än hans bäste och för-ständigaste vän och ledare besökt honom, så anser jag rättast, att herr grefven genast afbördar sig obehaget.»

»Det måste jag väl. Friherrinnan gör naturligtvis sällskap?»

»Ja, strax, då vi slutat vårt te. Men först skall jag meddela pappa och mamma en nyhet eller har grefven kanhända redan nämnt om min tillämnade bad-resa?»

»Det har jag icke. Det tillkom eder sjelf.»

»Ah, du reser till Varberg, der Murman och hans fru i år ärna slå sig ned.»

»Det ämnar jag. Och vet pappa, att jag vidare ärnar öfvertala mamma att följa mig! Vi taga barnen med oss. Pappa har ju ingen invändning?»

»Tvärt om! En god tanke. Hvad säger du, kära hustru?»

»Jo, jag säger ja, efter som vi då så godt som alla vänner och grannar komma tillsammans. Härads-höfding Reuterdal fick i går order från sin kära svärmor, lagmanskan, att med familj möta henne i Varberg.»

»Nå, så bra detta artar sig! Mamma följer då afgjordt med?»

»Ja, när min man tror sig om att umbära sin fru, så är jag villig att röra på mig. Hvad säger greffen om den der badturen? Huru glada Murmans skulle blifva, om vi kommo i godt sällskap.»

»För mig är hemmet nu nödvändigt. Om också möjligen fabriken mindre behöfver mig, så har jag mina återstående rum, som vänta på målaren. Det blir mitt sommarnöje. Men skola vi nu längre låta lille Patrik vänta?» Han såg på Hulda, som med en onådig blick sett på sin mor vid det gjorda förslaget och nu blodröd, tydligt af harm öfver det afslag, som blifvit gifvet, reste sig för att föra förmyndaren till myndlingen.

»Kära hustru,» sade patron Berthel, så fort de unga försvunnit, »huru kunde du göra ett så taktlöst förslag?»

»Hvarför säger du det? Önska vi ej båda ett och samma?»

»Jo, men att önska är *en* sak, en annan är att liksom skjuta på. Jag tror, att han aldrig kommer att sätta Hulda i något bryderi, och då är det högst orätt mot henne och hennes rykte. Det är underligt, att ej prat uppstått allaredan. För den välgerningen har man att tacka historien om partiet med chefens systerdotter.»

»Och ännu mera det dumma påstående, lagmanskan satt i gång, om hans sorg öfver att Selma ej väntade ut honom. Han skrattar deråt — det partiet gälde blott mellan mödrarna.»

»Det förstås. Men Hulda är underlig. Jag fruktat . . .»

»Det gör jag också.»

Inkomna i barnens rum, befans den yngste af småherrarne, herr Liss, just på väg att i ny toalettoppsättning springa in till morföräldrarna och den sexårige, äldste stod orörlig, som en liten staty, framför ett bord med en uppslagen bilderbok, som han ej såg på.

»Är det sant, att du också blir ond på mig, farbror?» frågade han, i det han med framskjuten underläpp, men ganska fast hållning, gick ett par steg emot sin förmyndare.

»Du vet väl, att jag icke blir ond, utan ledsen, om du handlar orätt. Kom hit, mitt barn,» grefven satte sig, »och säg mig nu huru det var!»

Gossen kom genast och såg så kärleksfullt på Detlof, att denne hade mycket svårt att visa sig afmätt och allvarlig.

»Mamma säger, att jag ej begärt lof. Men jag begärde det. Jaha!»

»Nå, hvad fick du då för svar?»

»Mamma smekte mig på pannan och sade: 'Gå och lek, min gosse, men stör mig icke'.»

»Nå, säg mig nu — jag vet att du icke glömt min försäkran, att den, som vill blifva en fullt hederlig man, aldrig sätter fläck på sig sjelf genom en osanning — säg mig, om du trodde, att din mor med de orden gifvit dig lof att gå med Petter till slåttern?»

»Nej, det trodde jag inte. Men jag tyckte det var detsamma hvar jag lekte.»

»Och du frågade ej om igen?»

»Nej.»

»Deri låg ett fel. Du borde hafva frågat tills du fått svar.»

»Men jag hade så brådt, och mamma svarar ofta så der.»

»Nå, har du bedt om förlåtelse ännu?»

Gossen sprang bort till modern, slog sina små, starka armar omkring henne och utbrast: »Nu tror du ju, mamma, att jag begärde lof?»

»Jag hoppas det, mitt barn, fast det måtte varit lågt. I alla fall får saken passera för denna gång. Gå nu in till morfar och mormor.» Hon kysste gossen, som helt lycklig rusade på dörren, i det han ropade: »Nästa gång skall jag skrika högt, så att du hör, mamma!»

»Nå, min fru,» frågade Detlof, vändande sig till modern, »hvems var egentligen felet? Ni är verkligen ofta frånvarande med edra sinnen, det har jag sjelf alltför väl märkt. Men barnen borde ej få förstå det.»

»Och vet ni, herr greve,» sade den förolämpade, unga qvinnan, »hvad jag märkt? Jo, att er hand håller alltför svagt i uppfostringstygglarna. Jag anser, att edert sätt vida mera skadar än gagnar barnen.»

»Menar ni detta allvarsamt?»


»Fullkomligt.»

»I så fall vill jag lemna er tid till närmare öfverläggning. Har ni icke innan er återkomst funnit skäl att ändra öfvertygelse, skall jag vara beredd att nedlägga en befattning, som så illa motsvarar era moderliga åsigtter. Till dess talar jag ej med er far, hvilken förvåning skulle kunna blifva ett obehag vid er lustresa.»

»Jag tackar er för denna granlagenhet, herr greve. Den är mycket ridderlig. Och nu är vår *tête-à-tête* slutad.»

## 20.

Doktor Murman gifver ett granlaga uppdrag åt patron Berthel, som denne med än större granlagenhet afbördar sig.

an befann sig i de sista julidagarna.

På Landsby rådde en frisk rörelse vid *den* del deraf, der bomullsspinneriet af patron Berthel blifvit uppbygdt och hvaraf flera procent tillföll Landsbys nu mera icke synnerligen fattige riddare. Men hvad gamla grefvinnan skulle sagt, om hon sett till och med denna, den allra aflägsnaste, trakt af *hennes* mark lemnad till fabriksbyggnader, med arbetare, arbeterskor och barn af alla åldrar och storlekar, det är svårt att säga. Hon skulle af blotta tanken, att hennes son, *unge grefven*, var kompanjon och öfveruppsyningsman i ett bomullsspinneri, blifvit vida olyckligare, än i sin patriciska fattigdom, deri aldrig ett sådant elände kunnat intränga.

Det är emellertid icke vid fabriksbyggnaderna vi skola dröja, utan i stället titta in till villans egare, hvilken för tillfället befinner sig i sin lätta blus stående på en målareställning i sitt förnämsta rum (salongen), der han håller på att anbringa effektrika pelare, mellan hvilka intressanta medaljonger skola finna rum. Nedanför, på en lägre trappa, står hans elev och fosterson, sjuårspilten Ehrenfred Varner, gemenligen kallad Fred, och håller med stor andakt ett kärl, innehållande färg, under det han noga vaktar ett annat, som befinner sig stående i en af trappans mellansteg.

»Hvad säger du om den här pelaren, min käre Fred? Tror du att rankan kommer att taga sig något ut?»

»Jag törs ej tala, farbror, så länge jag vaktar färgkopparna, men om jag finge stiga ned, så skulle jag se *riktigt*, och då kunde jag med detsamma springa ut till Malena och få min eftermiddagsmat. En blir mera hungrig af sådant här stillarbete, än när en arbetar i trädgårdsjorden eller med läsböckerna.»

»Rätt så, min gosse. Men synes icke der någon främmande? Jag hör, att du får välkomna farbror Berthel. Då han kommer på aftonen, är det ej för fabriken. Säg till Malena, att hon sätter på toddyvatten och bär in, när det blir färdigt. Och så kan du gå och arbeta i din trädgård. Jag vet, huru mycket du vill hafva undangjordt, tills din vän Patrik kommer hem.»

»Det var bra, farbror, och jag tager en gosse från fabriken till hjälp.» Och herr »Fred», som dock var vida mera krigisk än fredlig, rusade i väg, så att det långa, gula håret svepte kring de runda, friska kinderna. Man kallade honom allmänneligen för »den tappre landtsoldat» och han underlät ej att meddela, att han var på *åttonde* året.

---

De båda herrarne sutto på hvar sin sida om det runda divansbordet i Detlofs arbetsrum. Reqvista stod framför dem, och sedan Fred, med en smörgås, så stor, som halfva gossen, tittat genom dörren och förkunnat, att farbror skulle vara snäll och icke ropa honom, om han blefve aldrig så länge ute — han skulle nog läsa öfver lexorna på morgonen —, så fans icke vidare något störande och likväl tego de, under det gästen tillagade en hel och värden en half toddy.

»Jag förmodar, att något meddelande är i fråga,» sade slutligen Detlof med ett uppmuntrande småleende.

»Det är rena sanningen, men det är så kinkigt.»

»Hvad kinkigt kan finnas oss emellan?»

»Oss emellan ingenting. Men Murman har varit nödsakad att skrifva till mig om en fråga, hvilken jag finner mig ganska besvärad af att göra dig.»

»Jag anar, hvad frågan gäller.»

»Åh, det kan du icke!»

»Är det ej något, som rör Patriks enka och söner och gällande förmynderskapet?»

»Patriks enka rör det visserligen. Men om jag får läsa upp för dig Murmans bref, så är det ginaste vägen att komma till målet.» Och så dykte patron Berthel ned i en af de rymliga fickorna på sin hamplärftspaletå och fiskade upp doktors bref, som han vidare uppvek och började läsa:

»Hedersbror!

Naturligtvis har din fru meddelat dig vår store millionärs, den store godsegarens, herr von N—s, allvarsamma böjelse för din förtjusande dotter.»

Här såg patronen upp och mötte en frågande, men på intet sätt orolig blick från Detlof. »Ja,» sade han, »hustru min har skrivit om det der, men Hulda är mycket observerad och jag ansåg saken af ingen betydighet.»

»Var god och fortsätt läsningen.»

Huru noga Berthel lyssnade, kunde han ej finna sin unge värds röst det ringaste förändrad. Brevet lydte vidare:

»Som det är en omöjlig sak att förstå sig på vissa fruntimmer, så förstår jag ej heller Hulda. Hon tyckes icke veta eller fatta något af den store magnatens känslor. Jag är skyldig säga, att han är en hygglig, bildad och mycket hederlig man, några och tretio år och med en ofantlig benägenhet att redan spela en faderlig roll. Den saken lyckas också med den minste

pysen, som utan motstånd låter tjusa sig af eleganta pappdansmästare och väldiga grupper af tennsoldater, men beträffande arfherrn till Hahlensborg, så har han med nobel likgiltighet motstått till och med en tapper trumslagare och två kanoner af bästa konstruktion. Jag frågade pilten nyss, om han ej tyckte mycket om den herrn, som alltid var så snäll mot honom, men han svarade helt buttert att han icke tyckte om någon annan, än farbror Detlof, och att han var ond för det att 'den der herrn' hade sagt, att äfven han kände och tyckte mycket om farbror Detlof.

Hvad detta sista beträffar, så lärer väl det vara så mycket säkrare, som just den saken gifvit anledning till det här brevet.

Förhållandet är följande: Den af Hulda obemärkta kurtisen har nu slutat med herr von N—s fasta beslut att fria till vår unga enka. Men som han inser, att den affären ännu skulle komma nog hastigt på, så är hans högsta önskan att få blifva introducerad i den ort, der hans herskarinnas hem är beläget, då han lätt kunde blifva introducerad äfven i sjelfva hemmet och desslikes hos hennes föräldrar.

Med detta förtroende har han nu hedrat mig, och som han ej rimligtvis kan tänka på att blifva inbjuden hos sin påräknade svärfader, har han lyckligtvis erinrat sig, att han i Tyskland, på ett landtogs, träffat tillsammans med vår unge grefve, och meningen är nu, att insinuera en begäran om ett par veckors inackorderad gästfrihet på Detlofs villa. Mannens ord föllo så här: 'Jag skulle ej drista föreslå den unge förmyndaren detta arrangemang, om icke två förflutna enkår jemte den omständigheten, att han i allt lugn sköter sina angelägenheter medan friherrinnan är här, tydligt ådagalade, att han betraktar sig endast i egenskap af förmyndare.



Hvad sägs om ett sådant rasonnemang? Ställ nu, som ni behagar, men skrif snart till

Vännen *Murman.*»

Med ett mycket generadt utseende vek patron Berthel tillsammans brevet. Slutligen sade han: »Naturligtvis tager du ej emot honom, kära bror.»

»Hvarför icke? Jag skall raska på med målningen, lufta natt och dag och förse hans rum med det bästa, jag kan åstadkomma. Det är en utmärkt man och utan tvifvel den värdigaste, i fall det kan tänkas, att Patriks enka är sinnad gifva honom en efterträdare.»

»Jaså, det är *din* tanke. Jag hade visserligen en annan, men den tyckes ej höra hit.»

»Sedan detta nu är öfverenskommet,» återtog Detlof enkelt, »så, efter tiden för badterminen nalkas sitt slut, skall jag meddela en annan angelägenhet.»

»Hvilken då?» frågade patron Berthel förundrad.

»När vi sista aftonen voro tillsammans på Hahlensborg, så var det fråga om en liten affär, som jag kallades till.»

»Ja, för din äldste myndling.»

»Alldeles, men gossens fel, som tillkommit derigenom, att hans mor icke hört hans fråga, föranledde henne att, då jag, sedan vi blifvit ensamma, häntydde härfpå, förklara, att hon ansåg mig hålla allt för lätt i tyglarna, hvad uppfostringskallet beträffade, och att jag mera skadade än gagnade barnen. På min fråga, om hon menade detta allvarsamt, svarade hon: 'Fullkomligt'. — Ehuru djupt sårad, ville jag ännu gifva henne tid att återtaga sin förklaring och sade, att jag skulle vänta ända tills mot slutet af hennes resa, men om jag dessförinnan ingenting hört af, var jag färdig att nedlägga den befattning, i hvilken jag så illa motsvarade hennes åsigter. Hon har ej gifvit mig ett ord, hvarken

muntligen eller skriftligen, och således måste jag stå vid mitt. Och det ser ju nu ut, som en ersättning skulle komma i stället.»

Berthel, en i allmänhet mycket lugn man, reste sig så häftigt ifrån stolen, att han nära på stött ned brickan.

»Om *du* afgår som förmyndare och ledare af barnens uppfostran,» sade han, »så må Hulda akta sig för det onda, hon drager öfver både sin egen och lille Patriks framtid! Den gossen i synnerhet, så mycket begriper jag, fordrar just *de* tyglar, du håller i. Du är mild och rättvis och han älskar dig till ett djup, långt öfver hans ålder. Men\*skulle du *kunna* uppoffra barnen för en qvinnas förflugna nyck, i fall intet budskap kommer?»

Detlof teg.

»Kors, jag glömmer ju, att ett litet bref från gossen låg inuti Murmans. Ack, läs det med detsamma!» Åter ett dykande i fickan och det lilla brevet tittade upp.

Detlof tog det med rörelse, öppnade det och läste.

»Käre, snälle farbror!

Jag tycker inte det är roligt här och jag vill bara hem till Landsby och till Fred. Farbror må tro mig, att jag aldrig begär något af mamma, utan att ropa ända tills hon svarar. Mamma ser så ledsen ut och sitter så mycket och ser på ingenting.

Nu skall jag berätta farbror, att jag blef gruffligt ond i går, då jag hade varit på badhuset, för det gick två herrar förbi, som sade: 'Den der lille gynnaren får sig snart en ny pappa. Millionären friar till hans mamma.' Jag ropade efter dem: 'Det är inte sant och jag vill inte ha *honom* till pappa.' Men då skrattade de och sa', att jag nog var karl att stå på mig. Och det skall jag också, om han försöker. Jag talade om

det för mormor och hon sa', att herrarne bara lekte med mig. Sedan kom den store herrn sjelf och ville ge mig två präktiga kanoner. Men jag säljer inte min mamma för tjugo kanoner. Skulle jag kalla *honom* pappa? Jo, det gör jag! Jag har tillräcklig pappa i farbror. Adjö.

Farbrors *Patrik.*»

Denna uttrycksfulla oppositionsytring från junker Patrik hade den lyckliga verkan, att den från de båda herrarnes stämning borttog allt, hvarpå något slags malört velat innästra sig. Sedan man skrattat — såvida det icke blott är ett melankoliskt skratt — blir man icke så hastigt mörk i hågen, och patron Berthel spådde, att hans vän icke behöfde påskynda sin målning mera än nödigt.

»Vi få väl se.» svarade Detlof, och så skildes de med ett kraftigt och varmt handslag.

Den natt, som följde, var icke bland den »fattige riddarens» bästa. Det fans synnerligen i det lilla brevet från hans myndling en mening, som han oupphörligt uttalade för sig sjelf: »Mamma ser så ledsen ut och sitter så mycket och ser på ingenting».

På friaren och hans ankomst som gäst tänkte han nästan icke alls. Den saken var en underordnad affär; vida viktigare var Berthels sätt att meddela doktors bref. Patron Berthel trodde bestämdt på något, »som icke fans», och den hederlige mannen kände sig nedslagen öfver det undvikande han rönte. — Här blef grefven afbruten af den »tappre landtsoldaten», som i blotta linnen kom in från det lilla kabinetet bredvid sängkammaren och helt förskräckt frågade, om farbror var sjuk, efter han hela tiden vändt sig fram och åter och suckat så tungt.

»Nej, min käre Fred, gå för all del och lägg dig. Mig plågar ingenting annat, än värmen. Men hvarför sofver icke du?»

»Jo, jag sof, men farbror väckte mig, och så tänkte jag, att Malena kanske glömt vattnet och att jag kunde gå efter det.»

»Tack, du är en mycket snäll gosse, Fred! Men skynda dig nu att somna. — God natt!»

»Jaså,» mumlade Detlof, då han blef ensam, »jag suckade så högt, att det kunde väcka den lille kamraten. Sådant skall då icke hända mera. Jag trodde verkligen, att mina suckar höllo sig inom väggarna och blygdes för att stiga upp ända till läpparna.»

Följande morgon, då villans båda inbyggare träffades vid frukostbordet, hade Fred händerna fulla af bref. Posten hade kommit tidigt och patron Berthel hade skickat den.

»Det är bra, min gosse, du kan lägga dem inne på mitt skrifbord. — Nå, huru går det med din svenska historia? Vi taga ihop med målningen så snart du läst upp din lexa. Du kan titta litet närmare på den, medan jag ser på brefven.»

»Ja, det var mycket snällt, farbror. Det kan allt behöfvas.»

## 21.

Hvad posten medförde och återförde.

Fred fick så god tid att läsa öfver svenska historien, att han äfven gick igenom den följande dagens beräknade pensum. Men när grefven då ännu icke slutat sin post, gläntade han försigtigt på dörren med förfrågan, om farbror nu ville förhöra honom, så att de kommo till målningen.

»Det blir ej på förmiddagen. Du har lof i dag, min gosse.»

»För *hela* dagen! Slipper jag geografin och kartan och grammatikan också?»

»Alltsammans. Och gå nu till ditt trädgårdsarbete, men stör mig icke under några omständigheter.»

»Nej, det aktar jag mig nog för!» Och lycksalig öfver sin opåräknade frihet, sprang Fred till trädgårdsdrängen, för att rådgöra om en torfbänk, såsom lämpligaste öfverraskningen för Patrik, hvilken bara längtade hem till Landsby och till Fred sjelf. Det hade farbror fått bref om.

Under tiden gick vår historias hjelte oupphörligt fram och åter. Han kastade sig emellanåt på soffan, men måste genast upp, ty blodet jagade med ohejdad fart genom ådrorna och ögonen förrådde en eld, som der ej strålat på månget år.

Slutligen tog han plats framför skrifbordet.

»Nu,» sade han, liksom i förtroende till sig sjelf, »är jag säkert tillräckligt lugn. Men kanske handen ändå skulle darra något Det får ej synas. Jag skall läsa hennes bref en gång till. Gud välsigne hennes

ädla, oskuldrens hjerta, som sträfvat sig igenom sina dimmor.» Han upptog ett bref, som icke hade sin plats bland de andra på bordet, utan hvilade mellan västens tillknäpta slag.

Brefvet var naturligtvis från herskarinnan på Hahlensborg och dateradt Varberg.

»Min bästa grefve Detlof!

Jag vet, att ni tror mig, då jag bedyrar, att icke tio minuter förflutit, sedan vår konferens rörande lille Patrik afslutats, innan jag erfor den allvarligaste ånger öfver min häftighet, mitt oförstånd och min oändliga orättvisa mot er. Men det syntes mig då, och har allt sedan synts mig, som skulle det varit en oss båda ovärdig handling, i fall jag alltför hastigt utbedt mig er tillgift. Ni hade då kunnat tro, att mitt fel af mig ansågs lätt ursäktadt.

Det är för att visa motsatsen, som jag dröjt, men nu beder jag er af hela min själ, att ni glömmen och förlåter för barnens skull. Fordras *mera*, så beder jag att — *löjtnant Detlof* förlåter *Hulda*. Men om detta vädjande kanhända var för djerft, så beder jag den ädelmodige och redlige vännen till min make att icke öfvergifva hans söner. Och Patriks vän förlåter, det vet jag.

Emellertid har jag föresatt mig att derjemte meddela er, att jag ångrar och beklagar, att jag i två år, underkastad väldet af flera olika skugglif, ständigt hyst fruktan för ett närmande oss emellan.

Detta har varit orsaken till det tvång, den afund, den sorgsna bitterhet, hvarigenom jag hållit gränsen mellan modern och förmyndaren så slutet, som jag förmått. Jag var svartsjuk på allt, som jag ej ville veta af att det kom på *er* lott. Och likväl visste jag ju, att min make aldrig varit svartsjuk på er. Om det

varit jag i stället, som blifvit kallad af Gud, skulle han så gerna unnat er (i fall ni det velat) att lägga era blommor bredvid hans egna på den kulle, under hvilken jag hvilat. Ack, hvarför blef det ej så? Jag skulle då hafva sofvit så godt, hvaremot jag nu aldrig känner en lugn sömn. Det är ständigt, som om något stode framför mig, hvilket jag mot min vilja nödgas fly... Är det Patrik, som vill säga mig något? Nej, då skulle jag icke vilja fly... Det är icke *han*.

Doktorn för ständigt ett underligt tal om nya, friska vyer af lifvet. Och han ser ut, som han hade dem tillreds, men jag ser dem ej. Han menar väl, och så gör äfven mamma och flera personer, som äro goda och artiga mot mig. Men det är förspild välmening.

Om det är en andlig eller kroppslig börda, jag bär inom mig, det vet jag ej. Men det vet jag, att ingen ser mig sådan jag är ohöjd, som jag nu, följande ett oafvisligt behof, visar mig för er. Jag har efter hand lemnat min egen forna natur och råkat in i en dröm, som jag ej kan komma ur.

Det har blifvit med sanning sagdt (af en engelsk predikant, hvilkens skrifter jag älskar), att 'menniskohjertat liknar qvarnstenen, hvilken, om den har spanmål inunder sig, maler för att sprida helsa, och i motsatt fall, lydande den vilda stormvindens vilja, ännu fortfar att mala — men sig sjelf. Så maler äfven hjertat sönder sig sjelf mot sin egen tanke'. Förfärligt! Är då allt slut? Skall själen ej växa mera, skall den ej träda ur sina visioner ut i det fulla solljuset?

Min vän, min gamle vän, jag misstror er icke. Jag vet, att ni ej en enda sekund skall föreställa er, att jag med detta språk velat fresta er att träda öfver *den* gräns, der ni vid er ära och riddersmannatro en dag besvor ett löfte. Nej, ni skall förstå, att det, jag nu vill återfordra af er och som jag såsom ett slags

räddning vill mottaga, för att *aldrig* förlora, det är den sympati, den oskyldiga, förtroliga vänskap, öppen, ren, hedrande och gagnande, som ni då egnade mig, ty annat språk hade mellan oss ej funnits förr, än sista morgonen, hvilken är utesluten. Kanhända, om jag så återfinner er, skola dimmorna fly. Det hade utan tvivel för länge sedan varit så, om jag ej haft denna nervösa spökrädsla för er. Och kanhända skall den återkomma, i fall jag länge lever i osäkerhet. Skrif därför några ord.

*Hulda.»*

Nu, sedan brevet åter blifvit gömdt, gömdt med den ömmaste rörelse, satte han sig ned att skrifva, och så lydde det svar, han samma afton afsände:

»Hulda!

Det första, jag vill uttrycka för er, är en högtidlig förklaring, att jag aldrig, sedan vi en viss dag skildes åt, erfarit ens ett svagt skimmer af hjertats sanna lycka, förr än jag i dag från er mottog detta för mig så heliga bref. Det är icke skrifvet af den *första* Hulda, hon, som på gästgifvaregården under en sömlös natt roade sig med att genomgå 'den fattige riddarens' (jag har hört, att ni kallade mig så) förtroliga skrifvelse till hans mor och sedan på ångbåten, barnsligt ljutt och genialiskt, gjorde sin oskyldiga syndabekännelse. Det är ej heller skrifvet af den *andra* Hulda, den unga friherrinnan, som med stel artighet helsade sin mans vän, den hon helst velat slippa att helsa. Icke heller är detta kära bref skrifvet af den  *tredje* Hulda, den alltid på sig sjelf och andra tviflande, stundom förtviflade, unga enkan, hvilken mjelt-



sjukan snart skulle hafva fullkomligt besekrat, så framt icke en *fjerde* Hulda framstått ur de tre föregående och som, i det hon afkastade sin tunga drägt, visade, att ett nytt väsende gått ur puppan, ett väsende, i hvars solglans en stackars enstöring ännu skall få värma sig.

O, Hulda, kanske har ni redan ånkrat, att ni ändt-ligen ville se det tunga skenlif, som omgaf oss, bortkastadt! Men jag besvär er, ångra ej detta, utan tro, att just så, som ni ordnat vårt kommande lif, blir det ett jordiskt paradisk. Lyckligtvis har jag i två år så ofta under min förmynderskapsvärdighet besökt Hahlensborg, att aldrig en fläkt af nyfiken undran skall för-mörka solskenet.

*Jag* har ju, som det påstås, haft *två* hjertesår: chefens brorsdotter och domarens gemål, hvilken lag-manskan påbördar mig att ännu i dag med troskap egnas min tysta dyrkan. Och hvad er beträffar, ville ju millionären genom doktor Murman låta inackordera sig hos *mig*, för att i ro kunna sköta sitt frieri. Säg då, om vi, så väl upptagna å båda hållen, ej opåtalt kunna få nära en sann, öppen, ren och varm vänskap? Och vill vår lilla verld sent om sider undra: hvilken väg kommer den? Vi äro två oberoende väsen, som anse, att det, vi hafva att erbjuda hvarandra, är nog. Ni vill icke gifta om er. Se der allt, med undantag af att jag slutligen, den gamle ungarlen, förblifver er trogne riddare intill det sista.

Dör *jag* först, så känner ni er liksom enka efter två män. Hela skilnaden är blott, att då ni lägger röda rosor på vår dyre Patriks graf, lägger ni hvita på min. Och skulle det blifva ni, som först kommer till honom, så blir det jag, som lägger de röda rosorna på hans sida, de hvita på er.

Jag vet, att jag icke här berört alla delar af ert bref. Dit komma vi nog! Jag var angelägen att visa er, det ni återvunnit den forne

*Detlof.*

Tusen gånger välkommen hem med barnen!»

Då Detlof förseglat sitt bref, kysste han Huldans namn på utanskriften.

»Så,» hviskade han, »kan jag våga det. Jag hoppas till Gud, att mitt svar skall åstadkomma ett uppträskande element i alla de sjukliga, som finnas hos detta arma, evigt älskade, men ej mera som maka åtrådade väsen. Sju år hafva kufvat, men ej urblekt min känsla. Huru mycket mildare dömer jag henne ej nu, mot då! Och denna vilda, vansinniga ed blir för mig detsamma som ett celibatlöfte. Man kan väl icke få en hustru, utan att hvarken skriftligen eller muntligen fria till henne. Och hon är dessutom nu så förändrad, så eterisk, att hon, som det synes, fritt kan beröra det flydda. Således ingen fara för löftesbrott, men utsäglig, himmelsk ersättning för de qvalfyllda sju åren.»

Dagen efter kom det påräknade inhiberandet af doktors kommission.

»Hvad tycker du,» skref han till patron Berthel, »Hulda, som, till följd af några ord från modern, ändtligen uppväcktes till medvetande genom den spådom, hennes herr son hört uttalas i badhuslokalen, skickade efter mig och försäkrade (det är ju kostligt), att hon aldrig sett, aldrig anat, hvad hela badsocietyten visste komplett, nämligen att vår millionär hade fullkomligt tydliga afsigter på henne. Hon bad mig genast göra

slut på saken, hvilket jag ock på hyggligaste sätt verkställt. Och huru stor sjelfbeherskning en så utmärkt man än eger, så syntes dock, att han blef ofantligt nedslagen.

Till följd af detta, min käre bror, en ära, som mera än *en* svärfar skulle sörja, håller jag med om hvad både lagmanskan, Selma och din såväl som min fru tro, nämligen att hon aldrig förändrar sitt enkestånd. Men *det* vore icke det värsta, huru ung hon än är, om hennes själ blott kunde få ett kraftigare fäste i lifvet. Men det förekommer mig att... Nå, nå, man spår icke ondt väder i onödan! Ännu *vill* jag tro, att hon skall finna mera intresse i allt, då barnen blifva större. Om en vecka har du de dina hemma. Vi resa på samma gång åt vårt håll; lagmanskan och hennes dotter med barnen stanna ytterligare fjorton dagar.

Jag har talat förtroligt med din fru om Huldans tillstånd. Hon är sämre, än då hon kom hit. Kan man ej inleda henne i några arbeten, kan *ingen* muntra henne? Denna variation mellan feberaktig retlighet och slö likgiltighet är, rent ut sagdt, temligen farlig.»

När den bekymrade fadern lade detta bref i sin unge väns hand, kände han liksom ett slags elektrisk fläkt, då Detlof, afläggande sin tillbakadragenhet, hjertligt svarade: »Doktorn öfverdrifver nog. Men i alla fall skola vi väl göra vårt bästa att muntra henne. Hon har skrivit till mig ett fullkomligt ursäktande bref, mycket vänligt, så att förmynderskapet blir jag vid.»

»Gudskelof för det! Du är nöjd med henne?»

»Ja, och det skall jag visa. Jag har redan svarat.»

## 22.

Huru de nya förhållandena gestalta sig.

**D**et var den 12 augusti, således en månad ingången på tredje enkåret, när det bantåg, med hvilket Hulda jemte mor och barn skulle ankomma, stannade vid stationen närmast hemmet, det vill säga något mer än tre mil derifrån. Klockan var elfva på förmiddagen, och det var redan afgjort, att Hulda skulle stanna öfver de första dagarna hos föräldrarna och blott den egentliga packningen med betjeningen afsändas till Hahlensborg.

»Naturligtvis möter pappa oss?»

»Det förstås,» svarade fru Berthel, ifrigt seende ut genom fönstret.

»Fred! Fred är här, mamma!» ropade unge Patrik.

»Och farbror, mamma, *farbror!*»

»Du ser miste, min gosse . . . Skulle grefven resa tre mil för att möta dig.»

»Miste!» utbrast gossen förtrytsamt. »Kan någon taga miste på farbror, som är så högväxt och vacker. Om de nu icke öppna vår dörr, kastar jag mig genom fönstret.»

»Han har rätt,» sade fru Berthel, medan hufvud och ögon helsade hennes man. »Det är verkligen grefven.»

Hade den värda frun sett inåt, i stället för utåt, skulle hon fått se huru den skäraste rodnad öfvergjutit dotterns ansigte och huru en stråle af något ljuft glän sande tändts i hennes ögon. — Så fort dörren kom

upp, var Patrik, alldeles hejdlös af glädje, genast i grefvens armar, som bar honom öfver till andra sidan, der Fred med nästan lika stor förtjusning mottog sin läs- och trädgårdskamrat. Under tiden hade patronen hjälpt ned sitt äkta vif jemte sköterskan och den lille, minste baronen, som äfven fick den höga äran att komma öfver till de stora herrarne Fred och Patrik.

Patron Berthel, som fann att hans kompanjon icke borde stå sysslolös, lemnade dottern åt hans försorg, och der var han nu inne i vagnen och lade i den unga fruns hand en den utvaldaste bukett, medan han, kysande handen, utan att mera än till hälften se på henne, hastigt sade: »Det är en liten skörd från Landsbys orangeri.»

»Tack, greve Detlof! Denna gåfva är en fortsättning af ert bref. Låt mig säga er i flykten, sedan tala vi icke derom, att ert ädla, uppfriskande och finkänsliga bref gjort mig den största nytta. Jag tycker lifvet icke mera ser så grått ut, som det under två år gjort.»

»Nu,» svarade Detlof glädtigt, »då ni beslutat er för att låta andra få hjälpa till med anordnandet deraf, blir det friskare. Jag har redan många förslag.»

»Hulda, mitt dyraste barn,» ropade fadern, »har du då så mycket lösgods, att du aldrig blir färdig?»

»Här är jag, pappa, grefven får taga det öfriga.»

Och hon försvann så hastigt i den faderliga familjen, att Berthel med glädje fann, att badet hjälpte åtminstone mot de långsamma, likgiltiga rörelserna. »Nå, men,» utbrast han, alldeles förvånad, då han fick rätt betrakta hennes ansigte, »hvad är det doktorn pratar i sitt bref om, att du icke skulle befinna dig bättre, än när du reste? Du blomstrar ju söm en ros, gudskelof! Men låt oss nu komma i vagnen. Grefven blir kusk och Patrik får sin plats bredvid honom. Fred åker i bagagekärran med din jungfru.»

»Men Fred kan ju sitta bredvid pappa,» invände Hulda. »Det vore så roligt att hafva hans trefliga ansigte midt emot oss.»

»Men då finge han ju inte köra. Drängen har blifvit mutad att öfverlemna honom tömmarna, och som han står bak på vagnen, ser han sig nog flitigt om efter kärran. Och den här lille gynnaren ser också frisk och välbehållen ut,» han klappade den lille, yngste, som icke var blyg, men aldrig synnerligen språksam.

Då sällskapet hunnit inemot halfvägs, stannade vagnen till unge Patriks verkliga förtviflan, der han, sladdrande hela tiden för farbror, satt med den stora piskan i sin ena lilla hand och ändan af tömmarna i den andra. Men det hjälpte ej, drängen var redan framme vid hästarna, och ögonblicket derefter befann sig grefven vid den vagnsdörr, som var Huldans plats närmast.

Aldrig hade det stolta, allvarsamma ansigtet haft ett så intagande, hjertligt uttryck, som då han föreslog damerna att, medan hästarna betade, förtro sig åt hans omsorg. De stackars hästarna hade gått hela natten, men det fans ej skäl för, att ej andra också kunde behöfva förfriskning vid en vacker plats i löfskogen. »Det är min värda hushållerska, Malena, som dristigt bjuder på en liten frukost.»

»Jag och tant Huldans jungfru komma med korgen, farbror!» ropade Fred.

»Är detta ej en lysande tanke?» frågade herr och fru Berthel nästan samtidigt.

»Tanken är för ögonblicket ordentligt oskattbar,» sade Hulda, i det hon lät Detlof hjälpa sig ur vagnen, »ty kaffet i morse var rysligt dåligt och jag, liksom

gossarne, hvilka redan jubla i sky, skall göra heder åt Malenas vänliga möda.»

»O, tusen tack!» hviskade Detlof. »Se, nu hafva vi ju strax bredvid oss en den härligaste, skuggrika plan att duka på. Här sätta sig damerna, medan vi ungersvenner sköta serveringen . . . Äro ni framme, gossar? Bra! Nu hjälpas vi åt att packa ur korgen. Se, der hafva ni först duken, bed din mamma, Patrik lille, att hon hjälper dig och Fred att lägga den rätt.»

Och den unga frun visade en sådan beredvillighet, att då Detlof, hållande upp en liten form mellan händerna, alldeles rådlös utropade: »Det här begriper jag alldeles icke.» Hulda trädde fram till honom med ett småleende på läpparna och frågade blygt, om hon kunde vara till någon hjälp.

»Ja, säkerligen,» svarade Detlof, döljande sin hemliga förtjusning, som alldeles skulle bortskrämt den åter började förtroligheten, »säkerligen kan ni, som fruntimmer, förklara mig den här mystifikationen. Malena kallade den i formen inneslutna saken för en *à la daube* och den skulle uppslås på ett litet fat, som verkligen finnes, men huru få upp honom?»

»Vi sätta fatet öfver formen, det är mycket enkelt, vända om det och . . . Nej, för all del, håll det icke på sned!» Och Hulda måste med sina egna små, fina händer komma herr grefven till hjälp i det viktiga bestyret. Och det gick så väl, att patron Berthel och hans fru, som hoppats få skratta litet åt en scen *à la Lafontaine*, det vill säga, att hela härligheten skulle legat i gräset, blefvo fullkomligt bedragna. Detlof kom helt stolt bärande fatet och Hulda följde efter med kycklingarna. Fred tog hand om det öfriga, medan Patrik af alla krafter sträfvade fram med två brödbullar.

Denna idyll i gröngräset, så utan förberedelse, värmdes ännu mera den stackars unga qvinnans oroliga hjerta,

men emellanåt gick dock en skuggning öfver hennes så liljefina och poetiskt sköna ansigte. Man märkte, åtminstone märkte Detlof det, att ett doft af något kylande lade sig öfver det varma solskenselementet, men derpå var han beredd. Hennes sjukliga sinne kunde ej så hastigt botas. Helt säkert förebrådde hon sig, att hon erfor flägtar af lycka. Det var ju som en stöld från hennes make.

»Nå,» tänkte grefven, då de hamnat i hennes föräldrahem, »så mycket är det då, att hon med Guds — och hvarför icke också med min — hjälp aldrig mera skall falla i detta letargiska dödlif, som så länge hållit henne bunden.»

Och så trodde flera än den mest intresserade. På eftermiddagen kom härads höfding Reuterdal, för att få nyheter om sin familj, och då han och de båda andra herrarne rökte sina cigarrer på gungbrädet, förklarade domaren, att doktor Murman, liksom fruntimmerna, måste varit förhexad, för att icke kunna finna, att friherrinnan var betydligt förbättrad. »Se hennes ögon nu och då hon reste! Tänk, mina herrar, hvilket lif vi kunnat få, om hon bönhört millionären!... Men hon vill ej gifta om sig.»

Följande morgon for den unga enkan med sina barn till kyrkogården, der Patrik hvilade, och då hon kastade sig ned och dolde sitt ansigte bland de rika och friska blomstergrupper, som en ädel väns hand ordnat der, strömmade varma tårar ned och badade dem. Och hon frågade och frågade om igen, om det fans något orätt, något, som icke borde finnas, i den nya vändning, hennes sjäslif började taga. Och i hennes hjerta hviskade den förtrogna röst, som hon igenkände



för sin makes, att detta var ljus och frid, som skulle hjälpa henne ur de tunga töcknen och att det därför vore mycket orätt, om hon vägrade mottaga dessa skatter, då de erbjödos.

Af granlagenhet kom grefven icke denna dag förr, än på aftonen. Men så fort han nalkades henne, såg han, att hon väl tagit ett djupt och högtidligt intryck af det gjorda besöket, men ej ett, som motstred de förhoppningar, han fattat för återvändandet af hennes lifskraft i såväl kroppsligt som moraliskt hänseende.

Denna afton var Detlof sjelf högtidlig och nästan lika förbehållsam, som förut, men en undrande blick från hennes djupa, hänförande ögon lät honom glömma de tankar, som hela dagen oroat honom, att nämligen detta nya, förtroliga lif skulle medföra fara för det *besvurna löftet*. Han ville intala sig, att han numera icke älskade Hulda annorlunda, än med en lugn och öm tillgifvenhet, men den flydda dagen, den lilla scenen vid frukosten och Huldans blyga, ljufva väsende, tydande på möjligheten att äfven *hon* trodde, att något mera, än varm vänskap, kunde ligga under hans ohöjda glädje, allt detta, förenadt med vissa inre, starka rörelser, gjorde honom bäfvande och han beslöt att hädanefter vara — mycket försiktig. I stället för att föreslå en promenad, inbjöd han således Hulda till ett schackparti. Hon hade spelat schack med sin man, men aldrig med grefven. Efter någon tvekan biföll hon och kände sig snart så obesvärad, att hon blef intresserad och mottog en ordentlig lektion, ty grefve Detlof var för stor älskare af detta spel, att vilja just nu öfverse med många fel.

Då hon efter några dagar återvände till Hahlensborg, underrättades hon vid ett helt vanligt, vänligt samspråk, att han öfvat in hennes ridhäst, som nu på långliga tider icke haft någon verksamhet. Hon måste rida.

Men att öfvertala henne härtill, lyckades ej förr, än häradshöfding Reuterdal fått hem sin svärmor och gemål, då Detlof med all artighet föreslog denna senare, fullkomligt för saken intresserade dam, att sätta ridpartierna i gång.

Lagmanskan hviskade till sin måg: »Du ser huru rätt jag hade! Han utmärker ännu Selma. Men du kan vara lugn, hon tillber sin man och grefven är en sådan karl, som ingen äkta herre behöfver frukta. Ridderlighet och elegant artighet, det är allt.»

»Ja, sådana utmärkelser äro mera smickrande än besvärande för en tillitsfull make. Han må alltför gerna visa henne litet uppmärksamhet, det skadar ej.»

Och så kommo ridpartierna i gång, hvarvid häradshöfdingen oftast red bredvid Hulda och visade sig högst glad och älskvärd. Dertill kom nu, att lagmanskans närvaro på orten ryckte upp hela societeten att överbjuda hvarandra i alla slags tillställningar. Hulda måste låta sig ryckas med. Men då hennes mor försäkrade, att hon, som under baddtiden erfarit så mycken artighet af lagmanskan, omöjligt kunde undgå att sjelf hafva en tillställning, der hennes mor var hennes biträde och hennes far tog värdskapet om hand, så blef Hulda nästan förtviflad vid tanken, att hennes tysta Hahlensborg, som under mera än två år varit slutet för främmande, skulle öppnas för sällskap och sällskapsglam. Hon ryste vid blotta tanken, att der skulle skrattas högt — hvilket eko genom de stora hvalfven! — och att derjemte det kinesiska lusthuset finge släppa till sitt högtidliga klokspel för öron, som ej passade att höra det. — Omöjligt!

»Låt grefve Detlof afgöra,» sade fru Berthel. »Du känner till såväl hans granlagenhet som hans hjertliga vänskap för dig.»

»Ja, jag skall fråga honom.» Och Hulda frågade:

»Det blir en mycket tråkig affär,» svarade han, med deltagande för de känslor, han så väl förstod. »Men bjudningen kan arrangeras i trädgårdarna, och några bräder, slagna för fönstren i templet på kullen, annonsera reparation. Går ej det an?»

»Men nu håller ju grefve Detlof med mamma och icke med mig.» Det låg en liten förtrytelse i tonen.

»Jag bemödar mig alltid att hålla med nödvändigheten, och i min tanke är det nu en sådan. Hela den förgättna societeten med lagmanskan i spetsen har visat sig så lycklig öfver att ännu en gång ibland sig få räkna herskarinnan på Hahlensborg, att det skulle väcka en hel storm af missnöje, om friherrinnan icke gaf dem detta prof på välvilja och — beherskning.»

»Betänk, att de sedan skola göra visiter.»

»Det blir endast då och då. Och dessutom . . .»

»Nå, dessutom?»

»Är det ju afgjort, att Hahlensborg icke hädan-  
efter helt och hållet skall förblifva ett kloster, ty i så fall kan ju till slut icke den enskilde vännens besök få blifva oanmärkta.»

»Åh, hvem skulle anse *dem* af någon vigt?»

»Jag ber om förlåtelse,» han rodnade starkt, »ni sjelf troligen ej, men för skenet kunde de möjligen få någon betydelse.»

»Ack, icke menade jag något sårande! Låt det då blifva som alla vilja.»

Och som alla ville blef det: en ganska lysande fest, der icke blott patron Berthel var värd, utan äfven äldste sonen, med vännen Fred som adjutant, var oupphörligt sysselsatt att kringbjuda allehanda präktiga frukter. Det var endast de förledande blåa konfektrussinen och fikonen, som frestade dem att flitigt dela med gästerna, trots betjeningens uppmaning att lemna hela bestyret åt dem.

Hvad beträffar den yngre förmyndaren, så kom denne herre först och främst något sent, och sedan han väl kommit, var han fullt lika mycket gäst, som någon annan. Han försummade icke precis värdinnan, men han slog sig framför allt ut för lagmanskan, som han fritt kunde komplimentera för all hennes vänskap mot hans mor. De hade många gamla minnen gemensamma och deras konversation varade så länge, att Selma förklarade, att hon snart blefve svartsjuk.

Om Hulda, i egenskap af något *annat*, än myndlingarnes mor och den »oförklarliga unga enkan», som afslog ett af de utmärktaste partier i landet, var alls icke fråga, och lagmanskan fann grefven alldeles beundransvärd, som tog sitt förmyndarekall i så vidsträckt skala, att han själf ledde lille Patriks första uppfostran. Och hon ville blott hoppas, att den stackars, söta Hulda måtte *förstå* sin förbindelse.

Efter denna dag drogo grannarna själfva försorg om, att Hahlensborg icke vidare blef räknadt som kloster, och herskarinnan på stället måste medgifva för sig själf, att efter ingåendet af den der förtroligare vänskapsförbindelsen, hvilken dock var långt ifrån så fruktbarande, som i början, på små glada förtroligheter, utan tvärt om kändes temligen skiftande, ja, stundom tvångfull, det verkligen *var* en nödvändighet, att hon ej lefde så ensam.

## 25.

Knuten löses och en man blir trolofvad, utan att fria, hvarken skriftligen eller muntligen.

**D**et var en af de dagar, under hvilka lektionstimarna gåfvos på Hahlensborg; de flesta dagarna tillhörde dock Landsby, men under de förstnämnda brukade grefven oftast stanna qvar till middagen, och då kom vanligen antingen patronen eller patronessan eller båda som deltagande.

Studierna voro just affärdade och gossarne hade redan rusat ned för att avsluta något på ett »fästningsverk», som de med vederbörliga *daysverken* af torparegossarne uppfört, då Detlof, hvilkens steg förmodligen icke hördes på de mjuka, tjocka mattorna, trädde in i den trefliga, lilla salongen, der den unga modern vanligen uppehöll sig.

Hon fans der också äfven i dag, men hon var ej sysselsatt hvarken med läsning eller söm, musik eller skrifning; hon låg på en hvilsoffa, tillbakalutad mot dynorna och syntes så marmorblek i det svaga, höstliga solskenet, som silade in mellan växterna i fönstren, att det förekom som om denna stillhet kunde i sin orörlighet tillhöra själfva döden.

Detlof lutade sig bäfvande af ångest ned till henne. »Hulda,» hviskade han, glömmande all etikett, »Hulda!»

Då uppslog hon långsamt de sköna, stora ögonen och lät blicken full och häpen falla på honom.

»O, hvad jag blef rädd!» fortfor han. »Ni påminde mig helt och hållet om den unga, afsvimmade flickan

som jag bar upp från vagnen och som just så, som nu, såg på mig, då hon vaknade. Hvad ert utseende är ungt! Men säg, slumrade ni eller hvad var det? Mår ni ej väl?»

»Jag slumrade ej och är icke alls sjuk, jag hade blott försjunkit i gamla minnen.»

»Ja, jag vet. Ni vill icke lefva i annat.»

»Men denna gång voro dessa minnen icke hos Patrik; de dröjde hos min gamle morfar, som i mina barnaår nästan var allt för mig. Han var ingenting annat, än en fattig porslinsmålare, men huru han älskade mig med sin hela naturpoesi — just ni skulle hållit af honom.»

»Och ni tror, att jag icke är förtroligt bekant med honom? Er far och äfven er mor hafva otaliga gånger talat om honom och hans barnafromhet. De hafva visat hans oskuldsfulla målningar och nämt, att en liten, ljuslockig engel i flickgestalt stod vid hans knän och hörde honom läsa ur lifvets bok, tills hon sjelf kunde läsa den för honom.»

»Ack, ja, så var det!» hon räckte Detlof sin hand, i det hon hastigt satte sig upp. »Men — kommer ej far eller mor i dag?»

»Det göra de ej. Patronen har aflöningsdag och då hjälper patronessan, som ni väl vet, den *gode herden* att rätt se alla *fåren* till godo. Jag älskar er fader. Han är en sann kristen. Men det var ej blott detta, jag skulle framföra, utan jag skulle berätta den stora nyheten, att er unge broder kommer på ett besök vid nyåret, och att fadern emellertid skulle få afgöra, om han borde antaga ett utmärkt fördelaktigt anbud, som en stor fabriksfirma i England gjort honom, eller blifva faderns kompanjon.»

»Pappa borde låta honom antaga det anbudet. Han passar långt bättre i de förhållandena, än att vara der pappa och ni sjelf äro tillräckliga för allt.»

»Det gläder mig, att ni tänker så. Jag gaf nyss, då jag blef tillfrågad, samma råd. Men jag tänkte att systemen, liksom modern, betraktade saken annorlunda.»

»Icke jag. Under de fyra år, ni var frånvarande, var Lars två gånger på korta besök i hemmet, och både Patrik och jag öfverensstämde deri, att han redan fått en så engelsk affärspregel, att han fullkomligt tycktes passa för det landet. Han är oändligen hederlig och redbar, men något trumpen till lynnet och mera stel än tillgänglig. Det oaktadt vet jag, att han håller hjertligt af oss alla.»

»Ja, lynnet och hjertat låta nog förena sig, då karaktären är god. Men han har ett omfattande verksamhetsbegär, som icke hemma, då fadern ännu är i sin krafts ålder, skulle finna nog näring. Och nu skulle jag väl egentligen buga mig och resa, men ni får Reuterdals på eftermiddagen, det vet ni. Vill ni därför tillåta mig och Fred att dela er middag, fast patronaget saknas, så antager jag det. Men vill ni det ej, så rider jag genast till Anneberg och följer med domaren och hans gemål tillbaka.»

»Om ni tror...» Hulda hann ej längre, då Patrik kom inrusande och med stor häftighet begärde att få låna en af de nya, hvita linnenäsdukarna, som mamma sydde på.

»Hvad vill du med den så ifrigt?» frågade Hulda, nöjd att bortskjuta middagsfrågan.

»Jo, mamma, jag skall fästa den vid en käpp. Fred är kommandant på fästningen och jag skall komma med parlamentärflagg... Vill du hjälpa mig, farbror, att fästa näsduken på den här käppen? Men tag inte

snibben med kronan . . . Hvad är detta? Här fins ju inte någon krona, mamma!»

»Den får du hjälpa dig utan. Jag tänker ej sy dit någon.»

»Nå, men då är farbror kanske nog snäll och ritar *sin* krona, den är vackrare än mammas. Se, här är en blå blyerts! Skynda, snälla farbror, och gör den icke för liten!»

Huldass och Detlofs ögon råkade nu mötas. Hon blef liljehvit, han blodröd.

»Kära gosse, din mamma vill icke hafva *min* krona på sin näsduk — det är sanning.»

»Så obeskedligt! Mamma, vill du icke alls låta farbror rita den?»

»Min lille parlamentär, du kommer för sent.»

»Huru kan det vara för sent?»

»Derför att din förmyndare icke numera bjuder mig den,» sade hon med ett leende, ömt, blygt och skalkaktigt.

»Men om *jag* bjuder henne den, så är det nog, är det icke det, farbror?»

»Jo, om du åtager dig ansvaret. Men kom ihåg, att det icke är *jag*. Tänk om din mamma sedan aldrig vill nyttja den näsduken.»

»Mamma, så stygg kan du inte vara. Säg farbror det.»

Hulda såg åter upp. De fyra ögonen hade en kort, men vältalig öfverläggning. Detta tillfälle skulle troligen aldrig mera återkomma. Hulda mindes den hotande scenen i skogen. På hvems sida borde godtgörelsen vara? Och då hon åter en gång sett upp och funnit, att Detlofs hela själ trädte in i ögonen, sade hon sakta och darrande: »Jag vill sy grefvens krona på min näsduk, om han tecknar den med hjertat såväl som med handen.»



Grefven svarade ej. Han tog näsduken ur gossens otåliga fingrar, gick fram till ena fönstret och ritade sin gamla grefvekrona på näsduken. »Gå nu fram till mamma och visa den, och skynda dig sedan med *parlamentär*-flaggan, om mamma ej förbjuder det.»

Hulda såg på kronan, en böljande rörelse gick genom hennes hela väsende. Derefter slöt hon Patriks barn hårdt till sitt hjerta, men pilten hade icke tid med något i *den* vägen, han ryckte till sig näsduken och kappen och sprang allt hvad han förmådde utför traporna och genom den stora förstugan, som uppgaf ett bullrande eko, då han högt ropade an Fred, för att hastigare meddela den stora nyheten, att farbror, på hans bön, skänkt bort sin grefvekrona till mamma.

Emellertid hade de två der uppe blifvit ensamma, och under några sekunder var allt tyst.

Men sedan, utan ett enda ord, kastade sig Detlof ned vid soffan, dragande den förlorade och nu så plötsligt återfunna intill sitt trofasta hjerta, hvars våldsamma slag lärde henne, att detta hjerta ej varit neutralt i frågan.

Det var hon, som först talade.

»Tänk, om jag en dag får förebrå mig, att jag stigit utom gränsen för qvinnans blygsamhet? Riddaren af Landsby har ej friat till mig annorlunda än med ögonen, och äfven dem har han mera än en gång skyggt undandragit mig.»

»O, Hulda, du vet, ty en qvinna vet allt, att jag aldrig upphört att älska dig! Och Gud ser och vet, huru djup min tacksamhet lågar för *Honom*, som i sin höga barmhertighet gjorde slut på all min dåraktiga, ömkliga tvekan och sände den lille, välsignade parlamentären med en så naturlig undsättning. Huru grymt och för all tid afgörande skulle det ej varit, om du, af

oädel blygsamhet, skjutit ifrån dig detta tillfälle. Men tänk, om du ångrar dig, om du finner, att det vore dig bäst, att för andra gången slita hvarje förhoppning ur en mans själ! Kan du *nu* älska mig?»

»Kan jag älska dig?»

»Ja, gör du det? Jag är icke nöjd med den lugna ömhet, du mottog af och återgaf vår ädle Patrik. Det var en känsla, hög och aktningsfull, men hvad hade den att skaffa med flamman från ungdomens djupa kärlek? O, Hulda, Hulda, 'sol i lust och smärta', jag säger dig, att jag hellre vill hafva ingenting, att din fattige riddare hellre vill gå ohörd ifrån dig, än han nöjer sig med smulor. Denna tvååriga sorg har kanske dödat det element inom dig, som jag ville ensam rå om. Svvara, svara öppet!»

»Min Detlof, det finnes i mannens kärlek, då den är stark, något oädelt, som nu smärtar mig; kanske har mitt hjerta för dig skatter, som jag sörjt öfver att icke kunna slösa på honom, som var så tillitsfull. Fordra icke, att jag bringas i uppror mot mitt samvete. Jag älskar dig och jag tror, att den kärleken legat gömd på botten af mitt hjerta allt sedan jag vaknade upp ur den der svimningen på gästgifvaregården och du sakta drog undan dina armar, men jag har varit så rädd för den — ack, så rädd, så rädd!»

»Tack, min älskade, min första och min sista Hulda! Jag förstår dig nu och Gud bevar mig från att tvifla! Dessa varma läppar skola icke kallna för mig ens i döden, ty kärleken öfverlever döden, *döden*, som förer oss till dess rätta urkälla . . .»

»Du har talat så, som jag visste, att du kunde tala, men nu ber jag dig, att du gifver mig ett par timmar att hemta mig. Res hem till föräldrarna och säg dem, att de *måste* komma hit. Då de främmande lemnat oss

och barnen gått till hvila, få vi alla fyra en stund af heligt förtroende. Gillar du ej detta?»

»Jo, fullkomligt. Jag skulle ej kunna åstadkomma ett passande utseende vid middagsbordet. Vi behöfva båda att hemta oss, för att kunna möta andras blickar. Men ett måste du gifva mig ditt heliga ord och löfte på, innan jag far, ty eljest kan jag lätt tro, att jag drömt.»

»Hvad begär du då?»

»Att vår trolofning icke räcker längre än en månad. I morgon åtta dagar, innan människorna hunnit ens till första aningen, lyser det, och så snart det lyst ut, vigas vi i allra största stillhet hos dina föräldrar och lefva vår smekmånad (som i alla fall skall räcka hela lifvet) på Landsby i min stackars villa. Efter jul eller hellre på våren flytta vi hit. Och jag svär vid min starka vänskap för Patrik, att jag känner att hans ande skall mot-taga och omsväfva oss med den högre frid, som tillhör en sådan andes region.»

»Ja, nog välsignar oss han, den ädle. Men jag hade skäl att mot ditt vilda förslag göra minst tio olika invändningar och likväl gör jag ingen, emedan — hon blef här alldeles purpurrod — då hela orten kommer att öfersvämma mig med sin förvåning; det är så klokt, att det sker på en gång. Dock lemnar jag icke afgörandet härom åt någon af oss, utan åt far och mor. Hvad de säga, bifaller jag.»

»I så fall,» svarade Detlof, strålande af den ädelt tillbakahållna stormen i känslorna, »får fru grefvinnan skynda sig med näsduken, ty har jag aldrig förut varit vältalig, så blir jag det nu. Himmel, så stolt det lilla Landsby skall blifva öfver sin herres storartade seger! . . . Lyckligtvis är målningen slutad, och huru enkelt allt det öfriga blir, skall det nog för min och ombyttets skull behaga dig.»

»Ja, så mycket, att om det ginge an, skulle vi för alltid bosätta oss på det kära Landsby.»

»Nej, vi skola endast hafva det, som vårt bästa paradis, tills unge Patrik hemför en brud.»

---

## 24.

### Första och sista slutorden.

**N**og väckte Detlof förvåning, ja, gränslös bestörtning, då han med sin nyhet kom farande lik en stormvind och ryckte patronen ur middagsömmen och patronessan från ett det allra intressantaste kapitel af den nya romanen, som hon till lön för ett träget förmiddagsarbete, då all linspånaden skulle återtagas och utlemnas, just nyss med stor tillfredsställelse börjat. Men *den* häpnaden, som var blandad med skyhög förtjusning, hade ändå ingenting att säga mot Malenas häpnad och skyhöga förskräckelse öfver, huru den saken skulle kunna med rättvisa och mensklig billighet komma att gå till. Den trogna själen föll omkull i salig grefvinnans *egen* gungstol, och endast tanken på, hvad salig grefvinnan skulle hafva sagt om en så stor djerfhet, kom henne att resa sig upp och betrakta sin unge herre med en trogen hunds vackra oro.

»Se så, Malena, låt oss taga hvarandra i famn, och nu friskt mod, för sker gör det, och du kan lita på, att *jag* i första rummet, patron i det andra, patronessan i det tredje och Fred i det fjerde skola, utom alla andra

biträden, lemna dig så mycken hjälp, att du ej behöfver vara rädd. En månad är, ty värr, alltid en hel månad, och oktober blir ändå, som vanligt, tretioen dagar! Man kunde ställa till mycket mera på den tiden.»

»Gud välsigne grefven! Men först och främst är han *karl*, och hvad veta karlarne om hushållsgöromål, och sedan är han just nu inte vid sitt allra rättaste förstånd. Salen kan väl gå an, när der komma nya gardiner, och arbetsrummet har hon väl inte så mycket att beställa med, men sängkammaren är tarflig nog till och med för en ungersven, och bästa rummet, som gudbevars skall heta salong, har ju alls *inga* möbler. De stackrarna, som köptes till förmaket, då vi skulle ha det der kalaset, ä' bara skräp, och sedan skall det väl vara allt annat till.»

»Men, Malena, har du då intet hjerta, efter du kan komma med en sådan pro memoria? Nu, ser du, reser jag om måndag upp till Stockholm och jag lofvar dig, att jag skall hafva med mig hem ett så vackert och tillräckligt bohag, som kan passa för Landsby. Linne, silfver och allt sådant der behöfver du icke heller hafva bekymmer för, det ställer svärmor om. Du skall blott hafva tillsyn öfver det hela och ordna köket med tillbehör, efter rådplägning med patronessan. Är du lugn nu, du goda själ, så dricka vi ett glas vin och klinga på löjtnant Detlofs högtidsdag.»

»Så göra vi väl det, då!»

---

Veckan bortblåste lik en ljuflig sommarvind och den viktiga högtidsdagen, då lysningen skulle afkunnas i kyrkan, kom med blänkande solsken för de båda, öfver hvilkas själar det högre solskenet redan utspridt sitt ljus.

Detlof hade fruktat, att denna dag skulle blifva ett svårt prof för Hulda och i så fall äfven för honom sjelf, som ej visste, huru han på denna högtidsdag skulle kunna bära att få se en kufvad oro i hennes ögon, ett tilltvingadt leende på hennes läppar. Men han slapp denna ångest, så fort han fick syn på henne, ty om solen strålade på den blåa himmelen, så hade deremot hennes blåa ögon ett återsken, som kastade sina bländande och löftesrika strålar rakt in i hans eget hjerta. Han hade sett och läst allt, hvad han högst begärde.

Naturligtvis uppstod på kyrkbacken, då alla pastoratets herrskaper kommo ur kyrkan, de lifligaste diskurser. Nyheten hade länge sedan spridt sig och förvåningen något hunnit stadga sig, då saken verkligen blef kungjord, och man hade den godheten förklara hvarandra, att slutet på affären varit förutsedd och att ingenting kunde bättre lämpa sig, än att den unge förmyndaren erhöll den höga värdigheten af äkta man och styffader.

Under alla tre lysningssöndagarna hölls öppen taffel på Hahlensborg för både grannar och underhafvande, och patron Berthel gaf såväl pappersbrukets som fabriakens personal stora middagar — dock välbetänkt på ömse sidor om ån, alldenstund det ännu icke kommit till någon fullt harmonisk anslutning mellan Landsbys nya koloni och brukets gamla, väl ackrediterade.

Vid sjelfva vigseln funnos inga andra främmande gäster än domaren med gemål och brudgummens officierande fader, doktor Murman, desslikes med sin fru.

»Hvem,» sade doktorn under sin friskaste glädtighet till Hulda, »skulle också vara närmare att föra brudgummen till dig, än just jag, som allra första gången, han kom i din närhet, ledsagade honom till min sanslösa patient? Var det icke lycka med den svimningen, säg? Det är på det hela en märkvärdig sak att följa sjelfva början till en allvarsam utveckling. Hade icke en liten koherde

satt upp den stång, på hvilken han upphängt sin våta tröja till torkning, så hade icke hästarna blifvit skrämnda och du icke buren på en ung krigares armar och ej i dag blifvit grefvinna. Jag skall, min själ, höra efter pojkens namn och skicka honom en hel tiokrona!»

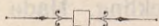
»Och minst femtio för min räkning,» hviskade Hulda.

Då den lilla bröllopskaravan sent på aftonen från föräldragården vid fackelsken, som härligt speglade sig i ån, och med brudsvenerna Patrik och Fred i spetsen tågade öfver den nymålade bron till den af otaliga vaxljus upplysta Landsbyvillan, hviskade Detlof till sin brud:

»Den höga lycksalighet, jag nu erfar, har icke varit för dyrt köpt med sju års kval. Men jag måste förtro dig, att äfven om den lille parlamentären icke skjutit fram den viktiga händelsen, hade den likväl slutligen måst komma, ty så länge hade jag under den sista tiden parlaterat med mig sjelf, att jag hunnit ända derhän att erkänna, att det var en man ovärdigt att för alltid göra sig till slaf af ett i sorg och vrede aflagt löfte. Men nu vill jag göra ett annat löfte, *det* att mot mina medmänniskor försöka återgälda Herrans oförtjenta nåd. Han skänkte mig *allt*, då jag egde *intet* och när jag ständigt fruktade, att jag ej skulle blifva bönhörd.»

»Tack för denna bekännelse, min Detlof! Jag upptager ditt hjertas mening om den rätta tacksamheten mot försynen, men *jag* vill ändra orden så, att jag säger: 'Huru skall jag kunna nog tacka dig, min Gud, som efter att förut hafva skänkt mig så mycket af lefnadslycka, slutligen sparat åt mig den högsta lycka, jag kunnat drömma om?'»

»O, min Hulda, hvad denna granlaga omkastning var dig värdig! Värdig dig och *honom*, som ständigt skall lefva i våra tankar. Men se, älskade, nu är du framme vid din 'fattige riddares' hem!»



EN HUSTRU I SIN HVARDAGSROMAN.



EN HUSTRU I SIN HVARDAGSROMAN.



1.

Familjen, till hvilken hon skulle komma.

»Ja, populär har du redan hunnit bli, men popularitet är icke kärlek.»

»En ganska god fras, nemligen der den lämpar sig för användande, men det är ej på mig. Skulle jag vara popularitetsjägare, jag, som aldrig sigtat (åtminstone inom Sverige) efter annat, än en hare på marken eller en fågel i luften? Du har då ett utpregladt begär att söka reta mig, min kära svägerska, men, såsom du vet, eger jag i min likgiltighet en sköld för alla qvinnonycker. Tillåter du mig hjälpa dig att tända gasen? Ljuset vill ej vara stilla i din hand.»

Dessa yttranden fäldes med en ovanligt väljudande, men för tillfället ganska kall, stämma af en ung läkare, doktor Lademir Myntzing, en reslig, kraftfull figur, en man, på intet sätt skapad för *något* slags slafveri, minst i qvinnotjenst, och som ännu befann sig så godt som på tröskeln mellan tamburen och salen. Sanningen att säga, var det ej heller ofta han kom längre, innan hans brors hustru hade något litet anfall tillreds.

»Jag ville alls icke reta dig, Lademir, men verkliga förhållandet är, att då något sjukdomsfall i ett hus inträffar, heter det vanligen: 'Man får väl följa med

strömmen och kalla den nye doktorn, ehuru han alltid ser på folk precis så stelt, som om han hade emaljerade lösögon, i stället för naturliga. Förste stadsläkaren är visst ej mer nymodig, än provinsialläkaren, men båda två se välvilliga och godlynta ut — och det ger mod åt patienten'!»

»Det tycks åtminstone icke brådska med sjukbudet, der man har tid för så sunda reflektioner. I öfrigt borde man redan förstått, att jag ej önskar någonting mindre, än att inkräkta på den praktik, som tillhör stadens gamle läkare. I fall jag slutat min medicinska kurs, såsom det i allmänhet sker, med en massa skulder, hade jag möjligen nödgats vara mindre granlaga, men då, tyvärr, föräldraarvet kom oss tidigt till godo, och min ställning är oberoende, eftersträfvat jag ingen annan praktik än den, som tillkommer mig i egenskap af förste bataljonsläkare.»

»Naturligtvis med kreditiv på blifvande öfverfältläkare rang, heder och värdighet. Stannar du här i afton?»

»Om Fredrik är hemma och ni ej vänta främmande.»

»Sällskapet blir, mig veterligt, endast nya guvernanten, som Fredrik om en halftimme hemtar från diligensen.»

»Då ger jag mig genast af. Guvernanter och svägerskor ...»

»Sätter du troligen i litanian. Du kunde ej heller göra *mig* något mindre för dina emaljerade ögon. Men den stackars, unga flickan, som i sin svåra ställning af föräldralös och medellös likväl föredrager en plats som löntagande, framför att, som en så kallad medlem af familjen, vistas hos sin förnäma möderneslägt, för henne anhåller jag, att du gömmer dina antipatier. Mig syns hon mycket aktningvärd och tillräckligt själfständig att säkert försmå alla de beräknade småkonster, som blifvit en tradition om lärarinnorna, oftast mycket orättvis.»

»Nå,» utbrast doktor Lademir, och hans i sjelfva verket oändligt vackra, svarta ögon med sitt glänsande skimmer, då de långa ögonhåren fullt öppnades, fingo nu ett helt annat än orörligt uttryck, på samma gång den manligt behagliga stämman erhöll en ny klang; »det här, min bästa Jutta, försonar fullkomligt din elakhet mot mig. Ah, se, der ha vi Fredrik!»

Den respektable herre, som nu visade sig, var en man på några och tretio år, minst sju år äldre än Lademir, som nyss räknat tjuguåtta. Fredrik Myntzing, grosshandlare och engelsk konsul i den lifliga sjö- och residensstaden, var långt ifrån att ega ett stelt och slutet väsende, hvarför man allmänt anklagade doktorn. Den äldre brodern var en gladlynt, god och hjälpsam man, dock något för sangvinisk till både lynne, karaktär och spekulationer, med skäligen godt hufvud, men i grunden föga kraft och ihärdighet.

Han fann sig fullkomligt väl af, att inom det hussliga departementet helt och hållet styras af sin unga, raska och vackra hustru, och det får räknas honom som ett storartadt kraftprof, att han lyckades utesluta henne från sin dubbla affär. Naturligtvis afhörde han med skyldig aktning hennes råd, men följde dem ej ofta.

I öfrigt låg det i fru konsulinnans natur att *styra* vida mer, än man, barn och hus, och hvad som så bittert retade henne emot svågern, var den kompletta omöjligheten att få någon hållhake på denne motspänstige herre.

Detta var en så mycket obehagligare missräkning, som hon på förhand, då han för ett halft år sedan fick sin station i *hennes* stad, uppgjort ett program, der hon i det närmaste hade del i hans praktik och i öfrigt som en öm syster styrde för den egendomligt vackre, men kärfve ungtkarlen, som ju måste bli ofantligt glad öfver denna försyn. Till följd häraf lät hon sin man

på förhand skrifva ett det vänligaste inbjudningsbref, att bror Lademir måste bo hos dem. Han kunde ju inackordera sig i ett för allt.

Konsuln invände då, att någon inackordering ej behöfde nämnas, men fru Jutta var en praktisk och, der det kunde passa, ganska hushållsaktig husmor. Tyvärr, tjenade hela förslaget ej till något! Lademir, som under ett kort besök gjort sin svägerskas bekantskap för ett år sedan, aktade sig att för mycket få njuta af hennes beskydd och hade mod att i sitt svar försäkra, att ett sådant trakasseri med besökande soldater och officerskamrater ej vore för annat, än opartiskt värdfolk. I öfrigt hade man redan ställt om bostad åt honom nära kasernen.

På så sätt misskrediterade han sig från början, och det onda tilltog, då han på intet sätt hvarken lät råda eller använda sig . . .

»Det var innerligt roligt att få se dig, min käre, sällsynte herr broder. Nu kan du just följa mig till diligensstationen. Vi vänta lilla Bellas lärarinna.»

»Nej, jag följer icke med dig. Jag går och tager ett parti schack på vår klubb, men kommer igen senare. Det är hyggligt af dig, att du sjelf hemtar flickan.»

»Hvad är det för hyggligt? Är hon ej en veritabel fröken af god familj? Vi tänka visst icke behandla henne annorlunda, än som en ung dam, hvilken under min hustrus beskydd kan uppträda inom vår societet. Jutta — jäså, hon har gått sin väg — Jutta säger, att hon hoppas, att den unga flickan nog skall ha lätt att lära förstå sitt eget bästa.»

»Ja, derpå hänger det,» svarade Lademir med ett fint småleende, i det han trädde ut i tamburen, der det just då hördes en brådiskande ringning på dörrklockan.

Det befans vara ett ifrigt sjukbud till läkaren från landshöfdingen.

»Jag har sökt herr doktorn hemma och det är rysligt brådtom. Det är den minsta af småherrarne, som blifvit sjuk,» förklarade betjenten med tonvigt.

»Är icke förste stadsläkaren antagen hos landshöfdingen?»

»Jo, bevars, och han är redan der. Men han har begärt herr doktors biträde, och herrskapet anhåller, att det för all del icke måtte dröja.»

»Nå, här är jag! Jag följer ju med samma. Farväl, käre Fredrik!»

»Men det är väl säkert, att du kommer igen?»

»Det gör jag, om det än skulle bli något sent...»

»Är Lademir redan gången?» frågade konsulinnan, som just kom tillbaka från en hastig sväng åt köket och barnkammaren, ty hon var en fru, som ej lät någon del af sitt gebit sakna tillsyn.

»Ja, han blef kallad upp till landshöfdingens.»

»Förmodligen har någon af domestikerna blifvit sjuk.»

»Alltid på krigsfot, när det gäller Lademir,» svarade konsuln skrattande. »Men nu råkade det i stället vara en af sönerne, och doktor Palmstedt har sjelf begärt hans biträde. Det är fåfängt att neka, att vår unge doktors skicklighet och rykte allt mer göra sig gällande.»

»Jag fruktar, att du försummar tiden, Fredrik. Jag skall ordna ett trefligt tebord i förmaket. Men det var tråkigt, att Bella skulle vara på det der barnkalaset, det hade underlättat första bekantskapen, om eleven varit hemma. Icke heller är jag vid godt lynne; den odräglige Lademir retade mig ordentligt.»

»Ah, hvad säger du! Jag trodde, att det var tvärtom. I alla fall kommer han tillbaka, så att du

kan få försóna dig med honom. Men nu måste jag tänka på vår fröken.»

»Ja gå, men glöm ej min instruktion: artig som en *principal*.»

## 2.

## Mariana.

**D**å doktor Myntzing omkring klockan half nio kom tillbaka, fann han sin bror och svägerska ännu vid tebordet i det stora, eleganta förmaket. Midt emot dem satt, utan ringaste anstrykning af tvång eller bryderi, en ung flicka. Men i denna unga flickas hållning fanns ej ens aningen af något slags begär, att göra sig förtroligt hemmastadd. Hon tycktes ej märka de vänligt nedlåtande bemödanden, konsulinnan behagade göra. Konsuln tog genast presentationen om hand.

»Se här, Lademir, fröken Hartensköld, som säkert blir en vinst för både oss och vår lilla dotter, och se här, fröken, min bror, doktorn, som vi nyss talade om. Vet du, Lademir, att jag fick vänta en god half timme på ankomsten af diligensen. Det hade upptäckts något svårt selygskrångel just vid början af en backe, som betydligt uppskrämt de resande, utom vår fröken, som alls icke syntes berörd af händelsen, medan alla de öfriga passagerarne pratade derom högt och ifrigt.»

»Det vill säga,» yttrade Lademir med en aktningfull bugning, »att fröken icke är besvärad af svaga nerver.»

»Jag har uppfostrat mina nerver,» svarade hon enkelt. »Som barn, var jag en smula sjukligt lättskrämd. Men min fars dotter måste vänja sig af med allt pjunk, det var icke i den gamle, tappre krigsmannens smak. — 'Du skulle varit med under finska eller tyska kriget', sade han, 'så hade du fått veta, att ömtåliga nerver endast äro till besvär.'»

»Det samma,» återtog konsuln, »fick utan tvifvel äfven min bror pröfva, då han två år tjenstgjorde i amerikanska inbördeskriget.»

»Ack, var herr doktorn med der?»

»Ja, visserligen, men med några få undantag endast som fältskär, för att tjena de tappre med hoplappandet af deras illa medfarna lemmar.»

»Och hvilket bättre värf kunde ni uppfylla?»

»Min käre broder erhöll äfven löjtnantsgrad, och de familjer, hvilkas hoppfulla söner han gagnat, täflade om att sedan visa honom sin erkänsla.»

»Min bästa Fredrik, du blir verkligen allt för vältalig! Saken var helt enkelt den, att jag företog några dumdristiga operationer. Jag, en medicine kandidat, som blott hade att berömma mig af ett och ett halft års tjenst vid serafimerlasarettet och ett par somrars praktik vid vissa regementsmöten, der jag fick profva min konst på våra kraftfulla soldater.»

»Men de två åren i Amerika gifvo säkerligen så trägen tjenstgöring, att de kunde räknas som dubbla,» menade fröken.

Nu syntes för första gången ett af dessa sällsynta småleenden, som kunde upplysa den unge läkarens hela personlighet. Han hade under hela samtalet sällan tagit sina ögon från Mariana, liksom om han studerat hennes ansigte. Det var dock icke ett af dessa ansigten, som folk vänder sig om på gatan för att ännu en gång se, och det var icke ett hufvud, omgifvet af gyllene



lockar att uppfånga solstrålar och manliga blickar med, men det var ett hufvud och ett särdeles fint ansigte, i hvars betraktande många, framför allt konstnärer — och Lademir var en skicklig målare — med intresse kunde fördjupa sig. Det fans karaktär i hvarje drag och form, en ädel, ren karaktär, så att det slags slående skönhet, som vår hjeltinna saknade, mer än ersattes af det harmoniska behaget, jemte den enkla värdighet, hvilken ingaf fullkomlig aktning, trots hennes ungdom och isolerade ställning. Och hvem, som mötte den öppna blicken från hennes stora, högblåa ögon, så allvarliga och djupa, så vittnande om tanke och känsla, den ansåg henne långt vackrare, än mången dam, omtalad för sin skönhet.

Det var särdeles underligt, att ända ifrån doktors inträde fru Jutta ej deltagit i samtalet, men det kom deraf, att hon satt sig i sinnet att noga observera det intryck, hennes tilltänkta skyddsling skulle göra på svågern; hon antog, att det, *tyvärr*, skulle bli ofördelaktigt, men då hon nu allt mer tyckte sig få skäl att antaga ungefär motsatsen, var hon ej heller nöjd, och derjemte fann hon guvernanten, som *först* genom hennes konsulinnans, godhet skulle uppmuntras att delta i konversation, nog fri från den blygsamma tillbakadragenhet, hon antagit som gifven. Inför Lademir hade Jutta ett par timmar förut berömt den unga flickans sjelfständighet, gent emot familjebarmhertigheten, men gent emot *den* familj, der hon skulle bli löntagande, var detta uppträdande för mycket obesväradt. Också bröt fru Jutta nu tvärt af genom frågan, huru det stod till med patienten hos landshöfdingens.

»Ganska illa, den stackars gossen har strypsjuka.»

»Att du då kunde lemna din post?»

»Jag skall vara tillbaka innan elfva och stannar öfver natten. Till dess blir deras vanlige läkare qvar.

Alltså, om du, bästa Jutta, vill ge mig en plats vid er supé, får du låta servera den half tio.»

»Orderna skola efterkommas. — Men hvad är det, jag der upptäcker, min kära fröken? (Jutta vände sig till den blifvande guvernanten). Det är ju en förlofningsring, den der på venstra ringfingret?»

Mariana blef purpurröd.

»Som fru konsulinnan ser, har den släta, smala ringen plats mellan två andra och...»

»Och *det*,» inföll Jutta skattande, »betyder förmodligen, att man skall antaga, att den der ringen vill anses maskerad och att man bör respektera maskeradfriheten? Hvad säga herrarne?»

»Att du, min vän,» svarade den äkta mannen, »gör mycket rätt i att erinra dig maskeradreglerna, då du en gång åberopat dem.»

»Det är si och så med den saken. Men hvad förmåler doktorn?»

»Att man aldrig bör säga sig ha sett något, som icke fritt visar sig. Huru ofta har du ej velat se ett slags maskerad förlofningsring i den här, som jag bär inom min signetring? Och blott för att du skulle slippa din feber, visade jag en dag, att den icke hade något namn.»

»Men den hade ett dato och ett årtal. Och således ligger hela fältet ännu öppet för gissningar. I öfrigt är skilnaden mellan de båda maskeradaffärerna mycket stor. Om jag till exempel helt tvärt finge höra, att lilla Bellas lärarinna tänker gifta sig, så skulle det ej vara angenämt.»

»*Detta*,» svarade Mariana med ett tillbakavisande lugn, som väl anstod den unga flickans hela hållning, »är något, som fru konsulinnan icke gerna kan antaga, då vår öfverenskommelse gäller ett år — hvarken mer eller mindre.»

»Skola vi taga oss ett parti schack?» frågade Lademir och såg på brodern.

»Ja, det vore icke illa.» Konsuln reste sig, fullkomligt belåten, och fru Jutta förmodade, att fröken måhända ville vidtaga några arrangemanger i sitt rum. Det skulle skickas matbud.

Mariana syntes härvid icke den minst belåtna, och hon hade ej väl försvunnit, förrän Jutta utbrast i ett helt försmädligt skratt. »Minsann,» sade hon, »skulle man icke tro, att den der damen anser sig sjelf vara på maskerad, der hon är den förklädda prinsessan, som alldeles af misstag råkat in i en borgerlig krets! Huru löjligt jag misstagit mig!»

»Min lilla Jutta, du är nog allt för god att icke erkänna, det hon hade rätt att försvara sig.»

»Fredrik, du förvånar mig! Skall *du* försvara guvernantens näsvishet, ty det *var* en djerf näsvishet, att mot mig ta en sådan ton.»

»Min bästa svägerska, stör oss ej,» sade doktorn flegmatiskt.

---

### 3.

Hvad en fru med »friskt humör» kan företaga sig.

**E**n vecka hade passerat, och under hela denna tid hade den unge läkaren icke haft tillfälle att besöka sin brors hus. Men man hade hört berättas, att han gjort rent af ett underverk med den lille sjuk-

lingen. Detta var desto säkrare, som landshöfdingen sjelf meddelat det till borgmästaren, hvilken sagt det till borgmästarinnan, från hvilken nyheten om doktor Myntzings underkur flög staden rundt.

Man hade nu icke mera än *en* åsigt om denne herres skicklighet och derjemte om hans ögon, som icke vidare liknade *emaljögon*, utan deremot, i deras stundom fixerande orörlighet, förrådde den tänkande, vetenskapliga blickens stumma språk.

Då det nu råkade vara mycket sjukt i staden och man äfven hade en farsot på landet, som höll provinzialläkaren i ständig rörelse, så blef praktiken i staden så trägen, att doktor Myntzing knapt fick ha en halftimmes ro, ty trots att staden hade både sin *gamle*, och derjemte en *yngre* stads- och brunnsläkare (just nyss hemkommen från en längre resa), måste likväl båda dessa väl meriterade herrar nödvändigt konsultera med den nye förste bataljonsläkaren, som väl icke behöfde uppoffra all sin tid på några soldater vid garnisonssjukhuset, då han kunde använda den nyttigare.

Efter att tre eller fyra gånger förgäfvos hafva sökt brodern, hade konsuln nu fått ett par rader, hvilka underrättade honom om, att Lademir skulle infinna sig till middagen.

Under den förflutna veckan hade familjelifvet hos konsulns gått hjälpligt, men ej angenämt. Den lilla Bella, ett stilla, icke öfver sig begåfvadt, åtta års barn, hade redan mycket fäst sig vid sin milda och förståndiga lärarinna, som äfven blifvit en favorit hos den femåriga, lika stilla, nästan tröga lilla Signe. Ja, Mariana hade äfven blifvit tjenstfolkets favorit, men patronessans ynnest stod ej för henne att vinna, och hvar gång denna stolta dam slog omkring sig med sina muntra sarkasmer, brukade konsuln, som i tystaste tysthet äfven hyllade den unga fröken för hennes goda sätt, hennes

talanger och vänlighet mot barnen, skrattande säga:  
 »Min hustru menar icke illa, fröken Mariana, men hon  
 är en fru med *friskt humör*.»

Middagsbordet stod dukadt i den trefliga matsalen,  
 och framför det så kallade smörgåsbordet höll värden  
 på att servera aptitsupen, medan doktorn fattade den  
 nybakade brödbullen, för att sjelf förhjelpa sig till en  
 skifva deraf, men ingendera hann att fullborda sitt arbete,  
 förrän de afbrötos af fru Jutta, som med det mest  
 upplifvade ansigte utropade:

»Vänta, så få ni höra något extra löjligt!»

Herrarne, som insågo hvad dem tillkom, uppskötö  
 sina förrättningar.

»Vet ni hvad? Jag kom in i lektionsrummet, för  
 att fråga, om nådig fröken hade något emot, att Bella  
 fick en läskamrat, hvilket jag anser nyttigt, då jag ser  
 rummet tomt och hör skrik från trädgården, der bar-  
 nen lekte under fritiden. Naturligtvis måtte lärarinnan  
 ha sprungit häftigt ut, ty hon hade lemnat ett aldeles  
 öppet bref på bordet, och efter det *var* öppet på första  
 sidan, så . . .»

»Kära vän, du har väl aldrig . . .» Konsuln, som  
 tappade konceptena, sköt flaskan mycket besvärad fram  
 och åter, doktorn satte sig och tog ett tidningsblad.

»Dumheter, Fredrik! Skulle jag icke, då tillfället  
*sjelfmant* erbjöd sig, skaffa mig någon upplysning om  
 barnens lärarinna? Och jag vann den allra kostligaste.  
 Och nu förstår jag, hvarför ringen skulle maskeras, det  
 vill säga finnas och ändå icke finnas. Hör på! Brevet  
 hörjar så här — vill ni höra ett stycke:

'Dyra Mariana!

Nitton är *alla redan*, medan jag af min extra  
 befattning i justitierevisionen icke har fullt nitton riks-  
 daler riksgäld i ljuspengar! Detta bref är bestämdt att

framkomma på din födelsedag, men välj, för Guds skull, åtminstone icke *den* dagen att sönderslita mitt hjerta, ty, i trots af allt, tror jag ditt ord, att ringen ännu icke blifvit aftagen'.»

»Jutta, Jutta,» mumlade konsuln. Men hans frimodiga maka bevärdigade honom ej med ringaste uppmärksamhet, utan fortsatte sin förrådiska citation.

»Hvilken dåre jag var, att som tjuguarig student öfvertala dig att, knapt fyllda femton år, lita på mina lysande drömmar, hvilka jag med blygsel och ånger ser mig ur stånd att uppfylla! Du säger, att vi ingendera haft eller ens förstått den *rätta* kärleken, och därför . . . ' Här måste jag springa min väg, och nu kunna herrarne lugna sig, och återtaga sin angenäma sysselsättning. Jag är säker.» tillade hon med sitt spotska leende, »att herr doktorn inhemtat mycket af den ledande artikeln.»

Hon försvann i all hast.

»Det är mycket ledsamt det här,» sade konsuln.

»Skamligt!» afslöt doktorn.

Middagen var slutad.

Småflickorna hade återvändt till barnkammaren för att hålla en dockrevy, men guvernanten satt efter uppmaning alltid kvar, tills kaffet blifvit serveradt, och det hade just nyss kommit in.

»Jag undrar,» började Jutta, medan hon flyttade kopparna fram och åter, »hvilken af trädgårdsmästarna har de vackraste blommorna! Tänk, att jag glömde på förmiddagen skicka Lina B. en bukett! Det är hennes födelsedag och de skulle haft främmande, om modern varit frisk. Hvem af er, mina herrar, gissar, huru gammal hon är?»

»Kanske sjutton eller aderton år,» inföll konsuln, helt oskyldigt fastnande i snaran.

»Ja, det kunde man tro,» återtog fru Jutta, fattande silfverkannen, »men hon är verkligen *nitton år alla redan.*»

Som ingen svarade, fortfor Jutta, medan hon fylde kopparna:

»Huru gammal är vår lilla fröken?»

»Jag är också nitton år,» svarade Mariana i vanlig ton, men ett snödoft öfver kindens rosor tycktes antyda, att hon misstänkte något för fru konsulinnan mindre fördelaktigt, så mycket mer, som vid hennes återkomst från trädgården brevet legat nedblåst på mattan.

»Har fröken redan fyllt sitt år?»

»Ja.»

»Nyligen, om jag törs fråga?»

Mariana slog upp den fulla, djupa blicken från de sköna ögonen och, låtande den stadigt hvila på fru konsulinnan, svarade hon okonstladt: »Det är i dag min födelsedag.»

»I det fallet,» utbrast Lademir så hastigt, att Jutta ej hann passa in något svar, »skall jag sätta mig i gång efter en bukett för Bellas räkning.»

»Och jag,» tillade konsuln, *utan* att rådfråga sin hustrus ögon, »gör sällskap, för att lilla Signe ej skall behöfva afundas sin syster.»

»Tag då på samma gång,» inföll konsulinnan, alldeles häpen öfver sin svågers artighet, »en för min räkning också.»

»Fredrik,» svarade Lademir, »må göra efter behag — jag belastar mig ej med någon kommission.»

Herrarne voro snart försvunna. Och på aftonen fick Mariana mottaga genom småflickorna två de vackraste buketter, men den, som Bella lemnade, var dock

den utvaldaste; och då doktorn vid afskedet för första gången framräckte sin hand åt henne, lade Mariana med ett blygt och förtjusande leende sin lilla hand i hans, medan ett melodiskt »*tack*» kom från hennes läppar.

## 4.

## Hjeltinnan i sin enslighet.

Den för Mariana så pröfvande dagen hade sett sitt slut. Och så fort hon kommit in i sitt rum, skyndade hon till skrifbordet, utdrog en af lådorna och ryckte till sig samma på morgonen ankomna bref, som fru Jutta så ovärdigt tagit kännedom om och så djerft citerat för sin man och doktor Lademir.

Den förorättade, unga flickan, som med ångest granskade brevet, upptäckte snart, genom spåren af ett par oförsigtiga vikingar vid försöket att vända bladet, att hennes egendom, genom ovanlig tilltagsenhet, blifvit delad af en annan. Hon gissade genast af hvem.

Kommen till visshet härom, syntes på Marianas ansigte ett samladt uttryck af beslutsamhet. Hon hade hvarken tårar eller harmsna utrop för sina djupt sårade känslor, men hon hade därför icke en mindre bitter förmåga att lida. Och den, som sett henne just då, skulle mycket väl förstått, att hon ej tillhörde dessa qvinnoväsanden, om hvilka man begagnar uttrycket »englalika» och hvilkas romantiska högsinhet förutsättes ha föga gemensamt med simpelt jordiskt ursprung.



Hvad tänkte då Mariana?

I det hon drog det stackars brevet, utan synnerlig ömhet, upp och ned mellan de fina fingrarna, tänkte hon, att hennes egenskap af dotterns lärarinna alldeles icke tvang henne att underkasta sig moderns obefogade censur, och att första tillfälle, som erbjöd ett ensamt ögonblick med konsulinnan, icke skulle få gå förbi fruktlöst. »Man må vara fattig, till och med i viss grad beroende, men aktning har man ändå rätt att fordra, om man är värd den.»

Nu slätade hon ut brevet och började läsa det för andra gången. Det var visserligen ett kärlekens budskap från fästmannen, och dock hade det ej blifvit läst mer än en enda gång på förmiddagen.

Som fru Jutta redan upplyst om början af detta bref, kunna vi blott behöfva fortsätta, der hon slöt.

»Du säger, att vi ingendera haft eller ens förstått den *rätta* kärleken, och därför borde det beslut, förnuftet, den sansade känslan, ja, sjelfva hedern och framför allt aktningen för oss sjelfva föreskrifva, icke åstadkomma någon svårare revolution inom oss.

Älskade Mariana, för att du skall kunna skrifva och känna *så*, måste i sanning hvarenda atom af den ömhet, du en gång egnade mig, hafva bortblåst. Och så utan stolthet är jag icke, att jag tigger om en almosa, när det gäller utbytet af tvenne hjertans ömsesidiga offer. Sönderslit då vårt band! Det är din rättighet, och än en gång erkänner jag, att jag var en dåre, när jag band ditt öde vid mitt; när jag ej besinnade, huru tiden kan skifta och sköfla de förhoppningar, vi lita på. Min far ansågs rik — han var det verkligen den tiden —, men hvart tog denna rikedom vägen, sedan min mor gått bort? Det anstår ej sonen att uppdraga de mörka linierna i det lif, som nu också är slutadt. Alltnog, min lefnads farkost råkade, förnämligast genom

denna omstörtning, in i det dödvatten, som allt mer och mer vidgar sig omkring mig. Så var din stolta slägt emot oss, icke din fader. Han, den hedersmannen, sittande på sin lilla gårdslapp, tyckte ej, att min fader, godsegaren, var ovärdig ett befryndande, men jag minnes tyvärr, att ingen mera fann partiet konvenabelt.

Emellertid har jag nu behof af att säga dig två saker, den ena, att jag aktar dig alltför högt, att någonsin den ovärdiga tanken skulle falla mig in, att min förändrade ställning åstadkommit ditt beslut; den andra, att mitt af naturen spänstiga sinne tillförsäkrar mig, att, hvilka smärtor jag än måste utstå, jag aldrig tappar mitt mod, ännu mindre mig sjelf. Och hade du älskat mig, så hade du också kunnat vänta en fem till sex år ännu på '*din Hugo*', såsom det en gång hette, ty vid den tiden har jag nog fått min farkost i klart, lefvande vatten igen.

Kanske har du rätt. Du har blifvit så oändligt förnuftig för hvarje år. Kanske ha vi båda att göra bekantskap med en annan, en ny känsla. Jag uppkallar denna tröst, som emellertid ej visar sig från någon ridderlig sida, men den jag dock behöfver . . . Ack, besinna dig ändå, Mariana, innan du sänder mig den talisman, jag bäfvar att återfå, och anse det löna mödan att läsa mellan raderna af detta bref.

Hvad helst du gör, så var dock säker, att om tiden än en gång skiftar sina blad och du skulle behöfva en vän, du kan räkna på att finna honom i

*Hugo Löfvendal.»*

Denna gång läste Mariana verkligen mellan raderna. Ja, det föll till och med några tårar på detta bref, som hon varmt värderade. Men hon ändrade sig icke. Man fick ej leka med ett sådant band.

Hon beslöt att genast skrifva svaret.

»Gode, ädelmodige Hugo!

Jag förstår fullkomligt och jag uppskattar också fullkomligt det kraftiga, manliga tvång, du lagt på din lifliga själ, då du skref ditt svar på mitt bref. Men just denna manliga styrka, som försmår både böner och bevekande resonnemanger, öfvertygar mig, att spänstigheten i hela ditt väsen är mer värd, än jag vågat bygga på. Du är skapad för en följeslagarinna, som icke allenast i sitt blod, utan i hjerta och sinne, har en friskare liflighet, än som finnes hos mig, åtminstone för närvarande.

Vet du, Hugo, jag har mer än en gång känt mig öfvertygad om, att jag för dig skulle blifvit en icke god hustru. Du har alltid visat mig för mycket medhåll, rent ut för mycken svaghet, och jag har inom mig funnit rörelser, hvilka antydt, att jag har despotiska anlag. Skulle jag någonsin komma att lära mig förstå *kärlekens evangelium*, jag menar här icke det höga, kristliga, utan det menskliga, så sker det endast i förning med en man, som ej lätteligen låter beherska sig.

Är det grymt af mig att säga dig detta, som jag dock tycker mig böra säga, för att hjälpa dig att lättare bära den förändring, du går till mötes? Förlåt mig och tro, att det är rättare, än om detta afgörande bref endast öfverflödade af ett känslösvall, som skulle göra dig vek!

Ja, Hugo, vår barnsliga ungdomsdröm är nu slutad, och du har ytterligare att förlåta mig, det jag dröjt så länge med denna förklaring. Men jag har en så sträng och ärlig rättskänsla, att jag mycket länge måste våga förhållandena mot och med, för att inse den pligt, som tvång mig att hellre bryta mitt ord, än att blottställa oss båda för en för sen ånger.

Du skall vara modig, då du emottager din ring, icke sant? Och du skall utan djup sorg återsända

min? Kom ihåg, att vi voro två barn, som lekt med hvarandra från första barndomen, men att tiden för lek och barnslighet nu är slutad!

Alltid, dyre Hugo, skall mitt intresse för dig lefva varmt inom mig, och jag vet, att icke heller du helt och hållet glömmes, utan med intresse tänker på

*Mariana.*

P. S. Jag har det rätt bra i den familj, jag vistas hos. Arbete är alltid bättre än beroende. Mitt lif bör i öfrigt följa nutiden och bli praktiskt — känslomheten är gammalmodig.»

Denna natt satt Mariana mycket längre uppe, än tills hon afslutat sitt bref. Hon behöfde skjuta väl bort allt bränsle, som ännu låg kvar vid tröskeln af det flydda tidskiftet, innan hon kunde ordentligt få tillsluta dörren mellan *det* och det nya. Men detta bränsle var både qvistigt och segt, och huru hon lade det, stack hon sig alltid på något, ty det egensinniga minnet var alltid tillreds att visa henne åtskilliga moraliska förseelser såväl mot sunda förnuftet, som emot den kristliga, sköna försoningsläran.

Hennes allvarliga tankar och minnen togo denna riktning:

»Att man nödvändigt, äfven i det tarfligaste lif skall ha så mycket att ångra. En rättsskaffens dotter hoppas jag att jag var, fast jag, tyvärr, icke var så innerligt öm, som jag borde. Men *hvarför* var jag ej det, då mitt hjerta är både känsligt och varmt? Det kom deraf, att pappa benämde allt sådant för enfaldigt pjåsk. Han var alltid vid godt lynne, blott ingenting fattades vid bordet, och pipan, brädspelet, tofflorna, tidningen och toddyvattnet voro i behörig ordning. Han klappade mig då mekaniskt och kallade mig, så hvem som helst hörde det, sin snälla flicka.

Sedan tror jag, att det var det tidiga behovet af ett rätt innerligt band, som emot både förståndet och hjertat (när de växte till) ingick i det barnsliga tycket och trolofningen med den forne lekkamraten. Men hvarför dröjde jag åratals att lära honom känna sanningen? Var det ej snarare af högmod att visa mig konsekvent, än af rättskänsla? Stackars Hugo, jag ångrar mycket, mycket, att jag förklädde min stolthet, som ej borde ha misstagit sig! Nå, nu är det slut med detta — Gud vare lofvad!

Men hvilka andra fel — fortsatte hon i sin själfpröfning — ligga mig närmast? Mitt vistande hos tant framkallade tyvärr en hel serie. Fru konsulinnan, med sin simpla, oärliga nyfikenhet och sitt *friska humör*, kan aldrig föranleda hälften, ty henne har jag mod att afklippa. Men nådig tant, med sina madonnaögon och sin milda röst, tvang mig att hyckla. Huru väl jag ännu tycker mig höra henne, när hon sade till döttrarna: »Sötaste mina flickor, ni hindra ju oupphörligt er älskade kusin att få tänka på att göra sin egen toalett, för all den hjälp *ni* fordra. — Min lilla engel, du kan väl knapt låna mig själf några ögonblick. Jag begriper ej, att ingen har din smak!» — Vågade jag nu säga, »jag blir ej färdig, söta tant», och onkel ville alltid att jag skulle vara med på bjudningar, huru hon då suckade: »Lilla vän, jag skall få en svindel, innan vi sätta oss i vagnen, men skynda, skynda dig då, eljest röker öfversten ihjäl mig med sin cigarr! Lyckligtvis är han för hushållsaktig att skämma bort min toalett med vatten...» Och så fick jag, ond som jag var, bita i läppen, svälja min förtrytelse och, sedan jag klädt henne, kasta på mig själf, hur det föll sig, för att den själfviska damen icke skulle bli ihjälrokt eller en eller annan pjes af värde nedslagen, medan onkel (emellan *rökningarna*) gick klatschande med piskan

fram och åter, ideligen svärjande öfver alla qvinfolk. Erbjöd sig väl då någon af kusinerna, den retsamma Eugenie eller den fåfänga Cecilia att hjälpa den stackars Askungen? — Visst icke! Och ännu pinsammare rörelser fick jag genomgå, när vi sjelfva hade främmande. Frestades jag ej stundom, att slänga de små, främmande barnen hit och dit, i stället för att roa dem i frökenkammarn, medan de andra dansade och äfven jag var uppbjuden!

Åh, jag skulle få sitta här och klassificera minnen till morgonen, om jag ville trolla fram alla de förödmjukelser, jag led i detta hem, der jag troligen blifvit en till mitt inre förderfvad varelse, om jag ej tagit det stora, djerfva partiet att tvärt göra slut. De trodde ej på denna handling af — *otacksamhet*, men jag kämpade modigt, såsom jag alltid skall kämpa, då jag erkänt en sak för nödvändig.

Min förlofning utvecklade andra anlag. Hur öfvermodigt betraktade jag ej Hugos undfallenhet! Det var hans sanna lycka, att han slapp sin boja, men en allvarsam sak är samvetets påstötningar i fråga om det förgångna, ty *allt* var väl ändå icke andras fel. Teg jag ej ibland endast af ett föraktfullt trots?»

Detta var det sista, Mariana tog med sig af sin sjelfpröfning, då hon slutligen lade hufvudet på sin örngåttskudde och somnade med aftonbönen på läpparna. Då hon vaknade, var hennes första bön för »stackars Hugo», och hon antog, att hon ej borde riktigt slå dörren i lås efter förra tidskiftet, innan hon erhölet hans sista bref.

På detta fick hon ej vänta, och det öfverraskade henne på det allra högsta. Det innehöll, utom ringen, som han icke ens nämde, den brådskande underrättelsen, att han, med anledning af ett bref från en hans fars släktning i Bordeaux, stod färdig att kasta sin

juridiska bana öfver bord och, efter en fördelaktig plats erbjöds på denne slägtings kontor, genast antaga den, »emedan,» hette det, »behovvet att ingå i ett nytt skifte är starkt kämbart hos mig, sedan tiden för all lek och barnslighet är förbi.»

»Så mycket bättre,» hviskade Mariana, utan all förtrytelse. »Nu går jag då lugn mot det okända.»

## 5.

## Början af det okända.

**D**oktor Lademir Myntzing hade en ganska elegant ungarlsvåning på tre rum, bestående af sängkammare, mottagningsrum och en stor, vacker sal. Denna senare var inredd både som atelier, musikrum med en präktig flygel, bibliotek och vetenskaplig arbetslokal. Väggarna voro dekorerade med icke allenast taflor och vapen, utan äfven med en hel del troféer och kuriositeter från hans krigstid och vandringar i Amerika. Borden sågos fyllda af planscher och skissböcker, jemte portföljer med halfva och hela utkast. — Två antika skåp innehöllo intressanta drägter samt lådor med kirurgiska instrument, dödsallar och alla slags afbildningar i gips — icke att förtiga två fullständiga skelett bakom sina gardiner.

Det var en klar och behaglig aprildag. Lademir, som för en timma sedan slutat sin förmiddagsrond, hade bortkastat bonjouren och iklädt sig en svart sammets-

blus, annonserande att läkaren lemnat rum för artisen, och han stod så upptagen framför sitt staffli, der han lade sista handen vid ett par barnfigurer, hvilka genom det vinterliga skogslandskapet ströfvade fram med sina små risbördor, hvita af den lätt fallande snön, att han knapt lånade ett halft öra åt, hvad två herrar löjtnanter högt pratade. Dessa vänner, hvilka behandlade sin värd lika ogeneradt, som han sina gäster, blossade af hans eigarrer och smuttade på hans extra fina konjak, medan de i möjligaste beqväma ställningar intogo hvar sitt hörn af soffan.

Slutligen väcktes dock hans uppmärksamhet, när den ene af herrarne yttrade till den andre:

»Om ingenting annat nytt passerat under min permission, så har staden åtminstone fått tillökning af en ung dam, som efter hvad jag låtit säga mig, icke är af dem, som förbises.»

»Det är väl fråga om konsul Myntzings guvernant.» sade löjtnant Hjalmar T., seende åt Lademir, men då denne icke upptog ämnet, fortsatte han, vänd till kamraten: »Jag har sett henne i kyrkan — ett i hög grad pikant och tilldragande ansigte och en alldeles gudomlig växt. Hon för sig utmärkt. Och hade jag ej inom ett par veckor afskedet i fickan, för att ingå bolag med min tillkommande svärfar, skulle jag vara mycket nyfiken. Men i alla fall... hvad vet du om henne, min käre Björnberger?»

»Jo, jag är god vän med kapten Silverlo, som är förlofvad med hennes kusin Cecilia. Och han känner hela inrikes historien i öfverste W:s hus.»

»Och den lyder?» frågade doktorn, som det syntes mer af höflighet än intresse, allt under det han, pröfvande sitt arbete, drog hufvudet tillbaka och spände den stränga blicken på de små barngestalterna, hvilka, för att uppenbara sig endast på den målade duken, hade



ett slående uttryck af att helt lefvande vilja stiga ned från densamma.

»Jo, ser ni, enligt min sagesman, har hon genomgått en liten, anständig skärseld i sin egen mosters hus. Öfversten är sjelf en god och rättskaffens hedersgubbe, som hade tillräcklig förmögenhet att taga afsked, då den erforderliga graden var uppnådd, men fru öfverstinnan, som lyckats öfvertyga de enfaldiga, att hon är ett helgon af mildhet, emedan hennes ömma kattfasoner svära mot mannens okruserliga, gammaldags militäriska skick, hon lät sin systerdotter på alla upptänkliga sätt skjutas åt sidan, dels för att göra hvarje slags kammarjungfrutjenster åt hennes egna döttrar och henne sjelf, dels och förnämligast för att hon icke skulle fördunkla sina förnäma kusiner.»

»Men,» inföll den unge herrn, som sett henne i kyrkan, »hvarför lät hon så använda sig? Hon tycks minsann icke tillhöra de enfaldiga?»

»Hon var troligen för stolt och likgiltig. Dessutom var hennes medgörlighet kanhända ett slags försoning för den ångest, hon dagligen, emot sin vilja, måste se tanten undergå, så snart sonen, herr kammarjunkarn, var på sina långbesök. Öfverstinnan fruktade alltid, att det eljest så föraktade partiet, fröken någon dag skulle ingå, blefve brutet för sonens skull, som tydligt var beredd att fria till henne, hvilket ögonblick *hon* varit disponerad att höra.»

»Aha,» utbrast doktorn, i det han gjorde en helt tvär vändning. »Det var kanske orsaken, hvarför hon bröt sin trolofning.»

»Kors, för tusan, har hon brutit med sin kunglig sekter? Om Silverlo drömt om det, tror jag icke, att han friat till hennes kusin. Men bestämdt har hon ej gjort slut för kammarjunkarns skull! Hon tycktes ej ens tåla honom och var äfven oändligt svalt fästad vid

den utkorade. Men huru vet du, doktor, om den der brytningen.»

»Jag antager den på grund deraf, att hon först, då hon kom till min brors hus, bar förlofningsring, men sedan aftagit den.»

»Ja, då är det ganska sannolikt! Emellertid sade vännen Silverlo, som jag just nu träffade hemma på Bröllingsdal, min fars egendom, som ni vet, att hans bröllop kommer att firas snarare än tänkt var, emedan han ärft en liten gård nära vår, och att både hans fästmö och den nådiga tanten, ja, sjelfva fröken Eugenie, familjejuvelen nummer två, skulle skrifva och fordra frökens återkomst, om än på kort tid . . .»

I detta ögonblick hördes en häftig ringning på tamburklockan, och knapt hade doktors betjentgosse öppnat dörren, innan konsuln sjelf kom inrusande.

»Hvad står på, broder?» Lademir lemnade skyndsamt staffliet.

»Följ mig strax, vår yngsta flicka har häftigt insjuknat och — allvarsamt!»

»Men Jutta föredrager, och det med rätta, doktor Palmstedt. — Han har ju varit er läkare i många år.»

»Dumheter, skall min egen bror neka att besöka mitt barn för några små konflikter med modern! I öfrigt har Jutta visst icke underlåtit att kalla vår vanlige doktor . . . Vi visste om ingenting, då fröken Mariana på morgonen kom in och meddelade, att hon under natten hört flickans klagan från barnkammaren; och hon, den snälla, ömsinnade varelsen, hade då burit lilla Signe insvept i täcket, tills hon lugnats och äntligen somnat. På morgonen befans det emellertid, att hon var öfversållad med röda fläckar, som doktorn förkunnade vara mässling, kanske blir det ock skarlakansfeber, och han sjelf ville, att du skulle kallas och att fröken, som

hade ett så lugnt och sansadt handlag, skulle sköta henne.»

»Det var då inte klokt,» sade Lademir, medan han utbytte sammetsblusen mot bonjouren.

»Och icke synnerligen uppmärksamt mot den unga damen,» dristade löjtnant Wilhelm Björnberger — (Marianas historiograf) att infalla. »Hon kan ju också bli offer för febern och sin välvilja.» För sig själf tillade den godmodige mannen: »Nu kommer hon säkert ej till bröllopet. — Då ger jag marskalkskapet på båten. Den der fröken Eugenie skall det ej lyckas Silverlo att prångla på mig.»

Inom några minuter voro samtliga herrarne skingrade.

Hemma i huset höll emellertid frun med det »friska humöret» på att bannande förklara för guvernanten, att *hon*, genom sin ovarsamhet att upptaga och bära lilla Signe halfva natten, förkyllt henne, så att det blifvit fläckfeber.

En röst, som ej var den tilltalades, hördes nu från dörren:

»Du har ditt eget sätt att vara tacksam, min kära svägerska.»

»Lademir, har *du* blifvit kallad?»

»Ja, af mig, kära Jutta, på vår gamle läkares bestämda tillsägelse. Men jag skulle i alla händelser gjort det,» yttrade konsuln med en så manhaftig min, att Jutta tog ett steg tillbaka, och det blef *två*, då han, vändande sig till Mariana, hjertligt tillade: »Jag hoppas, att fröken ädelmodigt förlåter en stackars mors oro.»

»Må herr konsuln vara obekymrad,» svarade den unga flickan och drog sig tillbaka till sitt eget rum, för

att kläda sig ordentligt; ännu bar hon blott en hvit morgonkjol och en blå merinokofta.

Ladimir, som under tiden endast gifvit akt på sin lilla brorsdotter, hvilken, huru sjuk hon än var, smålog emot honom, reste sig nu, lossande hennes små händer, och sade mycket allvarsamt till Jutta: »Här blir säkerligen skarlakansfeber. Hvar är Bella?»

»Fröken har tvingat den stackarn att hålla sig i lektionsrummet, tills det blefve bestämdt, huru vi skulle göra. Den der damen är helt själfständig i alla sina åtgöranden. Hon bar Bella dit in redan på natten, då hon naturligtvis blott ville göra sig viktig, ty icke kunde hon begripa, hvad det skulle bli.»

»Hon handlade mycket förståndigt, kära Jutta, det borde du begripa; och om någon god vän till dig skulle erbjuda sig att...»

»Mottaga henne,» inföll Jutta ifrigt, »så skall jag genast afsända henne.»

»Det var icke det, jag ville säga; du skulle tvärtom icke bortsända henne, ty det är en samvetssak att kasta ett sjukdomsfrö in i friska familjer.»

»Men skall jag då oupphörligt blifva motsagd? Fröken har redan behagat säga mig, att Bella ej borde skickas bort, innan doktorn förklarar, att det icke hade fara med sig. Fredrik,» vände hon sig tvärt till mannen, »du vet väl, du, som var närvarande, då gubben Palmstedt besökte henne, att han sade, att ingen fara var å färde för henne.»

»Du glömmet, Jutta, att han lade till 'ännu'. Och du har ju själf sett, att hon är feberaktig. Ladimir går väl in, då han har skrivit något för liten Signe? Bella är i lektionsrummet, icke i frökens.»

»Ja, jag skall väl titta dit, men jag skrifver inga ordinationer förr, än jag talat med den först hemtade läkaren. Jag skall uppsöka doktor Palmstedt och sam-

manträffa med honom här i eftermiddag. För närvarande fortfar ni blott med hvad redan blifvit ordineradt.»

Lektionsrummet var ett stort, vackert kabinet till guvernantens rum; det var luftigt och hade, med sina blommor och sin finhet, hela doftet och prägeln af en fin, qvinlig omvårdnad, en sådan, som gifver sjelfva hvardagslagets små oharmoniska uppenbarelser en ny färg.

Då bröderna inträdde (de hade först talat några ord enskildt i konsulns arbetsrum), satt Mariana enkelt, men alltid med utsökt omsorg, klädd bredvid soffan, roande sin lilla elev med omklädseln af hennes bästa docka.

Doktorn helsade lätt, men aktningsfullt, och gjorde Bella åtskilliga frågor, efter hvilkas svar han såg forskande på Mariana, hvars blick bekräftade, att hon förstod honom.

I detsamma blef konsuln utkallad, sägande i dörren: »Lademir, du kommer ju in till mig, när du går?»

Doktorn nickade och fattade derefter åter sin lilla brorsdotters hand. Båda de små flickorna höllo mycket af sin farbror.

»Jag blir ju inte riktigt sjuk?» sade Bella. »Nu ligger jag här på soffan bara för den snälla frökens skull. Jag gör alltid det, hon vill. — Har farbror någonsin sett en så vacker klädning på någon docka, som på den här? Hon hette Marie förut, men nu skall hon heta Mariana. Fröken har sytt hennes hatt också.»

»Hela toaletten är mycket smakfull, och det är vackert af dig, lilla Bella, att du vill göra din lärarinna till viljes. Jag är säker på, att om du får en allvarsam sjukdom, du alltid skall göra, hvad hon önskar.»

»Ja, det kan farbror lita på, bara inte mamma då blir ond. Mamma tror aldrig, att fröken är bäst.»

Utan att svara något härpå, lemnade doktorn dockan i Bellas feberheta händer och vinkade lärarinnan till det bottersta fönstret.

»Det blir en svår tid, min bästa fröken, som stundar här i huset; betänk er, innan ni åtager er den vård, som doktor Palmstedt utbedt sig och min bror mycket önskar. Tro mig, den kommer att fordra trägna och tröttande omsorger, och blott barnen och fadern skola tacka er för edra uppostringar.»

»Jag har aldrig ansett och skall aldrig anse, att i en verklig pligt kan ligga uppostring. Men då här finnas två läkare och kanske två olika åsigter, beder jag er förklara er egen.»

»Jag rekommenderar först och främst en *van* sköterska, men som jag derjemte vet, huru mycket en öm och klok eftersyn skall verka på de små varelserna, ty Bella undgår ej smittan, så...»

»Så tager ni mig till godo, icke sant?»

»Blif blott icke sjuk ni också, ty då råkar jag ut för en samvetsfråga.»

---

## 6.

### Minnen efter sjukdomstiden och sjukvården.

**F**yra månader hade förflutit från den aprildag, då Lademir uttalade de råd, som afslutade förra kapitlet, och sex månader efter *den* dag, då konsul Myntzing hemförde den unga guvernanten från diligens-

stationen och fru Jutta uppfriskade sig med fejden om sin käre svåggers *emaljögon*.

Hvad Jutta nu åter kunde blifva, visste man ej så noga, men på länge hade hon ej varit »en fru med friskt humör».

Vid den tid framme i maj, då doktor Lademir, till följd af sina pligter såsom förste bataljonsläkare, fick lemna sin praktik i staden för lägerlifvet under det vanliga mötet, var lilla Signe redan stadd på bättringsväg, och Bellas skarlakansfeber hade artat sig till att blifva ganska lindrig. Lademir fann således ingen anledning till oro för någon inom familjen, men dock voro hans sista ord till fröken Mariana en hjertlig förmaning att icke, som hittills skett, öfveranstränga sig. »Under de nätter, vi gemensamt vakat,» sade han, »har er genomskinliga blekhet förskräckt mig. Ni förstår icke att hushålla med edra krafter eller också försmår ni att taga kännedom om den fara, som kan hota er. Gör icke det!»

»Jag hvarken vill eller bör glömma,» svarade hon med en blick, i hvilken för allra första gången en obestöjd sorgsenhet visade sig, »att helsan är hela mitt framtida kapital, och efter ni är nog god att så allvarligt förmana mig, så vill jag bli mer försiktig.»

»Tack, jag litar på ert löfte!» och med ett slags *familjär* vördnad, som kunde anses berättigad af den lilla förtrolighet, hvilken uppstått mellan läkaren och sjukvårderskan, tog han hennes hand i sin och berörde den lätt med sina läppar.

Om fru Jutta bevittnat denna enskilda scen vid Bellas säng (Bella sof dock för tillfället), så skulle den kära svägerskan funnit sin herr svåggers tacksamhetsbetygelse allt för öfverdrifven, att icke säga löjlig. Visst älskade han båda barnen, men dertör behöfde han väl icke lägga bort sitt vanliga, förbehållsamma väsen.

Så stodo sakerna, då Lademir *reste*, men när han efter något mer än en månad återkom, voro de sorgligt förändrade. Lilla Signe var visst uppe nu, men hon gret och ropade på Bella, som ej mer ville vakna. Och Bella skulle aldrig lyfta sina ögon mot jordens sol, ty hon bestrålades nu af en långt skönare.

Ett par dagar efter den unge doktors afresa hade Bellas sjukdom plötsligt ändrat karaktär och då var det Jutta, som, orimlig i sin häftiga ångest, anklagade Lademir, för det han lemnat sina närmaste åt den gamle doktorn, som icke följt med sin vetenskaps utsträckta framsteg. Han kunde ju rakt ingenting uträtta.

Den stackars faderns sorg var tyst, men djup, och han var alltför god att med ett enda ord erinra sin hustru om den stolthet, hvarmed hon afvisat tanken på att taga Lademir i anspråk som läkare.

Men det blef än värre, ty innan lilla Bellas goda ängel bar hennes själ upp till himmelen, hade modern upptagit smittan och var i ett mycket svårt stadium, då svågern återkom och hade sin första konsultation med doktor Carlholm, *andre* stadsläkaren, som delvis öfvertagit sin gamle medbroders patienter i konsulns hem.

Men Jutta kämpade sig igenom, och under denna tid lärde hon att till fullo uppskatta Marianas karaktär och sinnesstyrka. Hon tålde knapt någon annan hos sig, och förgäfves talade båda, ja, stundom alla tre doktorerna och äfven maken, mot den verkliga grymheten att ej göra afseende på, att detta var den tredje sjuksängen, fröken vakat vid. Mariana lugnade då sjelf den sjuka, hvars oroliga ögon besvuro den förut smädade guvernanten att ej öfvergifva henne. Och Marianas krafter nådde också jemt till den dag, Jutta lemnade sängen, men då bäddades emellertid den fjerde sjuksängen, och Jutta bad nu natt och dag, att det ej måtte bli en dödssäng, ty då — hon upphörde aldrig att vara



sjelfvisk — skulle hon säkert få lida samvetsqval. Och ej nog, att de skulle lägga sig till den tröstlösa sorgen efter hennes äldsta dotter, utan hon skulle väl också få höra hviskas ett tadel bland alla bekanta, för den oförsvarliga likgiltighet, hvarmed frökens uppoffringar blifvit antagna. Af svågern kunde de väl ingenting utpressa, men doktor Carlholm, som Jutta behandlat temligen ogeneradt, han skulle icke vara så tystlåten, och det var han ej heller.

Men nu ändtligen hade konsul Myntzings hus efter nära fyra månaders karantän åter slagit upp sina dörrar för besökande, dock var det endast den tröga stiltjen efter stormen, som lät känna sig, och trots den varma luften — man skref i dag den 3 augusti — darrade ännu vid hvarje vindfläkt Marianas fina gestalt, der hon för tillfället satt helt ensam på en af sofforna i konsuls behagliga trädgård bakom boningshuset. Jutta hade blifvit upptagen af ett par kaffedrickande damer.

Det var allvarliga tankar, som drogo genom Marianas sinne, smärftfulla tankar, ty de visade henne den stundande höstens bistra anlete. Hon kunde ej, oakadt alla böner från både konsuln och hans fru, stanna hos dem öfver vintern. Den lilla Signe var ej vid den ålder, att en guvernant för henne behöfdes, och ehuru tanten (öfverstinnan) skrifvit två de mest moderligt älskliga bref, för att återfå sin »dyra, oförlitliga Mariana», kunde hon icke alls besluta sig för denna utväg, och det trots det senare meddelandet, att sonen, kammarjunkarn, för ett år rest utrikes och att all anledning fans för handen, att yngsta dottern snart skulle följa sin äldre systers exempel.

»Nej, nej,» afgjorde den bekymrade, unga qvinnan med sig sjelf. »Komme jag åter under den 'moderliga' handen, så skulle den hålla mig fastare än någonsin, och föga hjälpte mig de moderliga 'svindlarna' vid på-

kommande bjudningar, ty huru tappert den käre öfversten läte cigarren blossa öfver sin sensibla gemål, så hade jag ganska säkert *nu* mindre nöje än någonsin af att för min stackars toalett begagna de på detta förnedrande sätt medgifna minuterna. Nej, bjudningar äro mig numera i hvarje fall motbjudande; jag erfar en gränslös trötthet vid blotta tanken på ett nöje, en gränslös trötthet vid hela lifvet! Och jag ä: likväl blott nitton och ett halft år.»

»*Nitton år alla redan.*» Vid detta minne måste hon småle, och ett vackert drag af ädel tillfredsställelse flög öfver hennes liljevita ansigte, då hon uppslog ett bref, som hon redan tagit kännedom om, och för tredje gången dröjde vid början deraf.

Och så lydde denna början:

»Kära, värderade ungdomsväninna!

Var nu fullt tillfreds med ditt ädla och kloka handlingssätt!

- Ja, du har rätt, och nu, knapt två timmar efter en *ny*, stor omstörtning i mitt lif, skyndar jag att meddela, hvad jag vet skall glädja dig. Jag har i dag blifvit en förlofvad och — lycklig man. Huru kunde jag tro detta för sex månader sedan! Jag antog min släktings anbud i ett slags vanvettigt tillstånd, och så har blott fattiga sex månader behöfts, för att visa mig sanningen af dina ord, att vi ingendera förstått den rätta kärleken.

Dyraste väninna! Min släkting blir min svärfar, och en förtjusande, liflig hustru får jag. Men jag tänker så till vida göra mig min forna förlofning till godo, att jag icke skall bli den slaf, *du* hade i mig och som du sjelf i ditt afskedsbref erkände dig ha kunnat komma att tyrannisera. Ej heller tänker jag nu finna mig i att

bli behandlad som *broder* i stället för fästman. — Nej, man har ej vunnit erfarenhet för att glömma den!»

Här öfvergick brevet till detaljer om blifvande kompaniskap med svärfar etc. etc., och då hände sig, att Marianas tankar flyttade till ett annat föremål och att hon ej gaf akt på, att brevet och kuvertet fallit ned på sandgången, men hastigt spratt hon till vid ljudet af raska, manliga steg, som nalkades hennes plats. Det var också ingenting mindre än vanligt, att de der stegen hördes förr än mot aftonen.

## 7.

## Förslag på guvernantsplatsen.

»*J*ag trodde mig kunna disponera en timme under eftermiddagen, men som jag hörde, att Fredrik återvändt till kontoret och Jutta hade sällskap, tog jag med tacksamhet min tillflykt hit. Jag önskade mig en smula deltagande i det nöje, jag erfar öfver en notis från Stockholm. Mitt nordiska vinterlandskap har fått mer än behöfligt beröm och erhållit ett anbud öfver förväntan. Men jag kommer kanske och stör?»

»Herr doktorn kommer tvärtom lagom, emedan jag satt och grubblade, hvilket icke är nyttigt. Men säljer ni verkligen ert förtjusande landskap? Hvad behöfver ni fästa vigt vid inkomsten!»

»En målare måste väl sälja sina taflor, om de skola bli kända, och nog kan väl en man råka förälska sig i något värdefullare, än sina *egna* skapelser.»

»Det är vackert,» sade hon leende, »att ni gör en sådan rättvisa åt andras. Och var säker på, att jag innerligt deltagar i er triumf.»

»Och säg nu, fröken Mariana, hvad ni grubblade på! Ni vet, att jag i egenskap af er läkare ej gerna kan tillåta er att ha några hemligheter, som torde skada fortgången af den helsans utveckling, som nu gynsamt föregår. Aha, det är ett bref, som gjort er bryderi... Nej, se, från *Bordeaux!*» Han lemnade henne det nedfallna brefvet, men qvarhöll kuvertet.

»Ja,» svarade hon lugnt och öppet, »det är ett helt vänskapligt bref från...»

»Från er för detta trolofvade?»

»Ja. Och det innehåller en för mig särdeles värdefull nyhet. Han är förlofvad och har skyndat att meddela sin barndoms- och ungdomsvän den lycka, som kommit honom till del.»

»Den mannen är då utrustad med en angenäm lefnadsfilosofi, det är hvad man kan säga. Men de finnas, som i förtviflan tillgripa dylika starka medel, för att gifva ett sår åt den, som förut sårat dem.»

»Åh, detta är alls icke förhållandet här! Först och främst därför, att han nogsamnt känner, att jag endast kunde beklaga en dylik dårskap, och sedan af det skäl, att han verkligen *är* mäktig en sådan känslornas förändring. Han skulle dock aldrig handlat så, om han ej haft behof att finna ett annat slags tillgifvenhet, än den *jag* gifvit och kunde gifva honom.»

»Men brefvet kom er ändå, som ni sade, att grubbla.»

»Jag har sagt, att jag grubblade, men jag yttrade ej, att det var öfver det der brefvet; eljest hade ni troligen icke behöft hafva besvär med att taga upp det.

Herr doktorn har städse visat mig en så uppriktig vänskap, att det alls icke besvärar mig, i fall ni intresserar er för att läsa det.»

»Det skulle jag visst vara intresserad af, men det vore ogranlaga af mig att mottaga ett sådant förtroendebevis.»

»Tveka ej. Det gläder mig, att ni fattar mitt erbjudande som ett bevis på förtroende. Det *är* ett sådant, framkalladt af den humana och redbara karaktär, jag länge sedan lärt mig värdera hos er.»

»Nåväl, jag skall då icke längre krusa.» Han fattade brevet med en hastig rörelse, men genomläste det ej lika hastigt. Då han återlemnade det, låg en helt blossande rodnad öfver hans ansigte, och han sade med klangfullare stämma än någonsin: »Må Gud gifva sin välsignelse till den hederlige gossens lycka! Jag har nu insett, att han aldrig skulle funnit den med er, emedan ni aldrig kunnat finna den med honom. Och jag tror icke, att denna fleråriga förlofning alstrat ringaste skymt af det farliga förhållande, som vid många brutna förbindelser borde vara plågsamt att minnas!»

»Hvad menar ni?» frågade Mariana tydligt förvånad. »*Mitt* plågsammaste minne har varit, att jag så länge tvekade och öfverlade, innan jag beslöt att bryta ett band, ingånget medan jag var så godt som barn.»

»Jag menade, att förlofningar äro mig i allmänhet motbjudande och att *min* roman, i fall jag skulle få någon, måste börja med vigseln.»

»Men,» svarade Mariana skrottande, »ni kan ju icke komma till vigseln utan föregående förlofning?»

»Naturligtvis måste jag väl på något sätt söka fria. Men jag försäkrar, att så fort jag lyckats få *ja*, skall det gå raskt undan. Ty förlofningen är ett onaturligt tillstånd.»

»Onaturligt — det var ett starkt uttryck!»

»Men sant. Det föder mellan två personer en obehörig förtrolighet, ett utbyte af blickar och smekningar, som ingifver den djupaste vedervilja att åse, ty många förlofvade anse sig, med ring på fingret, ha köpt sig rättighet att utan all återhållsamhet ge sina intryck till ögonfägnad för andra. När man då besinnar, att en förlofning af ringa orsak kan öfverändakastas, är det ju rent af ohyggligt för den, som sedan vinner samma qvinna till maka, att veta, det hennes ögon redan med lika uttryck hvilat . . . Men förlåt, förlåt och blif nu för Guds skull icke förolämpad! Jag är troligtvis en narr, som kan tänka och tala detta. Men var förvissad, att jag aldrig skulle ha glömt mig till den grad, jag nu gjort, om jag icke kunnat svärja på, att *ni* bestämdt icke varit förlofvad på *det* viset. Jag har till och med hört omtalas, och det märkes i öfrigt af hans bref, att ni varit den svalaste fästmö, som egnat någon sin tro. Och låt mig till mitt rättfärdigande tillägga ännu en sak. Hade ni med en man utbytt *de* känslor, hvilka ensamt böra diktera ett äktenskap, så hade ni aldrig i evighet brutit. Får jag förlåtelse?»

»Ni har ej förolämpat mig, ty jag delar edra åsichter. Och det har dessutom för mig varit otänkbart, att för Hugo, min forne lekkamrat, erfara andra än systerliga känslor och intryck. Jag trodde dem vara nog. Men det finnes i alla fall ridderliga män, hvilka ha försyn att såra andras ögon. Kapten Silverlo, som nu är gift med min kusin Cecilia, såg jag mer än en gång sända en besvärad blick åt den sida, der jag satt, då Cecilia helt tanklöst kom ilande till honom och begäfvade honom med mer, än han syntes önska för tillfället.»

»Ja, kapten Silverlo hade säkert så hög aktning för er, att han vågade vara oartig mot sin fästmö. Huru upptog hon det?»

»Hon skrattade och förklarade, att då jag sjelf på sätt och vis vore förlofvad, behöfde de ej genera sig. Men en gång blef hon litet pikerad och liknade mig då vid ett isstycke, som råkat i drift från nordpolens farvatten, ända tills det kommit i sällskap med en stillsam flod, hvilken helt ödmjukt, på tillbörligt afstånd, förde isstycket med sig i hopp om upptining, hvilket mål dock aldrig syntes komma att belöna flodens tålmod.»

»Det der var sinrikt,» menade Lademir med en otvetydig förtjusning. »Men då fröken nu är glad och alltid god, så får jag ju veta, hvad grubblandet betydde.»

»Det borde herr doktorn förstå utan förklaring. Det blir snart höst, och jag har ännu ej haft krafter att skaffa mig någon plats.»

»Plats, min bästa fröken Mariana! Icke tänker en förnuftig menniska på sådant, innan helsa och krafter kommit i normalt skick. Jutta är ju nu mycket hygglig, och min bror och lilla Signe skulle komma att båda lida, hvar på sitt sätt, om fröken ännu tills vidare berör den frågan.»

»Det måste jag. Icke kan jag stanna som lärarinna åt ett fem års barn, och verksamhet måste jag ha. Jag kunde visst, men jag förmår det icke, mottaga min tants anbud att bli sällskap åt min andra kusin, Eugenie.»

»Nej, för allt i verlden, tänk ej ditåt! Skulle fröken vilja bevisa mig den godheten att låta mig försöka skaffa något, som kunde vara lämpligt? Jag har så många relationer, att det torde lyckas.»

»O, hvad ni är välvillig!»

»Är jag icke er läkare? Jag är således till följd af mitt kall mycket angelägen att finna något fullt passande. Mer än en gång har jag blickat ned i det lugna djupet af er själ och der funnit, att ni eger den styrka, som erfordras för att se lifvet rakt i ögonen, men ni bör dock väga, hvad det erbjuder.»

»Ja, när det så kan ske . . . Och nu vill jag lugna mig med edert löfte. Ni kan våga ansvara för min skicklighet att undervisa såväl i franska och tyska språken, som i vanliga skolämnen.»

»Ja, och i musik, det har jag stulit mig till att höra, och då jag lägger till er sanna moralitet, kan jag göra en utmärkt relation.»

»Men ni småler, ni måtte väl mena allvar?»

»Naturligtvis. Men skulle ingen annan plats anstå er, till exempel som sällskap, lektris eller ditåt?»

»I nödfall. Dock för all del ingenting, der jag ej kan vara fullt nyttig.»

»Nej, det ansvarar jag för. Men kan jag nu också lita på, att ni ej, tills jag fullbordat mitt åtagna uppdrag, sjelf går och fäster er vid något? Jag är ju en vän, på hvars råd ni kan göra afseende, och det skulle såra mig, i fall ni icke komme i håg det.»

»Men det skulle jag ej kunna glömma. Vårt af-tal, herr doktor, är således uppgjort.»

»Ja, så långt det hunnit. Men nu törs jag ej längre låta er sitta ute. Er hvita dräkt, med ert sätt att drapera den röda schalen, är artistiskt fullkomlig, och jag skulle gerna vilja måla er just så, men ni måste in och hvila på er soffa. Och jag» — han ryckte upp klockan — »alla himlar, hvart har tiden farit hän! Jag är väntad för en konsultation. Se så, gif mig er arm och låt ej det minsta grubbel störa er frid. Det lofvar ni?»

»Ja, jag känner mig underbart lugnad. Se så, här äro vi vid ingången. Gå, gå nu för all del till konsultationen!»



## 8.

På hvad sätt doktor Lademir uträttade den åtagna kommissionen.

Å snart Mariana lagt sig att hvila, åtföljd af ett sällskap nya tankar, hvilka dock fullkomligt förströdde hvilan, kom Jutta in med den förklaring, att hon var alldeles upptröttad på sällskapshållningen och att hon kände sig rent af olycklig, för det att majorskan P., som hade ett vackert landtställe, der hon brukade fira sin födelsedag den 9 augusti, aftvingat Fredrik (som just råkade att komma hem, då damerna höllo på att gå) det dumma löftet att föra henne till middagsfesten.

»Men det var kanhända icke så dumt. Konsulinan måste väl för sin gode mans och lilla Signes skull någon gång bekämpa den långvariga saken. Hon, som är borta, glömmes ju icke för det.»

»Sant, mycke' sant! Jag får försöka lefva upp. De frågade med mycket deltagande efter fröken och trodde, att, då det ännu återstod en vecka till den nionde, fröken kunde bli nog frisk att göra oss sällskap.»

»Jag? Omöjligt! Den tvinfeber, som jag fick efter skarlakansfebern, kommer nog att ännu en tid lägga band på mina krafter...»

»Ja, men det riktigt plågar mig att lemna fröken ensam, ty liten Signe blef ock inviterad till en jemnårig lekkamrat. Har fröken suttit ensam här hela eftermiddagen?»

»Nej, jag har för icke länge sedan kommit upp från trädgården, der doktorn besökte mig, då han fann sin bror borta och sin svägerska upptagen.»

»Nå, det var icke mer än hans skyldighet! Men det var en ovanlig tid för honom.»

»Han kom också endast för att meddela en nyhet, som han erhållit från Stockholm. Hans tafla har väckt uppseende, och han har fått ett högst fördelaktigt anbud.»

»Det var innerligt roligt. Jag är mer en vän till min svåger *nu*, än förr. Var han glad?»

»Ja, alldeles ovanligt.»

»Kanske någon ny lycka träffat honom . . . Kanske han gifvit *ja* till landskamrerns vackra systerdotter!»

»Friar han då till henne?»

»Åh, skulle Lademir *fria* till någon! Så intelligent han eljest är, så söker han sin like i kurtiskonsten. Han är blott vetenskapsman, artist och musikus. Han har en väldig, skön stämman och ett betydande röstomfång. Han borde ha gått in vid teatern.»

»Ack, så gerna jag ville höra honom! Men hvad menade konsulinnan med det der jaordet, om han icke kan *fria*?»

»Jag vill numera aldrig vara elak. Men det sägs verkligen, att flickan är *förtvifladt* kär i honom.»

»Och han?»

»Ofattlig, som vanligt.»

Den 9 augusti hade nu inträdd.

Med all möjlig omtanke hade konsuln instufvat sin gemål och sin lilla dotter i vagnen samt sjelf intagit kuskbocken, emedan han sjelf bäst skötte sina eldiga hästar. Sedan han derefter artigt aftagit och svängt hatten till afskedshelsning åt Mariana, som stod vid fönstret, försvann ekipaget under konsulinnans ifriga nickningar.

Mariana befann sig nu ensam innehafvarinna af det rymliga och eleganta förmaket, der en rikedom af

levfande växter gaf både skugga och doft. Hon var nu betydligt starkare, än för en vecka sedan, hvarför hon äfven föresatt sig att med allra första sjelf taga hand om den affär, hennes beredvillige läkare alldeles syntes hafva glömt bort. Han hade icke ens en enda gång varit synlig under dessa åtta dagar.

»Men det är ju naturligt,» försvarade hon honom mot sitt eget missnöje, »att han ej onödigtvis spiller bort en tid, som så många menniskor taga i anspråk.»

Hon satte sig i en af sofforna, drog till sig ett litet sybord och började arbeta på ett broderi, men det första bladet hade ännu icke blifvit fullbordadt, då det gick i salsdörren, och — nästa sekund hade hon den senfärdige kommissionären framför sig.

Innan han talat ett ord, satte han sig bredvid henne i soffan.

»Nå, säg mig nu, om fröken varit mycket ond på mig för dröjsmålet?»

»Huru skulle jag kunnat tillåta mig något sådant? Det går icke fort med en dylik sak, och jag gissar, att ingenting låtit finna sig.»

»Jo, nog har *något* låtit finna sig, men jag fruktar, att detta ej anstår fröken.»

»Om herr doktorn anser platsen passande, anser jag mig kunna antaga, att den också *är* passande.»

»Hvad det beträffar, vågar jag ingenting afgöra. Men jag bör genast ärligt säga, att det icke blir fråga om guvernantskap . . . Ack, släpp nu det der arbetet! Jag har behof af, att fröken ser en smula uppmuntrande på mig, eljest begriper jag icke, på hvad sätt jag skall komma fram med mitt förslag.»

Mariana fälde arbetet och vände sig helt och hållet emot honom. Hennes ädla ansigte uttryckte en lätt, blyg förvirring, men det låg ett mildt och varmt skimmer deröfver och detta blef allt tydligare, då hon

observerade uttrycket i hans, hvilket återspeglade en oro, nästan en ångest, som var mycket karaktäristisk för ett så manligt och sjelfständigt ansigte. Emellertid betraktade henne de stora, svarta ögonen allvarligt forskande, medan handen mekaniskt virade på det mörka skägget.

Så fortgick det några ögonblick.

Då sade han tvärt.

»Gissar ni ej, hvad jag har att bjuda er?»

Hon kunde ej nu möta hans blick.

»Är det icke fråga om platsen?»

Han smålog uttrycksfullt.

»Plats, om ni så nödvändigt vill.»

»Som hvad?»

»Som skaparinna af en hederlig mans hela husliga lycka och lif, som hans hustru.»

»Åh,» utbrast hon med ett helt och hållet förvandladt uttryck, med en obeherskad, föraktlig, obehaglig rörelse af gränslös stolthet, »ni vågar föreslå mig, att *taga plats* som er hustru! Det är för ädelmodigt mot en qvinna, hvilken ni bestämdt icke älskar, då ni så talar till henne.»

Doktorn lyckades med ens att återtaga hela sitt beherskande lugn.

»Jag vet icke,» sade han, »om jag älskar er på det sätt, som bör vara högsta måttet, då en man ställer en sådan begäran till en qvinna, ty den vetenskap, hvaruti jag på senare tiden fördjupat mig, har jag hittills icke behöft sysselsätta mig med. Men deremot kan jag med fullaste sanning försäkra er om min öfvertygelse, att jag aldrig kan bli lycklig med någon annan hustru än er.»

»Ni är mycket god och, ångrande min nyss visade häftighet, försäkrar jag, att jag vet att värdera hvarje ert ord, men jag måste vara lika öppenhjertig och

svarar er därför, att huru högt aktad och aktningsvärd man ni än är, jag aldrig kunde bli lycklig med er.»

»Hvad är då hos mig så motbjudande?» Den unge mannen rodnade högt upp öfver pannan, och två blixtar framskötö ur ögonens djup. »Ni har hedrat mig med er vänskap!»

»Ja, derom är ej fråga! Men jag bröt icke min första förbindelse, för att lika tanklöst ingå en ny, der åter sjelfva den grund saknas, som bör vara den enda, hvarpå ett sant äktenskap kan byggas. Nej, långt hellre vill jag då tjena för mitt bröd till min sista lefnadsdag!»

»Mariana, älskade Mariana, huru blind ni måste vara, då ni icke alls kan förstå mig! Vet då, att min känsla för er är så mäktig, att jag endast till följd af mina grundsatser och den djupa aktning, som jag är skyldig er närvarande ställning, förmår lägga band på den storm, som ville rycka er med mig. Men tro, att jag har talat, som jag bort, under närvarande omständigheter. Och jag skulle icke hafva talat alls förr än till hösten, då ni så nyligen varit bunden. Men det der brefvet, jag fick läsa från er forne trolofvade, och sedan fruktan för den der eftertraktade guvernantsplatsen verkade, att jag måste öfvervinna min granlagenhet. Jag trodde, att ni längesedan visste allt och af ädelmod skulle hjälpa mig en smula.»

Marianas hjerta, själ och sinne voro för första gången i hennes lif tjusade under väldet af det mysterium, som hon blott kunnat ana, men ej fullt vetat, att hon bar inom sig, och som först en annan själ måste uppkalla till lif. Hon var emellertid oförmögen att svara. Nyss tyckte hon sig ha en hel flod af ord, men nu voro de icke mer att finna.

»Hvad skall jag döma af denna tystnad?» frågade han. »Vågar jag förstå den så, att du aldrig mer vill

säga, att du icke kan bli lycklig med mig? Ja, min Mariana, så måste jag förstå den, ty, så sant som jag drömt en helig och skön dröm, din känsla har icke heller varit stum! Under din långa sjukdom, ja, långt förut, har jag forskat i dina ögon och *de* ha svarat mig.»

»Då få de svara för mig äfven nu,» hviskade hon med en af högsta rörelse vibrerande stämma.

I detta ögonblick öppnades dörren på glänt och en skarp pigröst lät utifrån höra:

»Angeläget sjukbud till doktorn.»

»Åh, men det är då förfärligt, skall jag störas i en sådan stund!»

»Det är en lycka för edra grundsatser,» hviskade leende Mariana, som budskapet genast återgaf sin värdighet. »Ni mins ju edra åsigter om förlofning?»

»Men då var det ej fråga om *min egen*.»

## 9.

### Korrespondens.

»**N**ej, du har orätt, älskade Mariana,» skref doktor Lademir till sin fästmö, »och som jag icke kunde säga dig allt, hvad jag har att säga dig, muntligen, när det rör sig endast *oss*, så skrifer jag. Då får du också min trosbekännelse ostyckad.

Du säger, att du under de förflutna sju veckorna icke hunnit nog pröfva min karaktär. Och jag upp-

repar, att du har orätt i, att för ett sådant studium uppehålla tiden för vår förening, då du just genom *den* blir i tillfälle att göra vida grundligare forskningar. Jag kan svära på, att af alla de qvinnor, som i egenskap af fästmör bemödat sig om att grundligt lära känna den person, med hvilken de skola förbinda sitt öde, det knapt finnes någon, som, en gång hustru, icke tror sig göra bekantskap med en alldeles ny man. Men *han* torde kanske också utsättas för öfverraskningen att göra bekantskap med en alldeles ny qvinna.

Ser du, min dyra Mariana, detta är en naturlig anordning af de många olika förhållanden, med alla viktiga följder, hvilka skapas just genom äktenskapet. Icke behöfver väl mannen derfor bli hvarken en björn eller en tiger, hvarken en slaf eller en despot. Men hvad han, liksom hvarje sådan individ, utan tvifvel behöfver, det är en öfverseende ledsagarinna, mild och kärleksfull, förständig och i allt granlaga, både gifvande och fordrande aktning. Är hon sådan, grundlägger hon från början ett ädelt, säkerligen aldrig missbrukadt välde, hvilket mannen, troligen utan att ens veta derom, underkastar sig vida längre, än *det* slags välde, hvaruti ensamt kärlek och passion äro de hufvudsakliga elementen.

Hvad hustrun deremot, efter hvad jag fullt och fast tror, kommer till korta med, är, om hon föresätter sig att genom något slags små, fina konstgrepp tillvälla sig makt. Mannen är känslig för allt slags usurpation; deremot är han förvånande svag för *den*, han sjelf skulle lida mest af att såra, nämligen den ömma och tillitsfulla.

Jag nästan fruktar, att jag med denna afhandling fullkomligt skrämt dig, men då du nödvändigt ville forska i det okända, borde jag underlätta mödan för dig. Och nu skall jag äfven förtro dig, att jag har fel,

som stundom kunna bli betänkliga. Derom blef jag i synnerhet upplyst en gång under min fältläkaretjenst i Amerika, ty hade ej då en ädel och framför allt modig qvinna visat mig rätt från den afväg, jag beträddt, så hade jag under hela min kommande lefnad kunnat få släpa med mig ett grymt samvetsqval. Du har observerat en ring, som jag bär och alltid skall bära; den har blott ett datum, men det är nog, och en dag i den ljufva, förtroliga framtiden skall jag omtala dess betydelse för min hustru, som ju kan mottaga alla sin makes förtroenden, utan att han någonsin behöfver frukta, att ett enda missbrukas.

Älskade! Låt ditt ädla hjerta nu tala i samråd med ditt fördomsfria förstånd! Jag får ditt svar i morgon.

Din trofaste *Ladimir.*»

*Mariana till sin fästman.*

»Låt lysa, när du vill.

Jag öfverger alla pröfningsförsök till följd af dina slående argument. Men nog tycks mig, att du är väl underkunnig, för att sjelf aldrig ha varit gift. Dock, lika godt, vi få väl se, hvad reveny du kommer att draga af din politik.

Dyre vän, vill du tro mig, då jag försäkrar dig, att det framför allt var en granskning och en studie af mig sjelf, jag fann behöflig. Jag är ingen engel, och du ser mig i en oklar dager, om du ej redan funnit, att min stolthet, sjelfständighet och ömtålighet i vissa delar äro betydande fel.

Hvad du nu genom din allt annat än idealiserande uppriktighet ingifvit mig, är en ökad aktning, kärlek



och eftertanke. Jag sätter kärleken midt emellan de två andra, ty den bör stödja sig på den första och lemna gehör åt den sista.

Detta är den trosbekännelse, som hyllas af

din *Mariana*.»

*Doktor Lademirs sista bref till fästmön.*

»Tillbedda Mariana!

Huru kan jag väl någonsin till fullo visa dig min tacksamhet för ditt svar på mitt, kanske ändå alltför vågade, bref? Och likväl (sedan du visat en så himmelsk godhet och fin takt vid dess berörande) känner jag mig mycket lycklig öfver att ha haft den djerfheten att skriva det.

Men icke stannar min tacksamhet här! Hvad har du ej, efter min dispyt med Jutta i går afton, visat för öfverlägsenhet i afseende på förståndsgåfvor! Hon, fåfång och aldrig van att för min stackars bror göra den ringaste uppoffring, vill nödvändigt bevisa mig, att jag borde afstå från min stora sal, som jag nu under ett helt år hållit på att rangera till mitt gagn, behag och glädje, min atelier, mitt museum, min vetenskapliga tillflykt, mitt förträffliga musikrum, med ett ord min älskade fristad, och i stället vara nöjd med ett af de två, temligen stora rum, som tillhöra samma våning och som jag från den 1 oktober lyckats få hyra, men der jag ej skulle fått rum med hälften af mina samlingar. Och hvarför skulle denna uppoffring ske? Jo, därför, att en våning vore ofullständig och rent af omöjlig, utan en ordentlig matsal.

Den Jutta, den Jutta! Man skall gifta sig för främmande, för att kunna ge middagar, supéer, baler etc. Det är afskyvärdt! Och så kallar hon *mig* en sjelfvisk och obelefvad man, som kommer att med odrägliga pretentioner alldeles trötta ut min hustru, och att *du*, ädelstenen i min lefnadskrona, skämde bort din egen framtid genom att hålla dig neutral... Tänk, om hon sett mitt bref och ditt svar!

Men, Gud vare lof, du upphörde i lagom tid att vara neutral, du sade helt gladt och vackert: 'Käraste Jutta, om jag så der genast inkräktar på min mans område, så ger jag honom ju ett afvigt inträdeskort till det nya lifvet. Jag är alldeles viss, att Lademir just behöfver ett sådant antal steg, då han går i djupa funderingar öfver någon särskild sjukdomskasus, en betänklig operation, en vetenskaplig tvistighet eller kompositionen för en ny tafla. Dessutom, när det ena af de två tillkomna rummen är ett magnifikt förmak, kan det yttre mycket väl anordnas till en liten matsal. Vi tänka ej ha stora middagar, än mindre danstillställningar. Men då en läkare, som gift, alltid bör lefva något med i sällskapsverlden, så skola vi ha en och annan musiksoaré, och då upplåtes helgedomen för fri entré och det blir min sak att visa gästerna, hur trefligt det är att trängas litet i matrummet, helst damerna kunna serveras i förmaket'. Kan nu någon fästmö i vishet mäta sig med min egen? *Ingen!* Jag har upprepat hela din mening, icke för att af beräkning erinra dig om den, utan för att låta dig fatta, hur djupt den verkade på mig. Jutta tyckte, att du var beklagansvärdt narraktig i stället för vis, men Juttas åskådningsförmåga i frågor, der det högre, allvarliga och det alldagliga elementet mötas, är så inskränkt, att hon ej ens reflekterar öfver deras sammanhang.

Emellertid, min Mariana, är jag kanhända ändå temligen sjelfvisk. Men Gud vet, och jag beder dig, att, om tillfälle dertill yppas, påminna mig om, hvad jag nu högtidligt bedyrar, nämligen att, ifall det skulle vara fråga om något *viktigt*, jag med glädje vill göra hvarje uppoffring för dig.

Nu tror jag, att vi äro fullkomligt på det klara med alla frågor, så att vi i lugn kunna fira vårt bröllop samt frimodigt gå till mötes den framtid, Gud behagar skänka oss, och der jag skall vinna en allt mer och mer bekräftad öfvertygelse, att jag aldrig kunnat finna den rätta husliga lyckan utan genom dig.

Ännu ett, för hvilket jag ej minst tackar dig. Ditt medgifvande att endast med en artig skrifvelse få tacka dina slägtingar för deras enträgna inbjudning till en bröllopstur, ehuru jag, på det stora hela taget, ej ogerna skulle blifvit öfverstinnans läkare vid påkommande *svindel*.

Just som jag ville underteckna detta bref, föll det mig in, att jag borde säga dig, att jag fullkomligt anat, att du, i din jungfruliga ensamhet, mycket ofta undrat öfver, huru du så i grund kan beherska din natur, som icke *är* medgörlig.

Var ej rädd, min älskade, för de känslor, som leda dig till ömhet och klokhet. De skola bli belönade, så visst jag är en rättskaffens och tacksam man, och det är

din *Lademir*.»

## 10.

## Under äktenskapets första blomsterperiod.

Det är en afton i slutet af mars månad.

I doktor Myntzings stora arbetsrum, med två fönster åt gatan och två åt sjösidan, lyser månen med mäktig glans in genom de senare och kastar sin breda silfverflod icke blott öfver den mörkröda mattan, utan ock öfver de hvita grupperna och de från sina förgyllda ramar, liksom ur en mystisk förtrollning, framblickande figurerna. I taket hänger en mångarmad lampa, hvars rosenröda sken leker med månstrålarna och derjemte belyser en man och en qvinna, hvilka, sittande tysta hand i hand, betrakta ömsom hvarandra och ömsom det uppslagna pianot, deras enda förtrogna, hvars toner snart voro ämnade att blanda sig med deras röster, hvilka vid de fria aftonstunderna så harmoniskt sammansmälte, förklarande andra toner, hvilka endast klingade inom dem i deras hjertans djup.

»Du ser nu, min Mariana, huru fullkomligt rätt jag hade i *min* fasta tro på vår lycka, den du skapat. I kärlekens maktförhållanden finnes ingenting jemförligt med *tron*. 'Om du endast tror', säger Jesus i sin gudomligt sköna kärlekslära, 'så sker dig, som du vill'. Kanske uttalar jag ej orden precis efter lydelsen, men bestämdt efter andan. Och är icke denna tröstrika tanke äfven din?... Hvilka skatter ha vi ej samlat under dessa sex månader!»

»Skatter,» svarade hustrun, »icke blott för detta lifvet. Men vi böra icke glömma apostelns ord, att *tron* utan gerningar är död. Vi ha ännu ej haft den

ringaste pröfning att gå igenom! Då svårigheter komma (och vi kunna väl icke vänta att bli lottlösa), är det som tron skall visa sig starkast, så framt den är äkta.»

»Du har rätt, men för närvarande ser jag just inga moln i antågande, eller upptäcker du sådana?»

»Nej, jag kan icke se ett enda, men de kunna väl komma, utan att på förhand hota. I alla hänseenden, dyre Lademir, böra vi ej skrämmas af dem, ty allt hvad vi få bära gemensamt, blir lättadt af vår förtröstan på hvarandra, framför allt på *Honom*, som styrer våra öden. Men det faller mig i afton före, som om du just vore i den stämning, som erfordras, för att du skall vilja berätta mig hvad mening, som ligger i det datum, din ring bär.»

»Än vår musik? Jag har endast en timme att skänka dig, innan jag måste ut.»

»Men huru dyrbara våra musiktimmor äro mig, och huru förtjust jag alltid lyssnar till din stämna, då den strömmar ut i toner, hvilka mäktigt skulle tala till ett stort auditorium, känner jag mig dock just nu mer böjd att höra dig endast *tala*. Sedan du gifvit mig ditt förtroende i detta ämne, hvilket icke behöfver vara ett karaktärsdrag, då det står enstaka, så skall jag vara fullkomligt hemmastadd i min makes såväl förflutna, som närvarande lif, och det blir så tryggt för mig.»

»Jag gör det icke gerna, min Mariana. Detta minne är för mig på en gång en plåga och en glädje, som jag kanske bör ha för mig sjelf.»

»Men om så är förhållandet, hvarför skref du (fullkomligt frivilligt), att du en dag skulle meddela det åt din hustru?»

»Kanske visste jag ej då, huru pinsamt det skulle förefalla mig, och måhända inbillade jag mig, att du aldrig skulle fråga mig. Du är alltid så granlaga och

ädelmodig och du har ej vant mig att finna dig hafva någon motsägelstust.»

»Min egen Lademir, du bringar mig ju nu på en underlig idé. Icke kan väl vår lycka hvila på en så vacklande grund som den, att jag städse borde vara af samma tanke som min make eller rättare genom instinkten förnimma, när jag i tid borde ändra eller till noll reducera min egen mening. En sådan harmoni, min vän, vore ej önskvärd!»

»Du vill ju der, älskade, säga, att hustrun aldrig behöfver ge efter!»

»Nej, det vill jag icke säga! Hon kan gifva efter utan öfvertygelse, men hon kan också, liksom jag nu, gifva efter af det kärleksrika, mäktiga behofvet att icke göra den ledsen, hvars tillfredsställelse är henne vida dyrbarare, än hennes egen.»

»Ack, tack, tack! Jag höll ordentligt på att bli rädd. Men nu skall du också få veta, hvad frågan gälde. Jag har sagt dig, att den uppstod under mitt fältläkarelif i Amerika. En ung underlöjtnant hade mot mig fattat den löjligaste afund därför, att jag dagligen skulle få träffa och samtala med en älskvärd och ogift dam, hvilken, lik flera andra ädla, unga damer, egnat sig åt sjukvården. Det var en mycket intelligent, behaglig och uppoffrande qvinna, som af hela sin varma själ skötte de arma sårade. Löjtnanten älskade henne ända till vildhet, ehuru han ej ännu erhållit hennes löfte, och för att hämnas några vänliga ord, hvilka hon uttalat om min beredvilliga ihärdighet, yttrade han helt högt bland kamrater, att jag i min vetenskap dugde till alldeles ingenting och att endast slumpen hjälpt min okunnighet i det, jag uträttat. För sin del ville han hellre omkomma på slagfältet, än behandlas af en fält-skärselev.»

»O, jag gissar, att han blef en af dina patienter!»

»Åtminstone blef han, svårt och farligt sårad, förd till det sjukhus och den afdelning, der jag hade min tjänstgöring. Då jag gjorde rondan, såg jag honom och jag kan aldrig glömma den blick, han riktade på mig, den var bönfallande: dödens närhet hade kommit hatet att slockna, men minnet fans kvar, det läste jag i hans ögon; kanske läste han också i mina en usel tvekan — en tvekan, som lät mig tro, att min pligt var synnerligen nödvändig vid nästa sjuksäng. Med ett ord, jag var nog brottslig att minnas, att jag blifvit förolämpad, och medan hans blick ångestfullt hängde fast vid mig, tog jag ett steg framåt. Men jag vill på Guds makt tro, att det blifvit återtaget, då i det samma den unga qvinnan, som han älskade, kom ilande emot mig. Hennes utsträckta händer fattade mina och, seende så att säga tvärs igenom mig, smålog hon så, som himmelska varelser böra le, och sade mildt: 'Ni miss-tager er nu på ert eget väsen. Af alla sårade på vår afdelning måste ni hjälpa denne i första rummet, och lita på, att ni sjelf deraf skall bevara ett ädelt minne'.

»Han älskar eder, svarade jag. Vill ni vårda honom, liksom ni skulle vårda er trolofvade, så *förmår jag* kanske något, ty då får han möjligtvis krafter att utstå kulans uttagande.»

'Ja', hviskade hon med en fast, öm blick på den olycklige, 'jag skall vårda min trolofvade'.

»Han förstod henne och han förstod äfven mig. Hvad skall jag säga dig vidare? Operationen lyckades, och då han lemnade sjukhuset, hade jag en vän i stället för en fiende. *Hon* skänkte mig denna ring, och förr, än jag lemnade min befattning, för att återvända till hemlandet, voro de gifta.»

»Tack, tack, min älskade Lademir, för denna innehållsrika berättelse! Hon hade rätt, du misskände dig sjelf.»

»Men det är grymt förödmjukande att minnas, det jag i ett sådant fall (om än blott en minut) tvekat och förmått känna ett lumpet högmödsstygn. Den menckliga naturen öppnar ofta för oss oväntade djup... Nej... detta går ej an, se nu på klockan, du narrar mig ju att försumma mina pligter. Klaga sedan aldrig öfver, att jag icke är en medgörlig man, och behåll dina nödfallsmedgifvanden. Jag fordrar endast sådana, som din öfvertygelse skänker mig.»

»Det skall jag komma ihåg.»

De smålogo mot hvarandra, och den trofasta omfamningen var knapt gifven, förr än tamburklockan tillkännagaf, att någon af patienterna blifvit otålig.

## 11.

### Molnet.

**D**et var icke fullt en vecka efter denna afton, då doktorn, mycket uttröttad efter en hel natts vaka, hemkommit och efter en tidig middag (ty han måste snart åter bort) kastat sig på soffan i sängkammaren, för att få en stunds nödig hvila.

»Låt för allt i verlden ingen störa mig,» hade han sagt till sin hustru, då han tog sin tillflykt från arbetsrummet till denna fristad.

»Nej, icke så vida jag kan förekomma det,» svarade hon och smög ut i förmaket, der hon, sittande i gungstolen med en bok i handen, bevakade dörren.



Efter en halftimme ungefär väcktes emellertid Lademir af något slags häftig demonstration derute, hvarvid han igenkände sin broders röst, icke lugn som vanligt, utan häftig och orolig. »Det kan ej hjälpas, bästa Mariana, jag *måste* tala med honom; saken är af högsta vigt. Jag försäkrar dig det.»

Doktorn hörde ej mer, emedan han reste sig och kom ut till brodern.

»Hvad står på? Är någon sjuk?»

»Nej, men låt oss gå in i ditt rum!» Och dörren ditin stängdes efter dem, och den öppnades sedan endast på glänt, medan doktorn tog ett hastigt afsked af sin hustru.

»Hvad kunde detta vara?» frågade Mariana sig sjelf. »Viktigt, det syntes nog, dessutom lät Lademirs röst, vid hans farväl, så underlig, liksom han varit häpen öfver något. Nå, jag får nog veta det, då han kommer hem.»

Men redan, innan hon återsåg sin man, hade hon förstätt saken och hunnit intagas af fruktan för, att något ytterligare skulle komma som en *följd*, något, der hon hade föga hopp om att kunna inverka på sin man. Hon var dock besluten att göra sitt yttersta.

Klockan omkring åtta kom doktorn tillbaka, och då han inträdde i förmaket, träffade han sin förtroligaste vän, numera *kaptenen* Wilhelm Björnberger på besök hos sin hustru. Kaptenen var nästan en hvardagsgäst.

»Hvad går åt er båda?» utbrast Lademir med ett försök till skämt. »Gör fru doktorinnan herr kaptenen, som väl är på afskedsbesök, den äran att beklaga hans långa frånvaro vid fältmätningen?»

»Åhnej,» svarade Mariana, »jag hoppas bära den förlusten, ehuru kapten Björnberger har en präktig basstämma, som gör en erkänt god effekt, och dessutom är så vänlig och tjenstaktig. Men i afton har han gjort

mig ledsen genom meddelandet af ett rykte, som redan gör sin rond i staden.»

»Jag kunde ej ana, att det icke var bekant här först och främst, men nog synes nu, att Lademir känner det.»

»Ja, käraste Mariana, det var just om detta, staccars Fredrik måste tala med mig. Det är dock bästa hopp om, att en cession skall kunna förebyggas. Men två sådana svåra fallissement på en gång äro nästan mer, än en köpman oförberedt kan stå ut med, helst när han samma år haft flera andra förluster, och det har Fredrik haft.»

»Det allra värsta, som sätter en hop sinnen i alteration, är den omständigheten, att konsul Myntzing, till följd af sin erkända redbarhet, fått emottaga en hel del förtroenden af insatta penningar, synnerligen, såsom det sägs, af knapt försedda enkefruar.»

»Ja, min käre Björnberger, det der ingifver äfven mig en djup oro. Men går du redan, broder? Mariana, beder du icke vår vän att stanna och dricka te?»

»Nej, naturligtvis icke. Kaptenen skall supera hos eder chef i afton — och du är ju äfven inbjuden.»

»Det har jag, min själ, glömt. Gör min ursäkt, hedersbroder. Den upptages nog nådigt, då ryktet om Fredriks olycka redan är spridt så vidt omkring.»

Strax härefter voro makarna ensamma.

»Jag vill gerna dricka mitt te i ro,» sade doktorn och såg med en viss öm tvekan på sin hustru. —

»Är det färdigt?»

»Genast.»

Så snart teservisen åter var uttagen, tog Lademir en ganska lång promenad i arbetsrummet. Men plötsligt fattade han Marianas hand och sade hjertligt:

»Du gjorde klokt i att följa mig hit in. Förmaket har ej något så varmt och förtroligt med sig, som min

helgedom. Låt oss nu sätta oss här i soffan, så får jag höra din tanke i en viktig fråga.»

»Tack, dyraste vän, för att du ej vill handla utan att inhämta min mening.»

»*Handla!* Huru vet du, att frågan gäller någon handling från min sida? Kunde det ej vara nog med att tala om det sorgliga förhållande, i hvilket Fredrik råkat?»

»Jo, visserligen, och Gud vet, att jag deri deltagar af hela min själ. Men det är fråga om dig själf i något fall.»

»Du har rätt, och du är kanske också redan på spåret.»

»Jag fruktar det.»

»Aha, du *fruktar*, du ser saken från dess mörkaste synpunkt. Men får Fredrik icke snar hjälp, så faller hans hus som ett korthus. Och du hörde nyss, hvad Björnberger antydde om alla de stackars menniskor, som trott på Fredriks säkra ställning.»

»Min ädle Lademir, ditt hjerta är nu upprördt både för den broder, du älskar, och för det namns skull, som ni båda bära. Men finnes ingen närmare, än du, att underkasta sig en så stor risk?»

Doktors blick mörknade. »Du vet ju, att Juttas penningar genom paktum äro befriade från att indragas i mannens affärer. Och hon är ej den hustru, som frivilligt gör dylika offer. Genom ett sådant arrangement blir det åtminstone *en* sak, som är värd att betänka: de slippa att komma i riktig fattigdom.»

»Medan andra kanske göra det. Men säg mig nu, huru stor del af din förmögenhet, du redan erbjudit? — Fredrik har ej kunnat begära af dig en bemedling, som kanske endast till en tid håller affärerna uppe.»

»Med fyrtiotusen kronor till den hjälp, han från annat håll kan påräkna, påstår han sig kunna reda svårigheterna, om ej flera jobsposter komma.»

»Och du vill sätta halfva din förmögenhet på detta ovissa kort.»

»Det är icke fullt halfva. Men jag förstår, att du icke känner med *mina* känslor. Hvad skulle det icke bli för mig, om han nu förklaras i konkurstillstånd! En så vek natur som hans! Han skulle komma att gå omkring som en skugga, tryckt af ångest för alla de obemedlade, hvilka fått lida genom honom. Jag tycker mig redan se det bleka ansigtet, den böjda gestalten, den skygga, undvikande blicken och jag erfar också redan något af den marterande förebråelse, jag skulle göra mig, om jag läte min faders son gå ohulpen från min dörr.»

»Jag tror det nog, min Lademir, jag tror det fullkomligt och därför tvekar jag. Men jag måste uppfylla min pligt och erinra dig om våra förhoppningar. Du är ej mer den oberoende ungarlen.»

»Sant, älskade, jag vet det väl. I annat fall hade ej Fredrik behöft vänta på mitt svar ända till i morgon bittida. Men, min kära, lilla hustru, jag hoppas till Gud, att om du skänker mig en son, han icke skall så vanslägtas, att han med kallt blod i ådrorna kunde se sin broder, om han skulle komma att ega någon, gå sin undergång till mötes... kunde han det, vore han hvarken din eller min son, och jag skulle icke vilja kännas vid honom. Och oroa dig nu för all del icke öfver, att jag blef litet häftig. Det var orätt, ty du handlade i *din* pligt helt naturligt.»

»Tack,» svarade hon med ett matt småleende, »jag inser, att jag ej bör fresta ditt tålmod längre. Men en sak väntar jag af ditt ljusa förstånd, den, att du

icke går blindt fram, utan från början anser dina penningar uppsväljda i affärsställningen.»

»Just häruti har du orätt, min Mariana. Mången handelsfirma har stått vid branten och icke blott tagit upp sig, utan gjort lysande affärer; dessutom får han, som sagdt, en betydlig hjälp från annat håll, emedan personer, hvilka äro intresserade i ställningen, på allt sätt önska hålla den uppe. Det är just de, som föreslagit, att jag skulle i min mån räcka en hjälpsam hand.»

»Då är saken klar, min vän. Men säg mig ändå, om du litar på ditt mod att med lugn bära förlusten, i fall den inträffar?»

»Det gör jag, och det tager jag mig friheten tycka, att min hustru också borde göra. Har jag icke ännu en ej så obetydlig förmögenhet, har jag ej min praktik och min kloka, hushållskunniga maka? Var således lugn och tänk aldrig, att du i mig kan få se den personifierade ömkligheten i gestalt af en man, som ångrar eller sörjer öfver sin egen fria handlings följder.»

»Godt, du öfvervinner mig helt och hållet.» Så talade hustruns läppar, men hennes hjerta förde ett annat språk. Aningar, mörka som natten, sänkte sig ned öfver henne. Och hon lifvades icke ens, fast det ej fick synas, då hennes man satte sig till instrumentet och sjöng för henne en af de sånger, hon så mycket älskade.

»Hvad säger och gör Jutta i afton,» frågade hon slutligen, då Lademir, som ingen ro hade, närmare tio-tiden försäkrade, att han *måste* titta till Fredrik.

»Jag törs svära på,» svarade han, »att hon just nu beder honom tacka Gud och henne för deras äkten-skapsaktum.»

## 12.

Molnet har höjt sig och lemnat plats åt solen,  
men det har ej försvunnit.

**N**ågot mer än ett och ett halft år har glidit undan, sedan den marsafton, då det unga äkta paret hade ett af dessa allvarsamma samtal, hvilka äro så pröfvande för karaktärer, som ännu icke hunnit långt i sammanjemkningen, men hvilka samtal, då de sluta som detta, stundom föda högre förtroende och grundläggga framtiden.

Konsul Myntzing hade med heder och glans gått igenom krisen, och ingen enkefru eller annan liten kapitalist, som i häpnaden sagt upp sina penningar, hade behöft gå tomhändt hem, när förfallodagen var inne.

Då nyheten om doktors uppoffring för brodern blef känd inom staden — och i den staden fick ingen hemlighet existera — klandrades han så skarpt, att icke en enda röst höjdes till hans försvar. Hvad rätt egde han, en man, den der icke tillhörde affärsverlden och dertill nygift, att kasta denna *pik* så godt som i ansigtet på annat hederligt folk, som *beklagande*, men icke onödigtvis *uppoffrande*, sett den eller den anförvandten gå öfver bord? Konsulns egen hustru insåg, att inga romantiska löjligheter kunde rädda *det* huset.

Men när nu allt gick med flygande fanor och Myntzings hus åter tycktes stå fast, då hette det: »Hvem hade kunnat tro herr doktorn om att beräkna så klokt? Den karlen har hufvud för allt, och det säges, att det till och med skall bli en god affär för honom. Jag är

just glad, att jag var den ende, som icke med strömmen drog emot honom.»

Under allt detta gick doktorn sin lugna väg fram, tackade med varm andakt Gud för den förstfödde sonen, lärde allt högre värdera sin hustrus förstånd, som han naturligtvis icke kunde underlåta att ibland sätta på vissa prof, och mottog med stolt förtjusning en ytterligare Guds gåfva i sin andre son. Nu var tvååriga bröllopsdagen firad, och både mannen och hustrun började inom sig frukta, att en lycka, som framgick med så raska steg, icke gerna kunde fortsätta sitt lopp, utan att peka på urvisaren och timmen, der lifvets vexlingar skulle börja att låta känna sig.

Under den förgångna tiden hade man mycket sällan talat om det stora lånet. Men från Marianas sida var detta endast granlagenhet — en afvaktande hållning, ty icke en enda timme trodde hon på skimret af de såpbubblor, som fägnade hennes make. Också var det med det utsöktast behagliga väsende hon delade hans triumferande glädje, då han kom och visade henne, att Fredrik betalt halfårsräntan.

En oförsigtig hustru skulle begagnat tillfället att säga: »Ja, huru länge varar *det!*» Men Mariana var lycklig af den lycka, som strålade i den så tillgifne broderns ögon.

Ett ibland doktors allra utvaldaste nöjen var att instruera sin äldste herr son i broderskärlekens vackra mysterium, och just samma oktoberafton, på hvilken den lilla husliga romanen återknytes, ville han bevisa ynglingen Lave, på andra året gammal, att han borde låna sin lysande silfverskramla åt lille bror, som den tydligt föll i ögonen. Men då den unge junkern icke visade sig hågad för uppoffringen, tog fadern skallran och satte den mellan den minste piltens fingrar. Gossen såg helt allvarsamt på fadern, men teg stilla.

»Ser du, Mariana,» utbrast doktorn helt lycklig, »han förstår, hvad jag vill lära honom. Men, ack, hvad gör ungersvennen *nu?*» Med ett slags despotiskt lugn rycker han skallran tillbaka, utstötande ett enda ord, men det ordet låter som — »*min*». Och se'n tittar han fadern med ett äkta jovialiskt barnskratt rakt i ansigtet.

Nu såg doktorn helt slagen ut. »Kära hustru, hvad tänker du om denna demonstration?»

»Jag tänker, min älskade, att det blir bäst, att du väntar med dina experiment, till dess hjertats instinkt öfvervinner den instinkt, som nu endast är naturdriftens. Dessutom var det ju fråga om ett *sonligt* lydnadsprof, och oppositionen gälde dig.»

»Det har du min själ alldeles rätt i, och det var ett stolt gry i pojken, som här gjorde sig gällande.»

»Nå, om du nu är tillfredsstäld, så låt mig berätta dig, hvem som varit här.»

»Björnberger, kan jag tänka, på uppvaktning hos gudson med en ny silfverskallra och hos modern med blomsterbukett. Jag ser den nog. Kaptenen är en farlig karl, akta dig!» tillade han leende.

»Du misstager dig, den der buketten är icke från 'vår gemensamme vän'. Jutta hade den med sig från deras trädgård, då hon tidigt på eftermiddagen var här. Hon kom för att bedja mig i morgon taga vård om lilla Signe. Du vet, att der åter skall bli guvernant-byte — och både konsuln och konsulinnan skola på landshöfdingens stora middag.»

»Men dit skola ju vi också, huru kan du då taga hand om Signe?»

»Jutta trodde, att jag icke skulle gå.»

»Det var eget. Hon antog då, hvad som alls icke fallit *mig* in.»



»Men du vet, min vän, att jag icke ännu är rätt stark och att jag oroar mig för barnen, då jag är borta.»

»Idel undanflykter, min lilla Mariana. Barnen ha den bästa sköterska, och du vet, huru ogera jag går i sällskap utan min hustru.»

»Dyre Lademir!» Mariana såg upp med en rodnad, som väl utvisade, att hon verkligen sökt undanflykter.

»Något har säkert händt! Säg, har Jutta åstadkommit detta! Är det ej nog för den der damen att göra lifvet surt för stackars Fredrik, skall hon nu äfven komma hit, och lägga sig i våra angelägenheter!»

»Icke i ond mening. Hon omtalade bekymmerfullt, att hennes man hvarje natt under sömnlöshet mumlade vissa ord, som tydde på ny fara vid affärerna, och att han ett par gånger under tydlig ångest uttalat *ditt* namn.»

»Det der betyder troligen ingenting.» Men hvad helst det kunde komma att betyda, så bleknade doktorn och syntes ganska betyngd.

»Käre, älskade man, hon sade också något mer.»

»Hvad då?»

»Att i fall du icke redan tagit något arrangement för tillskottet — jag vet ej, hvad hon menade med *tillskottet* —, så borde du draga dig tillbaka.»

»Ja, det är så dags nu! Men det är omöjligt! Alla menniskor, som ha skäl att intressera sig i husets angelägenheter, säga, att ställningen varit bättre. Icke skulle Fredrik dölja förhållandet för mig.»

»Kanske af ett såradt hjerta, som så svidit för dig, att... Men, dyre Lademir, tors jag fråga dig om meningen med det der tillägget.»

»Min stackars älskling, anar du ingenting?»

»Jag börjar förstå, att den lärdom, du vill implanta hos din son, grundar sig på det ädla behof, du känner,

att se ditt eget broderliga beteende liksom rättfärdigadt af en högre helgd, än blott pligt. — Men har du samma förtroende till mig, som vid början af vårt äktenskap, så tala fritt.»

»Tusen gånger mer förtroende. Och hvad du just nu sade, visar mig både ditt mod och din kärleks högre fördragsamhet. Men om du tror, att det hos mig varit brist på moraliskt mod, att jag icke längesedan meddelat dig min sista uppoffring, så gör du mig orätt. Det inträffade några svårigheter för Fredrik just strax efter lille Fredriks födelse. Det var omöjligt att just då tala med dig om affärer, och sedan har jag tyckt, att du väl kunde behöfva ditt lugn. Tyvärr, var detta sista lån de reserverade tiotusen kronor, som jag förra gången undandrog honom. — Hvad säger du nu?»

Mariana såg först på sina barn och kastade sedan en hjeltemodig blick på mannen, i det hon svarade: »Jag skulle illa fylla min pligt som maka, ifall jag just nu i första rummet tänkte på något annat, än din ömma omtanke för mig. Jag visste utom dess, att den känsla, som band dig vid Fredrik, kunde komma att föra dig nästan till det yttersta. Om olyckan därför nu inträffar, så beklagar jag djupt, kanske djupast din bror. Huru skall han ej lida af att ha inkastat dig i svårigheter, hvars vigt det skulle vara både brottsligt och lättsinnigt att underkänna! Men, Gud vare lofvad, du har din tjänst, din praktik i staden, räntan på ditt återstående kapital och regementsläkaretjensten i perspektiv; dessutom det förnämsta: ditt aktade, fläckfria namn. Nog skola vi berga oss och ännu åter komma på grön qvist, innan barnens uppfostran behöfver större medel.»

»Mariana, du glömmet det bästa jag eger. Om jag vid vår siste lille pilts födelse — då du var så sjuk — förlorat dig, då hade jag gjort en förlust, som hvarken år eller arbete kunnat ersätta. Nu må man

på verdens vanliga språk kalla mig en dåre, jag skall med samlad kraft bära det onda, jag sjelf ådragit mig. Måtte jag blott aldrig få se dig slafva, som tyvärr många hustrur få, till exempel i spisen med barnet på armen, då vet jag ej, huru det skulle gå.»

»Käraste vän, blir det ej värre än så, då reder jag mig nog — och jag hoppas reda mig under alla omständigheter.»

»Jo, så här skulle Jutta tala! Må Gud välsigna dig för allt hvad du sagt, *mest* för din finkänsliga tanke att sätta Fredriks lidande först. Och den der qvinnan kan i morgon gå på stor middag i stor paryr och släpa med sig den arme, plågade mannen!»

»Troligen för att förvilla världen — men hon blir klandrad.»

## 13.

Molnet sänker sig åter och urladdar sig tvärt.

**D**et hann ej denna gång att blifva något slags sqvaller, rapporter eller kommentarier på förhand. Slaget föll plötsligt och blixlikt.

Ett par af de större fordringsegarna påyrkade konkursen, emedan de insågo, att husets ställning ständigt skulle försämras genom de i grunden lönlösa försöken att hålla det uppe. Småfordringsegarne voro genom de åtgärder, som för halfannat år sedan till yttersta ansträngning gjordes, redan försäkrade om sitt, — och

nu var således tiden inne att uppgöra allt och om möjligt få *något* att dela.

Men hvad allmänheten ej hann kommentera på förhand, skedde med fördubblad liflighet sedan. Jutta blef nu ett allmänt ämne för klander därför, att hon och hennes man (den senare visst icke frivilligt) visat sig hos landshöfdingens, och fru konsulinnan hade ej haft försyn att, snart sagdt, vara den elegantaste damen; och med hvilken gränslös kontenans sedan hon uppträdde: pratande och skämtande, ironiserande och taktlös! Den helsosamma förbättring, hennes lynne rönt någon tid efter lilla Bellas död, hade längesedan försvunnit, och hennes *humör* var mer »friskt» än någonsin.

Hvad beträffade den olycklige konsuln, så lästes hans betryck tvärt igenom hans godmodighet, och trots hustruns ständigt varnande blickar smög han fram, som en skugga, och erhöll allmänt deltagande.

Men den, som icke fick fröjda sig åt ens minsta deltagande, det var herr doktorn, som »blickande tvärt igenom folk med sina kalla ögon, icke tillät hvarken prat eller minsta beklagande hänsyftning». Till och med om en och annan förtroligare »bror» ropade emot honom: »Hedersvän, det här var då sjelfvaste hin till olycka, men hur tusan har du kunnat låta öfvertala dig till din egen ruin?» så svarade doktorn helt likgiltigt: »Ursäkta mig, min bror, jag har litet brådtom i dag. Man behöfver mig på flera håll, än jag räcker till.»

»Mjuka tjenare, min stolte herre,» sade den der »brodern» då för sig sjelf, »gratulerar till den ökade praktiken, den torde min själ behöfvas.»

Och nog bar Lademir upp sin stora motgång för närvarande. Han hade verkligen knapt tid att tänka djupare på den, ty det fans ett annat bekymmer, som upptog såväl hvarje ledigt ögonblick, som hela hans

hjerta. Hans broder, »stackars Fredrik», som så länge beherskat sin inre ångest och förhemligt alla sina enskilda ansträngningar, gagnlösa med undantag af dem, som berörde Lademir och hvilka han nu så djupt ångrade, stackars Fredrik hade knapt hunnit öfverlemnna sina affärer i de händer, som blifvit antagna att utreda dem, innan han, visst icke som det fruktades, bar hand på sig sjelf, utan i stället föll i en hastig lungsjukdom, hvilken snart öfvergick till hopplöshet och, förenad med tillstötande åkommor, efter ett par veckor slutade den fridsamme och hederlige, men alltid något svage, mannens dagar.

Af sin egen goda vilja, med sin mans bifall och framför allt den sjukets tacksamhet, blef Mariana den *nu* uppriktigt sörjande Juttas hjälp och stöd. Men hvarken läkarnes eller sjuksköterskornas ömmaste omsorger förmådde något mot den vän, Fredrik sjelf ansåg bäst, nemligen — *döden*.

Han hade ett varmt samtal med sin hustru, ett kärleksfullt med sin bror, hvilken utnämndes till den lilla Signes förmyndare. Och han hade äfven ett förtroligt samtal med Mariana, hvilken han så högt värderade, att han tillhviskade henne den bönen, att, *i fall* hans enka gifte om sig, hans svägerska då måtte bli en mor för den lilla. Om sin hustrus lysande affärsställning nämde han ej ett ord, hvarken till henne eller någon annan.

Och nu var då allt slut. Enkan sörjde öfvergifvet, men sökte förgäfvnes någon förtrolighet från sin svägers sida. Lademir bar sjelf en så allvarlig sorg i sitt hjerta, att han ej hade minsta tecken af känsla att kosta på Juttas häftiga utbrott . . .

»Är han ej ryslig!» kunde hon då vända sig till Mariana. »Han har ej mer deltagande för mitt gränslösa lidande, än om han vore skapad af sten. Om *hans*

sätt varit min gode, milde Fredriks, så skulle jag väl ha frusit ihjäl redan under första året.»

»Ja,» kunde då Mariana svara, »Fredrik var mild, för vek kanhända.»

»O nej, det var hans oförargliga natur, som gjorde vårt äktenskap så harmoniskt. Han motsade mig mycket sällan. Han litade på mig.»

»Ja, hans genomfridsamma väsen var just hans sköld mot din — liflighet.»

Något öfver sex veckor voro framgångna sedan den dubbla katastrofen af konkursen och dödsfallet... Fru Jutta hade redan någorlunda tagit sina sinnen tillfånga, ehuru just nu bouppteckningsdagarna framkallade hysteriska anfall af förtviflan och floder af tårar.

Hon hade haft några mycket oskyldiga föreställningar om, att sjelfva huset och det utsökta boet kunde komma under administration med hennes enskilda förmögenhet, men med temligen stor kärfhets underrättades hon af utredningsmännen, att, alldenstund huset och boet voro gemensam egendom och hon dessutom vid sjelfva bosättningen ej haft kostnaden deraf, allt gick under klubban för kreditorernas räkning.

Vid nämnda bittra tillfälle skickade hon efter Lademir och frågade honom, om kreditorerna tänkte alldeles blottställa henne med det barn, för hvars uppfostran hon hade att draga försorg. »Du, käre svåger, är bland de visst icke minsta fordringsegarne. Förmår du då alls ingenting verka för din brors beklagansvärda enka?»

»Jo, så till vida, att jag kan gifva dig ett godt råd.»

»Ack, tack, det var vänligare, än jag trodde dig om — skall jag vända mig till någon viss?»

»Det förstås!»

»Men till hvem?»

»Till dig sjelf, för att taga i öfvervägande, om du icke gör dig löjlig, först och främst genom din okunighet om den kända gången af dylika saker och sedan derigenom, att du, som sitter med din behållna, särdeles betydande förmögenhet, begär, att de personer, hvilka fått släppa till sin, skulle uppoffra det lilla, som kan erhållas. Men den här saken lönar icke mödan att spilla ord på, jag hade ärnat titta till dig för en annan sak.»

»Nå, den lärer säkert bli angenäm.»

»Så kan den ej benämnas, men det är fråga om något, som, efter råd och lägenhet, är liksom en helig skuld, hvilken de närmast efterlevande, då de förmå det, egna en förutgången, dyr vän.»

»Du menar...?»

»Ja, jag menar en enkel minnesvård öfver Fredrik.»

»Det är jag mycket böjd för och har redan tänkt på. Ett litet jernkors på stenfot. Hvad säger du derom?»

»Om det skall bli ett *kors*, torde det icke falla sig mycket dyrbarare, om det göres tillräckligt stort, för att tjena till sinnebild af hans lif.»

»Gud, hvad du är bitter! Du vet, att jag kostat på allt ensam under hela den rysliga tiden och att jag således icke kan åstadkomma något synnerligen dyrbart; dessutom vore det kanske icke rätt, då... då, med ett ord — icke hans kreditorer kunna bli på långt när godtgjorda.»

»Ser man på bara, hvad eftertanken gör för gagn! Nyss ville du, att kreditorerna skulle plundra sig sjelfva, och nu är du så granlaga på deras vägnar, att du tror, att de skulle miststycka, om Fredriks enka egnåde honom en fattig minnessten.»

»Jag undrar, Lademir, om det i hela vårt land kan framvisas en så retsam svåger, som du. Du har aldrig tålt mig, och nu tror jag, att du hatar mig.»

»Det gör jag icke, men saken är den, att som jag dagligen har för mina ögon ett annat slags hustru, än du varit, så skulle det gladt mig att kunna säga till mig sjelf: 'Som enka har hon i någon mån sökt godtgöra, hvad förut fattades'. Jag vill dessutom nu nämna för dig, att samma afton jag kom hit, för att meddela Fredrik, att han skulle erhålla de fyrtiotusen kronorna, såg jag honom genom denna halföppna dörr på knä anropa dig om samma summa. — *Han* var förtviflad, *du* obeveklig, — den scenen glömmmer jag aldrig!»

»Jag borde väl nu i stället,» svarade hon brydd och häftig, »kasta mina tillgångar in i massan. — Men på ett så lumpet sätt vill jag ej hedra min mans minne, det kan du tro... fast *du* ytterligare lagt till tiotusen kronor.»

»Jag är ej nog dum, att tänka detta. För öfrigt tror jag allt, min svägerska, då det gäller dig. — Och farväl nu! Fredrik skall ej ligga under en sten, *tiggd* af hans hustru — derom drager jag försorg.»

»Vänta då, ack, vänta, låt mig åtminstone dela...»

»Jag vill ingenting dela med dig, och håll mig icke kvar, jag ärnar gå, medan jag ännu har någon makt öfver mig.»

## 14.

## Under lifvets allvarliga dagar.

**V**intern hade längesedan efterträdt hösten. Men medan jorden ännu tillät ett sådant arbete, hade på doktor Myntzings bekostnad en enkel, men särdeles vacker, minnesvård af granit, fått plats öfver de torfvor,



som betäckte hans med så beskyddande ömhet älskade broder. Hit vallfärdade ofta i de mörka aftonstunderna Lademir, ty här kunde han osedd gifva rum åt de sorgliga tankar, som tryckte honom och dem han, så vidt möjligt var, sökte beherska i det dagliga lifvet.

Hans hustru började dock i hemlighet bäfva för hans sinnesstämning. Hon beräknade fullt riktigt, att som han aldrig varit van vid *något* slags besparings-system till följd af *behof*, så skulle allra ringaste försök i den vägen uppväcka hos honom helt andra intryck än hos dem, hvilka länge sett förminskade tillgångar, ja, rent af fattigdom rakt i ansigtet. Mariana hade för sin man aldrig varit ett mera uppfriskande sällskap än nu, men hon var derjemte mycket nöjd, då någon herre af deras umgänge kom, särdeles kaptén Björnberger, som under ett långvarigt schackparti lyckades upptaga honom.

Utan att kapténen och Mariana utbytt tankar öfver hennes oro, märkte dock den först nämde, trofaste vännen den unga hustruns ångest och bemödade sig att tjena henne utan ord.

Mariana ville icke ens för sig sjelf tillstå, att hon någon gång tvekat vid bedömandet af sin mans styrka att bära motgången, allra hälst en sådan, som han sjelf skapat, fastän sådana voro minst lätta. Men hon såg mer än väl, att han var långt ifrån typen för någon romanhjelte. Han blef nu icke blott retlig och ömtålig, han fick äfven i allmänhet namn för retlighet hos sina patienter. Icke heller voro hans aftnar i hemmet vidare upptagna af musikaliska förströelser eller vetenskapligt skriftställereri, och hade han ett par lediga timmar under dagsljuset, såg man honom aldrig mer vid staffliet. Derpå stod, öfvertäckt, en halffärdig målning, för hvilken hans äldste lille son varit modell. Nu mätte han blott golfvet med sina steg.

Förut, innan den svåra stöten inträffade, sålde Lademir åtskilliga af sina taflor och lät väl betala sig, just emedan han ej var i behof af penningarna. Nu deremot ville han icke höra talas om en förtjenst af detta slags arbete. I staden funnos dock mecenater, som velat betala honom rätt betydligt för en tafla, men det fans ingen enda, som ville riskera att blifva afsnäst, om han frågade honom, ty Lademir skulle numera betraktat en sådan fråga som en förolämpning. Det sades, att en rik, ogift dam bedt honom att, såsom en gunst, måla hennes porträtt, men han yttrade då med afskräckande skärpa: »Fröken misstager sig på mitt yrke, jag är läkare — alldeles ingenting vidare.»

När det led emot våren, tilltog Lademirs tunga sinnesstämning, och Mariana kunde ej misstaga sig om, att någon tillökning i hans bekymmer egt rum, men hvaruti den bestod, var hon ej i stånd att begripa, då hon visste, att hans återstående förmögenhet, också omkring femtiotusen riksdaler, låg i mycket säkra aktier, i ett betydande, gammalt företag, hvilket drefs med stora verkstäder.

»Min dyre Lademir,» sade hon en afton, då hon fått en passande förevändning att inleda ämnet, »Jutta var här i förmiddags för att bedja om min förbön hos dig i en sak, som hon rent af sörjer öfver. Men du lär ha varit så bitter mot henne, att hon är rädd för dig.»

»Jaså, kan den damen bli rädd för något! Hvarom är frågan? Du borde kanske ej åtagit dig den.»

»Hvarför icke det? Jag känner mig så smickrad af, när någon tror, att jag har en smula inflytande hos min man.» Och hon smålog så varmt, så behagfullt, att ett litet solsken gick öfver hennes makes ansigte.

»Min stackars Mariana!»

»Ack, säg ej så, jag är väl icke en sidobild till *stackars Fredrik*, såsom du alltid nämde din bror. Det är just något, som rör honom, jag vill tala om och som du ej får neka.»

»Tala, så få vi väl se, huru det står till med din makt.»

»Jutta är förtviflad öfver, att det ej är *hon*, som fått bekosta stenen öfver hennes man.»

»*Fått?* Jag föreslog det ju sjelf, som det naturligaste.»

»Jag har ej rätt reda på, huru hon *då* betraktade saken, men *nu* är hennes innerliga bön att få betala räkningen, innan hon gör de redan bestämda planteringarna.»

»Ja, det vill jag ej neka henne, ehuru jag tror mindre på hennes ånger, än på hennes harm öfver att kanske ha fått höra något obehagligt, ehuru jag, vid Gud, aldrig sagt till någon människa, att jag haft hand derom, såsom annat än ombud. Du vet sjelf, kära Mariana, hvar räkningarna lades. Tag dem, men näm aldrig vidare saken för mig och kom aldrig fram med de penningarna. Använd dem till framtida nålpenningar. Efter detta lär du ej få mycket af det slaget.»

»Jag skulle icke heller tro, att jag på länge behöfver sådana. Du har varit i den grad frikostig på såväl hushållspenningar, som för enskilda behof, att du slipper mig på minst flera månader.»

»Det begriper jag icke.»

»Så är dock förhållandet. Men du yttrade de två orden *efter detta* med så betydelsefull ton, att jag förestälde mig, att kanske något mer inträffat.»

»Intet, som rörer Fredriks forna firma. De femtio-tusen riksdaler, jag nedlagt der, komma att ge ringa procent. Hade blott icke det sista tillkommit. Men, som du gissar, andra bekymmer hafva uppstått.»

»Dem du ej velat förtro din hustru?»

»De komma att visa sig tids nog.»

»Men hvilka äro de? Ditt återstående kapital befinner sig ju i fullkomlig säkerhet?»

»Ja, sjelfva kapitalet står säkert, men aktieegarne ha kommit öfverens om, att en utvidgning af affären (hvilken dock fordrar, att alla räntor under tre år läggas till grundfonden) väl skulle löna sig, ja, gifva kanske tio à tolf procent minst. Jag kunde ej ensam-opponera mig mot alla, helst mitt förstånd fattade, hvad företaget kunde bli i framtiden. Men vi äro, från denna vår räknadt, fullkomligt utan alla andra inkomster, än min lön och min enskilda praktik. Nu förstår du, att detta, lagdt till det förra, måste föda både retlighet och tungsinthet.»

»Nej, min dyre Lademir, det är något, som jag icke kan inse!»

»Jaså, verkligen, jag trodde mig åtminstone vara förstådd af *dig*.»

»Det är du också, ja, jag vågar till och med påstå bättre, än du just nu fattar dig sjelf. Får jag förklara mig?»

»Ja, var så god. Det är billigt, att äfven min hustrus klander ökar mina sorger?»

»Men först tänker jag ha det stora modet att erinra dig om, hvad du svarade mig, då jag, vid första lånet till Fredrik, frågade dig, om du litade på ditt mod att bära förlusten, i fall den inträffade.»

»Och jag svarade?»

»Det gör jag, sade du, och det tager jag mig friheten tycka, att min hustru också borde göra... Var lugn och tänk aldrig, att du i mig skall få se den personifierade ömkligheten i gestalt af en man, som ångrar eller sörjer öfver sin egen fria handlings följder!»

»Du är i sanning en modig qvinna, min kära vän, som kommer fram med dylika citationer från en tidpunkt, som blott till *utseendet* var hotande.» Hans färg hade från blekhet kommit ända upp till skarlakan.

»Men jag *trodde* dig,» svarade Mariana med en så allvarlig naivitet, att den äkta mannen icke kunde hindra, att hans läppar drogo sig till ett småleende.

»Och än mer, min älskade, jag tror det ännu och skall bevisa det.»

»Mycket bra, fortsätt!»

»Du ångrar icke din första handling, ty så väl känner jag dig, att du skulle erfarit en verklig och osläcklig ånger, om du icke för Fredrik gjort, hvad du eljest sedan trott bestämdt varit hans räddning.»

»Det der innehåller en verklig sanning.»

»Vidare sörjer du ej öfver att vara befriad från något, som *du* skulle känt likt ett samvetsqual. Och du har endast med harm öfver din godtrogenhet tänkt på de tiotusen riksdaler, som icke Fredrik sjelf bad dig om, men som han ej egde styrka att vägra, då du på andra intressenters inrådan tillbjöd honom det ytterligare lånet.»

»Men om jag nu icke har något att ångra eller sörja, så står ju ändå den sista omständigheten, hvilken jag tillåtes besitta — nemligen harmen — kvar, och är ej den tillräcklig, att jemte förhållandet med de tre årens upphörda räntor komma mig att lida af allvarsamt bekymmer?»

»Nej, min allra dyraste. De sista tiotusen riksdalerna kunde visserligen ha gjort dig ekonomiskt oberoende för det närvarande; men oberoende kan du vara i alla fall, då din lön och praktik gifva oss icke öfverflöd, men ordentlig bergning. Lägg härtill glädjen att efter de tre åren icke blott få alla dessa räntor på en gång, utan allt framdeles en ökad vinst. Vill du dessutom

för något ändamål realisera vissa aktier, ha de stigit till ett vida högre belopp, än du köpt dem till.»

»Men om *de* måste betala skulder, gjorda under tiden, så blir vinsten ingen.»

»Derför få vi ej göra skulder — du har inga sådana.»

»Icke är jag alldeles utan.»

»Nå väl, då målar du ett par taflor.»

»Hvad säger du?»

»Någonting mycket enkelt . . . ty det är dig alldeles ovärdigt att offra minsta rökverk på högmodets altare. Du, den manligaste man till utseendet, kan icke tillåta dig någon omanlighet.»

»Huru, *jag* omanlig?»

»Endast under inflytelsen af en kort villa. Det är ej för dig sjelf du är bekymrad, det är för din hustrus och barns väl. Men, tro mig, dessa motgångar (det är ej sorgen) skola vara oss till gagn i stället för till skada, om du vill betrakta dem rätt. Jag skall sköta ekonomien. Jag, som varit uppfödd i fattigdom, eger ju här en grufva att taga af, och blott du vill bli den man, du varit, vill återtaga dina ädla förströelser i hemmet och åter leka med dina små, som du nu knapt gifver en tankspridd smekning, så skall du snart glömma bort, att du ej har några penningpackor i chiffonieren! Du har det som bättre är.»

»Tack, min Mariana, du är en tämligen sträng, men värdig tröstarinna, och jag tror, att jag under någon tid icke fullt varit mig sjelf. Det skall bli annorlunda; och det var gagnande, att du talade så här öppet.»

»O, så lycklig du nu gör mig! Men ännu återstår något verkligen viktigt.»

»Och du har likväl varit skäligen fullständig.»

»Detta sista gäller dina patienter. Det säges allmänt, att du är så kärf, att de knapt få mod att tala,

och att du redan skrivit recepten och fattat hatten, innan de kommit till hälften af sina uppgifter.»

»Jo, det var då ett hyggligt rykte! Det är väl några gamla enkenåder, som satt det i gång. Men i alla fall skall jag (det lofvar jag dig högtidligt) taga vara på mig, ty det kan, min själ, nog hända, att jag under sjukbesöken fört med mig något satanstyg från de stickande myror, jag haft i mitt hufvud.»

»Och då du kommer hem i afton, få barnen vara inne och höra på, hur far och mor musicera.»

»Det lofvar jag. Och kommer Wilhelm Björnberger, så håll honom qvar. Jag ser nog, att han ofantligt beundrar dig, men han är en sådan ärans man, att jag tryggt kunde lemna dig under hans beskydd, om jag nödgades resa ända till — evigheten.»

»Då,» sade hon, »behöfde jag ej annat skydd än minnet, men det ord, du nu uttalade, borde ej varit det sista.»

»Nå väl, så skall jag väl säga ett mera muntrande. Kommersrådet W. har gång på gång bedt mig om ett landskapsstykke, taget från hans natursköna villa. Jag har alltid slagit bort frågan. — Nu skall jag mottaga anbudet — är du då nöjd?»

»Det är jag! Ty äfven nu och alltid tror jag på dig. Och du minnes, hvad du sjelf sagt om *trons* kraft i kärleksläran.»

## 15.

## Under lifvets allvarliga dagar. (Fortsättning.)

Det löfte, Lademir gifvit sin hustru, liknade ej dessa löften, hvilka endast gälla som nödfallsmynt, för att slippa ifrån goda råd; nej, vår hjelte hade funnit en hel del tänkvärda beröringspunkter i den modiga vädjan, som hans hängifna följeslagerska ställt till honom.

I fall försöket skett under allra ringaste sken af öfverlägsenhet eller misstro, så hade det förbittrat honom, men nu hade hon endast *så till vida* lagt åsido makans blygsamma undfallenhet, som det erfordrades, för att låta den qvinliga kärlekens skarpsinne få i frihet yttra sig. Och emedan detta var en rättighet, som Mariana sällan förbehöll sig, blef hon hörd.

Också kan man lita på, att hon jublade i sitt hjerta, då kapten Björnberger en dag, skrattande, berättade henne, huru tonen mot doktorn blifvit förändrad ända ned ifrån soldaterna på sjukhuset och ända upp till residenset. — Ja, i hvarenda familj, der han var antagen som läkare, röjdes en glad förvåning öfver hans humana förändring. — 'Kan ni tänka er,' sade mig nyss en af våra allra notablaste damer, hvilken Lademir förut rysligt förnärmat genom vårdslösheten i sitt sätt att *höra*, 'eller, kan *någon* tänka, att han är samme man, som förut? Han visade sig vid sista besöket tålig, som en Gud, och gick ända derhän i artighet, att han lofvade *öfvertänka* den vink, jag sjelf gaf honom angående behandlingen af min sjukdom.' En annan dam tillhviskade mig just i dag: 'Ack, käre kapten, ni, som



utan tvifvel ingått fostbrödralag med doktor Myntzing, låt mig för all del veta, hvad han gjort med sina ögon! Föreställ er, att, då jag sistlidna vecka led af min rysliga, nervösa hufvudvärk, han behagade riktigt ordentligt se på mig, tills jag fått redogöra för allt, och derunder voro hans vackra ögon alldeles befriade från den bekanta emaljinfattningen, hvilket utgjorde det förnämsta; ja, han var riktigt hyggelig. Oss emellan sagdt, min käre kapten, hade han förut ett sätt, mycket frestande för patienters tålmod. Men naturligtvis talar ni ej om det der.»

»Och nu gjorde kapten det ändå — för att glädja mig,» förklarade Mariana helt lycklig.

»Det vet jag just icke. Men hvad har fru doktorinnan eljest öfvat för trollkonster på sin äkta herre? Det är endast en god hustru, som förmår verka sådant. Hans lugna kraft höll nära på att gå under i den här trassliga affärsepoken.»

»Hvilket,» svarade Mariana, undvikande. »vill säga, att herr kapten tror på goda hustrurs makt.»

»Naturligtvis! Det är en af mina bästa trosartiklar.»

»Och ändå gifter ni er icke!»

»Jag väntar endast på, att Lademir, som sjelf visat sig så skicklig i valfrågan, skall uppfylla sitt gifna ord och bland sina ogifta, qvinliga patienter söka ut en mild och varm själ, som vill hålla till godo med mig. En läkare är i tillfälle att göra djupare inblickar i qvinnans väsen, än någon annan.»

»Men bör ej en man sjelf söka upp sin hustru?»

»Huru skulle det gå till? I forna dagar, då familjelifvet ej, såsom nu, lidit inflytande af de nya ideernas vidt utsträckta, praktiska riktning, utan man vid aftonvisiten träffade husets unga, okonstlade flickor i den husliga cirkeln, alltid böjda för sällskap, då gick det väl för sig för en blygsam man. Men i dessa upplys-

ningens och det djerfva framåtskridandets dagar ha sig sakerna annorlunda. Om de unga damerna äro sjuka, nödgas de naturligtvis vara hemma för doktorn, men eljest händer det, att mor och far totalt ensamma få representera familjen. Frågar då husfadern sin äkta hälft: 'Hvar är Mina?' så svarar gemålen med en half suck: 'Du vet väl, min vän, att hennes sista, trägna studier till folkskolelärrarinneplatsen, som hon redan har löfte på, upptaga henne; Sofi, som snart är utexaminerad till telegrafist, har lektion och Stefana är på professor T—s föreläsning, hon reser ju, stackars barn, nästa vecka med sina kamrater, de två andra seminaristerna, till Stockholm. Och därför!' 'Ja, därför, min vän, suckar fadern, 'är aftonbrasan och tebordet utan lif...' För min del fann jag detta tal fullkomligt i sin ordning. Hvart tager det ljuftva familjelifvet vägen? Jag har sjelf på Stockholms gator mött unga seminarister med en hållning så hurtig och ett sätt så innerligt förvillande manhaftigt, att jag velat ropa 'god dag, hedersbror', i stället för 'ödmjukaste tjenare, nådig fröken'. »

»Men hvad tänker kapten på, som är så efter sin tid?»

»Jag tänker på min blifvande hustru, som jag inte ser till; ty vid nästa visit på annat ställe är äldre dottern ännu icke kommen från räkenskaperna i sparbanken, och den yngre icke från hushållsskolan. För resten är det eviga sammankomster. Icke står heller den tillkommande att finna vid balerna, då, förstås, de unga damerna afskaka lärdoms- och emancipationsdammet, för att söka ikläda sig behagens och älskvärdhetens rustning. Men att söka är ej alltid att finna. De i hvardagslag förbisedda *gracerna* låta ej lega ut sig som hjälpmadamer för vissa tillfällen, och hvad är den största qvinliga skönhet utan det qvinliga behaget... Nej, jag påstår, att våra dagars realism dödat all idealism.»

»Det är ett helt och hållet förhastadt omdöme. Frågan gäller ett visst jemlikt oberoende.»

»Nå, om det är blott fråga om *det*, så vet Gud, att jag visst i min hustru vill hylla min jemlike, dock på helt annat sätt. Poesien får ej fullständigt begravas under prosan. Men, Gud bevara, jag glömmar min tienstgöring! Sofver gudson alltjemt?»

»Ja, han håller sin middagsro.»

I samma ögonblick, kaptén Björnberger lemnade sin värdinna och från förmaket gick genom doktors egen helgedom ut i mottagningsrummet, hvilket låg ytterst, hörde Mariana ett hastigt gående och ifrigt talande. Det var icke hennes mans röst — troligen något brådskande sjukbud! Men till hennes undran kom kaptén tillbaka, dock icke med de stadiga, lugna steg, som vanligen uttryckte hans egen stadiga, lugna karaktär, utan med ojemna, än brådskande, än återhållna.

Mariana skyndade emot honom.

»Är något å färde? — I Guds namn, rör det min man? — Kaptén är ju dödsblek!»

»Min bästa fru, jag tror icke, äfven om tiden medgafve det, att det med en så modig och kärleksrik hustru behöfs några enfaldiga förberedelser.»

»Säg ut!» Mariana fattade skälfvande tag i dörrposten.

»En olycka har händt. Lademir och ett par af officerarne råkade i häftig strid angående en hingst, som skulle inridas. Doktorn, som är en så utmärkt skicklig ryttare, tålde ej några, kanske retfulla, varningar, utan kastade sig, trots svårigheterna, upp på hästen, som han med sin starka, vanda hand var på väg att

få bugt på, då någonting skrämde djuret och . . . hvad skall jag säga mer? . . . Häst och ryttare föllo på en gång mot ett upplag af sten, och doktorn, som aldrig släpt tygeln, kom under.»

»Död kanske?» hviskade den unga hustrun med en stämman, dof af fasa.

»Nej, nej, men skadad. Man kan ännu ej säga till hvilken grad. För närvarande är han utan sans, men man för honom hem, ej till lazarettet. Låt oss genast ordna en säng med madrasser i hans stora rum. Här fordras kraft och skyndsamhet. De båda andra doktorerna äro eftersända.»

»Jag har kraft — Gud och min kärlek skola bistå mig . . .»

Och Gud och hennes kärlek bistodo henne. Hon mottog sjelf det sorgliga tåget och var i den grad mäktig af sans, att hon fick doktorernas löfte att med tillbörlig hjälp blifva sin makes verkliga sjuksköterska. Venstra armen och venstra benet voro afbrutna, och ett svårt slag hade träffat hufvudet; dock befans, vid undersökningen af de starkt blödande såren, ingen lifsfara för hand. Han var blott döfvad. Då sansen fullt återkom, såg han med en blick af oändlig ömhet på sin Mariana. »Du är stark,» hviskade han. »Tack! Det är ingenting farligt . . .»

Och något rätt farligt blef det ej heller, men långvarigt och tålamspröfvande för den verksamme mannen, som nu tyckte sig hafva rättighet att vara litet kinkig.

»Icke därför, min *tåliga*, söta Mariana,» sade han en dag, »att jag icke med bästa mod skulle ligga här och pinas, om jag hade råd att för vetenskapens bästa bestå mig en *personlig* sjukdomskurs, men nu har jag icke allenast en biträdande doktor att löna, utan min

praktik afstannar; och när *det* lägges till alla våra öfriga motgångar, så inser du själf . . .»

»Att du nu har full rätt till en smula retlighet,» svarade hustrun med det allra hjertligaste leende.

»Och vidare inser du,» återtog han, i det han med den friska armen drog till sig hennes hufvud, »att du i själfva verket ändå kom att *taga plats* som hustru. Mins du, hur ond du blef vid vårt första kärleksgnabb: då var det du, som var retlig.»

»Ja, hvad ville du väl begära på den tiden! Men jag var säker på, att jag skulle bli annorlunda (och något sådant skref jag äfven i mitt afskedsbref till Hugo), då jag lärt mig rätt fatta kärlekens evangelium.»

»Det var ett vackert, tänkvärdt uttryck, som du, Gud vare derför prisad, satt i ädel utöfning och väl får än ytterligare anlita, ty vi bli ju rätt snart rent af fattiga.»

»En öfvergående affärsförmörkelse får du icke, min älskling, gifva namn af fattigdom, och hvad beträffar, att din enskilda praktik skulle för framtiden komma att lida, finnes ej ringaste skäl att antaga det. Alla dina frupatienter för detta täfla om att uppvakta dig med alla slags läckerheter, och sedan komma ju konsultationer hit till dig.»

»Ja, men för den saken blir du tvungen att lemna ditt förmak och din lilla matsal åt den nådiga, enke-grefliga damen, som hyrt dem.»

»Det beklagar jag mig visst icke öfver. Det är ju en opåräknad förtjenst, och i öfrigt var jag glad öfver, att ha den förevändningen, för att slippa mottaga min kusin Eugenie i inackordering. Sedan den hedersmannen öfversten och min tant så hastigt följts åt i döden, tycker jag, det var ogranlaga af kapten Silverlo och hans fru i synnerhet att sätta i fråga för systemen ett annat hus, än deras eget.»

»Det håller jag ej med dig om, min Mariana. I din vård skulle den unga fröken, som ju är för mycket själfständig och fordrande, kunna bli ett praktexemplar, och det är nästan oädelt af dig, som dagligen mottager så många tjänster af vännen Björnberger, att icke tänka på hans blifvande hustru, som han ej lyckas få håll på. — Kanske har du hans öde i dina händer —, svara därför icke Silverlos med ett bestämdt nej, hör du det, utan hänvisa på hösten, då vi till någon del kommit ur våra närvarande svårigheter.»

»Men det var ju *du*, som skulle gå din vän till handa i den viktiga frågan? Nå, jag får väl lyda,» tillade hon, skrattande, »ehuru jag helst behöлле kaptenen för mig själf.»

## 16.

Huru det kan bära till i ett hus, som förut råkar vara något upp- och nedvändt.

Hösten hade redan börjat draga sitt tunga täckelse öfver den klara, blåa sommarhimmelen, och årsdagen af »stackars Fredriks» sista jordiska timme hade af hans broder högtidlighållits med den första ordentliga promenad, han gjort efter sin långa sjukdom. De tankar och känslor, som då byttes mellan tvenne kärleksrika andar, hvilkas kommunikation de själfva kände, höra ej hit, men deremot så mycket mer den nyhet, som samma dag gjorde sin rund i staden.

»I morgon börjar jag samma kretsgång som vanligt,» yttrade doktor Myntzing, när han på återvägen från sin färd träffade vännen Björnberger, hvilken kommit för att, i händelse af behof, erbjuda sin arm.

»Du är högligen efterlängtd,» svarade kaptenen, men hans utseende tydde på något bekymmersamt.

»Sådan min du gör, broder! Om jag ej haft att ömsom glädja och förarga mig åt alla de förtroenden, som under min konvalescens gjort mig till praktiserande sängläkare, så skulle jag tro, att alla patienter tänkt vända mig ryggen, i stället för att längta efter min ankomst.»

»Min käre Lademir, inte får du väl ställa en gammal vän till ansvar för en min! Jag kommer just från din fru, som för första gången anförtrodde mig, att hon vore i högsta bryderi och ordentligt på väg att känna sig ond.»

»Något sådant har hon aldrig förtrott mig. Men du har dina företräden.»

»Naturligtvis skall *du* och dina känslor alltid skonas, synnerligen vid det här tillfället.»

»Men hvad är det då? Icke kan väl min alltid rådiga hustru känna sig i synnerligt bryderi öfver, att min stackars grefvinna tigt sig qvar ännu en vecka, ehuru unga fröken fått löfte att komma. Hon får hålla till godo med att ligga, hvar det bär till så länge, och fruntimmersbagaget får väl föras in i mitt yttre mot-tagningsrum, tills man hinner ordna. Jag hoppas emellertid, att hon ej tager sig den dristigheten att göra hemgång i min egen tillflykt. Men du vet, broder Wilhelm, att *du* får hemta henne och resgodset, du är en vän till hennes svåger, kapten Silverlo, som rent af trugat henne på oss. Men icke var det detta, du menade, att Mariana lagt vid sig?»

»Nej, visserligen icke alldeles, ehuru sådant der krångel nog är brydsamt för en husmoder. Men, medan du varit ute, hade doktorinnan haft ett besök!»

»Af Fredriks enka gissar jag. — Nå, det var ju vackert just i dag. Jutta har väl ändå sina känslor.»

»Ja, det är just, hvad hon lärer ha!»

»Hvad menar du nu?»

»Jag menar, att, då du återtager din praktik, du nog får höra omtalas ett rykte, som du hittills sluppit ifrån. Och att det icke är ett löst rykte, det har just din fru i dag erfarit. Fru konsulinnan var mycket uppörd, då hon kom, och sade, att denna sorgedag skulle aldrig gå ur hennes minne, nej, aldrig, derom kunde hennes svåger och svägerska och hela staden i öfrigt vara öfvertygade, äfven *om* det skulle vara ödets beslut, att . . .»

»Hvad in i alla afgrundsandars namn, är det du pratar! Menniskan måtte väl icke på den här dagen låta förstå, att hon sörjt ut den medgörligaste man, en hustru haft.»

»Jo, åtminstone tydde ödets beslut på den möjligheten, att hon ännu en gång i lifvet skulle komma att pröfva det äkta ståndet.»

»Det här var väl starkt!» Doktorn handterade sitt vackra skägg temligen omildt. »Och just i dag, *i dag!* Hvem är mannen?»

»Saken är den, att just denne herre, den nye stadsmäklaren, förstår konsten att negociera på många-handa sätt. Han ser bra ut, har en djerf och bestämd, men likväl insinuerande, hållning, och det är nu fyra eller fem månader sedan, han började sina beräkningar, icke blott efter den hyggliga enkan, utan, efter hvad det påstås, äfven efter *den* del af henne, som salig Fredrik aldrig kom i beröring med. Åtminstone tillstår han öppet, att *han* aldrig, om han låter fångsla sig,



blir nog narraktig att ingå på något så genomlöjligt, som skild förmögenhet. Karlen ser helt modern ut, men i det fallet går han ej in i de nya ideerna, — just den enda, som jag för min del skulle gå in på.»

»Det der,» utbrast Lademir, »försonar mig med affären. Jag är förmodligen en svart själ, ty jag tillstår, att jag icke skulle se illa på, om Fredriks efterträdare blefve hans hämnare. Nå, min lilla Mariana fann således saken himmelsskriande?»

»Ja, särdeles för *din* del. Hon fruktade, att du skulle taga dig den mycket nära.»

»I första ögonblicket slog den mig, men på det hela var det att vänta. Kom nu och var vittne till, hur jag skall förvåna min hustru! Nu förstår jag, hvarför fru Jutta ändtligen ville ha lilla Signe till pensionen på landet. Då var jag emot detta, i trots af de jemnåriga kamraterna; nu är jag nöjd, och framdeles skall flickan vara hos oss.»

»Jag har ej tillfälle att följa med dig hem, broder. Jag ville blott förbereda dig.»

»Ja, det var klokt! Men glöm icke, att du i öfvermorgon hemtar fröken! Jag räknar på dig.»

»Naturligtvis.»

Det var tre dagar efter doktors första promenad, och sedan dess hade han fått en så sträng praktik, att ingen tycktes minnas, att han varit skild från denna praktik nära tre månader. Och nu på sjelfva aftonen var han ute för stor konsultation.

Inne i hans helgedom gick Mariana i allt annat än behaglig sinnesstämning fram och åter. Den minsta af de små gossarne var hängsjuk och grät, så fort det märktes, att modern ville släppa ned honom, och unge

herr Lave, store bror på tredje året redan, sprang hit och dit och ville för allt i världen se på pappas saker, särdeles på de »hopsatta människorna» bakom gardinen. Stackars Mariana hade för närvarande icke en gång *kaptenen* att skicka hit och dit, ty fröken Eugenie, den kära, förnäma kusinen, som för närvarande hvilade efter resan i sjelfva sängkammaren (hvarifrån barnen således måst vika), hade använt honom till att taga reda på åtskilligt lösgods, som hon ej fått upp.

Värst för unga frun var, att den sjukliga enkegrefvinnan, som varit tillräckligt frisk att resa, skulle disponera två rum, och dertill, fast hon hade egen piga, äfven upptog husets tjenarinna. De stora affärsförändringarna hade fordrat stora besparingar, och det var blott hon, hustrun, husmodern, och möjligen vår »gemensamme vän», som visste detta. Doktorn saknade ingenting och trodde ej, att hvad han en gång fruktat, nemligen att hans Mariana med ett barn på armen skulle kunna få stå vid köksspiseln, mer än en gång blifvit till sanning. Också var det visst icke utan, att hon kände ett allvarsamt missnöje, då hon fick veta, att hennes man, utan att *fråga* henne, lofvat sin hempatient den der sista veckan.

Just nu tänkte den unga frun på ett annat ämne — kanske var hon *för mycket* eftergifvande för sin mans vilja! — Hvarför gick hon ej genast sjelf in till den gamla damen och tog saken om hand, och hvarför hade hon gått in på, att de skulle mottaga kusin Eugenie i inackordering? Nu *måste* man kanske ha en tjenare till och dertill möjligen få vantrefnad. Ändtligen barnet sjukt och inqvarteradt i pappas eget rum, mottagningsrummet fullt med saker och Eugenie måhända inbillande sig, att hon ännu fick herska, som fordom... Den unga fröken hade haft ett föga fängslande sätt, då hon kom, och hatten, ehuru sorgklädd, hade liksom den

öfriga paryren stött på ett slags öfverdåd i stilen. — »Ja,» tillstod Mariana gång på gång, »jag är bestämdt för svag. Det duger ej med Eugenie — och Lademir blir bortskämd. Men nu är han frisk och fältsängen bortlyftad.»

I detta ögonblick ringde det.

Betjentgossen, som vanligen hade dörrvakten, var borta med kaptenen, för att hemta resten af sakerna. Och i hopp att nu få sin värderade hjälpreda, skyndade hon ut att sjelf öppna dörren från det belamrade mottagningsrummet. Men i fall någonsin en stackars qvinna, efter den bibliska hustruns tid, blifvit förvandlad i en »stod», så var det visst Mariana, då icke kaptén Björnbergers godmodiga och i hvarje drag kraftfulla ansigte lyste emot henne, utan en smärt, ljus, finbildad och till utseendet något förlägen herre stannade i dörrinfattningen.

»Har jag ej ens den lyckan att vara igenkänd? Och det hoppades jag ändå!»

»*Hugo!* Ja, verkligen Hugo. Ack, stig in! Och förlåt, att du knapt kan komma fram! Vi hafva just nyss fått resande — min kusin Eugenie. Och som hennes rum, liksom förmaket, är upptaget af en min mans tillfälliga patient, så lefva vi huller om buller, till dess den sjuka damen rest. Huru ledsamt att Lademir ej är hemma!»

»Jag får väl se honom sedan. Och dessa, Mariana, äro dina barn? *Dina* barn, på armen en, som betraktar mig med stora, vackra ögon, och der en hel herrekarl!» Han tog fatt i junker Lave, som kommit fram och helt friskt ropade mot den främmande: »Vet du, att min pappa kan sätta ihop menniskor af bara ben? Kom, så skall du få se!»

Utän all fråga var det för de fordom trolofvade en oändlig lättnad, att unge Lave tog representationsskapet

om hand och att det under vägen genom salongen blef så mycket att observera, att Mariana hann lägga den lille Fredrik i ett soffhörn och, under påbredandet af sjalen, afgifva alla slags löften, om han ville vara mycket, mycket tyst. Lyckligtvis hittades ett päron på bordet bredvid, hvilket betydligt underlättade öfverenskommelsen.

Med återtagen fattning inbjöd doktorinnan nu sin gäst att taga plats bredvid henne och begärde helt vänskapligt en redogörelse för den orsak, som beredt henne det stora nöjet att få se en så värderad ungdomsvän.

»Affärsangelägenheter, möjligen anläggande af en filialafdelning i Stockholm för min svärfars räkning. Och, käraste Mariana, jag är icke ensam. Jag har min hustru med mig. Vi ha tagit in på hotellet, och hon hoppas med säkerhet, att jag skall kunna hålla mitt löfte att bereda henne det efterlängtrade nöjet af din bekantskap.»

»Det blir mig mycket angenämt, ehuru det just *nu* bär sig litet motigt, men ni dröja väl öfver i morgon, och ehuru vi ej då ännu bli af med vår första resande, hoppas jag, att min lille gosse här skall vara bättre och att ni förlåta, om . . .»

Just vid denna vändning i Marianas förhoppningar var päronet uppätet och pilten började högt jämra sig.

Tête-à-tête'n nödgades sluta, och innan Mariana hann öfvertänka något mer, än att hon nu *måste* göra sig af med sin för detta fästman, hade hon inviterat herr Hugo med gemål till följande afton på te och litet musik.

## 17.

Kapten Björnberger åtager sig att arrangera supén, medan den äkta mannen visar sig vara vid misshumör. Fröken Eugenie uppträder.

**D**et var icke en qvart efter herr Hugos aflägsnande, som både doktorn och kaptenen återkommo samtidigt.

Den lille hade nu blifvit allt sämre, och Mariana, gående i ångest fram och tillbaka med barnet på armarna, tänkte med bestörtning på sin oförsigtighet, att, utan sin mans hörande och under så ytterst pinsamma omständigheter, hafva inbjudit dessa främmande till supé, och det medan hon hvarken hade ett matrum eller något passande i matväg att presentera, och sådant främmande till, som en fransk dam och en afskedad fästman! Hon anförtrodde sig sjelf, att hon utan fråga varit tokig, som kunnat tänka ditåt, men det hade skett i förtviflan.

»Hvad i all verlden, min lilla Mariana, tänker du på, som går här med barnen? — Lave, hvad har du, store bror, för dig?»

»Piltén håller på med anatomiska studier, ser du ju,» utbrast kaptenen, skrattande, och skyndade sig att draga fram den lille junkern, som vid åsynen af »guffar» genast tröstade sig öfver afbrottet.

»Åh, min vän,» svarade unga frun, »jag tänker på mycket, jag, framför allt på att detta är en 'Tycho-Brahedag'. Den der lille stackarn borde nu vara i säng.»

»Ja visst, barnet har stark feber — lägg honom för all del genast.»

»Men hvar då?»

»Hvar? Naturligtvis i hans egen, lilla säng i sängkammaren.»

»Vi ha ingen tillgång till den. Eugenie, som var alldeles förbi efter resan, ligger på sängkammarsoffan och sover. Jag visste väl, att du hellre såg barnen här, än henne i full sömn bland dina många materialier.»

»Så obehagligt! Nu inser jag, att det var tusan så dumt, att jag gick och, dig oåtspord, lofvade gamla grefvinnan rummen till veckans slut.»

»Det, som du måhända anser allra värst, är, att den frihet, *du* tog dig att icke begära *mitt* utslag, dyre vän, nu har föranledt mig att handla på lika sätt.» Mariana smålog visserligen, men hjertat bultade rätt hårdt.

»Du har nu väl aldrig lofvat nådig fröken att försöka beveka mig att taga emot henne här inne. För resten kan jag och Lave ligga i ytterrummet.»

»Det vet du ju vore omöjligt, såsom der nu ser ut, men jag har varit alldeles nödsakad, ehuru jag icke begriper, huru det skall gå till, att bjuda ett par främmande till i morgon afton, och dertill främmande med pretention, som tyckas ha bespetsat sig på ett varmt mottagande.»

»Men, min vän, huru kan du, eljest sjelfva klokheten, kasta oss in i ett sådant bryderi?» Doktors rynkade ögonbryn och den missnöjda blick, som träffade hustrun, talade nog. »Nå, hvem helst du bjudit, blir du helt enkelt nödsakad att gifva återbud,» tillade han med en eftertryckligare ton, än den, han någonsin begagnat.

»Du borde väl först, dyre Lademir, fråga *hvem*, som varit här. Jag är, som du vet, alltid färdig att

gifva efter, men *denna* gång väntar jag med all säkerhet, att *du* icke ställer för mig saken brydsammare, än den i sig sjelf är.»

»Åhå, hvilken främmande har du då haft?»

»Hugo.»

»Hvad säger du, din forne trolofvade! Det var då ett sannskyldigt gement spektakel, att han skulle inträffa just nu.»

»Och icke ensam, han har med sig sin franska fru.»

»Allt bättre och bättre! Hvad säger du om det här, Björnberger?»

»Jag säger, att du borde heta *Björn* i stället för din gamle vän, som riktigt blygs öfver, huru väl du just nu representerar första halfvan af namnet. Har din hustru icke haft ett tillräckligt obehag af att just nu få taga emot sin afskedade fästman? Hvad kan för ett gift fruntimmer vara ovälkomnare, och det vid en husoreda till?»

»Det medgifves, min egen Mariana, att din här närvarande beundrare, ehuru idealist, kan tala ur skägget, och det medgifves äfven, att han har rätt. Men om nu detta är ett faktum, så är äfven *det* ett faktum, att jag, vid min heder, icke begriper, huru du skall ställa till, för att få ihop en ordentlig supé, med ett sjukt barn, en främmande husgäst, som jag ännu icke sett, intet matrum, blott *en* jungfru i köket och, så vida jag vet, kassan ej särdeles välförsedd. Men tala nu om, huru det var, min stackars lilla hustru.»

Mariana skildrade sin belägenhet i tamburen och den hjälp, hon haft af sin äldste herr son och det funna pæronet, hvilket för en liten stund höll sonen numro två i lugn. Och nu kom doktorn i skratt och godt humör, och sedan började en rådplägning, hvori kapten Wilhelm utbad sig att få vara ordförande, alldenstund han hade öfverraskat sig sjelf med en lysande idé.

»Nåväl?» frågade värden och värdinnan på en gång.

»Då jag gick igenom dina uppsatser, under det du var sjuk, broder Lademir, och jag skulle söka få in försummade läkarearvoden, var det bland andra källarmästaren Roth, som ej gjort sin skyldighet. Han lofvade att genast betala, men det blef ej af. Nu synes mig ingenting vara enklare, än att beställa en delikat supé hos honom, och låta uppduka den i yttre rummet, som vi med litet besvär förvandla till matsal, sedan vi fått frökens hela packning på något vindskontor och placerat diverse från mig hemtade växter här och hvar. Hvad sägs om denna propos?»

»Att du är den makalösaste och snillrikaste vän, som en fru i hushållsnöd kan påträffa! Också skall jag sjelf i morgon bittida, då jag går ut, icke blott beställa supén med nödigt vin — som han dessutom förut skickat — utan jag skall äfven uppvakta det franska herrskapet och så hyggligt, som möjligt, presentera mig för min för detta rival med gemål. Och, kära Mariana; du kan väl äfven bjuda Jutta. Jag vet ju ännu ingenting om hennes planer, och nu torde det vara tid att få veta något om fröken. Efter pilten har somnat i ditt knä, så lägg honom sakta här i soffan; jag har min pläd att breda öfver honom!»

»Låt mig först få tacka kaptenen för hans makalösa idé!» Hon räckte den käre vännen sin hand, som han med ett slags ödmjuk förtjusning förde till sina väldiga mustascher.

Han hyste ej ett uns hemlig passion för broder Lademirs hustru, men han var en så ridderlig själ, att han mot qvinnor och barn kände sig uppfordrad till hvarje bevis på ömhet; dessutom utgjorde Mariana hans ideal för den blifvande makan.



»Lyckligtvis sofver Eugenie ännu, annars hade hon väl hörts af,» sade Mariana. »Men det är tid att tänka på tebordet, och allt för väl är, att *det* åtminstone får husrum i herr doktors stora salong. Men hvad tyckte kaptten Wilhelm om Eugenie?»

»Ja, det vet jag rakt inte. Hon var så trött och ängslig att bara få komma till hvila. Ledsen såg hon ock ut och kanske äfven en smula stött och en smula misslynt öfver, att ej doktorn sjelf eller hans fru hemtat henne. Jag tror emellertid ej,» tillade han med betydligt sänkt röst, »att hon är så 'älskligt intrikat', som Silverlo skrifver till mig.»

»Åh, vi få hjelpas åt att uppfostra henne,» menade doktorn. »Men borde du ej titta in till henne nu, kära Mariana.»

»Hon skall få vara i fred, tills tebordet är klart. Jag skyndar ut och ser efter, om Sofi har i ordning.»

Och Sofia, husets raska tjenarinna, hade allt så färdigt, att brickan redan stod pålastad och tekitteln fräste, medan doktors springsven och dörrvaktare, en ungdom på aderton år, lydande namnet Tolle, höll på att skura knifvarna och messingsteköket.

Inom en qvarts timme var bordet uppdukadt under ett slags berså af stora, höga, bredbladiga växter. Och nu i det strålände ljuset från kronan, som vackert belyste de röda gardinerna, de hvita bilderna och den oändliga mängden af konstföremål, såg denna salong verkligen präktig och inbjudande ut.

»Se så, nu hemtar jag gästen!» sade Mariana, leende af belåtenhet. Men hon hann ej vända sig om, innan dörren från sängkammaren öppnades och en ung, mycket blond dam, af hvad som kallas ett särdeles förnämt utseende, trädde in, icke med lätta, gratiösa steg, utan med stolt och stel gång och hållning. Det ljusa, silkesfina håret, högt uppsatt öfver hjessan och samman-

hållet af en svart perlkam, jemte den långa, släpande sorgdräkten gaf åt hela gestalten en prägel af dekoration, när hon stannade emellan de två antika skåpen, der doktorn mötte henne med den allra förbindligaste välkomsthelsing, hvilken hon likväl kallt, fast aktningfullt, besvarade.

»Det är helt och hållet min skuld, att fröken till en början får något obeqvämt, men min patient reser snart. Och damerna äro ju tillräckligt goda vänner.» tillade han, förande den unga fröken till tebordet, »för att kunna trifvas så nära ett par dagar.»

»Det blir åtminstone att försöka,» svarade hon. »Jag trodde, kära Mariana, att du skulle varit snäll och tittat in till mig. Jag var så bortkommen.»

»Min hustru,» skyndade doktorn att infalla, »är tyvärr mycket upptagen. Men i öfrigt styrer hon som en ädel herskarinna öfver oss alla. Derom vet äfven vår gemensamme vän här, som fröken redan känner, något af erfarenhet.»

»Ja, det gör jag visst,» svarade kaptenen med sin fulla, djupa stämma. »Vi äro vanda vid en angenäm subordination.»

Den hederliga själen såg i detsamma upp till fröken, men han mötte en blick af suveränt förakt.

»Var lugn, söta Eugenie, jag skall nog se om dig,» tröstade värdinnan.

»Tack, min kära Mariana! Förlåt, om det tager en liten tid att vänja mig vid inträdet i din garnison.»

---

Senare på aftonen, då kaptenen aflägsnat sig, fröken Eugenie kommit till ro med en sista, sned blick på »lillebrors» intrång i den säng, som husmodern skulle intaga, gick denna ännu ute i ytterrummet och öfver-

såg den improviserade sängkammaren, för så väl hennes äkta herre som herr Lave, hvilken redan röd och varm och vacker, som en kerub, sof i sin lilla bädd bredvid faderns.

»Kom nu, min älskade, och hvilade dig!» Lademir satte sig sjelf i en länstol och tog hustrun på sina knän. »Jag har något att säga dig, som jag icke vill skalt blifva osagdt.»

»Hvad då, min dyre vän?» Hon smög varmt och förtroligt sitt hufvud intill makens breda bröst. Mariana erbjöd sjelf nästan aldrig någon smekning, men då han så kom hennes känsla till mötes, visade hon sig fullt mottaglig och innerligt besvarande.

»Jo, ser du, saken är den, att fast jag aldrig varit och aldrig kan bli någon romanhjelte, det ligger intet sådant element hvarken i min karaktär eller mitt lynne, så har jag likväl alltid helsosamma anfall af ånger, då jag varit orimlig, och hvad kunde vara orimligare, än att jag i afton, då du fick hela bördan af de bekymmer, jag sjelf ställt till, lät dig så tydligt se mitt missnöje? Och det till för det besök du haft. Björnberger hade fullkomligt rätt att vilja låna mig första hälften af sitt namn. Kan du *riktigt* förlåta mig?»

»Ack, af hela mitt hjerta.»

»Det tror jag dig om, men är du säker på, att du ej bär någon ledsnad inom dig? Då måste jag säga med Paulus: *Ty om jag bedröfvar eder, ho är den som fröjdar mig, utan den, som varder af mig bedröfvad?*»

»Gud välsigne dig, min ädle make, för din kärlek och rättskaffenhet! Och nu bör jag ändå tillstå, att jag just i afton kom att reflektera öfver, att jag kanske i allmänhet är för eftergifven, fast jag ser, att det blir galet.»

»Nej, nej, det är så utmärkt bra, som det är, och att du korrigerar mig endast genom din hängifvenhet och sakens egen följdrikhet. Hvad menar du väl, det smakar mig, att det här lilla, högmodiga stycket, skall ha min atelier till salong, då sängkammaren städas, och förmodligen äfven sedan. Jag frågade Björnberger, då jag lyste honom ut, hvad han, uppriktigt taladt, tyckte om henne, och som väl var, skakade han på hufvudet. Jag hade mitt eget hufvud under armen, då jag kunde inbilla mig, att någon af dina kusiner passade en så poetisk och finkänslig ande, som hans. Men jag kan svära på, att svågern, kapten Silverlo, ville ha hit henne för att knipa vårt tama lejon, ty finge du blott syn på honom under fälltlfvet, skulle du inse, att han är mer lejon än björn.»

»Det är jag lika viss om, som att han dock är såsom ett lam, då han hjälper dig att sköta de sjuka soldaterna. Men du undviker ju att nämna Hugo.»

»Ja, till dess jag har sett honom tillsammans med dig.»

## 18.

## Aftonsällskap hos doktors.

**D**en alltid anslående, stora salongen, hvares höga palmväxter, taflor, troféer, praktfulla fåglar, som skulle prydt ett vetenskapligt museum, och i öfrigt den stora rikedomen af indianvapen och fjädergrannlåter, med mera, med mera, lyste i afton af en strålande

glans, der de röda lamporna och vaxljusen i kandelabrarna hjälptes åt att fullständiga det starka ljusflöde, som utströmmade från kronan och de här och hvar bland konstföremålen på väggarna halfgömda, verkligt antika lampetterna.

»Min själ, är det icke ståtligt! Helst med hela den börda af blommor, du fört hit och så smakfullt ordnat,» sade doktorn, der han strax före mottagningen vandrade fram och åter och samtalade med vännen Björnberger.

»Öfverraskande magnifik, broder, är din salong alltid vid ljus,» svarade kaptén Wilhelm. »Och ett sådant tebord, din fru uppdukat, och den uppslagna flygeln, som annonserar en konsertafdelning! De böra bli belåtna. Och bäst af allt, att lille herrn blef frisk, så att värdinnan kan vara lugn.»

»Ja, på henne slösar du alltid din omtanke. Det är ju underligt, att jag aldrig blifvit svartsjuk på dig?»

»Det skulle varit betydligt underligare, om du med din genomträngande blick blifvit det. Din fru är en af dessa sällsynta qvinnor, som mannens vän kan hembära sin rena, hederliga vördnad, utan att det faller någon in, att deruti ligger annat, än hvad öppet syns, en fattig ungarls glädje öfver att vara så godt som en medlem i det hem, *hon* styrer.»

»Och en kraftig hjälpreda vid alla tillfällen. Och jag tror nog, det förblir på det viset, tvärt emot herrskapet Silverlos uträkning.»

»Åh, prat! Men apropos svartsjuka, hur blir det, när herr Hugo slår sig ned hos sin forna fästmö?»

»Han skall, min själ, få tid att kurtisera så lagom! Dessutom är han visserligen en mycket hyggelig karl, men någon energi syns han ej ha till öfverflöd. Mariana hade bestämdt hållit honom under toffeln. Då hade hon blifvit olycklig, ty hon är för högsinnad att ha

funnit en tillfredsställelse häri... Nå, källarmästarn tycks ju, efter hvad som syns derute, ha skickat oss ett helt batteri med buteljer, och supén blir värdig vinet. Han bugade gång på gång och försäkrade mig, att han just i dagarna ämnat sända mig min fordran. Tala ej derom, svarade jag, med en förbindlig blick på frun. I fall här snart behöfs en trägnare vård, så skänkes den *utan* efterräkning.»

»Jo, se så skall det vara! Och vet du, att din fru gifvit mig de vackraste tacksägelser, medan hon tillät mig sätta i ljusen och hjälpa henne med ett och annat.»

»Bjöd fröken Eugenie icke till med något?»

»Icke medan jag var här. Hon visade sig ej. Men tyckte du, att fransyskan var vacker?»

»Ja, en docklik, vacker och glad pratmakerska, men att ha fått henne i utbyte mot Mariana, det ville ett lätt sinne att trösta sig öfver. Se så, här ha vi våra egna damer och svägerskan.»

Det var verkligen fru Jutta, som i halfsorgstoallet och en något nedstämd hållning kom emot sin svåger.

Doktorn räckte henne ganska vänskapligt handen. Under hans långa sjukdom hade hon visat sig så deltagande och kommit så träget att erbjuda sin hjälp, att hennes herr svåger just litet tinat upp. Dessutom tycktes han ej veta det ringaste om sqvallret i staden. Då hon emellertid hviskade till honom, att hon mycket önskade, att någon dag med snaraste få samtala med honom om en viktig angelägenhet, lofvade han att infinna sig, men blodet steg dock högt upp i hans panna. Och den blick, hon fick, visade, att han väl ändå ej var så okunnig.

Det var klokt beräknadt, att Jutta gjorde sin anhöllan i flykten. Nu hans ingenting vidare att sägas, innan tamburklockan ringde, då både junker Tolle,

betjentgossen, och junker Lave, som var särdeles road af den förres sällskap, fingo mottaga de främmande. Herr Hugo tog genast tillfället i akt att presentera husets äldste son för sin granna fru, hvilken lade beslag på pilten, och med denne kavaljer i handen och vid sin mans arm trädde hon in i salongen från mottagningsrummet, hvilket kapten Vilhelm förvandlat till ett slags miniaturopark, med ett serveringsbord i midten.

Med den allra hjertligaste min skyndade madame Hugo emot värdinnan och skyndade än mer att utan all presentation, på den mest intagande rotvälkska, som hon utgaf för *ren* svenska, tillropa Mariana, att hon väl visste, att hon helsade en rival, men att hon ofantligt gerna tillgäfvade sin man, att han vid sin återkomst i går afton ärligt berättat, att *madame Mariane* blifvit tio gånger vackrare, än hon varit. Men hon var så liberal, så liberal, hon ville helsa en charmant syster och begärde ingenting bättre, än att få mottaga denna charmanta syster med hennes man och den allra käraste lille sonen i sitt franska hem. Ja, derpå räknade hon. Då ordet ändtligen öfverläts åt Mariana, förtrollade hon sin nya syster genom att förklara, det de båda äkta männen röjt en full sympati i sina förklaringar, enär doktorn försäkrat henne, att han blifvit fullkomligt lugnad för gamla tider, då han fått se den utmärkta ersättning, som kommit hans nye vän till godo, en ersättning, som ej medgaf, att en förlust någonsin existerat.

Efter utbytet af alla dessa artigheter, — hvarunder ynglingen Lave begagnat tillfället att draga solfjäderskedjan ur den lysande fruns hand, — voro damerna systrar i lif och död, och så fick ändtligen den öfriga presentationen gå för sig. Fru Jutta och fröken Eugenie syntes emellertid i fransyskans ögon endast låna sitt ljus från värdinnan, och den, hon dernäst, till och med

före värden, utmärkte, var kaptenen, som hon hade svårt att släppa ifrån sig och endast gaf frihet, då hon såg sin man, på hvilken hon ej var det ringaste svart-sjuk, blott *närma* sig hennes förtjusande syster. Ville han då (en reminiscens från fordom) hjälpa Mariana vid tebordet, der han blott lätt språkade med henne, så ropade hon sin värd och påstod, att *de* tillsammans blefvo nödsakade att bevaka sina i fara sväfvande rättigheter.

Efter tedrickningens slut började andra afdelningen af programet med en munter krigssång, föredragen af kapten Björnberger på ett nationelt och roligt sätt. Derefter lät fröken Eugenie höra sin vackra och väl utbildade stämman. Men mest förtjustes sällskapet af den duett, som doktorn och hans fru utförde tillsammans. Hvarken herr Hugo eller hans gemål läto höra sig, men de förstodo att bedöma och glädja sig åt, hvad de hörde, och doktors praktröst fick tjenstgöra åtskilliga gånger, innan den lifvade franska damen ville anse sig ha fått nog.

»O, Mariana, jag ser, hur lycklig du är! Jag vet, att det funnits åtskilliga moln och att du haft en lång sjukvård, men allt är öfvervunnet af det 'kärlekens evangelium', som du en gång skref om.»

»Du har rätt, gode Hugo, och jag gissar, att *det* evangeliet ej är dig obekant. Din hustru är så vacker, förtrollande och dig tillgifven, att du är lycklig, du äfven.»

»Ja!» sade han sakta. »Jag är lycklig, och man får vara nöjd, om man också ej kan kalla sig den lyckligaste.»

Denna gång var det Lademir, som, af rent medlidande för den franska gemålens rodnad och oroliga ansigtsspel, under det hon obesväradt sökte underhålla sig med fru Jutta, afbröt herr Hugos samtal med



Mariana, på den mycket antagliga förevändningen, att skålen nu skulle tömmas för de värderade heders-gästerna. Och doktorn strödde dervid på franska språket ett flytande, äkta fransyskt smicker för den hänförda franska damen.

Men lemnande såväl doktors lyckade tal, som källarmästarens lyckade supé, hvilken andra förmiddagen följdes af en splendid frukost, den de resande gåfvo för sitt värdfolk och deras vänner, afsluta vi kapitlet med ett bref, hvilket samma afton skrefs af fröken Eugenie till hennes gifta syster:

»Min bästa Cecile!

Ja, nu hafva ni då lyckats att få mig hit, och din mans ifver för den saken låg alldeles icke deruti, att, som han påstod, jag skulle leds ihjäl hos eder på landet, der så få granskap finnes, utan helt enkelt deri, att han aldrig kunde tåla mig, och *du*, min egen syster, var ej heller, som du borde emot mig. Jag gratulerar svåger att finna dig mindre nyckfull och fåfång, då du icke mer uppmuntras af mig till dessa egenskaper — kanske får han öfvertyga sig, att de äro din medfödda tillhörighet. Jag har en alltför stolt karaktär att vara nyckfull och än mindre fåfång.

Sedan våra älskade föräldrar lemnat denna tråkiga värld, har jag lärt känna, att jag måste fortleva i en fullständig ensamhet, äfven om jag blir i tillfälle att inträda i något slags sällskapslif, ty hvar skall jag finna sympati?

Huruvida jag kan komma att trifvas här, vet jag ej, ty för närvarande har man visat mig, ehuru en betalande gäst, den ogranlagenheten, att inrymma mig i herrskapets sängkammare med frun och ett af barnen, tills den patient, som innehar ett par rum, flyttar, något som ännu lär töfva flera dagar. Dessutom är det ett

så eget förhållande att ha min kära kusin till värdinna. Men det är, minsann, icke fråga om, att fru doktorinnan liknar 'lilla snälla Mariana', som vi just icke behandlade med stor ceremoni, som ropades hit och dit och vid bjudningar knapt hann få klädningen på sig, under det mamma, medan hästarna stampade af otålighet, tjenade henne med en af sina välkända svindlar och du och, tyvärr, äfven jag skrattade bakom solfjädern, när pappa kom blossande med sin stora cigarr.

Nå, naturligtvis väntade jag *någon* förändring, men ej en så stor. Både hennes man och den 'förträfflige' Vilhelm Björnberger, som Silverlo ej kunde nog rekommendera och berömma, ställa henne ordentligt på en piedestal för att tillbedjas såsom något slags huslig gudomlighet. Doktorn, en något styf och magnifik herre (med mer militärisk hållning, än flera militärers, som jag känner), fruktar säkerligen, att jag skall glömma mig och förblanda *nu* med *fordom*, ty redan på första aftonen, då jag efter att ha nödgats hjälpa mig alldeles ensam, trädde in i salongen och fälde ett par ord om, att jag väntat Mariana, behagade han ganska ogeneradt yttra, att den närvarande obehämligheten vore hans fel. 'Min hustru är, tyvärr, mycket upptagen, men i öfrigt styrer hon, som en ädel herskarinna. Det vet äfven vännen Björnberger.' — 'Ja, det vet jag', instämde bemälte herre, 'vi äro vana vid en angenäm subordination.'

I går fick Mariana helt oförmodadt hit en tredje tillbedjare, d. v. s. den *förste* . . . den fyraåriga trolofningens representant i egen person. Du minnes, hvad vi funno honom obetydlig, då han en gång kom och helsade på fästnön, men då var han en utfattig extraordinarie i någon rätt. Nu skulle du se honom, en fin, elegant och rik fransk herre, en af cheferna i ett stort handelshus, och åtföljd af sin fru, en slamrande fran-

syska, icke just öfver sig vacker, men liflig och gratiös. Vid samma tillfälle gjorde jag bekantskap med Marianas svägerska, konsulinnan. Att kaptenen fulländade kretsen, förstås af sig sjelft.

Jag undrade, huru Mariana skulle ställa sig i detta kinkiga dilemma, men jag måste tillstå, att det gick med utmärkt takt. I dag hafva vi varit på stor frukost hos de resande, och det var rätt angenämt. Kapten Björnberger, som fann Mariana upptagen af monsieur Hugo och madame Hugo af doktorn, fann sig nödsakad att hålla mig sällskap, ty konsulinnan språkade med en af stadens köpmansmatadorer, som blifvit bjuden därför, att han stod i handelsförbindelse med det franska hus, som herr Hugo representerade.

Sedan afskedet var taget, skyndade doktorn på sina besök och Mariana till sina barn, men jag och kaptenen blefvo hembjudna till konsulinnan, som är mycket hygglig, men som jag dock ej fann mig dragen till. På hemvägen från henne satte mig 'vännen Björnberger' in i en hop familjeförhållanden, som han sade, att jag borde känna. Han var rätt underhållande och mycket vänlig.

Nu icke mer för i dag; kanske blir det ej så illa för eder

*Eugenie.*

P. S. En annan af min herr svägers *förevändningar* att få mig inackorderad hos herrskapet Myntzings, den nemligen, att det kunde vara en passande hushållshjelp för Mariana, sedan hennes mans affärer genom broderns konkurs blifvit alldeles förstörda, visar sig fullkomligt falsk.

Jag råkade just under hempromenaden med 'bror Vilhelm', som Silverlo säger, nämna ett par ord härom, men du skulle sett, huru han rodnade och bleknade

och bad mig, för Guds skull, ej slå fram något dylikt. Om någon tillökning i de närvarande, visserligen förminskade, inkomsterna behöfdes, så betalade det sig vida mer för doktorn att mottaga rika patienter. Det hade helt och hållet varit ett vänskapsprof, att de beviljat en inackordering åt doktorinnans kusin.

Jag fruktar, att kaptenen är alltför intresserad i husets angelägenheter. Emellertid anhöll han att få sjunga duetter med mig. Han har en malmfull stämma. Men doktors är praktfullare. Det är rent af *obegripligt*, huru *Mariana* kunde fånga en så ståtlig och talangfull man och dertill hålla honom kvar! Jag tror ej, att han någonsin eljest sett på en qvinna med annat än läkareögon. Han ingifver respekt. Och jag skulle visst icke vilja råka ut för hans misshag.

Ännu ett farväl!

Din *Eugenie.*»

19.

»Stackars Fredriks» efterträdare.

**K**lockan är mellan 11 och 12 på förmiddagen, och lokalen för de efterföljande scenerna utgöres af ett elegant kabinett i fru enkekonsulinnan Myntzings nya våning.

»Jag sade dig ju, min gode Bernhard, att du icke borde komma i dag förr än på eftermiddagen. Min svåger kan när som helst vara här.»

»Derpå räknar jag,» svarade en ganska hygglig, ovanligt lång och smidig herre, så smal, att han tycktes behöfva ett jernliststycke, för att icke vikas ihop på midten. Detta var stadsmäklaren, som äfven mäklade med alla slags värdepapper utom staden och som fört med sig till sin nya befattning ett rykte för stor affärs-skicklighet och stort förtroende.

»Men,» återtog fru Jutta, »du borde ej vara närvarande vid detta möte.»

»Likväl tycker jag, att ingen kan vara närmare berättigad dertill,» yttrade herr Bernhard Almborg, i det han utan någon uppmaning beqvämt sänkte sig ned i hörnet af en liten hvilsoffa, hvarvid han dock täcktes skänka den synbart bekymrade värdinnan ett leende, som blottade hela raden af hans glänsande hvita tänder.

»Men det är ogranlaga mot min sväger. Sedan jag först talat med honom, borde du besökt honom och framställt din förhoppning på tillkommande slägt-skap.»

»Rakt onödigt! Enkan är sin egen giftoman. Och då jag för öfrigt icke tror, att jag blir särdeles förtjust i den der herrn, så är det så godt, att du, först som sist, finner dig i det möjliga förhållandet att förlora hans förmynderskap.»

»Det är ej fråga om förmynderskap för *mig*, men jag vill visst icke dölja, att det skulle bli mig en verklig sorg, om vi komme i ovänskap. Salig Fredrik skulle i ditt ställe aldrig fordrat eller ens häntydt på något dylikt.»

»Min bästa Jutta, låtom oss helt och hållet utsluta salig Fredrik. Behåll honom i ditt hjerta så mycket du behagar, jag är ej af en nog eterisk natur att vara svartsjuk på en död; deremot känner jag mig mycket benägen för svartsjuka mot en lefvande man, som vill göra sina råd i ett och annat gällande.»

»Ack, hvad dina ord smärta mig! Det ligger ingen kärlek i något. Man skulle tro, att du icke alls älskade den qvinna, som måhända besinningslöst gifvit sitt jaord.»

»I fall du tviflar på, att kärlek och försigtighet kunna trifvas tillsamman, så är det ännu din rättighet att återtaga ditt ord. Men för den händelse, att du ej gör det, så begagnar jag tillfället att erinra dig att dylika förebråelser förbjudas af både klokhets och granlagenhet och att de verka mycket ohelsosamt. En affärsman har sin mensklige svaghets sida, han, som hvar och en annan, men då det just precis är fråga om affärer och specielt om det der äktenskapsförordet i afseende på din förmögenhet, är jag icke disponerad för sentimentala utgjutelser. Jag smeker mig ej till ditt bifall för mitt förslag, alldenstund jag, vid hvarje misstroende från din sida, fullkomligt sårad skulle draga mig tillbaka.»

»Och det kunde du?»

»Det icke blott kunde jag, utan det *skall* jag af princip. Om man och qvinna skola vara *ett*, så är det ovärdigt, att penningen skall ställas som en skiljemur emellan dem.»

»Fredrik gick in derpå!»

»Det har hans kreditorer ej kunnat annat än beklaga.»

»Men om jag nu icke haft min förmögenhet, så skulle det varit du, som beklagat dig.»

»Det tror jag icke, ty i det fallet hade jag i tid nödgats taga afsked af min kärlek. Jag har icke råd att bestå mig lyxen af en *fattig* hustru. Mina affärer äro goda, men ej *så* goda, och tro icke för det, att salig konsulns enorma svaghet nu kan råka bli en vinst för mig, att jag i minsta mån gillar den. Jag hatar af

princip dessa påfund om gift qvinnas eganderätt till något annat, än gemensamhet i allt.»

»Men då det går illa för männen, skulle de ju i annat fall bli utfattiga.»

»Nå, är *det* kanske icke billigt, då andra bli utfattiga för dem? Jag skryter icke med förfinade känslor, men jag tycker det skulle kännas som en börda att äta helgdagskost, medan kanske flera af de förlorande få lefva på den allra tarfligaste hvardagskost. I fall man vågar (förstås oss emellan) häntyda på herr doktorn och hans fru, så lära de nog fått förändra mycket. De nödgas hyra ut sina rum, taga en inackordering, ha blott en tjenarinna, och hustrun betalar med försakelser af alla slag, som barnsköterska, sjuksköterska och kokerska, att hon blef hugnad, trots sin fattigdom, med en förmögen mans val. Herr doktorn lärer troligen icke veta hälften af hvad hon med glädt och godt mod underkastar sig. Sådan bör en fattig hustru vara. Dylika egenskaper, som ej köpas för pengar, kan en man värdera.»

»Hon är således en mönsterhustru?»

»Ja, på visst sätt, ty, efter hvad jag låtit berätta mig, hörer hon till det sällsynta slags qvinnor, som ej förebrår mannen, hvad han kan ha företagit. Naturligtvis afrådde hon honom från den två gånger förnyade och misslyckade lånaaffären, men pinar honom det oakadt ej, hvad jag fruktar, att du, min bästa Jutta, skulle ha de bästa anlag för.»

»Du talar ovärdigt om mig. Och dessutom vore det ju en gränslös skilnad.»

»Naturligtvis! Emedan du fört penningar i boet, tror du dig ha en betald rättighet att . . . Men vi skola ej gå längre i den här konversation. Du bör endast erinra dig den för framtiden och vara säker på, att vid olycksfall — som ju kunna inträffa under hvarje

förhållande — det alltid beror på hustrun, om det äktenskapliga fridsförbundet icke skall dragas in i förstörelsen.»

Fru Jutta reste sig blek af sinnesrörelse.

»Och med alla dessa förutsättningar för ögonen skall jag meddela min svåger, att jag önskar förändra . . . Ack, min Gud, det ringer! Det är han. Gå den här vägen, jag ber.»

»Ingalunda.»

Jutta skyndade ut i salen, dit hon kom lagom, för att hindra sin svåger att oförberedt göra hennes utkorades bekantskap.

»Min kära svägerska, se då för all del icke så förskräckt ut. Din namnförändring kommer visserligen tidigare, än jag väntat, men i öfrigt var jag alltid öfvertygad om, att du icke skulle hylla smaken för enkeståndet.»

»Du vet således allt.»

»Det gör jag icke. Jag har blott hört, att du beslutat gifva om dig, något som ur juridisk synpunkt icke alls kommer mig vid, med undantag af att jag är förmyndare för Fredriks och din dotter. Men då du har din förmögenhet ograverad, blir det att tänka på barnets bästa. Jag sätter ej i fråga, att det är en fullkomligt hederlig man, du ger Fredrik till efterträdare.»

»Bäste Lademir, han är just nu här. Får jag presentera er för hvarandra?» Hon slog upp dörren till kabinettet så hastigt, att hennes svåger ej blef i tillfälle att säga henne, att han helst väntat med detta, tills han hunnit orientera sig i saken.

Herr Almborg helsade sin blifvande släkting med en fulländadt artig, men i öfrigt obesvärad, bugning



och han tog sig friheten hoppas, att herr doktorn icke skulle anse som någon påflugenhets från hans sida, att han önskat vara närvarande vid det, som skulle sägas.

»Nej, dertill kan visst ingen vara mera befogad, särdeles vid det, som skall beslutas... Och dit komma vi nog. Men för tillfället gick jag upp endast för att meddela Jutta, att rådplägning för en plötsligt beslutad operation hindrar mig på förmiddagen att ställa mig till hennes disposition, och kanske, min svägerska, vill du i eftermiddag titta hem till oss. Jag skall sedan ha det nöjet att sammanträffa med herr Almborg, en, såsom jag låtit säga mig, aktad affärskarlar.» Han bugade sig för nämde herre på ett sätt, som förbjöd allt slags motsägelse, och var redan utom dörren, innan denne hunnit att ens till hälften kufva sitt missnöje öfver, att första konferensen skulle undgå honom.

»Följ mig icke längre,» sade doktorn till Jutta, som hoppats på något slags omdöme om hennes friare. Så hann icke heller hon att göra någon fråga. Svågerns kalla ansigte lemnade icke minsta ledning.

»Nå, hvad yttrade den der sjelfherskaren?» Fästmannen såg särdeles harmsen ut.

»Han bad mig endast att icke följa honom längre,» svarade Jutta, i det hon helt obeslutsamt drog och drog i dörren.

»Jag tror, min själ, att du är rädd för honom! Löjligt, då du råder dig sjelf.»

»Godt och väl det, men han är en man, som imponerar, och det rönt bestämmt äfven du intrycket af...»

»Med all säkerhet är han en man, som *vill* imponera och göra sina åsichter och beslut gällande. Men om han härvidlag i dag blef den afgörande, så må han icke bjuda till att inverka på mig, när det kommer till hans och mitt sammanträde, ty då, det svär jag dig,

kommer han till korta. Erinra dig det, då du i eftermiddag talar med honom, och dölj icke, hvad du vet, nemligen att jag aldrig i evighet eignar mitt sträfsamma lif åt en qvinna, som skall ha en särskild makt i boet. Må enkor och ogifta fruntimmer i förmögenhetsförhållanden vara sjelfmyndiga, men sådant förlikar sig ej med en hustrus pligter i öfrigt. Och är qvinnan begåfvad med qvinnans rätta hjerta, så blir det i alla fall inkonsequenser. Jag menar, att alla skrifna paragrafer strykas öfver, då hustrun lider för makens nöd. Hvilken hustru, om hon älskar, skulle kunna dervidlag döda sina känslor?»

»Du uppskakar mig onödigtvis. Men Gud vet, att det blir svårt att tala om detta för Lademir.» Hon tänkte på den stund, då salig Fredrik på sina knän förgäfvat anropat henne och doktorn utanför dörren afhört svaret.

»Lugna dig. Jag vill ej längre föra min talan i denna orimliga fråga. Mins blott, att din frihet ännu ej är fängslad.»

Han kysste skäligen flygtigt hennes hand, tog sin hatt och gick, utan att ens se sig tillbaka.

Jutta var ensam.


»Gud i himlen, hvad jag är olycklig i detta förhållande! *Hvarför* skall jag vara så rysligt betagen i den mannen? Hans djerfva oförsynthet borde bota min dårskap, men den tvärtom håller mig starkare fången. Stackars, dyre Fredrik, hvad han var mild och ändå — ändå...»

Jutta hade kanske aldrig, hvarken under sin makes lifstid eller efter hans död, tänkt så varmt på honom.

»*Han* var ädel och mig af hjertat tillgifven! Men Bernhard har blott uppriktighetens och ärlighetens förtjenst, om *det* ens är en förtjenst.»

## 20.

## Öfverläggningar.

»ariana, Mariana, min älskade, hvar är du då, och hvar äro barnen? — Nej, se, hvilket motiv för en tafla! — Stå för all del stilla, just som du står med uppfästad klädning, uppfästade ärmor och vispen i hand öfver pannan i spisen och begge pojarna som medhjelpare, den ene sittande på golvet med riffjern och skorpa i hand och den lille med mortel och stöt.»

»Vi hjelpta mamma, ser du väl, pappa; jag rifver och den lille 'töter': han kan inte säga stöter.» Det låg ett oändligt medlidande i storebrors ton.

Emellertid hade doktorn uppryckt sin annotationsbok och gjort ett utkast i flykten, innefattande sig sjelf på kökströskeln.

Mariana hade fått en vida mer förhöjd färg, än den spislågan gifvit henne. Men nu sade hon skrattande:

»Du ser, hvilken lydig hustru du har. Jag står stilla, men det är väl, att du slutat *ditt* arbete, eljest kunde jag råkat skämma bort mitt. Jag håller just på med en af dina favoriträtter, som min beskedliga Sofi ej lagar rätt bra.»

»Kära frun,» ropade jungfru Sofi framme vid stryk-bordet, och hennes stämman hade en viss klang af harm, »nog kunde jag laga till alltsamman, om jag inte hade händerna fulla med stryckkläder.»

»Men, min snälla hustru,» inföll nu den äkta mannen, och äfven hans stämman hade vissa tonfall, som gingo i harmoni med jungfru Sofis, »hvarför tages här

icke en hjelpmadam, så att du slipper ifrån detta slafveri, som, hur vackert det än blir på en *tafta* (hvilken jag tänker kalla husmodern), dock är mig olidligt?»

»Om du nu går in, min bästa vän, så är jag strax färdig att följa efter. Men jag kan redan med det samma säga dig, att min vanliga hjelpmadam var upp-tagen, och jag tycker ej om att i den vägen göra nya bekantskaper.»

»Så får jag väl gå. Men kom snart efter.»

»Pappa,» ropade äldste sonen, »se, huru mycket jag rifvit upp af min stora skorpa!»

»Bor niver,» skrek den minste och skrattade och slog med händerna så kraftigt, att alla sockersmulorna i den lilla morteln gäfvo sig ut på fri hand.

---

»Seså, min herskare, här har du mig nu! Men jag förklarar på förhand, att jag ej tillåter dig att med ett enda steg kasta dig öfver det råmärke, der husbondens och matmoderns vägar gå åt olika håll. Jag är road af att sköta mitt hushåll, äfven i detalj, och blott jag har slutat mina husliga affärer, tills du kommer hem, bör du vara nöjd. Men i dag kom du tidigare än vanligt.»

»Jag förstår alltsamman. Och säljer jag icke i morgon dag en af aktierna, så . . .»

»Så väntar du, tills den saken bättre behöfs än nu. I morgon reser ju din patient och gör då sin stora liquid; för närvarande har jag ju kvartalspenningarne för vår fröken. Alltså sparar du aktierna, som under tiden växa.»

Lademir smålog. »Du har alltid din logik, men jag har svårt att komma ihåg den, som borde vara min.»

»Hvilken då?»

»Att en man, som sjelf trasslat bort sina tillräckliga medel, borde studera konsten att spara, men är jag hos en sjuk stackare, som har hustru, barn och fattigdom omkring sig, så flyger, min själ, utan att jag vet om det, portmonnäen upp — ty skall medicinen hjälpa, så måste han få sund föda och slippa se barnen svälta. Och vidare kan jag ej heller låta bli en hop andra utgifter, då man, ehuru gift, lefver i kamratskap. Men hvar är vår unga dam?»

»Jag skickade Björnberger ut med henne, för att se promenadplatsen, med mera. Nå, älskade, var det ej något, du ville säga mig?»

»Jo, jag har besökt Jutta, men hon hade fästmannen till hands för presentation och deltagande i öfverläggningen, men som det skulle motarbetat mitt råd, gjorde jag den der herrn förtreten, att bedja henne komma hit i eftermiddag, då du bör hjälpa mig att bevisa henne, att när hon under sitt första äktenskap så käckt hållit sig till gifta qvinnans eganderätt, så bör hon nu ej sjunka i någon svaghet, hvilket jag anser henne benägen för.»

»Nej, min dyre vän, i den öfverläggningen vill jag ej deltaga. Jag är förvissad, att detta så ifrigt förordade beslut endast kan leda till en mängd inkonsequenser af mindre lycklig art. Du, som dotterns förmyndare, må tala hvad ditt samvete bjuder. Men efter min, kanske enfaldiga, mening, kan ingen qvinna med sann qvinnlighet neka sin make en hjälp, som hon förmår göra. Och hvartill har då hela saken tjenat?»

»Efter *det* resonemanget slipper du vara med; du är ej en modern qvinna. Icke hade det varit bättre, om Jutta och lilla Signe nu varit utfattiga.»

Medan detta föregick hos doktors, spatserade kaptén Björnberger vid sin anförtrodda dams sida och tänkte just på att visa sig som en artig ciceron och icke allt

för tråkig kavaljer, då fröken, som fann honom alltför långsam och trög i besinningen, föreslog, att de skulle gå upp till konsulinnan och fråga, om hon icke ville göra sällskap. »Konsulinnan är så älskvärd.»

Nu steg ett moln upp på kaptenens panna. »Det är möjligt, att hon väcker frökens sympati, men i dag är hon upptagen, det vet jag specielt.»

»Hvad fruntimmerna i den här staden äro företagsamma och ständigt stadda i arbete!»

»Det gäller en särskild affär i äktenskapsfrågan, som fru konsulinnan skall afhandla med sin svåger.»

»Jag ville bra gerna veta, hvad den affären handlar om?»

»Den berör förmögenheten. Hennes första man kom ej åt hennes icke obetydliga tillgångar.»

»Nå, hon måtte väl vara lika försiktig den här gången?»

»Aha, fröken är visst en kämpe för gifta qvinnans fulla egorätt?»

»Naturligtvis, om det är en summa, som det lönar mödan att kämpa för. Om konsulinnans förmögenhet varit i mannens ego, så hade den ju gått till hans kreditorer.»

»Alldeles, det var då lämpligare, att hans bror ruinerades och flera till honom.»

»Det var ju deras egen sak att kasta sig i det företaget. Huru tror kapten, att fru Jutta gör den här gången?»

»Det bör jag ej yttra mig om. Men deremot kan jag säga, att friaren ej tänker bli äkta man, ifall han beröfvas rättigheten af gemensam egendom.»

»Vore jag rik, så skulle en sådan friare få afsked.»

»Och vore jag fattig, så skulle icke den skönaste och älskvärdaste qvinna fresta mig, om hon *sjelfmant* yrkade på den artikeln. Nu, då jag vet mig kunna

försörja en hustru utan hennes biträde, skulle jag handla annorlunda — därför att sådant bäst behagade mig. Men kvinnans pligt bör bjuda gemensamhet i äkten-skapet.»

»Det är alltför bra, då en flicka utan en styfver gifter sig, såsom, till exempel, min kusin. Men hon tycks emellertid få göra rätt för sig.»

Nu blef det icke ett moln, utan en hel molnstod, som insvepte kaptenens ansigte. »Min vän Myntzing,» sade han, »har fått ett vida större kapital med *sin* hustru, än hans bror skulle haft med *sin*, om hon värdigats gifva honom rätt öfver hennes penningar.»

»Det var märkvärdigt!»

»Nej, det är icke alls märkvärdigt ur annan synpunkt, än sällsynthetens. En hustru, hvilken för sin make utgör en sådan skatt, som så i grund förstår lifvets allvar och likväl eger förmågan att af dess bitterhet skapa sötma och glädje, är utom gränsen för något slags värdering.»

»Gud beware mig, herr kapten blir ju så varm, att man kan tro, att ni afundas doktorn denna skatt!»

»Det gör jag verkligen. Det blygs jag visst icke att tillstå.»

»Men hon är ju så utan intresse för det allmänna. Konsulinnan har sin hand med både i hushållsskolan, barnkrubban, slöjdskolan, småbarnsskolorna och alla extra insamlingar, för så väl extra fall, som för missionsväsendet och grundläggandet af ränte- och kapitalförsäkringsanstalten. Hon är verksam i allt och har lofvat att föra mig med sig.»

»Hvad tycker fröken om stadens park, det är ju en täck promenadplats?»

»Mycket täck, men säg, hvad tycker kaptenen om det program, jag ärnar antaga, efter jag är alldeles utan sysselsättning?»

»Jag vågar ej vara uppriktig.»

»Jo, var det!»

»Nå väl, jag tycker icke synnerligen om alla dessa skrytsamma intressen. De äro verkligen för goda att vara modesaker och, öfvade i tysthet, välförtjenta af erkännande, framför allt äro de mig långt kärare, än att se fruntimren ingå i manliga arbeten, men jag finner dock hemmets hushållsskola skönast.»

»Kapten är mycket ensidig. När man i öfrigt är ogift . . .»

»Så förmodar jag, ett ungt fruntimmer någon gång tänker på att gifta sig, och då man har för ögonen ett sådant exempel, som fröken har, så är *den* skolan mycket god. Huru vackert vore det ej, om fröken hjälpte doktorinnan med ett och annat! Härnäst, jag får äran följa fröken på promenad, skola vi medtaga lilla Lave, han är en sådan hurtig liten rustare.»

»Jag har annoterat i minnet kaptens råd, de äro väl menade, om än öfverraskande.»

»Ja, tro det första och fördrag det senare. Jag är en gammal ungtkarl, som damerna ej räkna så noga med.»

Fröken tappade sin förnäma min och smålog ganska behagligt.

Eftermiddagen var inne.

Kaffet hade i dag blifvit serveradt af min »älsk-värdaste kusin», som doktorn af förvåning yttrade, när unga fröken tog kannan från Mariana och påstod, att den serveringen, liksom teet, skulle blifva hennes bestyr, om det tilläts. Men snart vinkade doktorn sin svägerska till den enskilda konferensen och Mariana gick med Eugenie in i sängkammaren.



»Gudskelof, att du i morgon får ditt eget rum,» sade Mariana.

»Ja, det här har i synnerhet varit obehvämt för dig och din man. Och jag skall gerna hjälpa dig att rusta allt i ordning.»

»Ack, tack, jag ser, att jag icke förut rätt känt dig, kära Eugenie, och att du har ett ädelt hjerta. Vi få lefva som systrar.»

»Ja, snälla Mariana, jag skulle få för tråkigt utan all verksamhet.»

Vid samma tid framhvisade Jutta sin tillkommande herres barbariska åsichter i fråga om mitt och ditt.

»Han är åtminstone ingen hycklare,» sade doktorn, skrattande åt sin svägerskas besvärade förtroende.

»Åh, hvad det beträffar, fattas ingenting, men hvad skall jag taga mig till? Du blir troligen sårad på din brors vägnar, om jag gifver efter.»

»Icke just på min brors, snarare på dina egna vägnar. Kan du, med dina bestämda principer om sakens rättskaffenhet, låta rent af skrämma dig till eftergift?»

»Bäste Lademir, om jag nu visar mig svag, så är det måhända därför, att jag inom mig erkänner, att jag en gång varit . . . varit för litet svag.»

»Det var väl, kära Jutta, att du nyttjade ordet 'måhända', hvilket torde betyda din egen osäkerhet om förklaringens fulla värde. Jag antager således, att du gerna ville öfvertyga mig, att din svaghet härflöte af ett bättre skäl, än den gör. Men det tjenar till intet att förkläda sanningen, som rätt och slätt är den, att du är så intagen af din friare, att, trots hans gränslösa ogranlagenhet att hota dig med brytning, du ej har kraft eller vilja att motstå honom.»

Nu måste Jutta taga till näsduken, och en halfhög snyftning bevekta svågern till en mindre skarp ton.

»Nå, min stackars vän, icke kan jag hindra dig, du är myndig.»


»Ja visst! Men det skulle gränslöst smärta mig, om du sedan icke vill se och umgås med mig.»

»Det blir nog väl, så framt din blifvande man icke lägger sig emot, att jag får lilla Signes del uttagen och af mig placerad. Jag hoppas du är tillräckligt mor, att icke fela i *den* pligten! Om några dagar talar jag med mannen.»

»Och han, liksom jag, skall gå in på dina förslag. Hjertligt tack!»

## 21.

## Nyttan af två gamla ordspråk.

ariana, första hjeltinnan, har nu genomgått en hel kapitelföljd »*i sin hvardagsroman*», men derunder har ingenting berört *de* strängar i qvinnans hjerta, hvilka ega sin egen varnande dallring. Allt har varit öppet. Hon har haft tillfälle visa sin karaktär, sitt hustrusinne, sin pligtrogenhet och sin fulla kärlek. Hon har således haft på sin hand alla de chancer, som kunde tjena till att framställa henne som en ädel och högsinnad maka — förmåner, hvilka icke alltid blifva gifta qvinnor medgifna. Men något fattades henne.

Hon hade icke genomgått ett visst eldprof, som hustrur, då det ligger i deras väg, bära med mindre

styrka, än alla öfriga prof. Ej underligt, ty de veta att utom det att alla föregående förtjenster kunna dervid bortsopas som fjun, så måste de i sina hjertan känna sår, omöjliga att läka, så framt de icke förvillat sig sjelfva och tagit ett falskt sken för sanningen. Detta är äfven en olycka, ty, som det gamla ordspråket råder: »*Väck ej björnen, som softer!*»

Hvad är det för ett otyg, som, när det börjar gry i en hustrus själ, kommer henne att bäfva, att vredgas på sig sjelf, och som tvingar henne ömsom till tankspriddhet, ömsom till en feberaktig liflighet, för att dölja intryck, som hon icke utan en rysning kan tillstå för sig sjelf och ännu mindre utan rysning kan låta någon inblicka i? Ack! Ett fruktansvärdt ondt, ett sjelfvilligt martyrskap, som stundom blir löjligt och motbjudande, men icke desto mindre för den deraf angripna icke kan hejdas, emedan det finnes omöjliga förklaringar, omöjliga förödmjukelser.

Ett sådant ondt hade börjat smyga sitt gift i den kloka, förtroendefulla Marianas ådror.

Hon visste, det vill säga stundom, att hon öfverlemnade sig åt en syndig inbillning, men då hviskade frestaren, att sådana inbillningar ej kunde uppstå i ett rättskaffens och regleradt sinne utan *något* skäl.

»Du är bestämdt icke rätt frisk, min lilla hustru,» sade doktorn en eftermiddag på nyåret. »Tänk på, att Jutta blir förtviflad, om vi ej i morgon komma på bröllopet. Och går ej du, så går jag bestämdt icke. Säg nu, huru det är med dig!»

»Hvad menar du? Skulle något vara med mig?»

»Det är jag öfvertygad om. Men du gömmer alla dina obehag, för att endast bjuda din man vackra frukter af din omtanke. Rör det köksaffärerna, så är det till god del ditt eget fel. Jag försäkrar dig, att vi nu ha

råd att taga en kokerska. Jag har ju hela hösten haft goda förtjenster.»

»Nå väl, jag skall icke längre strida emot saken. Jag tror i öfrigt, att jag blifvit en smula nervös. Ja, jag är nervös.» Hon smög sig till sin bästa tillflygt, mannens erbjudna famn.

»Huru, min älskade, du gråta! *Du*, den modigaste qvinna! Nå, detta kan ej vara annat än nervsvaghet. Men hvar är Eugenie? Hon borde muntra dig, hon har blifvit en sådan snäll flicka.»

»Ja, hon har det, och nu är hon med lille Lave borta hos Jutta. Hon skulle erbjuda sig till en liten hjälp för morgondagen.»

»Vet du, det tror jag ej blir synnerligt välkommet. Jag mötte brudgummen på förmiddagen, och han meddelade mig skrottande, att Jutta (kan du tänka dig något löjligare) var svartsjuk på din kusin! Eugenie har också ett så eget sätt i sin välmening och obekantskap med världen. Jag sade honom, hvad jag verkligen tror, nemligen att hon, med sina små koketterier hit och dit, vill blåsa upp Björnbergers matta låga och att Jutta aldrig i sitt första äktenskap visat minsta tecken till misstroende mot sin mans *heder*.»

»Nå, hvad svarade han på det? Men inga nät utlades för Fredriks heder.»

»Jo, Almborg svarade helt allvarsamt, att han hoppades det samma för sig, ty ett motsatt fall kunde måhända skapa honom till det, hon fruktade. 'Ingenting,' tillade han, 'måtte snarare kunna göra det husliga lifvet till motsatsen af ett paradys, än hustruns brist på tillit. Som trolofvad karl känner man sig smickrad och skrattar åt saken. Men en äkta man fordrar, att hustrun minnes det gamla ordspråket: *Lek ej med elden*.'»

»Det der var väl högtidligt, synes mig, eller hvad tycker du?»

»Jag håller med om den fara, som ligger fördold bakom ordspråket. Vete tusan, om ej en äkta man, oskyldigt misstänkt, kunde i harmen råka komma i håg, att det finnes något, som kallas förbjuden frukt! Men här står jag och pratar bort tiden om rena dumheter. Jag tror icke alls på Juttas svartsjuka, då kunde ju du lika så väl bli svartsjuk på alla lilla kusins narraktiga uppmärksamheter för mig. Emellertid bör du varna Jutta, ty hon är vida mer kär nu, än hon någonsin var i stackars Fredrik. Och så farväl, min englaengel!»

Då dörren blifvit väl stängd, sjönk Mariana ned i soffhörnet och började grubbla på sin mans nyhet och kommentarier till densamma. Skulle det vara möjligt, att han genomskådat hennes hemlighet och gifvit henne en beräknad vink? Nej, det vore omöjligt, att *hon* så kunnat förråda sig, och att *han* i det fallet förmått tala på detta obesvärade sätt! Men *ändå!* Nej, nej, jag vill icke förgås af blygsel? Jag vill det icke och *skall* det icke. Men det låter ej förneka sig, att han liksom medgaf, hvad någon, jag minnes ej hvem, skrifvit, »att det är för mycket begärdt att på samma gång vara en man och ett helgon».

I nästa ögonblick hördes andra steg. Kapten Vilhelm kom just lagom.

Tänk om, hette det nu, Eugenie's konster och ständiga, onödiga omsorger och dans med barnen vid skymningsbrasan i atelieren endast voro tillställda för Björnbergers räkning! Nej, kanske stundom, men icke alltid, det säga hennes färgskiftningar.

»Jag kan helsa från doktorn, som jag nyss mötte,» sade kaptenen, i det han helt lugnt satte sig ned. »Han sade, att jag just skulle komma till pass, för att skingra en liten smula dåligt lynne. Hvem har åstadkommit det?»

»Just kaptenen.»

»Jag, som är fru doktorinnans ödmjukaste och tjänst-villigaste tjänare? Det var en tung anklagelse.»

»Hvarför kommer då kaptenen ingen väg med förhållandet till Eugenie?»

»Nå, men herre Gud, är det då alldeles nödvändigt, att jag skall komma *någon* väg?»

»Det är nödvändigt. Jag bedyrar det!»

»Men hvarför då? Icke för *hennes* skull, icke bryr hon sig om mig för annat, än som lämplig följeslagare vid sina tillfällen? Hon koketterar vida mer för Lademir och den i morgon blifvande äkta mannen, än för mig.»

»Ja så, kaptenen har verkligen observerat detta,» svarade Mariana så ovanligt häftigt och med en så blossande rodnad, att kapten Vilhelm blef rent af stum, under det hans hjertegoda ögon med en stor, allvarsam blick stannade vid den unga frun.

»Nå, men hvad kapten Björnberger är oskyldig i fråga om att bedöma unga damer! Det är ju alldeles påtagligt, och det tror min man också, att dessa barnligheter spelas för den trögaste af alla tröga tillbedjare.»

»Min bästa fru Myntzing, jag har aldrig uppträdt som hvarken trög eller modig tillbedjare.»

»Nå, det var besynnerligt! Det har dock sett så ut, det försäkrar jag, och jag är alldeles viss på, att kapten tycker mera om henne, än kapten sjelf vet. Hvem erbjuder sig ständigt att gå ut med henne?»

»Ärligt sagdt, har det varit för gudsons skull och därför, att det stundom förekommit mig, som hennes värdinna önskat någon ensamhet.»

»Nej, men det här blir värre än allt annat! I fall det vore för *min* skull, kaptenen kurtiserar min kusin, så känner jag mig förtviflad öfver det lilla skämt, jag ibland tillåtit mig och som gifvit henne en så vacker färg. På samvete taladt, är kapten alldeles likgiltig för henne? Svvara mig fullt öppet!»

»På tro och heder, om jag kan säga hvarken ja eller nej. Jag ville gerna finna en söt flicka, som kunde bli mig en öm och god ledsagerska och som en smula älskade mig. Då vet jag, att hon icke skulle sakna en trofast tillgifvenhet å min sida. Men äktenskapet är en så genomhelig och allvarlig sak, att man noga behöver tänka sig för. Fröken Eugenie är en behaglig, fin och elegant ung dam. Men har hon tillräckligt hjerta att förstå en enkel mans fordringar? Då vi promenera ensamma, med lille Lave emellan oss, tycks det mig, att vi i ett och annat sympatisera, och hon har verkligen i åtskilligt rättat sig efter mina råd. Men så snart vi träffas i sällskap, är hon sig olik. Hvad skall jag döma häraf?»

Detta värdiga och allvarliga förtroende satte Mariana i verkligt bryderi. Hon ville för allt i världen icke, då frågan blef behandlad på detta sätt, missleda kaptenen. Hon visste, hvad hon fruktade. Men om Lademir menat ärligt med *sin* förutsättning, då älskade Eugenie säkerligen kaptenen.

»Nå, hvad svarar doktorinnan nu? Är fröken mig bevågen, så ville jag, vid Gud, icke vara den man, som lekte med hennes hjerta! Var därför lika uppriktig, som jag varit till följd af den anklagelse, som nyss träffade mig.»

»Bäste kaptten, Lademirs omdöme är ju af värde, men som jag dock vill vara mycket samvetsgrann i den här saken, så skall jag icke gifva ett löst ord, emedan jag kan misstaga mig på ett eller annat sätt, och jag ber kaptten uppriktigt om ursäkt för min hastiga inblandning. Det var första gången ett dåligt lynne fört mig på ett opassande spår. Men sedan vi nu för öfrigt få observera Eugenie under bröllopet och annandagsfesten, skall jag tala rent öppet. *Ett* kan jag dock säga nu, ingen finkänslig qvinna förråder sina intryck, utan

att hon eger *någon* anledning för sin vacklande tro. Årnar kapten gifva henne en sådan?»

»Åhja,» sade han, »om hon vill förstå mig.» Den hederlige mannen såg åter på Mariana.

»Godt! Sök då upp henne hos Jutta! Kanske vill lille Lave hem.»

## 22.

## Fröken Eugenie's brefvexling.

»Kära Cecilia!

Hvad är det för oerhördt dumma, att icke säga opassande, förmaningar och föreskrifter, du tillåter dig att framställa!

Hör på, min nådiga syster! Kan du verkligen begå ett så stort misstag, som *det* skulle vara att tro mig icke från början hafva genomskådat rätta orsaken till din och din värde herres envishet att få mig hit?

Det är en alldeles förträfflig och storartad egendom, som kapten Björnbergers herr fader eger i samma pastorat, der Silverlo har sin lilla, täcka gård, och det vore eder oändligt behagligt, att i framtiden få en svåger och syster der bosatta.

Men huru skulle detta kunna ske, när den enda person, genom hvilken affären kunde komma till stånd, låge i garnison långt derifrån? Hvilken utväg vore för



ändamålet då bättre, än att skicka flickan till samma stad, helst en lycklig slump gjorde, att hennes kusin är gift med förste bataljonsläkaren vid *björnens* regemente och dessa herrar äro som lif och själ? . . .

Ett ledsamt hinder uppstår dock för en naturlig utveckling af den påräknade kurtisen. Vår hedersbjörn är så upptagen med att, i all tukt och ära förstås, tjena dyrka och vörda sin väns hustru, att han anser sig hafva tillräcklig fyllnad för sitt hjertas inskränkta behof i att egna sig åt denna familj, der naturligtvis äfven finnes en gudson, som alltid skall släpas med vid alla promenader. I början af min vistelse här trodde jag, att kaptenens attraktion härledde sig af en olycklig låga, men det var ett fullständigt misstag. Hans dyrkan är platonisk, men orubblig.

Se, detta var, hvad *ni* ej visste! Och hvad *jag* å min sida ej heller visste, det var, att vår kapten till sin andre vän, din käre Silverlo, behagade skriva små rapporter om mig, deri han häntyder på, att jag, *jag*, som är så 'på min kant', såsom frasen lyder, visar mycket, kanske litet för mycket, vänskapligt intresse för doktorn.

Hvilken kolossal narraktighet!

I ett hus, der frun har en platonisk vän, som den äkta mannen alls icke (och det med rätta) anser vara af minsta fara, kan väl äfven *han* få emottaga en oskyldig vänskap och några små husliga artigheter af sin frus kusin. Doktor Lademir är en mycket framstående och talangfull man, och jag tänker visst icke förneka, att jag har ett stort intresse för honom och att jag från början aldrig begripit, huru *han* kunde falla på vår beskedliga Marianas lott. Gud må veta, att jag ej är nog barbarisk att förneka hennes många förtjenster, men . . . Nå, det är detsamma!

Jag kan i alla fall icke låta bli att nämna något, emedan kaptenen, som jag trodde icke kunde bli ond på ett fruntimmer, en dag förtjuste mig genom att bli nästan ursinnig öfver min skratllust.

Doktorn hade nämligen stält upp till skärskådande en teckning, föreställande en mycket huslig scen, hvaruti han, vid oförutsedd hemkomst, öfverraskade sin gemål i köket. Hon, med förskräckt utseende och upplyftad kjortel, vändande sig med vispen i hand från spiseln, de små pysarne sittande nära 'snälla mamma' på golvet, den ene hållande på att *niva* (rifva) på ett litet rifjern, den andre att *töta* i en liten mortel, i fonden jungfrun med strykjernet i ena hand och en barnchemise i den andra — doktorn i bakgrunden — förtjusande, förtrollande, helt och hållet natural-poesi.

Tänk eder nu den hederlige Vilhelm, vår gemensamme vän, med tårar i ögonen betraktande detta hänförande motiv för en tafla! Jag måste skratta eller qväfvas. 'Så skratta då, om det är så rasande roligt', röt doktorn till, och Björnberger gaf mig en blick så hemskt vild, att jag aldrig fattar, huru hans vänliga, vattenblåa ögonspeglar kunde få fram en sådan blick af vrede och förtviflan.

Ni äro ganska roliga, mina vänner, som inbilla er, att kaptenens rapporter härflyta af svartsjuka; det är så långt derifrån, att om Mariana vore svartsjuk, något, som är himmelhögt skildt från hennes lugna sinne, hvilket lefver endast i dagens bestyr, så skulle vår kapten, blott och bart för att bespara *henne* ett lidande, utan vidare tvekan anmäla sig som afnämare till den ovärdiga varelse, som dristat i någon mån plåga jordens ädlaste hustru. Det vore i alla fall ett nobelt sätt att öfva en god gerning. Men ingen fara! Mariana skall aldrig bereda mig denna fördel.

Men vet ni hvad? En annan dam har i stället blifvit en icke så alldeles liten smula svartsjuk på mig, stackars barn, som aldrig mer frågar efter morgondagens brudgum, än efter doktors springpojke. Men om det än är elakt, har jag haft roligt af, att fru Juttas utkorade, naturligtvis för att retas med henne, visat mig utsökt uppmärksamhet. Den der karlen är icke något dumhufvud; han har bringat en dam, troget svärmande för 'gift qvinnas eganderätt', derhän, att hon lemnat hela sin förmögenhet i denne sluge herskares händer, och hon är så djupt betagen i sin smidige ungersven, som enligt folkvisan 'Ungersven växer både fager och lång', gör besked för sig, att det är synd och skam, att en *enka* skall bortkasta hela sin ställning på ett så litet tacksamt föremål. Men nu tänker jag mig till henne; min hjälp blir nog välkommen i dag, då fästmannen är upptagen på annat håll.

Således slut för i dag; mera efter fru konsulinnans och herr mäklarens bröllophögtid.»

---

»Älskade syskon!

Mitt hjerta är nu så fullt af allt godt, rent och fridfullt, att jag icke vill läsa igenom början af mitt bref. Det må stå kvar för att visa eder den Eugenie, som *varit* och som utgör en motsats till *den* Eugenie, som från i dag skall blifva eder en rättskaffens syster.

Det första, jag vill bekänna, är, att om någon haft ondt af svartsjuka, så är det jag sjelf, som ovilkorligt velat följa vår gamla taktik i den vägen, men det oaktadt måste tvingas att erkänna, att två ädla män och icke länge sedan en tredje (förste fästmannen) hem-buro henne en hyllning, som jag, full af afund, icke antog henne vara värd.

Nu, då jag vet, att hon icke önskar någonting mindre, än att behålla en viss kaptén för sig själf, nu är jag rättvis och nu triumferar jag i den lycksaliga vissheten, att nämde kaptén, utan allt barmhertighetsverk, funnit sin väg, och den har gått rakt fram till en brudtärna, som i går hjälptes af honom att hålla sitt hörn af brudpellen.

I egenskap af bröllopsmarskalk var han naturligtvis i stor uniform, och den klädde honom så väl, att jag måste göra våld på mig, för att se på något annat än honom.

Nu förstår ni, att jag icke skulle skriva allt det här, om jag hade något vidare att dölja, men det har jag icke. Redan qvällen före bröllopet, just några timmar efter det jag avslutat första afdelningen af mitt bref, kom han bort till bröllopsgården, för att hemta mig och gossen. Jag satt just och klädde brudpallen, och om det var åsynen af denna, som inspirerade honom, eller det var jag själf — jag var just i en allvarsam och god stämning — alltnog, han talade varmt om sin önskan, att en dag själf få knäböja på en sådan pall. »Men *hvar*,» sade han, »finna en qvinna, flärdlös och redligt uppfattande äktenskapets helgd?» Naturligtvis skulle nu någon komma och afbryta, och det var bra, så att jag hann att samla mig. På hemvägen var lille Lave sömnig och måste bäras; då talade han ej.

Men sedan vi i går för tredje gången lyst bruden, som skulle visa sig, förde han mig på återvägen till salongen in i ett matt upplyst kabinet. Han hade lemnat kandelabrarna i salen.

»Låt oss sätta oss här litet i svalkan,» sade han. Jag började ordentligt darra. — Men nu är det slut på berättelsen. Frieries gick öfver med ett par ord, svaret med *ett enda* — och så voro vi förlofvade, och jag

gaf honom det högtidliga löftet att aldrig låta honom tvifla på uppriktigheten af mina känslor. Ack, huru riktigt ädel han är, och hur utsägligt tackar jag ej Gud, att Mariana icke haft en idé om svartsjuka! Då skulle jag inbillat mig en ovärdig och löjlig dumbhet. Nu inbillar jag mig blott, hvad jag ser, att jag vunnit en hängifvenhet, som jag ej nog kan värdera.

Doktorn och hans fru äro förtjusta. Jutta skall få veta det i dag vid annandagskalaset. Bröllopet har jag ej vidare haft tid att nämna, men Herren i höjden vet, att jag aldrig glömmet det; Gud gifve dem lycka, det önskar jag varmt!

Er tillgifnaste

*Eugenie.»*

---

Fru kaptenskan Silverlo till sin syster.

»Ack, min lilla Eugenie, hvilken utsäglig lycka, som träffat dig! Du blir den förnämsta frun i orten, då din blifvande herre bosätter sig här. Jag och min käre man omfamnade hvarandra med glädjetårar, då vi sågo bort åt den härliga bokskogen, som skyddar ditt blifvande, ståtliga hem. Vi gratulera eder af hjertat.

Det var en himmelens välgerning, att du kom ifrån den der förtjunsingsdårskapen för doktorn, om hvars verkliga grund det är onödigt att forska, och den lika stora dårskapen att missunna Mariana sin mans och hans väns oskyldiga dyrkan. Hon har varit, det *förstår* jag, mycket fördragsam med dig. Då de komma hit, som de naturligtvis göra, när ni bli gifta, skola vi vara mycket vänskapsfulla emot dem. Jag tänker med blygsel på, att vi underskattat Mariana.

Just nu kom Björnbergers bref. Han är sansad, det tillhör hans karaktär, men utan tvifvel lycklig. Som han äfven skrifvit till sin far, ärna vi göra den gamle herrn visit i morgon. Emellertid afsänder jag detta.

Din *Cecilia.*»

---

23.

Erfarenheter under en månads förlofning.

»**B**ror Björnberger, känner du icke igen mig eller hvad tusan slinker du in i den här portgången för?»

Kaptenen kom fram, förlägen som en stackars syndare, tagen på bar gerning.

»Nå, hvad står på?» fortsatte doktorn och tog ogenerad sin gamle väns arm, för att hafva honom säkrare fast. »Jag ser fästmän med röda ögon, och du har icke infunnit dig hos oss på tre dagar.»

»Käraste bror, jag är nästan alldeles bortkollrad i det här nya förhållandet.»

»Ja, jag ser väl det, men det har händt många lika bra karl, som du, då han varit kär.»

»Nå, så ofantligt kär har jag väl inte hunnit bli på en enda månad.»

»Men då du friade, så måtte du väl varit kär?»

»Jag trodde, jag skulle bli det, när det väl var gjordt. Jag hade allt sedan i höstas haft mina tankar på flickan, men ogillade henne i somligt. Så frågade jag din fru, om hon öppet ville säga mig, hvad hon

tänkte om saken» — kaptenen var allt för granlaga, att för doktorn nämna om *början* af samtalet med Mariana, hvaröfver han hade sina egna funderingar.

»Hvad svarade min hustru? Om hon begagnade sin vanliga klokhet, så stod hon väl icke genast färdig med rådet.»

»Det gjorde hon icke. Hon yttrade tvärtom, att, då det blef fråga om ett uttalande på samvete, hon måste tänka noga öfver saken.»

»Bra! Och vidare?»

»Vidare tyckte jag, att jag icke borde belasta någon annan, än mig sjelf, med ansvaret. Så kom jag på aftonen före bröllopet dit bort till konsulinnan och fann Eugenie sysselsatt med brudpallen och med gudson bredvid sig, helt andäktigt hållande i åtskilligt tillbehör. Det var en vacker tafra, och jag råkade säga några ord, just intet afgörande, men nog, och sjelfva bröllopsqvällen kom resten, då vi hade hamnat för oss sjelfva i kabinettet.»

»Så till vida är allt rätt, men hvad är det, som gått sönder?»

»Jo, kan du tänka, vi ha haft fyra uppträden på *en* månad, det vill säga, beräknadt efter ett i veckan, hela femtiotvå på året. Det står jag icke ut med. Jag har i snart fyra år gått ut och in i ditt hus och aldrig bevittnat ett enda. Och så ger Eugenie mig på fyra veckor en så rik erfarenhet! Hvad säger du om det?»

»Att, ifall du har det förtroende till mig, att du vill låta mig veta, hvad som föranledt nämnda uppträden, jag torde kunna tjena dig med ett klokt råd.»

»Tack, jag är mycket nöjd med att säga dig allt! Första scenen inträffade en afton, då du var borta och din fru fick något bestyr hos barnen, som skulle läggas. Det är visst möjligt, att jag såg litet tafatt ut vid vårt oförmodade mellan-fyra-ögon och att en annan fästman

begagnat tillfället till någon djerfhet, begärt en kyss eller dylikt, men jag hade icke mod att följa bruket, utan tyckte det vara vackert, att jag tog hennes hand och sade, att hon hade så vackra, rosenfärgade fingerspetsar. Men då skulle du sett, huru hon ryckte handen tillbaka på ett sätt, som om hon haft god lust att låta sina fingerspetsar dansa kring mina öron.»

»Förträffligt,» utbrast doktorn leende. »Hvad hände sedan?»

»Att hon började gråta och påstod, att jag inte älskade henne.»

»Ja, ser du det, qvinnorna vilja nödvändigt höra, att de *äro* älskade, och det är ju naturligt.»

»Det förnekar jag inte och jag tager Gud till vittne, att jag ingenting hellre ville, än att rätt hjertligt hålla af henne. Men det blir alltid hennes sak att väcka kärleken, och det sker ej på det här viset. Jag gick mycket missnöjd den qvällen.»

»Nu komma vi till scenen n:o 2! Hvad föranledde den?»

»Jo, det var hennes namnsdag, och jag begaf mig till henne tidigt på förmiddagen med en vacker bukett.»

»Nå, det tyckte hon väl om?»

»Ja, hon blef förtjust, men olyckligtvis märkte hon en bukett till, som jag ville lemna din fru.»

»Så dumt! Hvad hade Mariana att göra med Eugénies namnsdag.»

»Vanan, ser du... Men jag fick under en hel serie af orimligheter full upplysning om, att det nu fick vara slut med 'uppvaktningarna' hos doktorinnan. Jag vore förlofvad och borde ej råka *miste*. Då gick jag min väg harmsen. Är det klokt, det der?»

»Nej, icke synnerligen!»

»Nästa gång, då jag vågade häntyda på, att hon icke borde så ofta gyckla med den nygifte mannen och



liksom af elakhet oroa fru Jutta, blef hon så ond, att jag nästan trodde mig se en liten furie. Det anstod just *mig*, som ej ens kunde särskilja namnsdagar, att gifva *henne* dylika råd! Hon tänkte göra, hvad hon behagade, och skrattade åt Juttas enfald, liksom åt den frihet, jag tagit mig.»

»Det var inte bra! Du borde då ha talat ur skägget!»

»Ja, men ser du, så lugn jag än visade mig, var jag inom mig ursinnig och hade jag ej beherskat mig, hade det kunnat bära litet längre, än till skogen.»

»Nu återstår fjerde scenen, som lyckats drifva bort dig i tre dagar.»

»Den var allvarsammast. Vi voro, som du minnes, i onsdags på spektaklet.»

»Ja visst! Mariana mätte ej rätt bra, och därför blef äfven jag hemma.»

»Men de två biljetterna, som du återlemnade och som jag ännu höll i handen, då jag tog afsked af henne efter vår förmiddagspromenad, föreslog hon mig att lemna till två af officerskamraterna, på det vi skulle få trefligt sällskap. Jag svarade ingenting, men lemnade i stället biljetterna till den stackars fattiga fru Rosenberg och hennes dotter, såsom ett långt mer passande sällskap för en ung flicka, som kommer ensam med sin trolovade!»

»Aha! Det smakade säkert icke.»

»Nej, på intet sätt. Då vi kommo in i logen och jag presenterade damerna, som redan voro der, satte hon på sig sin kalla, förnäma min. Men i den tro, att fru Rosenberg med dotter utgjorde ett parti för sig sjelf, frågade hon mig, hvarför de andra herrarne dröjde! 'Jag väntar ingen,' svarade jag, 'de båda fruntimmer, som jag presenterade, voro så goda att taga emot biljetterna.' — 'Men jag sade dig så tydligt, hvad jag

ville! — 'Det gjorde du visst, men det hade ej passat, att du, en ung flicka, visat dig ensam, uppvaktad af tre militärer!' Vidare talade vi ej på teatern, men då vi skilts ifrån sällskapet och kommit för oss sjelfva, började en skärmytsling af de retsammaste ironier, alla utgående på att förlöjliga mina trångsinta idéer, som kanske afsågo att bilda ett kloster åt henne, i stället för ett angenämt hem, der en ung fru hade nöjet anordna en treflig umgängeskrets. Jag lät henne tala i ro, tills vi kommo till er port. Jag sade då, att jag var förhindrad att infinna mig nästa dag, och har sedan hållit mig undan.»

»Men på det här viset kan det naturligtvis icke fortgå. Hon är icke en elak flicka, men bortskämd af kurtis, fåfång och något afundsjuk om till och med din vänskap. Du har handlat klokt i att låta henne komma under en helsosam ångest, men det fordras nu ett allvarsamt steg från din sida och det består deruti, att du i dag skickar henne ett bref, hvori du säger henne, att du fruktar edra olika åsigter om ett hem och att, i fall hon gör detsamma, det torde vara klokast att i tid rätta misstaget. Men kom för all del icke fram med exempel af någon annan kvinna. Sådant väcker ond blod. Derefter afvaktar du hennes svar, men besöker henne först i morgon, och då *ingen scen*. Börjar hon en sådan, går du genast. En man får icke vara svag.»

»Godt, jag går genast hem och skrifer.»

## 24.

Två fruntimmerskonseljer. Hvad kaptенens  
bref verkade.

»*M*in goda Jutta, dessa inbillningar äro dig rent af ovärdiga. Din man är icke mer betagen i Eugenie, än *min* man är det. Akta dig, min vän, att låta honom genomskåda din svaghet! Jag tror, att den *nu* smickrar honom, men jag vet, att han en dag sagt till Lademir, att en hustru, som misstänker sin man, lätt sjelf kan skapa honom till hvad hon fruktar.»

»Store Gud, har han sagt det? Hvad det var snällt af dig att tala om det. Men jag bedyrar dig, att Eugenie med sin förnäma oskuld tänder små farliga eldar, hvar hon kommer åt. Och jag tycker, att hon länge nog pröfvat dig.»

»*Mig?*» Hvilken förvånad och förnärmad värdighet låg ej i detta enda ord!

»Nå, söta du, icke tror jag, att du liknar mig i svaghet, men nog måtte du ändå märkt hennes, låt oss säga små, illfundiga obetänksamheter. Stackars Björnberger, han ser icke för lycklig ut... Ah, der kommer hon!... I dag tål jag ej att se henne, men jag skall göra mig till godo den här stunden med dig. Kanske omtalade Lademir det der stygga yttrandet, för att du skulle meddela mig en varning?»

»Det gjorde han och han bad mig råda dig till försigtighet, ty han trodde, att en hustru icke borde *leka med elden.*»

»Tacka honom! Och nu farväl!»

»Är Jutta gången?» frågade Eugenie i dörren.

»Ja, som du ser. Men huru är det med dig, min lilla Eugenie? Du är ju så blek, att jag blir rädd. Hvad skall fästman säga härom? Ty i dag kommer han väl.»

»Han kommer icke i dag heller, och det är väl, ty jag behöfver både dagen och natten att begrunda ett bref, som han tillsändt mig. Jag tror, jag blir tokig. Han är helt annorlunda, än jag tänkt mig.»

»Det tror jag fullkomligt. Du har ej så snart kunnat fatta och rätt lära dig bedöma hans karaktär, hvilken på samma gång är så enkel, rättskaffens, manlig och ändå vek.»

»Det förstås, det är naturligtvis din skyldighet att återgälda hans beundran med någon smula af samma slag. Men det hindrar ej, att han är otålig, obillig, ofördragsam och framför allt ovärdig en sann kärlek af den qvinna, hvars namnsdag han till och med råkar förblanda med en annans och som han ärnar hålla så strängt, att han icke i en öppen teaterloge tillåter, att ett par officerskamrater få tillträde. Nå, allt det här kunde ändå anses menskligt, men hvad som är helt annat än vekt, ja, rent af omenskligt, det är hans bref.»

»Kära Eugenie, du måste beherska dig, du bör tro, att sjelfbeherskning är det första, en qvinna, som vill bli lycklig i sitt äktenskap, behöfver inöfva. I den sinnesstämning, hvari du nu befinner dig, kan du absolut icke klart se meningen af hans bref.»

»Den är alls icke svår att fatta; han vill på bästa och höfligaste manér tvinga mig att slå upp med honom.»

»Kan *det* vara möjligt? Då måste ni på hemvägen från spektaklet haft någon plågsam förklaring, efter han sedan den aftonen varit osynlig. Du pröfvar säkert ofta den fridsamme mannens tålmod. Vill du låta mig läsa brefvet?»

»Allt för gerna. Men råd tager jag icke emot och hvad jag beslutar, det skall han få höra i morgon, ty skrifer, som han förmodligen väntar, gör jag ej.»

Utbristande i tårar, kastade hon brefvet till Mariana och sig sjelf ned bland soffans dynor.

Med stor nyfikenhet och ett lifligt intresse läste Mariana kaptenens värdiga skrifvelse.

---

»*Min bästa Eugenie!*

Efter slutet på vår spektakelafton torde du icke ha väntat mig och således icke heller förvånat dig öfver min frånvaro. Jag känner mig så djupt nedslagen af det sätt, hvarpå du allt för ofta låter mig förstå, att harmoni saknas oss emellan, att jag antager, att vi böra väl öfverväga, innan vi under sådana förhållanden, som de närvarande, tänka på det viktigaste af förbund. Ty att ångra sig *sedan*, det är för sent, det vore något så öfver all beskrifning rysligt, att jag saknar mod att tänka derpå.

Jag vet, och derpå kan du lita, att jag skulle känna mig så innerligt tacksam mot den fästmö, framför allt hustru, som ansåge det löna mödan att bereda mig den stilla lycka, jag i mitt hjerta efterlängtar. Men du har ej velat förstå mig. Min lycka består i fridens kärlek, i utbytet af ädla tankar och sann uppfattning af hvad äktenskapet bör blifva för tvenne människor, som sträfvat att göra sig värdiga hvarandra och framför allt den helige stiftarens mening och ändamål.

Du har varit uppfödd i en atmosfär, der det ytliga lifvets flärd och glans varit en oundgänglig beståndsdel för trefnaden. Jag är deremot öfvertygad, att *huslig*

lycka är hufvudsaken. Men därför är jag visst icke fallen för någon afsöndring från umgängeslivet. Allt beror blott på ett lagom och att den bundna qvinnan inser, att hennes tid för gyckel, fåfänga, snarstickenhet, afund och lättsinne måste vara förbi i och med det samma, hon börjar sin högre uppfostran.

Du misstager dig, om du uppfattar mitt lugn och min granlagenhet såsom brist på känsla. Jag har nog, ja, öfverflöd af varm känsla, men det ligger ej i min natur att hålla den tillgänglig, utan att den framkallas, och det hade varit dig lätt, om du ädelt, såsom under första veckan, visat en vacker qvinlighet.

Hvad det sedan dess blifvit, vet du, men du vet måhända icke, att dessa skärmytslingar, som du excellerar i, komma mina känslor att aftyna och slutligen att bortdö.

Tänk nu noga öfver, hvad jag skrifvit. Skall vår förbindelse fortgå, så erfordras en fullständig förändring i ditt väsende och sätt att bemöta den man, som, då du mottog hans anbud, vågade tro, att han var värd din aktning och tillgifvenhet och att du så ansåg honom.

*Ett säkert bevis på, att du fattade och ginge mig till mötes, skulle vara, att du lydde mitt nu gifna råd att återvända till dina syskon. Jag skulle före mötet följa dig hem och komma till min gamle, käre fader en tid mot hösten, då, efter din närmare pröfning, allt bör bestämmas.*

Men tänk, för Guds skull, *allvarligt* på hvarje ord i detta bref och bedrag hvarken mig eller dig sjelf; ty gör du det, så har du ej menat ärligt med pröfningen, och då finnes blott ett slut.

Med oro, men med hängifvenhet

V. B.»

»Nå, hvad säger du?» utbrast Eugenie, seende upp.  
»Ingenting, då du på förhand är besluten att ej följa något råd, men så mycket är din kusin berättigad förklara, att du aldrig mer under ditt lif kan få ett sådant anbud. Jag talar ej om rikedomen och anseendet, jag ser bort ifrån dessa vinster, för att endast uppehålla mig vid den lönlösa ånger, du skulle känna, om du förlorat denne så ömsinte och redlige man. Och en gång förlorad, kommer han *aldrig* tillbaka. . . . Gå nu in i ditt rum, jag hör min mans steg, och han bör ej finna dig i detta förvirrade tillstånd.»

Utän ett ord till svar, sprang fästmon upp, ryckte till sig brevet och försvann.

Då, blifven ett ögonblick ensam, sammanknäpte Mariana sina händer till en djup tacksamhetssuck. Den förträfflige vännen hade förstått henne och funnit det bästa medlet till allmän frid, då han föreslog att återföra henne till svåger och syster. Men han . . .

Nu inkom doktorn vid friskt och särdeles gladt lynne. »Har du hört, min älskade, om något bref kommit vår fröken tillhanda?»

»Jag erhöll just nyss del af det! Hon nästan rasar af harm. Men det var klokt och förträffligt, och hon torde, innan han kommer i morgon, fått värdigare tankar, än nu. Jutta har varit här. Hon tackade för dina råd.»

»Godt! Jag är säker på, att *hon* åtminstone har sin lycka i egna händer, om hon öfvervinner sin dårskap. Sådant satanstyg bör ej lefva i en värdig hustrus sinne eller hon dödar möjligen sjelf hemmets skyddsengel, *förtroendet*. Låt se, att du ej hos henne försummar en sann väns pligt och ej heller mot Eugenie, som är harmsen öfver kaptenens små hyllningar för hennes kusin.»

Mariana svarade blott med en rörelse.

## 25.

## Vann kaptenen seger?

**K**lockan 11 följande förmiddag, just då doktorn gjorde sin rund och Mariana med barnen antagit en chokoladbjudning hos fru Jutta, hvilken aldrig nog ofta fick rådgöra med sin förnuftiga och vänfasta Mariana, just då satt Eugenie i förmaket, beredd att låta sina i evigt virrvarr försänkta högmodskänslor styra hän, hvart ingifvelsen kunde föra dem, ty något klart hade hon ej för sig utom det, att hon för ingen del ville förlora den man, hon vunnit. Men för att behålla honom, *måste* hon öfvergifva . . . ja, Gud vet hvad! Detta hus hade blifvit henne kärt . . . Och utom dess måste hon alldeles nödvändigt döma sig till en *fullkomlighet*, som icke var lätt, ehuru hon bestämdt *trodde*, att hon älskade Vilhelm Björnberger mer, än hon sjelf rätt begrep.

Nu rördes låset till förmaksdörren.

»Store Gud, hvad *skall* jag taga mig till? Om jag ändå någonsin hade tänkt på, att han tager allt så allvarsamt!»

Kaptenen inträdde.

Eugenie gick emot honom, och hon var så blek och darrande, så skakad, att den hederlige mannen redan började känna samvetsqval . . . Men han föresatte sig dock att stå på sig tappert.

»Det gläder mig, att du är ensam, och då omvägar i en sådan affär, som denna, icke vore oss någondera värdiga, så tror jag det bästa vara, att vi hoppa öfver



inledningen, som, åtminstone hos mig, skulle medföra förlägenhet. Kära Eugenie, har du öfvervägt?»

»Ack, min vän, du är så sträng; du kan icke alls ha fördrag med de fel, som kanske mindre ligga i min egen natur, än, såsom du sjelf antydt, i min uppfostran. Jag försäkrar dig heligt, att jag *vill* göra allt, för att bli dig värdig, och det visar sig väl bäst i det lugn, jag nu tillvunnit mig efter den storm, ditt bref först väckte.»

»Du fann det då hårdt, kanske obilligt?»

»Naturligtvis! Jag sade mig oupphörligt: om du hyste för mig en sann böjelse, sådan som en man eignar den qvinna, han vill taga till maka, så skulle du sökt att med tålmod och godhet hafva förbättrat mig, innan du begagnat första lägliga tillfälle att gifva mig två bestämda alternativ — lyda eller afstå.»

Eugenies ingifvelser hade nu, styrda af instinkten, råkat in i rätt kurs, och farten ökades, då hon, innan kaptenen hunnit svara, beslutsamt vädjade till hans eget medvetande, om han icke alltid lemnat henne ond och missnöjd, utan att någon enda gång försöka godhetens vapen, hvilka, i *brist* på ännu vackrare vapen, skulle återfört henne, då hon låtit sina små, barnsliga synder taga öfverhand.

»Min kära, lilla Eugenie!» Kaptenen såg upp och mötte de vackra, af en tårdimma beslöjade ögonen, som icke egde en gnista af trots, men väl en blyg bön. »Min söta Eugenie, det är möjligt, att vi båda haft orätt, och vore du alltid så mild, qvinlig och älskligt klok, som nu, fruktar jag . . . Men vi måste nu vara förnuftiga.»

»Jag försäkrar dig, älskade Vilhelm.» — detta vågade uttryck, för första gången begagnadt, klingade innerligt ljufligt för fästmannens öra, — »att jag nu varit idel förnuft. Önskar du förskjuta mig, är jag allt-

för stolt att mot din vilja söka kvarhålla dig. Besluta därför själf.»

»Ett ädelt språk, min Eugenie! Men säg, får jag följa dig till dina anförvandter?»

»Ack, hvarför fordra detta?»

»Det är min öfvertygelse, som fordrar det.»

»Nåväl, jag strider ej!»

»Tack, tack! Se här då mitt svar.» Han öppnade sina armar.

Från den stunden blef det annorlunda.

Tre veckor hade förflutit från den fullständiga trolofningen mellan kaptenen och fröken Eugenie, och vare sig att hennes hjerta i detta nya stadium af *säkerhet* efter den skakning af fara, som hon utstått, verkligen känt behovet af bättre och värdigare ingifvelser eller att fruktan för att faran kunde återkomma tyglade hennes ofta mycket själfviska, högtsträfvande sinne, allt nog, hon visade sig under hela denna tid så mild, så lycklig och likväl så ångerfull öfver sin forna häftighet och retsamhet, att kaptenen i förtjusningen öfver sin underkända makt blef fullt tillfreds och prisade doktors rådgång, hvar gång de träffades ensamma.

»Håll blott fast vid allvaret, så blir flickan, ty hon älskar dig, en förträfflig hustru,» sade doktorn på resdagen, då fruntimren efter frukosten dragit sig bort och lemnat herrarne vid sista vinglasen. »Min Mariana, som sett henne genom dig så förbättrad, har meddelat mig, att Eugenie nyss med tårar bedt henne förlåta, att hon icke varit, som hon bort, och att hon försäkrat sig fullt fatta, att hennes närvaro här icke medfört trefnad i huset. Hon hade äfven till Jutta yttrat några vänliga

ord, afbedjande de små elaka skämt, som härflöto från hennes något förvägna lynne.»

»Ack, store Gud, hvad kan jag mer begära?» svarade kaptenen. »Tror du icke, käraste bror, att hon studerat *din hustrus sätt?*»

»Jo, det är min fulla öfvertygelse.»

Nu rullade resvagnen bort med det blifvande äkta paret. Afskedet hade varit hjertligt från alla sidor, men bullret af vagnshjulen hade ännu icke afstannat, då Lademir med en glädjesprittning genom hvarje åder lyftade sin hustru högt från golfvet och svängde om, lik en uppsluppen pojke.

»Se så,» ropade han, »nu tända vi eld i rökurnan och taga bort alla osunda ångor från den här förkollrade tiden! Det kännes precis, som om jag sluppet ifrån en hel skeppundsvigt på hjertat.»

»Ja,» sade Mariana med en mer stilla hänförelse, »vi kunna ej nog välsigna kaptén, som rangerade allt så väl.»

»Godt, men *jag* vill i främsta rummet bli komplimenterad för min underkur.»

»Hvad menar du?» frågade den unga hustrun med hög purpur på kinderna. — »Hvilken kur?»

»Den, som *du* fick genomgå. Jag tror emellertid, att jag är den förste läkare, som uppfunnit nyttan af att kurera den svårast angripne patienten genom ordinationer för en annan, mindre angripen.»

»Min dyre vän!» Hon såg bestört på sin man, men vände vid hans leende genast bort ögonen.

»Huru kunde du hoppas,» sade han med utesäglig ömhet i rösten, »att jag icke skulle genomskåda det onda, hvaraf du led och tappert stred emot? Att tala

med dig *då*, hade likväl varit oklokt. När därför epidemien äfven angripit Jutta, lät jag dig tro, att hennes herr man sagt allt, hvad jag meddelade dig: men *han* kände sig blott smickrad. — Nå, hemta dig *då*, min stackars älskling, du måtte väl ega *en* enda ofullkomlighet bland alla dina förtjenster. Du slipper svara, men inom dig måste du erkänna, att *denna* var allt en smula löjlig.»

## 26.

Efter två år.

**D**et firades i dag en högtidsdag i doktor Myntzings hus.

Men först är att nämna, att de flydda två åren hade haft än oändlig mängd flera helg- än hvardagar, ty när något *kinkigt* ondt, som ej gerna kan flyttas hvarken fram eller tillbaka, utan att bli än kinkigare, uppstått i ett hus, men plötsligt försvunnit, veta nog de, hvilka häraf haft erfarenhet, att det kännes precis, som om luften fått ett renare och friskare strömdrag, som om lungorna fått en ny förmåga att inandas den och liksom om själ, hjerta och sinnen väckts till en vårlig glädje, deri lifvet genomgår en ny uppståndelse.

Sedan hade äfven allt annat gått väl. Vännen Björnberger, som vid sin gamle faders död lofvat taga afsked och slå sig i ro på fädernegodset, hade länge sedan gjort detta och derefter gift sig med sin Eugenie, som nu mera, presenterande sig såsom »nådig frun på

ortens största herrgård», antagit en ny, värdig ton och ett så blygsamt och mildt väsende, att hon vann allmänt bifall och allra mest sin mans. Tänk, det hände till och med, att hon vid bjudningar bortå sköt tebrickan ifrån sig till sin syster, som, ehuru i vida in-skränktare omständigheter, dock kallades »hennes nåd», och detta så rent af »upphöjda» uppförande verkade, att all afund försvann ur hennes nåd Silverlos hjerta och att systrarna till följd häraf lefde i bästa förstånd.

Det andra nya paret, fru Jutta och hennes äkta hälft, affärsmannen, gaf ämne till åtskilligt tal. Det påstods, att »den der herrn», som hennes man alltid benämndes, lät henne hvar dag lefva i ångest, för att hennes afstående från den kloka principen angående »gift qvinnas eganderätt» skulle bli straffadt på det mest känbara sätt. Han låg inne i så vidlyftiga affärer, att det åtminstone hvar fjortonde dag gick ett rykte om ruin. Nu hade han emellertid blifvit kamrer för en filialafdelning utaf någon af de större bankerna och derjemte agent för så många nya företag, att man lugnande tillade: »Nå, om *den der herrn* gör en kullerbytta, så kommer han nog åter upp på fötterna.»

Mot sin fru iakttog han alltid ett hyggligt uppförande, dock mer städadt, än hjertligt. Han ingaf stor respekt, men tillät henne dock opåtaladt erinra om, huru grufligt olik han var salig Fredrik, och lade sig aldrig emot hvarken hennes bestyr i fruntimmerskomitéerna eller hennes fallenhet för bjudningar och sällskapslif. Den lilla Signe var ännu i sin pension och några syskon hade hon ej hört af.

Deremot hade de unga herrarne Myntzing fått välkomna en syster, »mademoiselle Mary», som utgjorde sin faders förtjusning och sin moders bekymmer, ty den lilla damens skönhet verkade, att alla ville skämma bort henne.

Men nu återvända vi till dagens högtid, då större societé skulle inträffa på aftonen, för att fira doktors utnämning till regementsläkare, en fortune, som ännu mer ökades derigenom, att just vid samma tidpunkt räntebetalningen åter började utgå från det stora mekaniska verket, der aktierna under tre år ej afkastat något för aktieegarnes räkning, men nu gifvo en så mycket större behållning.

»Ack, min dyre Lademir,» sade hustrun, under inflytande af sin lyckas glada egoism. »Nu, när vi ha så många varelser att tänka på, nu låter du visst ej beveka dig till någon borgen?»

»Huru,» svarade doktorn, »kan du ens tänka ditåt, min egen Mariana! Tror du jag någonsin glömmet, huru du fick sträfva? Om icke Björnberger varit dig en så förträfflig hjälpreda, vet jag aldrig, huru det skulle burit sig. Apropos, jag har just nu ett bref i fickan, jag mötte postbudet på vägen, och en af den käre vännens trefliga epistlar skall förhöja dagens glädje. Sätt dig, så skall jag läsa högt. Sofver mademoiselle, efter pojkarne tiga...»

»Åhnej, de äro ute alla tre. Skynda dig därför att läsa, medan vi ha så lugnt. Jag anar, att det blir någon angenäm nyhet att få höra.»

Doktorn bröt brefvet och läste följande:

»*Hedersbroder!*»

Jag är halftokig af lycksalighet. Jag har en arfvinge, broder, en arfvinge, en stor pojke, som skall heta Vilhelm Lademir. Ack, herre lefvande Gud, att jag, fattig syndare, som underkände min förträffliga Eugenie's dolda värde, skulle få upplefva något sådant! Helsa

din hustru (naturligtvis prima exemplaret af hustrur), att jag är högst ledsen öfver, att mademoiselle Marys födelse inträffat så mycket tidigare, än behöfligt varit för en blifvande friare. Men hon är måhända nog ädelmodig att i laga tid reparera denna olägenhet.

Kommer du ihåg, broder, huru jag i min ofördrag-samhet höll på att göra slut på min förlofning? Det var en välsignelse, att jag just under mitt värsta miss-mod råkade dig, som gaf mig de bästa råd. Sedan den tiden har jag, enligt uträkning, icke haft mer än en liten *scen* i månaden, och sista året blott en i kvar-talet. Till hvilken fullkomlighet har ej min Eugenie då utbildat sig! Fyra, blott *fyra*, husliga scener om året — det bör vara laggilt, och den man, som ej står ut med *det*, är oresonlig. I förtroende sagdt, har min käre sväger Silverlo ej hunnit så långt med sin gemål — och han är halftannat år äldre äkta man, än jag.

Men det här brevet har ett annat ändamål, än att blott gifva unge herrns ankomst tillkänna, det angår en bön, på hvilken jag och *min* gemål ej godkänna ett nekande svar. Du måste med hustru och barn komma hit till fadderskapet. Mariana, som jag nu, till följd af kusinskapet, får nämna vid namn, måste bära barnet, det är både min och Eugenie's varmaste önskan, ty nu tillstår Eugenie fritt, att det är med vistelsen hos Mariana alldeles samma förhållande, som med en bad-kur, att den söker i början, men visar sig välgörande efteråt. Äfven min svägerska Cecilia och hennes man, min vän Silverlo, som du skall tycka om, anhålla att få lägga sina önsknningar till våra. Vi skola skjuta upp fadderskapet en hel månad och jag har Eugenie's fulla tillåtelse att icke behöfva lägga band på min vördnads-fulla hyllning för din fru.

Svara med omgående och våga ej svara med annat än *ja*.

På förhand gratulerar jag dig till att bli regementsläkare. Kanske har du redan utnämningen, då detta ankommer. Tusen helsningar från oss. Naturligtvis stanna ni *minst* en månad.

Eder gamle

*Björnberger.*»

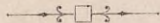
»Hvad säger du om det här hjertliga förslaget? Jag tycker, att vi kunna ställa så till, att det går i hop. Huru väl både du och barnen skulle finna er, och jag får nog några veckors permission!»

»Det vore sannerligen förtjusande! Gudskelof, att vår redlige, ömsinte vän blef så lycklig! Jag skulle eljest fått allvarliga samvetsqval.»

»Och det med rätta, ty, min lif och själ, tror jag icke, att hela frieriet tillställes mer för din skull, än fästmöns. — Men har du öfvertänkt allt? Har du kommit till fast öfvertygelse att, i fall det ännu en gång skulle roa den unga frun att —»

»Icke ett ord derom!... Hvad betyder en öfvertygelse, tillkommen genom tänkande? Nej, öfvertygelsen skall *kännas*, och jag känner mig botad. I qvinnans slutledning, ser du, älskade, råder vanligen känslan öfver tanken.»

»Rätt och sant!»





## Innehåll.

Vincent Rossby . . . . .	1.
Ett besvaret hederslöfte . . . . .	163.
En hustru i sin hvardagsroman . . . . .	319.



